

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมิน
ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส
พระฮอนด้า เข้มมา, ดร.
ดร.คม พวงยะ
ดร.ดาวรรณ ถวิลการ
ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ
ดร.กิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนำ
นายธนัท มูลเจริญพร

หัวหน้าโครงการวิจัย
นักวิจัย
นักวิจัย
นักวิจัย
นักวิจัย
นักวิจัย
ผู้ช่วยนักวิจัย

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย	การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด	
คณะผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	หัวหน้าโครงการวิจัย
	พระสอนดำ เข้มมา, ดร.	นักวิจัย
	ดร.คม พวงยยะ	นักวิจัย
	ดร.ดาวรรณ ฤทธิการ	นักวิจัย
	ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ	นักวิจัย
	ดร.กิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนา	นักวิจัย
	นายธนัท มูลเจริญพร	ผู้ช่วยนักวิจัย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด ใน 5 ประเภทการทดสอบ ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดขั้นพื้นฐาน (O-NET) ด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) (2) ติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด และ (3) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบพหุระยะ (Multiphase design) แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาิด ใช้วิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลักด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่ได้รับผลกระทบ และใช้วิธีการเชิงปริมาณเสริมด้วยการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของประเด็นผลกระทบ ระยะที่ 2 การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาิด ใช้วิธีการเชิงปริมาณร่วมกับวิธีการเชิงคุณภาพดำเนินการพร้อมกันด้วยการสำรวจโดยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตและการศึกษาเอกสาร ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาิด ใช้วิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลักด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย ประกอบด้วย ผู้เรียนที่เคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาิด จำนวน 3,370 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 324 คน และครูผู้สอน จำนวน 399 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 56 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction)

สรุปผลการวิจัย

1. การประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาิดได้สร้างผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบใน 3 ระดับ รวม 9 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้ ผลกระทบต่อนโยบายมี 4 ประเด็นผลกระทบ คือ (1) คุณภาพการศึกษา (2) การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (3) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และ (4) มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาิด ผลกระทบต่อหน่วยงานมี 2 ประเด็นผลกระทบ คือ (1) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา และ (2) กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลกระทบต่อบุคคลมี 3 ประเด็นผลกระทบ คือ (1) แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาิดของผู้เรียน (2) การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน และ (3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาิด พบว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาิดส่งผลกระทบต่อนโยบายอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และส่งผลกระทบต่อบุคคลอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด
3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาิด พบว่า มีข้อเสนอแนะรวมทั้งหมด 66 ข้อ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย จำนวน 29 ข้อ ข้อเสนอแนะระดับหน่วยงาน จำนวน 19 ข้อ และข้อเสนอแนะระดับบุคคลจำนวน 18 ข้อ

Abstract

Research Title Monitoring and evaluation the impact of the evaluation of national educational testing

Researchers	Assistance Professor Dr.Jatuphum Ketchatturat	Director of research project
	Dr.Honda Khemma	Researcher
	Dr.Kom Puangya	Researcher
	Dr.Dawruwan Thawinkarn	Researcher
	Dr.Narongsak Rorbkorb	Researcher
	Dr.Kittikantaphong Sribuawnam	Researcher
	Mr.Thanat Moonjaroenphon	Research Assistance

Budget Year 2019

The purpose of this research project were (1) to study the impact of the evaluation of national educational tests in 5 test types, namely the Ordinary National Educational Test (O-NET) , Vocational National Educational Test (V-NET) ,Islam National Educational Test (I-NET) , Buddhism National Educational Test (B-NET) and Non-formal National Educational Test (N-NET) (2) to monitoring and evaluation of the impact of the evaluation of national educational evaluation, and (3) establishing policy recommendations for improvement and development of national educational testing. The research methodology employed the mixed methods research as the multiphase design is divided into 3 phases as follows. Phase 1: Study of the impact of evaluation of national educational testing, mainly use qualitative methods by interviewing qualified and affected people, and using quantitative methods supplemented by assessing the propriety and feasibility of impact issues. Phase 2: Monitoring and evaluation of the impact of national educational test, using quantitative methods together with qualitative methods, carried out simultaneously with surveys by questionnaires, interviews, observations, and document studies. Phase 3: establish policy recommendations for improvement and development of national educational testing, mainly used qualitative methods by organizing focus group discussions together with in-depth interviews. The research sample consisted of 3,370 students who have previously received national educational tests. There were 324 school administrators and 399 teachers, 56 experts. The research tools consisted of in-depth interview forms, questionnaires , and record forms. The quantitative data analysis used statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient, discriminant analysis, and structural equation modeling, qualitative data analysis used analytic induction.

Research findings as follows,

1. The evaluation of national educational testing has created both positive and negative impact in 3 levels, including 9 issues. The impact on the policy has 4 impacts: (1) educational quality (2) access to Educational opportunities (3) Educational inequality and (4) National educational testing standards. The impact on the department 2 impacts: (1) school effectiveness and (2) mechanism for the development of quality of education. The impact on individual has 3 impacts: (1) national test taking motivation of learners (2) learning management and assessment of teachers, and (3) academic leadership of principals.
2. The results of monitoring and evaluation of the impact of national educational testing found that the national educational testing impact on policy had medium level to high level, impact on organization had high level to highest level, and impact on individual had medium level to highest level.
3. Policy recommendations for improvement and development of national educational testing found that there were 66 policy recommendations, consisting of 29 recommendations on policy, 19 recommendations on organization, and 18 recommendations on Individual.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัย	การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด	
คณะผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	หัวหน้าโครงการวิจัย
	พระฮอนด้า เข็มมา, ดร.	นักวิจัย
	ดร.คม พวงยะ	นักวิจัย
	ดร.ดาวรรณ ฤทธิการ	นักวิจัย
	ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ	นักวิจัย
	ดร.กิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนา	นักวิจัย
	นายธนัท มูลเจริญพร	ผู้ช่วยนักวิจัย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ดำเนินการตามขั้นตอนของการติดตามและประเมินผล 7 ขั้นตอนที่สุดแรกใน 3 ระยะของการดำเนินโครงการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบพหุระยะ (Multiphase design) ที่ดำเนินการทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (2) พัฒนารอบการติดตามและประเมินผลกระทบ โดยการพัฒนาประเด็นผลกระทบ วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และเกณฑ์การประเมิน **วิธีดำเนินการวิจัย** ใช้วิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลักด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และผู้ได้รับผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำนวน 15 ท่าน และใช้วิธีการเชิงปริมาณเสริมด้วยการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของประเด็นผลกระทบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ (1) วางแผนการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (2) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากผู้เกี่ยวข้องับประเด็นผลกระทบของการประเมินผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (3) วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศการติดตามและประเมินผลงานเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พร้อมจัดทำรายงานสรุปเบื้องต้น **วิธีดำเนินการวิจัย** ใช้วิธีการเชิงปริมาณร่วมกับวิธีการเชิงคุณภาพดำเนินการพร้อมกันด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามประเด็นผลกระทบโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,643 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistages random sampling) ผู้เรียนที่เคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) รวมจำนวน 727 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 324 คน และครูผู้สอน จำนวน 399 คน จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ โรงเรียนพระปริยัติธรรม และศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและอัยยาศัย (กศน.) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้เรียน แบบสอบถามผู้บริหาร แบบให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาการบริหารจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ โดยใช้สารสนเทศจากผลการติดตามและประเมินผลกระทบบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ 2) สรุปผลโครงการวิจัยเสนอต่อสถาบันทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ องค์การมหาชน (สทศ.) **วิธีดำเนินการวิจัย** ใช้วิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลักด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จำนวน 9 ท่าน กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) จำนวน 12 ท่าน กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) จำนวน 9 ท่าน กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) จำนวน 6 ท่าน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) จำนวน 15 ท่าน ใช้วิธีการคัดเลือกผู้เกี่ยวข้องโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือวิจัยคือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูล และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สำหรับ 5 ประเภทการทดสอบ ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ประกอบด้วยผลกระทบ 3 กลุ่ม ได้แก่ ผลกระทบต่อนโยบาย ผลกระทบต่อหน่วยงาน และผลกระทบต่อบุคคล รวมทั้งหมด 9 ประเด็นผลกระทบ ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของประเด็นผลกระทบเพื่อนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ผลกระทบต่อนโยบาย เป็นผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่มีต่อการดำเนินงานในระดับนโยบายของหน่วยงานทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มี 4 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา และใช้ในการติดตามและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดของประเทศ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถทำนายคุณภาพของการสถานศึกษา จึงเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยขึ้นอยู่กับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลกระทบทางลบ พบว่า การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ประเมินคุณภาพการศึกษาเพียงด้านเดียวอาจสร้างผลกระทบทางลบได้ จากหลักฐานบ่งชี้ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นตัวแปรจำแนกคุณภาพของสถานศึกษาได้ จึงอาจส่งผลกระทบทางลบให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการเปรียบเทียบคุณภาพโดยการจัดอันดับ (Ranking) ระหว่างสถานศึกษาที่มีปัจจัยทรัพยากรต้นทุนที่แตกต่างกันทั้งในด้านตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม

ประเด็นผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำไปใช้ของผู้เรียนเพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาจากการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในเรื่องต่างๆ เช่น ยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การสำเร็จการศึกษา ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงาน ยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไข และปรับปรุงการเรียน

ผลกระทบทางลบ พบว่า กรณีที่ผู้เรียนที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติแล้วไม่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อที่สูงขึ้นได้จะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนขาดแรงจูงใจและไม่เห็นความสำคัญของการสอบ ตัวอย่างเช่น การทดสอบ V-NET และ I-NET ยังไม่ได้นำไปใช้กำหนดเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา และไม่ได้ใช้เป็นคะแนนองค์ประกอบในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น

ประเด็นผลกระทบที่ 3 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากความเสมอภาค สิทธิ โอกาส ความแตกต่างของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติตามตัวแปรพื้นที่ที่ตั้งและขนาดโรงเรียน การเรียนกวดวิชาของผู้เรียน การติวข้อสอบ และการใช้ทรัพยากรในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับความเสมอภาคและได้รับโอกาสอย่างทั่วถึงในการได้รับสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติอย่างเท่าเทียมกันตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล เช่น การได้รับการทดสอบจากแบบสอบมาตรฐาน การสอบผ่านระบบการจัดสอบอิเล็กทรอนิกส์ (E-testing) เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาศักยภาพให้กับครูผู้สอนด้านการทดสอบ

ผลกระทบทางลบ พบว่า

1) ผลการประเมินคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความแตกต่างกันตามพื้นที่ที่ตั้งและขนาดโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า โรงเรียนที่ตั้งในเมืองมีผลการประเมินสูงกว่าที่ตั้งนอกเมือง โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการประเมินสูงกว่าขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เป็นหลักฐานสนับสนุนว่ายังมีความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา

2) ปรากฏการณ์ติวข้อสอบได้สร้างผลกระทบให้สถานศึกษาต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน จัดสรรงบประมาณ สถานที่และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดติวในแต่ละปีได้มีการใช้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาติวเนื้อหาแนวทางการทำข้อสอบให้กับนักเรียน นักเรียนต้องติวข้อสอบ เรียนกวดวิชา และครูผู้สอนต้องมีการะหน้าที่ความรับผิดชอบในการติวข้อสอบ เป็นความเหลื่อมล้ำในการใช้งบประมาณทรัพยากรและต้นทุนในแต่ละสถานศึกษาที่มีความพร้อมแตกต่างกัน

3) เนื่องจากข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อสอบในปีที่ผ่านมาของการสอบ V-NET , I-NET และ B-NET ยังไม่ได้ถูกเปิดเผยอย่างชัดเจนต่อสาธารณะ ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถเรียนรู้จากแนวข้อสอบของปีที่ผ่านมาได้อย่างชัดเจน รวมทั้งยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับข้อสอบมาตรฐานของสถาบันทดสอบฯ

ประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากการดำเนินงานของ สทศ.เกี่ยวกับลักษณะข้อสอบ การบริหารจัดการสอบ รูปแบบการทดสอบ เป้าหมายของการสอบ ความเชื่อมั่น และมีมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีมีมาตรฐาน ได้รับการยอมรับ และมีความเชื่อมั่นในการนำผลการสอบไปใช้ต่อไป (1) ทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษา (2) นำผลการทดสอบไปใช้ประกอบการสำเร็จการศึกษา (3) นำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา (4) นำผลการทดสอบใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชาติ และ (5) นำผลไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลกระทบทางลบ พบว่า

(1) ข้อสอบ มีระดับความยากมากเกินไปและไม่เหมาะสมสำหรับวัดความรู้และความคิดรวบยอดสำหรับผู้เรียนในบางประเภทของการทดสอบ

(2) รูปแบบการทดสอบ ยังไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่มุ่งเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีส่งผลกระทบให้คะแนนผลการทดสอบออกมาในระดับที่ยังไม่น่าพอใจ และไม่ได้สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงและตรงตามความถนัดของแต่ละวิชาชีพ

(3) การบริหารจัดการสอบ เป็นภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นของครูผู้สอนและผู้บริหารในทุกประเภทการทดสอบในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการสอบ ได้แก่ การเตรียมตัวสอบ การจัดเตรียมสนามสอบ การรับส่งนักเรียนไปยังสนามสอบ ช่วงเวลาการจัดสอบ เป็นต้น

(4) เป้าหมายของการสอบ ยังไม่ได้มีกำหนดชัดเจนว่าคะแนนรายบุคคลของผู้เรียนจะนำไปใช้ประโยชน์ในการทดสอบด้านอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษาในระบบส่งผลกระทบให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญกับการสอบและขาดแรงจูงใจในการสอบ

ผลกระทบต่อนักเรียน เป็นผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่มีต่อการดำเนินงานในระดับหน่วยงานของสถานศึกษาตามนโยบายและแนวปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด มี 2 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นผลจากความพยายามของสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคะแนนผลสอบระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า

(1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบทางบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่วัดจากเกณฑ์ความสำเร็จของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

(2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อค้นหาสาระการเรียนรู้และจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนาให้กับครูผู้สอนในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

(3) สถานศึกษามีความตื่นตัวในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่สนองตอบนโยบายการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่กำหนดไว้

ผลกระทบทางลบ พบว่า ในกรณีที่สถานศึกษาจัดโครงการติวข้อสอบเพื่อมุ่งหวังให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่น้อยกว่าปีที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบทางลบต่อการจัดการเรียนการสอนปกติ การเพิ่มเวลาติวในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ ครูผู้สอนต้องเพิ่มภาระในการจัดเตรียมและสละเวลาในการสอนเสริมเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตรและครบถ้วน รวมถึงสถานศึกษาต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน โครงการ บุคลากรผู้รับผิดชอบ บุคลากรที่ทำหน้าที่ติวทั้งภายในและภายนอก จัดสรรงบประมาณ เวลาและสถานที่ และทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นผลกระทบที่ 6 กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้องนำผลการสอบมาใช้เป็นกลไกการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายใน ใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ ใช้สะท้อนคุณภาพและภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพนอก เป็นหลักฐานสนับสนุนว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศ

ผลกระทบทางลบ พบว่า การใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทดสอบ และ/หรือ ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ตัวอย่างเช่น การใช้เกณฑ์พิจารณาคะแนน O-NET ไปประกอบการประเมินผู้บริหารเพื่อโยกย้ายตำแหน่ง การประเมินครูผู้สอนเพื่อรับรางวัล OBEC award การนำคะแนน V-NET I-NET B-NET ไปใช้ประโยชน์ได้น้อยและไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ส่งผลให้ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดสอบมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขาดแรงจูงใจในการสอบ ไม่เห็นความสำคัญ รู้สึกไม่คุ้มค่า นำผลสอบไปใช้ประโยชน์ไม่ได้ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาที่ไม่สามารถนำผลการสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลกระทบต่อบุคคล เป็นผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่มีต่อผู้เรียนที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ครู และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มี 3 ประเด็น ผลกระทบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน

แรงจูงใจในการสอบของผู้เรียนเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากคุณลักษณะภายในของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความพยายาม ความมุ่งมั่นตั้งใจ เห็นคุณค่า พัฒนาตนเอง และความวิตกกังวลในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า การเห็นคุณค่าของการสอบเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลบวกทางตรงต่อแรงจูงใจในการสอบ ซึ่งมีตัวแปรการพัฒนาตนเองของผู้เรียนเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediating variable) ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อค้นพบเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลต่อแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน

ผลกระทบทางลบ พบว่า

1) ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ เพราะ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไม่ได้มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเป็นภาระในการสอบ

2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติอยู่ในระดับต่ำ เพราะ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ ไม่ให้ความสำคัญ ขอสอบยากเกินไปและไม่เหมาะสมกับผู้เรียน และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไม่ได้มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา

3) ความวิตกกังวลในการสอบ (Anxiety) เป็นตัวแปรกำกับ (Moderator variable) ที่มีอิทธิพลลบทางตรงต่อการพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประเด็นผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน

การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอนเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีกับประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเอกสารที่ส่งเสริมและพัฒนาคะแนนสอบของผู้เรียน ความพยายามและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของครูผู้สอนในสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้น ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า

1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และใช้เป็นผลสะท้อนว่าครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถได้มากน้อยเพียงใด มีจุดใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน

ผลกระทบทางลบ พบว่า

1) ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น เพราะ ต้องรับผิดชอบในการตรวจสอบให้กับนักเรียน ส่งผลกระทบให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ เกิดปรากฏการณ์ “ติวเพื่อสอบ” ส่งผลให้การจัดการศึกษาเกิดความไม่สมดุลและไม่สอดคล้องกันระหว่างหลักสูตร (O) การเรียนการสอน (L) การวัดและประเมินผล (E)

2) ความไม่สอดคล้องระหว่างการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เนื่องด้วยข้อสอบระดับชาติในด้านอิสลามศึกษาและพระพุทธศาสนามีลักษณะที่เน้นการคิดวิเคราะห์ เมื่อคะแนนต่ำจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนไปยังคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ส่งผลกระทบต่อครูผู้สอนต้องมีการทบทวนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ และการวัดประเมินผลในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการทดสอบระดับชาติ

ประเด็นผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหาร การวางกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งเสริมสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลของผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงาน ความพยายามและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้น ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า

1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลกระทบทางบวกให้ผู้บริหารได้ใช้ความสามารถในการบริหารวิชาการ โดยที่ผู้บริหารต้องใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา และเห็นแนวโน้มที่ดีเมื่อพิจารณาจาก 3 ปีซ้อนหลัง

2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหาร และประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลกระทบทางลบ พบว่า

ความไม่สอดคล้องระหว่างการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดกับหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษามีผลกระทบต่อการบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหาร ในบางประเภทการทดสอบ ดังนี้

1) หลักสูตรอิสลามศึกษาในแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน การใช้หลักสูตรมีความต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา และการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ต้องการให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อคะแนน I-NET และแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน

2) หลักสูตร กศน. ยังไม่สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาที่มีโครงสร้างหลักสูตรที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน และการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ต้องการให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อคะแนน N-NET และแรงจูงใจในการสอบของนักศึกษา

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อนโยบาย มี 4 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของการจัดการศึกษา 5 ประเภท พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00-4.23 โดยที่การทดสอบ O-NET มีค่าผลกระทบเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก (Mean=4.23, SD=0.80) และการทดสอบ N-NET มีค่าผลกระทบเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.00, SD=1.30) สำหรับประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดเท่ากัน 2 ประเด็นในการทดสอบ O-NET คือ ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ผู้สอน และผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานภายในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.31)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

ผลการติดตามผลกระทบต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนที่ได้นำคะแนนสอบระดับชาติไปใช้ พบว่า ในทุกประเภทการทดสอบผู้เรียนได้นำคะแนนสอบระดับชาติไปใช้ในการยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นสูงที่สุดในการทดสอบ O-NET คิดเป็นร้อยละ 86.57 รองลงมาไปใช้ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงานในการทดสอบ N-NET คิดเป็นร้อยละ 68.14 อย่างไรก็ตามพบว่าการนำไปยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ผลการติดตามผลกระทบต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พบว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติอย่างเท่าเทียมกันตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล โดยที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้จัดให้มีแบบสอบมาตรฐาน การจัดให้สอบผ่านระบบการทดสอบอิเล็กทรอนิกส์ (E-testing) สำหรับการสอบ B-NET และ N-NET การพัฒนาศักยภาพให้กับครูผู้สอนด้านการทดสอบ มีระบบอำนวยความสะดวกการจัดสอบสำหรับผู้พิการ อาทิ อักษรเบลล์ อักษรตัวขยาย สำหรับผู้พิการทางสายตา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ พบว่า การสร้างความเชื่อมั่นและมีมาตรฐานของการทดสอบโดยภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ มีค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.72-4.47 เมื่อพิจารณารายละเอียดประเภทการทดสอบ ปรากฏผลดังนี้ ในการทดสอบ O-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ คณะกรรมการประจำสนามสอบมีเพียงพอและมีความเหมาะสมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.61) ในการทดสอบ V-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ ผลสอบมี

ความน่าเชื่อถือมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67) ในการสอบ I-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ สนามสอบมีความพร้อมในการจัดสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.22) ในการสอบ B-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการทดสอบมีความชัดเจนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.15) ในการทดสอบ N-NET มีผลกระทบสูงที่สุดในประเด็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการทดสอบมีความชัดเจน สนามสอบมีความพร้อมในการจัดสอบ คณะกรรมการประจำสนามสอบมีเพียงพอและมีความเหมาะสม การประกาศผลสอบของ สทศ.มีความถูกต้องรวดเร็วและแม่นยำ และผลการสอบมีความน่าเชื่อถือมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน (Mean=4.67)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบระดับหน่วยงาน มี 2 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวมของการทดสอบทั้ง 5 ประเภท พบว่า มีผลกระทบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56-4.56 เมื่อพิจารณา รายประเภทการทดสอบ ปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.56, SD=0.56) ผลกระทบสูงสุด คือ กำหนดนโยบายการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.73, SD=0.48) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.40, SD=0.62)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.93, SD=0.67) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.14, SD=0.64) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของคะแนนสอบตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.72, SD=0.46)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.56, SD=1.01) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.81) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของคะแนนสอบตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.40, SD=0.90)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.90, SD=0.74) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดให้มีแนวทางการนำผลการสอบระดับชาติไปใช้ในประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.02, SD=0.60) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.81, SD=0.78)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.21, SD=0.75) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67, SD=0.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การจัดทำสรุปรายงานผลการสอบระดับชาติประจำปีมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=1.64)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 6 กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อการใช้กลไกการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ในภาพรวมสถานศึกษาได้ใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.55-4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.39, SD=0.69) ผลกระทบสูงสุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา และผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน (Mean=4.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.03, SD=0.97)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.79, SD=0.75) ผลกระทบสูงสุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.25, SD=0.89) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.25, SD=0.89)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.55, SD=0.97) ผลกระทบสูงสุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.92) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.26, SD=1.32)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.88, SD=0.75) ผลกระทบสูงสุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.04, SD=0.70) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้เรียนในสถานศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.63, SD=0.92)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.73, SD=0.85) ผลกระทบสูงสุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของครูผู้สอนในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.17, SD=0.41) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.33, SD=1.03)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อบุคคล มี 3 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน มี 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การเห็นคุณค่าของการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=1.06)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช.มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.34, SD=0.43)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.40, SD=0.41)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้วเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.71, SD=0.58)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน.ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้วเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.93, SD=0.37)

ด้านที่ 2 การพัฒนาตนเองในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ O-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.33, SD=0.47)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช.มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ V-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.49, SD=0.50)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ I-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=0.51)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้วมีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ B-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.06, SD=0.56)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน.ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้วมีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ N-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.29, SD=0.59)

ด้านที่ 3 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมามีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.64, SD=0.48)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช.มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ V-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.53, SD=0.46)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมามีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษาในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.60, SD=0.50)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้วมีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนาในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.51, SD=0.50)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน.ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้วมีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.82, SD=0.39)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และประเมินผลพบว่า ในภาพรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และประเมินผลมีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.62-4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.97, SD=0.73) ผลกระทบสูงที่สุด การวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.19, SD=0.63) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำผลการสอบระดับชาติมาจัดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.78, SD=0.91)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.02, SD=0.61) ผลกระทบสูงที่สุดคือ การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.14, SD=0.47) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.75)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.68, SD=1.02) ผลกระทบสูงสุด คือ การสร้างข้อสอบให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร และการนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=3.78) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.48, SD=0.90)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.62, SD=1.00) ผลกระทบสูงสุด คือ การวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.78, SD=0.93) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติเพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.53, SD=0.99)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.86, SD=1.08) ผลกระทบสูงสุด คือ การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.33, SD=0.58) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.00, SD=1.15)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาในการพัฒนาผลการสอบพบว่า ในภาพรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบท่อผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการขับเคลื่อนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.66-4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.64, SD=0.50) ผลกระทบสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.77, SD=0.42) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.46, SD=0.59)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.10, SD=0.50) ผลกระทบสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.17, SD=0.38) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.00, SD=0.54)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.66, SD=1.03) ผลกระทบสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนมีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=3.78) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.45, SD=1.06)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.97, SD=0.79) ผลกระทบสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนมีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=4.02) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.81, SD=0.81)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.52, SD=0.79) ผลกระทบสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67, SD=0.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.33, SD=1.21)

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

มีจำนวนทั้งหมด 66 ข้อเสนอแนะ ภายใต้ประเด็น 9 ผลกระทบ และ 3 กลุ่มผลกระทบ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของผลกระทบต่อนโยบาย จำนวน 29 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา จำนวน 5 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) **กระทรวงศึกษาธิการ**ควรขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยการออกแบบระบบฐานข้อมูลการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากคะแนนผลการทดสอบระดับชาติอย่างจริงจังในทุกประเภทการทดสอบที่เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายนอก

(2) **หน่วยงานต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษา** ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติที่จะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

(3) **สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)** ควรขับเคลื่อนและพัฒนานวัตกรรมกรรมการรายงานผลและแปลความหมายของคะแนนการทดสอบระดับชาติให้กับสถานศึกษาได้นำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(4) **สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)** ควรนำผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการวางแผน กำหนดทิศทาง และพัฒนาการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

(5) **สถานศึกษา**ควรวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้สารสนเทศจากผลการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

จำนวน 5 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) **ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)** ควรมีการดำเนินการดังนี้

(1.1) ควรศึกษาวิจัยผลกระทบของการนำคะแนน O-NET ไปใช้เป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาและคณะต่างๆ

(1.2) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันต่างๆ ของประเทศไทย และต่างประเทศได้

(1.3) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สงฆ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) หรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้

(2) **กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ**ในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรร่วมกันกำหนดแนวทางการนำคะแนน B-NET รายงานในรูปแบบแสดงผลการเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ในสัดส่วนของ GPAX : O-NET : B-NET ที่เหมาะสม

(3) **สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)** ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในการสร้างระบบการทดสอบที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการรายงานผลทั้งการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ และการทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพที่สัมพันธ์กับค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ควรจะได้รับ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
จำนวน 6 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) **สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)** ควรสร้างและพัฒนาคลังข้อสอบมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) พร้อมกับปรับปรุงประสิทธิภาพของรูปแบบการทดสอบผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-testing) ที่สามารถทดสอบ วิเคราะห์ และรายงานผลได้ทันที และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา เพื่อลดต้นทุนของการจัดสอบและเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

(2) **สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)** ควรเปิดโอกาสการเข้าถึงข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้ผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึงเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านข้อสอบมาตรฐาน

(3) **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)** ควรศึกษาผลกระทบของการติวข้อสอบ O-NET พร้อมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษาในสังกัด

(4) **สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)** ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) อย่างทั่วถึง

(5) **สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ** ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรพระปริยัติธรรมและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) อย่างทั่วถึง

(6) **สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)** ควรมีการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร กศน. โครงสร้างรายวิชา ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของนักศึกษา กศน. และสอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลมาตรฐานของชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
จำนวน 13 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) **สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)** ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการพัฒนาเรื่องต่อไปนี้

(1.1) การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา

(1.2) การพัฒนารูปแบบและวิธีการทดสอบระดับชาติที่ครอบคลุมคุณภาพของผู้เรียนครบทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (K P A)

(1.3) การปฏิรูปวิธีการทดสอบ วัดและประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ไปกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่

(2) **สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)** ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการพิจารณาความเชื่อมโยงของสิ่งวัดในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ที่มีความสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษากับระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อเทียบโอนคะแนนสอบ V-NET กับการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพ

(3) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

(3.1) ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียน การวัดและการประเมินผลในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอิสลามให้ไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

(3.2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการปรับปรุงวิธีการและกระบวนการออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา การทดสอบและประเมินผลที่มีความเป็นมาตรฐาน

(4) สำหรับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

(4.1) ควรร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน การออกแบบระบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่มีจุดเน้นในภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีและมีความแม่นยำ และเชื่อถือได้ในแต่ละสาขาวิชาของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

(4.2) ควรปรับปรุงทบทวนโครงสร้างการทดสอบ ขอบข่ายของเนื้อหา ความยากง่ายของแบบทดสอบรายวิชา O-NET ที่เหมาะสมและยุติธรรมกับนักเรียนทั้งที่เรียนในสายวิทย์คณิต และนักเรียนที่เรียนในสายศิลป์

(4.3) ควรเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมสำหรับทดสอบนักเรียนที่อยู่ในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (ริบตีดาอียะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัชชีฎฎะห์) และระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาเวียะห์)

(4.4) ควรกำหนดและจัดตารางเวลาในการสอบ 8 รายวิชา ให้เหมาะสมสำหรับการสอบ I-NET ของนักเรียนในแต่ละระดับ

(4.5) ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสอบ B-NET ให้เอื้อต่อผู้เรียนที่เป็นพระและสามเณรที่เข้าสอบในแต่ละสนามสอบ

(4.6) ควรพัฒนารูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กศน.ที่มีความแตกต่างตามช่วงวัย

(4.7) ควรพิจารณาให้การสอบปลายภาคของ กศน.กับการสอบ N-NETอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของผลกระทบต่อหน่วยงาน จำนวน 19 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

จำนวน 12 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

(1.1) ร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการออกแบบแนวทางการนำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลในระดับชั้นเรียนของครู

(1.2) ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานทุกระดับของ สพฐ. (ส่วนกลาง เขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษา) วิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET ในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อค้นหากลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน นำไปสู่การวิเคราะห์หาสาเหตุและกำหนดแนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานในแต่ละระดับ

(1.3) สร้างความตระหนักและสื่อสารสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยงานในทุกระดับเกี่ยวกับความสำคัญของการทดสอบ O-NET

(1.4) สื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของการทดสอบ O-NET ให้แก่หน่วยงานในทุกระดับ ทั้งในเรื่องของแผนผังการออกข้อสอบ (Test Blueprint) รูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ การปฏิบัติตนของผู้เข้าสอบ เป็นต้น

(1.5) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการทดสอบ O-NET

(1.6) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำรูปแบบข้อสอบและกระดานคำตอบ O-NET ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นชินกับรูปแบบของข้อสอบและกระดานคำตอบ

(1.7) จัดทำระบบการส่งเสริมสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้แก่สถานศึกษาและผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสอบ O-NET เช่น การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV การพัฒนาระบบคลังข้อสอบมาตรฐานแบบออนไลน์ เป็นต้น

(1.8) พัฒนาค้นข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ให้บริการแก่สถานศึกษา (SIBS) รวมทั้งมีการพัฒนาค้นข้อสอบตามแนวทางการทดสอบระดับนานาชาติ PISA เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน

(1.9) พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในการสร้างข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรทั้งข้อสอบแบบเลือกตอบและข้อสอบเขียนตอบ เพื่อให้ครูนำความรู้ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน

(2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(3) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(4) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายใน กศน.

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 6 กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
จำนวน 7 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(2) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ V-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ I-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(4) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ B-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(5) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับหน่วยงานในสังกัดได้นำผลการทดสอบ N-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของหน่วยงาน กศน.

(6) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ควรศึกษาวิจัยวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติให้มีความแม่นยำ เชื่อถือได้ และมีความยุติธรรมในการนำผลไปใช้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

(7) สถานศึกษาในการจัดการศึกษาแต่ละประเภทควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการนำผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของผลกระทบต่อบุคคล จำนวน 18 ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน จำนวน 5 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับ สถานศึกษาในสังกัด และกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักใน ความสำคัญของการสอบ O-NET ให้กับนักเรียนทุกระดับที่เข้าสอบ

(2) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับ สถานศึกษาในสังกัดและเพิ่มมาตรการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และสร้างความเข้าใจในการทำข้อสอบทางการศึกษา ระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้กับนักศึกษา เนื่องจากผลคะแนนสอบ V-NET ไม่มีผลกระทบต่อ การสำเร็จ การศึกษา หรือ ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือ ยังไม่ได้นำไปใช้พิจารณาการเข้าทำงาน อย่างจริงจัง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญและขาดแรงจูงใจในการสอบ

(3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับ สถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักใน ความสำคัญของการสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน ชาติกา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ

(4) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรมี แนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความ ตระหนักใน ความสำคัญของการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียนและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

(5) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรมีแนวทางในการ สื่อสารกับศูนย์การศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักใน ความสำคัญของการสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน กศน.

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน จำนวน 7 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) กระทรวงศึกษาธิการ ควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

(1.1) ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครูในทุกประเภทการจัดการศึกษาให้มีความสมรรถนะด้านการวัด และประเมินผลที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง การทดสอบมาตรฐานระดับชาติกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่าง จริงจังและต่อเนื่อง

(1.2) ควรฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการเขียนข้อสอบมาตรฐานให้กับครูผู้สอน ศาสนาอิสลามศึกษาอย่างทั่วถึง และมีความต่อเนื่อง

(2) สถานศึกษา จากผลการติดตามและประเมินผลกระทบ พบว่า ประเด็นที่มีผลกระทบต่ำสุดในแต่ละ ประเภทของการทดสอบ สถานศึกษาจึงควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(2.1) สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาในประเด็นการนำผลการสอบระดับชาติ (O-NET) มาชี้จุดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบ

(2.2) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (V-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

(2.3) สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติ (I-NET)

(2.4) โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติ (B-NET) เพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

(2.5) ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (N-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
จำนวน 6 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) **กระทรวงศึกษาธิการ** ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกประเภทการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะประเด็นการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

(2) **สถานศึกษา** จากผลการติดตามและประเมินผลกระทบ พบว่า ประเด็นที่มีผลกระทบต่ำสุดในแต่ละประเภทของการทดสอบที่ควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(2.1) สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(2.2) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

(2.3) สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาในประเด็นการประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สูงขึ้น

(2.4) โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(2.5) ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากข้อค้นพบของงานวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดำเนินการได้สร้างผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบ เกิดผลกระทบในระดับน้อยไปจนถึงระดับมากที่สุด ทั้งในระดับนโยบาย หน่วยงานและบุคคล ดังนั้นเพื่อให้สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการประเมินหรือใช้ในวัตถุประสงค์อื่นของหน่วยงานต้นสังกัด จึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้จำแนกตามหน่วยงาน ดังนี้

1. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรขับเคลื่อนและพัฒนานวัตกรรมกรรมการรายงานผลและแปลความหมายของคะแนนการทดสอบระดับชาติให้กับสถานศึกษาได้นำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) ควรสร้างและพัฒนาคลังข้อสอบมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) พร้อมกับการปรับปรุงประสิทธิภาพของรูปแบบการทดสอบผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-testing) ที่สามารถทดสอบ วิเคราะห์ และรายงานผลได้ทันที และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา เพื่อลดต้นทุนของการจัดสอบและเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

(3) ควรเปิดโอกาสการเข้าถึงข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้ผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึงเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านข้อสอบมาตรฐาน

(4) ควรร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน การออกแบบระบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่มีจุดเน้นในภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีและมีความแม่นยำ และเชื่อถือได้ในแต่ละสาขาวิชาของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

(5) ควรปรับปรุงทบทวนโครงสร้างการทดสอบ ขอบข่ายของเนื้อหา ความยากง่ายของแบบทดสอบ รายวิชา O-NET ที่เหมาะสมและยุติธรรมกับนักเรียนทั้งที่เรียนในสายวิทย์คณิต และนักเรียนที่เรียนในสายศิลป์

(6) ควรเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมสำหรับทดสอบนักเรียนที่อยู่ในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (ระดับด้ายะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มตะวัซซีฎะห์) และระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวียะห์)

(7) ควรกำหนดและจัดตารางเวลาในการสอบ 8 รายวิชา ให้เหมาะสมสำหรับการสอบ I-NET ของนักเรียนในแต่ละระดับ

(8) ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสอบ B-NET ให้เอื้อต่อผู้เรียนที่เป็นพระและสามเณรที่เข้าสอบในแต่ละสนามสอบ

(9) ควรพัฒนารูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กศน.ที่มีความแตกต่างตามช่วงวัย

(10) ควรพิจารณาให้การสอบปลายภาคของ กศน.กับการสอบ N-NETอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน

(11) ควรนำประเด็นผลกระทบที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการกำกับติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. กระทรวงศึกษาธิการ ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยการออกแบบระบบฐานข้อมูลการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากคะแนนผลการทดสอบระดับชาติอย่างจริงจังในทุกประเภทการทดสอบที่เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายนอก

(2) ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครูในทุกประเภทการจัดการศึกษาให้มีความสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างการทดสอบมาตรฐานระดับชาติกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(3) ควรฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการเขียนข้อสอบมาตรฐานให้กับครูผู้สอนศาสนาอิสลามศึกษาอย่างทั่วถึง และมีความต่อเนื่อง

(4) ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกประเภทการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะประเด็นการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

3. ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรศึกษาวิจัยผลกระทบของการนำคะแนน O-NET ไปใช้เป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาและคณะต่างๆ

(2) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันต่างๆ ของประเทศไทย และต่างประเทศได้

(3) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สงฆ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) หรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้

4. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรนำผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการวางแผนกำหนดทิศทาง และพัฒนาการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

(2) ควรศึกษาวิจัยวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติให้มีความแม่นยำ เชื่อถือได้ และมีความยุติธรรมในการนำผลไปใช้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรศึกษาผลกระทบของการติวข้อสอบ O-NET พร้อมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัด

(2) ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา

(3) ควรพัฒนารูปแบบและวิธีการทดสอบระดับชาติที่ครอบคลุมคุณภาพของผู้เรียนครบทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (K P A)

(4) ควรปฏิรูปวิธีการทดสอบ วัดผล และประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ไปกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่

(5) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการออกแบบแนวทางการนำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลในระดับชั้นเรียนของครู

(6) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานทุกระดับของ สพฐ. (ส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา) วิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET ในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อค้นหากลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน นำไปสู่การวิเคราะห์หาสาเหตุและกำหนดแนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานในแต่ละระดับ

(7) ควรมีการสร้างตระหนักและสื่อสารสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยงานในทุกระดับเกี่ยวกับความสำคัญของการทดสอบ O-NET

(8) สื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของการทดสอบ O-NET ให้แก่หน่วยงานในทุกระดับ ทั้งในเรื่องของแผนผังการออกข้อสอบ (Test Blueprint) รูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ การปฏิบัติตนของผู้เข้าสอบ เป็นต้น

(9) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการทดสอบ O-NET

(10) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำรูปแบบข้อสอบและกระดาษคำตอบ O-NET ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นชินกับรูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ

(11) ควรจัดทำระบบการส่งเสริมสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้แก่สถานศึกษาและผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสอบ O-NET เช่น การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV การพัฒนาระบบคลังข้อสอบมาตรฐานแบบออนไลน์ เป็นต้น

(12) ควรพัฒนาค้นข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้บริการแก่สถานศึกษา (SIBS) รวมทั้งมีการพัฒนาค้นข้อสอบตามแนวทางการทดสอบระดับนานาชาติ PISA เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน

(13) ควรมีการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในการสร้างข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร ทั้งข้อสอบแบบเลือกตอบและข้อสอบเขียนตอบ เพื่อให้ครูนำความรู้ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน

(14) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(15) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัด และกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ O-NET ให้กับนักเรียนทุกระดับที่เข้าสอบ

6. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในการสร้างระบบการทดสอบที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการรายงานผลทั้งการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ และการทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพที่สัมพันธ์กับค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ควรจะได้รับ

(2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการพิจารณาความเชื่อมโยงของสิ่งที่วัดในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ที่มีความสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษากับระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อเทียบโอนคะแนนสอบ V-NET กับการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพ

(3) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัด ได้นำผลการทดสอบ V-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(4) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและเพิ่มมาตรการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และสร้างความเข้าใจในการทำข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้กับนักศึกษา เนื่องจากผลคะแนนสอบ V-NET ไม่มีผลกระทบต่อการสำเร็จการศึกษา หรือ ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือ ยังไม่ได้นำไปใช้พิจารณาการเข้าทำงานอย่างจริงจัง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญ และขาดแรงจูงใจในการสอบ

7. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) อย่างทั่วถึง

(2) ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียน การวัดและการประเมินผล ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอิสลามให้ไปคู่เป้าหมายร่วมกัน

(3) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการปรับปรุงวิธีการและกระบวนการออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา การทดสอบและประเมินผลที่มีความเป็นมาตรฐาน

(4) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(5) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัด ได้นำผลการทดสอบ I-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(6) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในสำคัญของการสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน ตาดีกา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ

8. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในการกำหนดแนวทางการนำคะแนน B-NET รายงานในรูปแบบแสดงผลการเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ในสัดส่วนของ GPAX : O-NET : B-NET ที่เหมาะสม

(2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการ

เรียนรู้และนวัตกรรมที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรพระปริยัติธรรมและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) อย่างทั่วถึง

(3) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) สำหรับการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(4) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ B-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(5) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียนและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

9. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรมีการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร กศน. โครงสร้างรายวิชาที่มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของนักศึกษา กศน. และสอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลมาตรฐานของชาติ

(2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) สำหรับการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายใน กศน.

(3) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับหน่วยงานในสังกัดได้นำผลการทดสอบ N-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของหน่วยงาน กศน.

(4) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับศูนย์การศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน กศน.

10. หน่วยงานต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษา ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติที่จะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

(2) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(3) สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

(4) สำหรับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นการประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สูงขึ้น

(5) สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(6) สำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาผู้บริหาร กศน. ในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

11. สถานศึกษาในการจัดการศึกษาแต่ละประเภท ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1) ควรวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้สารสนเทศจากผลการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

(2) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการนำผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(3) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการนำผลการสอบระดับชาติ (O-NET) มาชี้จุดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบ

(4) สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (V-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

(5) สำหรับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติ (I-NET)

(6) สำหรับโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติ (B-NET) เพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

(7) สำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (N-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อขยายองค์ความรู้และต่อยอดจากผลการวิจัยของการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

(1) ควรพัฒนาระบบออนไลน์สำหรับการติดตามและประเมินผลกระทบที่สามารถรายงานข้อมูลตามประเด็นผลกระทบที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้

(2) ควรมีการศึกษาวิจัยระยะยาว (longitudinal Study) โดยใช้กลุ่มติดตาม (Cohort Study) กลุ่มผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความสำเร็จทางการศึกษา ความสำเร็จในการมีงานทำ รายได้และการประกอบอาชีพ

(3) ควรมีการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ

(4) ควรศึกษาวิจัยวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติให้มีความแม่นยำ เชื่อถือได้ และมีความยุติธรรมในการนำผลไปใช้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

(5) ควรวิจัยและพัฒนาแบบการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา

(6) ควรมีการวิจัยผลกระทบของการนำคะแนน O-NET ไปใช้เป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาและคณะต่างๆ และความสำเร็จในการศึกษาในมหาวิทยาลัย

(7) ควรมีการศึกษาผลกระทบของการตีข้อสอบพร้อมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

(8) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน V-NET กับผลการสอบทักษะทางวิชาชีพที่นักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแผนกสาขาวิชาต้องสอบผ่านจึงจะสำเร็จการศึกษา เพื่อค้นหาหลักฐานความตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ว่าคะแนน V-NET เป็นความรู้ ความคิดรวบยอดที่สามารถทำนายทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
Abstract.....	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	ค
สารบัญ.....	ผ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 พันธกิจและผลการดำเนินงานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้.....	7
ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล.....	16
ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้.....	43
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	65
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ระยะที่ 1 การศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้.....	67
ระยะที่ 2 การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติ.....	69
ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอแนะต่อการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้.....	82
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับนโยบาย : ผลกระทบ ผลการติดตามและประเมิน ข้อเสนอแนะ เชิงนโยบาย.....	87
ประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา.....	87
ประเด็นผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา.....	94
ประเด็นผลกระทบที่ 3 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา.....	102
ประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ.....	116
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับหน่วยงาน : ผลกระทบ ผลการติดตามและประเมิน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	127
ประเด็นผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา.....	127
ประเด็นผลกระทบที่ 6 กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	138
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับบุคคล : ผลกระทบ ผลการติดตามและประเมิน ข้อเสนอแนะ เชิงนโยบาย.....	146
ประเด็นผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน.....	146
ประเด็นผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน.....	160
ประเด็นผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร.....	169

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	179
สรุปผลการวิจัย.....	180
อภิปรายผล.....	198
ข้อเสนอแนะ.....	207
บรรณานุกรม.....	214
ภาคผนวก.....	217
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	218
ภาคผนวก ข ภาพประกอบการดำเนินงานวิจัย.....	220
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินการผลกระทบของการ ประเมินผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ.....	226
คณะผู้วิจัย.....	245

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ความหมาย จุดมุ่งหมาย และประโยชน์ของการติดตาม และการประเมิน.....	18
2.2	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามโครงการกับการประเมินโครงการ.....	21
2.3	ระยะโครงการและข้อมูลที่ต้องการ (Project Stages and Information Needs).....	23
2.4	ลำดับชั้นของวัตถุประสงค์ (Hierarchy of objectives).....	24
2.5	จุดแข็งและจุดอ่อนของการติดตามประเมินผลขององค์การ CARE ในประเทศอุกันดา.....	28
2.6	ข้อแตกต่างระหว่างการติดตามการปฏิบัติงานกับการติดตามผลลัพธ์.....	29
2.7	ข้อแตกต่างระหว่างการติดตามผลลัพธ์และการประเมินผลลัพธ์.....	30
2.8	ประเภทของตัวชี้วัดจำแนกตามลำดับของวัตถุประสงค์.....	31
2.9	ประเภทของตัวชี้วัดจำแนกตามประเด็นที่ต้องการประเมิน.....	32
2.10	เครื่องมือ วิธีการ และแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน.....	38
2.11	ผลการสังเคราะห์ประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ.....	61
3.1	ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาติ.....	69
3.2	กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1.....	70
3.3	จำนวนและร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานและประเภทการทดสอบ.....	71
3.4	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานและประเภทการทดสอบ.....	74
3.5	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานและประเภทการทดสอบ.....	75
3.6	หน่วยงานระดับนโยบายและข้อมูลที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบ.....	76
3.7	คุณภาพของการวัดด้านความเที่ยง (Reliability) ในองค์ประกอบที่ใช้ในการติดตามและ ประเมินผลกระทบ.....	79
3.8	กรอบการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ.....	84
4.1	ผลการทดสอบทางสถิติระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและคะแนนประเมิน คุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ.....	89
4.2	ผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบที่มีต่อคุณภาพการศึกษา.....	91
4.3	จำนวนผู้เรียนที่ได้นำคะแนนสอบระดับชาติไปใช้ในเรื่องต่างๆ.....	100
4.4	จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบสามปีย้อนหลังระหว่างปีที่สอบ 2560 – 2562.....	103
4.5	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำแนกตามพื้นที่ตั้ง.....	105
4.6	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	106
4.7	จำนวนและร้อยละของผู้เรียนที่เคยเข้าเรียนกวดวิชาเพื่อสอบทางการศึกษาระดับชาติในแต่ละ ประเภทการทดสอบ.....	107
4.8	จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา.....	109
4.9	จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา.....	110

4.10	จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ให้นักเรียนในสถานศึกษา.....	111
4.11	จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้นักเรียนในสถานศึกษา.....	112
4.12	จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ โรงเรียน (N-NET) ให้นักเรียนในสถานศึกษา.....	114
4.13	ความคิดเห็นต่อการสร้างความเชื่อมั่นและมีมาตรฐานของการทดสอบ.....	125
4.14	ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ปีที่สอบ 2560-2562.....	127
4.15	ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีที่สอบ 2560-2562.....	127
4.16	ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีที่สอบ 2560-2562.....	128
4.17	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามตัวบ่งชี้ที่ 5 ของการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม.....	128
4.18	จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาตามระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับคุณภาพสถานศึกษา.....	129
4.19	ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่สอบ 2560-2562.....	132
4.20	ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีที่สอบ 2560-2562.....	132
4.21	ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ระดับประถมศึกษา ปีที่สอบ 2561-2562.....	133
4.22	ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่สอบ 2561-2562.....	134
4.23	ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีที่สอบ 2561-2562.....	134
4.24	ผลการดำเนินงานยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ.....	136
4.25	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและผลคะแนนรวมของการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	138
4.26	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาและผลคะแนนรวมของการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม.....	140
4.27	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและผลคะแนนรวมของการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สามของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา....	142
4.28	ผลการดำเนินงานการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำแนกตามประเภทการทดสอบ.....	144

4.29	ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ.....	147
4.30	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.....	148
4.31	ผลการวิเคราะห์หัตถิพลเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.....	149
4.32	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการเห็นคุณค่าของการสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ.....	155
4.33	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการพัฒนาตนเองในการสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ.....	156
4.34	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ.....	158
4.35	จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามกลุ่มผลประเมินคุณภาพคะแนน O-NET และกลุ่มประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	160
4.36	ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลโดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ.....	167
4.37	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการทำนายของตัวบ่งชี้ที่ 5 6 และ 7 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดย สมศ.....	170
4.38	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการทำนายของตัวบ่งชี้ที่ 2 8 และ 16 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดย สมศ.....	171
4.39	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการทำนายของตัวบ่งชี้ที่ 5 6 และ 7 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาโดย สมศ.....	174
4.40	ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการพัฒนาผลสอบของผู้เรียนจำแนกตามประเภทของการทดสอบ.....	177

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	ความสัมพันธ์ของการติดตามและการประเมินโครงการ.....	20
2.2	เปรียบเทียบการติดตามและการประเมินผลโครงการพัฒนา.....	21
2.3	วงจรการดำเนินโครงการ.....	22
2.4	ลำดับขั้นของแผน แผนงาน และโครงการ.....	24
2.5	ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (The Result Chain).....	29
2.6	ระบบติดตามและประเมินประสิทธิผลโรงเรียน.....	65
2.7	กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย.....	66
3.1	ระยะการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธีและขั้นตอนการติดตามและประเมิน.....	67
4.1	ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	88
4.2	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพ ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรองคุณภาพและไม่ได้รับรองคุณภาพภายนอกของการประเมินคุณภาพรอบที่ 3.....	88
4.3	ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่ 3 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา.....	89
4.4	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพ ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับรองคุณภาพและไม่ได้รับรองคุณภาพภายนอกของการประเมินคุณภาพรอบที่ 3.....	89
4.5	ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่ 3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม.....	90
4.6	เปรียบเทียบการกระจายของคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่ 3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่ได้ใช้คะแนน B-NET เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการคิดคะแนนของตัวบ่งชี้.....	90
4.7	ตัวอย่างการแสดงผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ด้วยแผนที่ประเทศไทย.....	92
4.8	จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ O-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีทดสอบ 2560 – 2562.....	103
4.9	จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ V-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีทดสอบ 2560 – 2562.....	103
4.10	จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ I-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีทดสอบ 2560 – 2562.....	104
4.11	จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ B-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีทดสอบ 2560 – 2562.....	104
4.12	จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ N-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีทดสอบ 2560 – 2562.....	104
4.13	Boxplot แสดงความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติดะหว่างโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง และนอกเมือง.....	105
4.14	แผนภูมิแท่งแสดงความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติดะหว่างขนาดโรงเรียนเล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ และภาพรวม.....	106
4.15	ขนาดอิทธิพลของผลการประเมินคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา.....	129

4.16	การกระจายของผลประเมินคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานจำแนกตามระดับคุณภาพของคะแนนสอบ.....	129
4.17	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผลกระทบต่อแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ.....	146
4.18	โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.....	148
4.19	การกระจายของข้อมูลจำแนกตามกลุ่มผลประเมินคุณภาพคะแนน O-NET และกลุ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	160
4.20	Scatterplot ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานกับตัวบ่งชี้ที่ 16 การพัฒนาคุณภาพครูของผลการประเมิน.....	162
4.21	Scatterplot ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและ ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	165
4.22	ความสอดคล้องระหว่างผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่ 5 6 และ 7 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดย สมศ.....	170
4.23	ความสอดคล้องระหว่างผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่ 2 8 และ 16 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดย สมศ.....	172
4.24	ความสอดคล้องระหว่างผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่ 5 6 และ 7 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาโดย สมศ.....	175
5.1	ความสัมพันธ์ของประเด็นผลกระทบจากการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ.....	180

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย พัฒนา และให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้ (1) จัดการบริหารทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้ได้มาตรฐาน (2) พัฒนาข้อสอบให้สามารถวัดได้ทุกมาตรฐานการศึกษามีมาตรฐาน (3) ดำเนินการให้มีการนำผลการทดสอบไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (4) วิจัยและพัฒนาให้มีระบบการทดสอบทางการศึกษาให้ครบทุกมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา (5) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบข้อสอบและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับโปรแกรม และเทคนิคการสร้างข้อสอบและมาตรฐานการวัดรูปแบบต่าง ๆ (6) ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลและข้อความรู้ เพื่อเพิ่มภาพลักษณ์ที่ดีต่อสาธารณชน (7) ทบทวนกฎหมาย ข้อบังคับและมติต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริง ทันสมัย และเอื้อต่อการปฏิบัติงาน (8) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาและทุกระดับสถานศึกษาและต้นสังกัดมีโปรแกรมการทดสอบและประเมินผลผู้เรียนตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (9) ให้บริการการทดสอบแก่บุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ และ (10) เป็นศูนย์กลางข้อมูลการทดสอบทางการศึกษา สนับสนุน และให้บริการผลการทดสอบแก่หน่วยงานต่างๆ ตลอดจนความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้อย่างมีมาตรฐานระดับสากล

ภารกิจที่สำคัญของ สทศ. คือ การจัดการบริหารทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้ได้มาตรฐานได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี ภายใต้มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ได้แก่ (1) มาตรฐานการบริหารการทดสอบ เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพว่าระบบการบริหารการทดสอบมีความชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ในระดับชาติและระดับนานาชาติ (2) มาตรฐานบุคลากรด้านการทดสอบ เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบมีคุณภาพ คุณสมบัติและหน้าที่ที่เทียบตามมาตรฐานสากล (3) มาตรฐานการพัฒนาแบบทดสอบ เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพว่าแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลมีการพัฒนาอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการดำเนินการที่เป็นมาตรฐาน เชื่อถือได้ มีสารสนเทศเชิงประจักษ์ และเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพด้านความตรง ความเที่ยง และมีความยุติธรรม (4) มาตรฐานการพิมพ์ การรับ/ส่ง การตรวจ และการประมวลผล เป็นมาตรฐานเพื่อการประกัน คุณภาพว่าระบบการพิมพ์แบบทดสอบและกระดาษคำตอบ มีการควบคุมและกำกับกับการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน ที่ชัดเจนมีมาตรการด้านความปลอดภัย และมีการเก็บรักษาความลับอย่างรัดกุม มีกระบวนการตรวจให้คะแนนที่ถูกต้อง มีระบบชัดเจนและสามารถตรวจสอบความผิดพลาดได้ และมีการรายงานผลด้วยคะแนนที่มีความหมาย และมีการแปลคะแนนอย่างเหมาะสมเทียบเคียงกับผลการทดสอบแต่ละครั้ง/ปี และ (5) มาตรฐานการรายงานผล และการนำผลไปใช้ เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพว่าการรายงานผลและการนำผลไปใช้มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรม

การจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นการทดสอบความรู้และความคิดของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรประกอบด้วย 5 การทดสอบ คือ (1) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นการทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาตามช่วงชั้นที่ 2 คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงชั้นที่ 3 คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 คือ ระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยที่ข้อสอบจะออกครอบคลุมตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ในรายวิชาความรู้ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย ทักษะภาษาและการสื่อสาร ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต ทักษะการจัดการงานอาชีพ (3) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนนักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ศึกษาในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 14 มาตรฐานการเรียนรู้ รายวิชาที่ใช้ในการจัดสอบ ประกอบด้วย 8 รายวิชา ดังนี้ อัลกุรอาน-ฮาดิซ อัลหะดีษ อัลอะกีดะฮ์ อัลฟิกห์ อัตตารีค อัลอัคลาก ภาษาอาหรับ และภาษามลายู ระดับของการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัซซึฏะฮ์) ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาอียะห์) (4) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในวิชาภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัย และ (5) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) เป็นการทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอบในรายวิชาสาระความรู้พื้นฐาน สาระการพัฒนาสังคม สาระทักษะการเรียนรู้ สาระการประกอบอาชีพ และสาระทักษะการดำเนินชีวิต

ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายใต้การประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สัมพันธ์ พันธุ์พุกษ์ (2561) ได้กล่าวถึงการใช้ผลการสอบ O-NET เป็นมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกที่ 2 (พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2553) และรอบที่ 3 (พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2558) ทำให้สถานศึกษาตื่นตัวในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพดียิ่งขึ้น ต่อมาช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยมีการนำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และในสถาบันอุดมศึกษาตามลำดับ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ทั้งนี้ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วยโดยเริ่มต้นด้วยการใช้คะแนน O-NET ม.6 (30%) เป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ระบบ Admissions กลาง และต่อมากลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (กสพท.) ได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิเข้ามศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ กลุ่มกสพท. ต้องมีคะแนน O-NET ใน 5 วิชาหลัก ตั้งแต่ร้อยละ 60 (ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีการใช้คะแนน O-NET ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ ในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง รวมทั้งให้ระบุคะแนน O-NET ลงในทะเบียนแสดงผลการเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปพ. 1) ด้วย ในปีการศึกษา 2554 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาใช้ผลสอบ O-NET เป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ส่งผลทำให้มีการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (กนป.) ได้กำหนดให้ใช้ผลสอบ O-NET เป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2561) ที่มีเป้าหมายให้คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยระบุไว้ในตัวบ่งชี้ ที่ 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบระดับชาติคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ผลการทดสอบ O-NET เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยใช้ผลการเรียนของผู้เรียนที่ประเมินโดยสถานศึกษา และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในสัดส่วน 80 : 20 ต่อมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 กระทรวงศึกษาได้ประกาศปรับสัดส่วนดังกล่าวเป็น 70 : 30 (สอดคล้องกับนานาชาติ เช่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศเดนมาร์ก ประเทศอิตาลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้ใช้ผลการประเมินระดับโรงเรียน (School Assessment) ร่วมกับผลการประเมินระดับชาติ (National Assessment) เป็น Exit Examination โดยมีสัดส่วนเป็น 50 : 50 ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น และต่อมาใช้เป็นตัวชี้วัดผลการจัดการศึกษาในระดับกระทรวง/เขตพื้นที่/สถานศึกษา ตามการเจรจารับรองปฏิปัติราชการของ ก.พ.ร. ให้มีผลการทดสอบระดับชาติเพิ่มขึ้น 3% รวมทั้งในปัจจุบันแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ของกระทรวงศึกษาธิการ ใน 3 ยุทธศาสตร์ (จาก 6 ยุทธศาสตร์) คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีตัวชี้วัดที่สำคัญที่ให้โรงเรียนมีจำนวนร้อยละ ของนักเรียน คะแนน O-NET ตั้งแต่ 50% ในแต่ละวิชาเพิ่มขึ้น และยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีตัวชี้วัดที่สำคัญให้ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลสอบ O-NET ของนักเรียนระหว่างพื้นที่ภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง (สัมพันธ์ พันธุ์พุกษ์, 2561)

งานวิจัยที่ผ่านมาบ่งชี้ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติได้ส่งผลกระทบทั้งในระดับบุคคล ระดับหน่วยงาน และระดับนโยบาย (ญาณิกา ลุนราศรี และจันทรทรวงกลด คชเสนี, 2557; อิทธิพัทธ์ สุวทันพร กุล (2556) ; เสตอาหมาด ศรียาน และคณะ, 2558) ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องช่วยการสร้างความรับผิดชอบร่วมกันพัฒนาในทุกมิติเพื่อสร้างผลกระทบที่ดีให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เป็นเรื่องที่ทุกหน่วยงานต้องดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ได้กล่าวถึงการประเมินผลการปฏิบัติราชการที่จะต้องมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เป็นการวัดผลว่าเป็นไปตามนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงานในภาพรวม และงานแต่ละด้าน รวมทั้งสามารถนำมาใช้กำกับตรวจสอบการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานจึงเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานในการดำเนินงานที่ชัดเจน การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่และคุ้มค่า การควบคุมคุณภาพ การตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ การจัดการประเมินเพื่อให้ทราบว่า กิจกรรมนั้นบรรลุผลตาม

เป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร จะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงเพื่อดำเนินการต่อไป หรือยุติการดำเนินงานนั้น องค์การที่ประสบความสำเร็จ มักเป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญต่อการประเมินผลและวัดผลการปฏิบัติงาน (Performance Measurement) อยู่เป็นประจำ เพราะการประเมินผลทำให้องค์กรสามารถทราบสถานะของตนเองว่าเป็นอย่างไร ต้องมีการปรับปรุงส่วนใด เพื่อที่จะได้มีการพัฒนาและแก้ไขในส่วนที่เป็นงานเร่งด่วน หรือแก้ไขในลักษณะการพัฒนาแบบยั่งยืน ระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของนโยบายและแผน กล่าวคือจะเป็นกลไกในการวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานโดยพิจารณาสถานะของการดำเนินงานว่าอยู่ในระดับใด ดำเนินการไปในทิศทางใด และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้วหรือไม่ ควรจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการทดสอบ 5 ประเภท ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) โดยมีคำถามวิจัยว่าผลกระทบจากการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในระดับนโยบาย ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคลมีอะไรบ้าง ผลการติดตามและประเมินผลกระทบมีระดับผลกระทบมากน้อยเพียงใด ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นมีข้อเสนอแนะอย่างไร คำตอบจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์กับคณะผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ได้มองเห็นภาพรวมของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน ด้านการอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อนำไปใช้พิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
- (2) เพื่อติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
- (3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังนี้ กำหนดขอบเขต ดังต่อไปนี้

1.3.1 ประชากร

- (1) นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ในปีการศึกษา 2561
- (2) ผู้เรียนที่เคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม และศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและอัยาศัย
- (3) ครู/อาจารย์ผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม และศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและอัยาศัย
- (4) ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม และศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและอัยาศัย

1.3.2 ประเภทของการจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

- (1) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)
- (2) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)
- (3) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)
- (4) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET)
- (5) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)

1.3.3 ตัวแปรที่วิจัย

- (1) ผลกระทบของการประเมินผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ แบ่งการศึกษาดังนี้
 - (1.1) ผลกระทบต่อนโยบาย
 - (1.2) ผลกระทบต่อหน่วยงาน
 - (1.3) ผลกระทบต่อบุคคล
- (2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

1.3.4 ระยะเวลา ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2562 – มกราคม 2563 รวม 9 เดือน ดังนี้

(1) การศึกษาผลกระทบฯ	ระยะเวลา 3 เดือน
(2) การติดตามและประเมินผลกระทบฯ	ระยะเวลา 4 เดือน
(3) การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ	ระยะเวลา 2 เดือน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 การติดตามและประเมิน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อการตัดสินใจและตัดสินใจคุณค่าเกี่ยวกับผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการกำหนดนโยบายด้านการทดสอบทางการศึกษาของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

1.4.2 การประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ หมายถึง การนำผลการทดสอบที่ดำเนินการจัดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ไปใช้ในการตัดสินใจหรือตัดสินใจคุณภาพของผู้เรียน ครู/อาจารย์ผู้สอน ผู้บริหาร สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)

1.4.3 ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้แล้วนำไปสู่การปรับเปลี่ยน ปรับปรุง พัฒนา เปลี่ยนแปลงในทางบวกและทางลบ เป็นผลกระทบต่อนโยบาย หน่วยงาน และบุคคล

(1) ผลกระทบต่อนโยบาย หมายถึง ผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่มีต่อการดำเนินงานในระดับนโยบายของหน่วยงานทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) ผลกระทบต่อหน่วยงาน หมายถึง ผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่มีต่อการดำเนินงานในระดับหน่วยงานของสถานศึกษาตามนโยบายและแนวปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด

(3) ผลกระทบต่อบุคคล หมายถึง ผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดที่มีต่อผู้เรียนที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ครู และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

1.4.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หมายถึง แนวทาง วิธีการ สิ่งที่ต้องปฏิบัติในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ด้านการอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนและอัยาศัย ที่พัฒนาขึ้นจากสารสนเทศการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 สถาบันทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ได้ข้อมูลสารสนเทศจากการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำมาสู่การตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

1.5.2 สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม และศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและอัยาศัยได้นำสารสนเทศการติดตามและประเมินผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

1.5.3 ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารเกิดความเชื่อมั่นและได้รับคุณภาพจากการเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้นำผลการทดสอบไปใช้ประโยชน์ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ (1) พันธกิจและผลการดำเนินงานของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2) มโนทัศน์เกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล (3) มโนทัศน์เกี่ยวกับผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ (5) กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย ในแต่ละส่วนมีสาระสำคัญโดยละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 พันธกิจและผลการดำเนินงานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์บริบทของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เกี่ยวกับความเป็นมา วัตถุประสงค์การจัดตั้ง การบริการจัดสอบ มาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ และพันธกิจและผลการดำเนินงานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีสาระสำคัญตามลำดับดังนี้

1. ความเป็นมาของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพ และมีการทดสอบที่ได้มาตรฐานไปสู่ระดับชาติ สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ดังนั้นจึงจำเป็นที่รัฐต้องตรวจสอบประเมินผลว่าการจัดการศึกษาที่เป็นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงนั้น มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและมีคุณภาพเท่าเทียมกันมากน้อยเพียงใด จึงได้จัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) ขึ้น

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า "สทศ." ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "National Institute of Educational Testing Service (Public Organization)" เรียกโดยย่อว่า "NIETS" จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 2548 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) จัดตั้งขึ้นเป็นองค์การมหาชนเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรและบุคลากรได้สูงสุด มีความเป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารของหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบการจัดการศึกษาจึงมีความเป็นกลาง เป็นสถาบันที่มีการกำหนดหลักการ นโยบาย มาตรการและเป้าหมาย โครงสร้างการบริหาร และการดำเนินกิจการ ความสัมพันธ์กับรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากร การเงิน การตรวจสอบ และการประเมินผลที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบันเพื่อบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย และให้บริการ ทางด้านการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและนานาชาติ

2. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ.

เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย พัฒนา และให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทาง

การศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้ (1) จัดการบริหารทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้ได้มาตรฐาน (2) พัฒนาข้อสอบให้สามารถวัดได้ทุกมาตรฐานการศึกษาอย่างมีมาตรฐาน (3) ดำเนินการให้มีการนำผลการทดสอบไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (4) วิจัยและพัฒนาให้มีระบบการทดสอบทางการศึกษาให้ครบทุกมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา (5) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบข้อสอบและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับโปรแกรม และเทคนิคการสร้างข้อสอบและมาตรฐานการวัดรูปแบบต่าง ๆ (6) ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลและข้อความรู้ เพื่อเพิ่มภาพลักษณ์ที่ดีต่อสาธารณชน (7) ทบทวนกฎหมาย ข้อบังคับและมติต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริง ทันสมัย และเอื้อต่อการปฏิบัติงาน (8) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาและทุกระดับสถานศึกษาและต้นสังกัดมีโปรแกรมการทดสอบและประเมินผลผู้เรียนตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (9) ให้บริการการทดสอบแก่บุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ และ(10) เป็นศูนย์กลางข้อมูลการทดสอบทางการศึกษา สนับสนุน และให้บริการผลการทดสอบแก่หน่วยงานต่างๆ ตลอดจนความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้อย่างมีมาตรฐานระดับสากล

3. การบริการจัดสอบ

1) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพินฐาน O-NET

(Ordinary National Educational Test)

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพินฐาน เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชั้นนิพินฐาน พุทธศักราช 2551

วัตถุประสงค์ O-NET

- (1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- (2) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจบการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชั้นนิพินฐาน พุทธศักราช 2551
- (3) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน
- (4) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ
- (5) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด

2) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีพศึกษา

(Vocational National Educational Test : V-NET)

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีพศึกษา เพื่อวัดความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 (ปวช. 3) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 (ปวส. 2)

วัตถุประสงค์ของการทดสอบ V-NET

- (1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546
- (2) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา
- (3) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ
- (4) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา
- (5) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด

3) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา

(Islamic National Educational Test : I-NET)

วัตถุประสงค์ของการทดสอบ I-NET

- (1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียน ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 14 มาตรฐานการเรียนรู้
- (2) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา
- (3) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด

หน่วยงานต้นสังกัดของนักเรียนที่สอบ I-NET

ในปีการศึกษา 2558 สทศ. จัดสอบ I-NET ให้กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในปีสุดท้ายของหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ ศูนย์ตาดีกา และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา

(Buddhism National Educational Test : B-NET)

การทดสอบเพื่อวัดความรู้และความคิดของนักเรียนตามหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในวิชาภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัย

วัตถุประสงค์ของการสอบ B-NET

- (1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนตามหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในวิชาภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัย
- (2) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา
- (3) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ
- (4) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา
- (5) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด

หน่วยงานต้นสังกัดของนักเรียนที่สอบ B-NET คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

5) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน N-NET

(Non-Formal National Education Test)

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ให้นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการทดสอบ N-NET

- (1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- (2) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน
- (3) เพื่อประกอบการสำเร็จการศึกษา
- (4) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด

การจัดสอบเทียบระดับการศึกษา ในระดับสูงสุดของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สอบเทียบระดับฯ)

การสอบ N – NET (Non-formal National Education Test) N-NET (Non-Formal National Education Test) หมายถึง การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ให้แก่เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา

4. มาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) จัดทำมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารการทดสอบ การจัดระบบวิธีการทดสอบ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล การรายงานผลและการนำผลไปใช้ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยมีคณะกรรมการยกร่างการกำหนดมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษา ทำหน้าที่กำหนดขอบเขตและรายละเอียดของมาตรฐานแต่ละด้าน เพื่อให้ครอบคลุมโครงสร้างและการดำเนินงานของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้ โดยมาตรฐานที่ได้มีการจัดทำขึ้น ประกอบด้วย มาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้

(1) **มาตรฐานการบริหารการทดสอบ** เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพว่าระบบการบริหารการทดสอบมีความชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ในระดับชาติและระดับนานาชาติ

(2) **มาตรฐานบุคลากรด้านการทดสอบ** เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบมีคุณภาพ คุณสมบัตินี้และหน้าที่เทียบตามมาตรฐานสากล

(3) **มาตรฐานการพัฒนาแบบทดสอบ** เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพว่าแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลมีการพัฒนาอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการดำเนินการที่เป็นมาตรฐาน เชื่อถือได้ มีสารสนเทศเชิงประจักษ์ และเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพด้านความตรง ความเที่ยง และมีความยุติธรรม

(4) **มาตรฐานการพิมพ์ การรับ/ส่ง การตรวจ และการประมวลผล** เป็นมาตรฐานเพื่อการประกัน คุณภาพว่าระบบการพิมพ์แบบทดสอบและกระดาษคำตอบ มีการควบคุมและกำกับการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน ที่ชัดเจนมีมาตรการด้านความปลอดภัย และมีการเก็บรักษาความลับอย่างรัดกุม มีกระบวนการตรวจให้คะแนนที่ถูกต้อง มีระบบชัดเจนและสามารถตรวจสอบความผิดพลาดได้ และมีการรายงานผลด้วยคะแนนที่มีความหมาย และมีการแปลคะแนนอย่างเหมาะสมเทียบเคียงกับผลการทดสอบแต่ละครั้ง/ปี

(5) **มาตรฐานการรายงานผล และการนำผลไปใช้** เป็นมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพว่าการรายงานผลและการนำผลไปใช้มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรม

5. พันธกิจและผลการดำเนินงานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 มาตรา 7 เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย พัฒนา และให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษา และทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยมีวิสัยทัศน์ To be a world-class education testing service center หรือการเป็นสถาบันทางวิชาการและวิชาชีพ และเป็นแหล่งอ้างอิงระดับชาติและนานาชาติที่เชี่ยวชาญด้านการทดสอบและการประเมินผลทางการศึกษา เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาสู่ระดับสากลในงบประมาณ พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมา สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ได้ดำเนินนโยบายและปฏิบัติกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันทดสอบฯ ตามภารกิจจนบรรลุพันธกิจ 7 ประการ กล่าวคือ

พันธกิจที่ 1 ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำระบบ วิธีการทดสอบและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษา สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) ได้จัดทำระบบวิธีการทดสอบและพัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และในทุกประเภทการสอบในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย) สำหรับการประเมินความรู้ ความคิดรวบยอดตามเกณฑ์คุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งมีการนำเสนอสารสนเทศการสอบ O-NET จำแนกตามชั้นปี และสถาบันการศึกษาตามสังกัดตามมาตรฐานการรายงานผลอย่างถูกต้องและครบถ้วน รวมถึงการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกกระบบโรงเรียน (N-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา(V-NET) โดยผลการทดสอบเป็นไปตามมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 5 ด้านได้แก่ มาตรฐานการบริหารการทดสอบ มาตรฐานบุคลากรด้านการทดสอบ มาตรฐานการพัฒนาแบบทดสอบ มาตรฐานการพิมพ์ การรับ/ส่ง การตรวจและการประมวลผล มาตรฐานการรายงานผลและการนำผลไปใช้ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารจัดการคลังข้อสอบ (Item Bank) และระบบการจัดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Testing) เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการจัดการคลังข้อสอบเพื่อสร้างข้อสอบผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งการบริการทดสอบ GAT/PAT วิชาสามัญ 9 วิชา และสอบวัดระดับสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา รวมถึงระบบกลางการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาหรือ Thai university Central Admission System (TCAS) ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา สทศ. มีผลงานโดดเด่นและเป็นความภาคภูมิใจของผู้บริหารและบุคลากรของสทศ. ประการหนึ่งคือ นวัตกรรมสอบ O-NET วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรูปแบบข้อสอบอัตนัย ซึ่งเป็นปีแรกสถาบันทดสอบฯ ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ และมีระบบการจัดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Testing) โดยได้มีการเพิ่มศักยภาพ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดระบบการจัดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์(E-Testing) ถือเป็นมิติใหม่ของการสอบของชาติสอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม อีกทั้งยังมีระบบอำนวยความสะดวกการจัดสอบสำหรับผู้พิการ อาทิ อักษรเบลล์ อักษรตัวขยาย สำหรับผู้พิการทางสายตา

พันธกิจที่ 2 ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการการศึกษาและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ตลอดจนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทดสอบทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) และมีการจัดสอบ E-Testing เพื่อเป็นทางเลือกจำนวน 7 ครั้ง ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในรอบปีที่ผ่านมาสถาบันทดสอบฯ ได้ดำเนินการจัดการทดสอบระดับชาติจำนวน 26 ครั้ง มีผู้เข้าสอบจำนวน 2,544,834 คน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สทศ.ได้ดำเนินการการจัดสอบด้วยระบบ E-Testing ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 N-NET และ B-NET มีจำนวนผู้เข้าสอบ 1,559 คน และจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นครั้งแรก จัดสอบที่ศูนย์เครือข่าย สทศ.ประจำมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา และ สทศ. ทั้งหมดจำนวน 4 สนามสอบ ผู้มีสิทธิ์สอบจำนวน 648 คน และได้มีการนำผลสอบดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ประกอบด้วยใบรายงานผล O-NET แบบรายบุคคล และ ปพ.1 โดยการให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำผล O-NET ไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ให้ครูสอนแบบมีอาชีพ มีการวางแผนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามคุณภาพผู้เรียนที่ระบุในหลักสูตร และในเอกสารตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางของวิชา และจัดทำ ปพ.5 ที่ถูกต้องสมบูรณ์ ผู้บริหารต้องนิเทศการสอน การสอบและให้การส่งเสริมสนับสนุน โดยเฉพาะการพัฒนาครูและแหล่งเรียนรู้ ลดภาระงานครู

พันธกิจที่ 3 ดำเนินการเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษา บริการสอบวัดความรู้ความสามารถ และการสอบวัดมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เพื่อนำผลไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนที่มาจากการศึกษาในระบบเดียวกันหรือการศึกษาต่างระบบ

3.1 ให้บริการจัดการทดสอบความถนัดทั่วไป (General Aptitude Test หรือ GAT) และความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (Professional and Academic Aptitude Test หรือ PAT) ได้ข้อสอบที่มีมาตรฐานการจัดสอบ และการประกาศผลสอบเป็นไปตามแผนที่กำหนด มีความเรียบร้อย เป็นไปตามมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติด้านมาตรฐานการบริหารการทดสอบ

3.2 ให้การบริการจัดการทดสอบวิชาสามัญ 9 วิชา เพื่อบริการระบบการรับตรงได้ข้อสอบที่มีมาตรฐาน การจัดสอบและการประกาศผลสอบเป็นไปตามแผนที่กำหนดมีความเรียบร้อย เป็นไปตามมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติด้านมาตรฐานการบริหารการทดสอบ

3.3 จัดให้มีการทดสอบสมรรถนะครูทางด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ได้ข้อสอบที่มีมาตรฐาน การจัดสอบและการประกาศผลสอบเป็นไปตามแผนที่กำหนด มีความเรียบร้อย เป็นไปตามมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติด้านมาตรฐานการบริหารการทดสอบ

3.4 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบ ตรวจข้อสอบ วิเคราะห์และประมวลผลคะแนนวิชาวัดแววความเป็นครู ให้กับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) โดยมีการวิเคราะห์ ประมวลผลสอบ และรายงานผลการทดสอบครบถ้วน ที่สำคัญ สทศ. ได้รับความไว้วางใจและเชื่อมั่นจากที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยให้ดำเนินการจัดสอบโดยใช้ข้อสอบกลางในระบบ TCAS และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาให้ดำเนินการจัดสอบ National License ของครูอีกด้วย

พันธกิจที่ 4 ดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษาตลอดจนเผยแพร่เทคนิคการวัดและการประเมินผลการศึกษา ดังนี้

4.1 การวิจัยพัฒนาเครื่องมือรูปแบบการสอบสัมภาษณ์ จำนวน 4 สาขา กับมหาวิทยาลัย จำนวน 11 แห่ง

4.2 การศึกษาวิจัยมีผลงานวิจัยจำนวน 10 เรื่อง เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือและรูปแบบการประเมินจำนวน 5 เรื่อง และการวิจัยเชิงประเมินและนโยบายจำนวน 5 เรื่อง นอกจากนี้ มีนโยบายมุ่งให้บุคลากรพัฒนางานปกติสู่งานวิจัย (Routine to Research)

4.3 การเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษา มีเผยแพร่คู่มือการจัดสอบทางการศึกษาระดับชาติในช่องทางต่าง ๆ เช่น การประชุมชี้แจงศูนย์สอบจดหมายข่าว (NIETS News) วิกิทัศน์ และเว็บไซต์ www.niets.or.th

4.4 การเผยแพร่เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Testing) เพื่อเป็นการขยายโอกาสในการทดสอบให้กับนักเรียน ตลอดจนรองรับรูปแบบการทดสอบที่หลากหลายและมีการใช้สื่อประสม (Multimedia) มาใช้ในการทดสอบแทนการทดสอบในรูปแบบกระดาษคำตอบ

4.5 การพัฒนาการบริหารการตรวจกระดาษคำตอบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน วิชาภาษาไทย รูปแบบอัตโนมัติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559

พันธกิจที่ 5 เป็นศูนย์กลางข้อมูลการทดสอบทางการศึกษาตลอดจนสนับสนุนและให้บริการผลการทดสอบแก่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการทดสอบที่มีความทันสมัย ถูกต้องแม่นยำ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน โดยประกาศผลสอบ ดังนี้

(1) พัฒนาระบบการรายงานอัตโนมัติ (RPS : Reporting Service) สำหรับสถานศึกษา หรือมหาวิทยาลัยที่ต้องการตรวจสอบความถูกต้องของผลคะแนนสอบ O-NET ในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับชั้น ม.1, ม.4 หรือสถาบันระดับอุดมศึกษา

(2) พัฒนาการให้บริการรายงานผลการสอบ (E-Score) เป็นระบบการพิมพ์ใบรายงานผลอัตโนมัติโดยมีลายเซ็นรับรองของผู้อำนวยการ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

นอกจากนี้ ยังได้มีการพัฒนาคลังข้อสอบสำหรับการทดสอบวิชาสามัญ 9 วิชา และการทดสอบสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อีกด้วย อนึ่ง สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้มีการบริการให้ข้อมูลแก่นักวิจัย องค์กรหรือหน่วยงาน โดยมีผู้ขอข้อมูลทั้งสิ้น เป็นจำนวน 22 ราย อาทิ การสังเคราะห์การเทียบเคียงผลการทดสอบ O-NET กับ PISA เพื่อเป็นสารสนเทศทางการทดสอบสำหรับใช้ในการอ้างอิงทางวิชาการด้านการทดสอบและการประเมินผลทางการศึกษา รวมถึงด้านการวิจัยทางการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน ตามเป้าหมายการยกระดับ สทศ.สู่การเป็นศูนย์กลางข้อมูลการทดสอบทางการศึกษา ด้วยการสนับสนุน และให้บริการผลการทดสอบแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะองค์กรระดับโลก ได้แก่ UNESCO และ World Bank ตลอดจนนักวิจัย นิสิต นักศึกษา ทั้งในระดับอุดมศึกษาและระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ

พันธกิจที่ 6 พัฒนาและส่งเสริมวิชาการด้านการทดสอบและประเมินผลทางการศึกษา รวมถึงการพัฒนาบุคลากรด้านการทดสอบและประเมินผล ด้านการติดตามและประเมินผลคุณภาพบัณฑิต รวมทั้งการให้การรับรองมาตรฐานของระบบ วิธีการ เครื่องมือวัดของหน่วยงานการประเมินผลและทดสอบทางการศึกษา

6.1 การพัฒนาและส่งเสริมวิชาการด้านการทดสอบและประเมินผลทางการศึกษาได้ร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ในการสร้างแบบทดสอบวิชาวัดแววจความเป็นครู

6.2 การพัฒนาบุคลากรด้านการทดสอบและประเมินผล

พันธกิจที่ 7 เป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

7.1 ความร่วมมือระดับประเทศ ได้ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่ง ในการเป็นศูนย์ตรวจข้อสอบอัตนัย วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และร่วมกับมหาวิทยาลัย 10 แห่ง ในการจัดการการทดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ E-Testing

7.2 ความร่วมมือระดับนานาชาติ ได้เข้าร่วมการประชุมเสวนานโยบายการศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - เอเชียตะวันออก จัดโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(สทศ.) และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ที่มีนางสาวแอนเบเรต คัฟลี (Ms. Anne Berit Kavli) ผู้แทนสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (IEA) และผู้แทนด้านจัดระบบการศึกษา 7 ประเทศ คือ ผู้แทนประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เขตการปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น ไต้หวัน และไทย มาร่วมถ่ายทอดแลกเปลี่ยนแนวคิดการจัดระบบการศึกษาและปรับปรุงนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพและยกระดับความรู้และทักษะการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของแต่ละชาติ นอกจากนี้ผู้บริหารได้เข้าอบรมหลักสูตร Leadership in National Assessment ซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัย Cambridge ประเทศอังกฤษ ซึ่งมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้นำด้านการวัดและประเมินผลของประเทศต่าง ๆ

ในด้านการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 รอบ 12 เดือน (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560) ซึ่งประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัดพบว่า การดำเนินงาน 5 ตัวชี้วัด ผลคะแนนรวมอยู่ในระดับ 5 จากคะแนนเต็ม 5 ทุกตัวชี้วัด โดยมีผลงานที่โดดเด่น อาทิ การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารจัดการคลังข้อสอบ Item Bank และระบบการจัดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ E-Testing เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการจัดการคลังข้อสอบเพื่อสร้างข้อสอบผ่านระบบออนไลน์ ตามมาตรฐานการทดสอบด้าน O-NET, V-NET, I-NET, N-NET, B-NET รวมทั้งการบริการทดสอบ GAT/PAT, วิชาสามัญ 9 วิชา และสอบวัดระดับสมรรถนะครู การจัดทำและออกข้อสอบตาม Test Blueprint จำนวน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยสาระมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น หัวข้อเนื้อหาาระดับชั้นพฤติกรรม รางวัลเกียรติยศ บนเส้นทางชีวิต ความดีตอบแทนคุณแผ่นดิน Best Practice Awards 2017 โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ ผู้อำนวยการ สทศ. ได้รับการประกาศเกียรติคุณใน สาขาบริหารและพัฒนาองค์กรตามโครงการหนึ่งล้านกล้าความคิดตอบแทนคุณแผ่นดิน จัดโดยมูลนิธิเพื่อสังคมไทย ณ ห้องชัยพฤกษ์ หอประชุมกองทัพอากาศ

สทศ. ยังได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ.2560 - พ.ศ.2579) ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดูระดับอาเซียนและนานาชาติ

(2) วางระบบการประเมินผลทางการศึกษาระดับอาเซียนและนานาชาติ (National Education Assessment: NEA)

(3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการทดสอบที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

(4) เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) ทางด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติ

(5) เป็นองค์กรแห่งการบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล (Good Governance) ตามยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานตามพันธกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทางการศึกษาของทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน ด้านอาชีวศึกษา อุดมศึกษา และนอกระบบ) รวมทั้งงานบริการวัดและประเมินผลทางการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ เป็นผู้อำนวยการ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 ถึง ปี พ.ศ.2561 ได้มีอุดมการณ์ในการทำงาน “ยึดมั่นใน คุณธรรมจรรยาภิบาลในวิชาชีพ เมื่อทำงานจะก้าวข้ามความขาดแคลน ทำงานด้วยความตั้งใจและ ซื่อสัตย์ ส่งเสริม คนดี ให้มีโอกาสทำงานและก้าวหน้า” ด้วยวิสัยทัศน์การบริหารจัดการที่มุ่ง “คุณธรรม” ภายใต้วัฒนธรรม “คุณภาพ” ที่มีทั้ง “คนดีและระบบดี” เสริมสร้างพันธมิตรผู้ใช้และเครือข่ายการทดสอบ ชื่นนำการยกระดับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานวิชาการ และมาตรฐานวิชาชีพในทุกกระบวนการศึกษาและทุกระบบมุ่งสู่การเป็นสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานระดับสากล สทศ. บริหารจัดการ ภายใต้คุณธรรม คุณภาพ และความโปร่งใส คำนึงถึงหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ หลักกฎหมาย หลักวิชาการ หลักการมีส่วนร่วม หลักความเสมอภาค หลักความยุติธรรม เพื่อให้บรรลุประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และความคุ้มค่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 สทศ. ได้เข้าร่วมโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment - ITA) โดยในปี พ.ศ. 2559 เป็นปีแห่งการรณรงค์การดำเนินงานภายใต้ คุณธรรม คุณภาพ และความโปร่งใส โดย สทศ. ได้ประกาศเจตนารมณ์การดำเนินการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงาน และในปี พ.ศ. 2560 ได้ขับเคลื่อนให้ สทศ. เป็น “องค์การมหาชนคุณธรรม”

ภารกิจที่สำคัญของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ได้ดำเนินการจัดการบริหารทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้ได้มาตรฐานได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี ทั้งการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบมาตรฐานอิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-Net) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการพระพุทธศาสนา (B-NET) การทดสอบสมรรถนะครู ผลการดำเนินงานของ สทศ.ที่ผ่านมา พบว่า นักเรียน นักศึกษา ครู ผู้บริหาร นักวิชาการ และนักวิจัยได้นำผลการทดสอบไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ตลอดจนนำไปใช้วัดคุณภาพของตัวผู้เรียน คุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพของการจัดการศึกษาประเทศโดยภาพรวม

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล

การติดตาม และการประเมิน (Monitoring & Evaluation) เป็นคำที่มักจะใช้ควบคู่กัน การติดตาม ประเมินจะช่วยให้ผู้บริหารงาน/โครงการทราบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความก้าวหน้า มี ปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะได้แก้ไขปัญหาล่วงหน้า และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป โดยการสนับสนุนจากผู้บริหารได้ทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบความเหมาะสมของการดำเนินงาน และการบรรลุความสำเร็จของงาน/โครงการนั้น

“การติดตาม” และ “การประเมิน” เป็นกระบวนการที่แตกต่างกัน มีจุดมุ่งหมายไม่เหมือนกัน แต่ กระบวนการทั้งสองมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เมื่อนำแนวคิดและหลักการติดตามและประเมินมาประสานใช้ ด้วยกันอย่างเหมาะสม จะช่วยให้ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติสามารถกำกับ ทบทวนและพัฒนางาน/โครงการได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจะได้นำเสนอ มโนทัศน์เกี่ยวกับ การติดตามและประเมินผล ในเรื่อง ความหมายของการติดตามและประเมินผล ความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามและการประเมิน วงจรการดำเนิน โครงการ ลำดับขั้นของแผนงาน/โครงการ และเครื่องมือ วิธีการที่ใช้ในการติดตามและประเมิน โดยนำเสนอ ตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของการติดตามและประเมินผล

การติดตามงาน และการประเมินผล มักถูกนำมากล่าวพร้อมกันเป็น “การติดตามและประเมินผล” แต่โดยแท้จริงแล้วคำทั้ง 2 มีความหมายแตกต่างกัน แต่ก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน มีนักวิชาการทั้งภายใน และต่างประเทศได้ให้ความหมายของ การติดตามและประเมินผล ไว้ดังนี้

อรุณี เวียงแสง และคณะ (2548) ได้ให้ความหมายของการติดตามงาน (Monitoring) ไว้ว่า หมายถึง ระบบการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนมากที่สุด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด ซึ่งจะมีการติดตามเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มดำเนินการโครงการ จนถึงสิ้นสุดโครงการ เพื่อการทบทวนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมในประเด็นที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก การใช้ทรัพยากรของโครงการ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เป็นไปตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ มีคุณภาพเป็นอย่างไร ในประการที่ 2 การพิจารณากระบวนการ วิธีการทำงานว่ามีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคใด ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง ส่วนการประเมินผล (Evaluation) ในมุมมองของงานพัฒนาชุมชนว่า หมายถึง “การศึกษาว่า การดำเนินโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ภายใต้เงื่อนไข ปัจจัยใด หากจะดำเนินการต่อไป น่าจะอย่างไรบ้าง” การประเมินผลจึงมุ่งเน้นเพื่อให้เห็นว่าโครงการพัฒนาได้ดำเนินการบรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และการแสดงให้เห็นคุณภาพของโครงการ เช่น โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริม ความเข้มแข็งของกลุ่ม/เครือข่าย ในการดำเนินงานโครงการได้เกิดกลุ่ม องค์กรที่โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ องค์กร รวมทั้งมีกฎ ระเบียบ และแผนงานที่ชัดเจน มีการบริหารจัดการองค์กรที่โปร่งใส และได้รับการยอมรับ จากคนในชุมชน สมาชิกขององค์กรและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม กลุ่มมี กองทุน และการระดมทุน เป็นต้น การประเมินผลสามารถทำได้ในหลายช่วงเวลา ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของ การประเมิน

CARE (2012) ได้ให้ความหมายของการติดตามและประเมินผลว่า การติดตาม (Monitoring) เป็น กระบวนการภายในขณะดำเนินโครงการ ตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของตัว แทรกแซง (interventions) เทียบกับกิจกรรมโครงการที่ออกแบบไว้, ผลผลิต ฯลฯ ซึ่งมีความสำคัญในการ ดำเนินงานโครงการ ทั้งการติดตามคุณภาพของกิจกรรมโครงการ และความต่อเนื่องของกิจกรรมขณะ ดำเนินการซึ่งอาจเกิดความขัดแย้งขึ้น ส่วน การประเมินผล (Evaluation) มีความแตกต่างจากการติดตามใน

แง่ของความลึก, ขอบเขต และวัตถุประสงค์ การประเมินผลมักจะเข้มงวดมากกว่าการติดตาม และมักจะเกี่ยวข้องกับการค้นหาหลักฐานเพื่อแสดงความก้าวหน้า, ผลผลิต หรือ ผลลัพธ์ของโครงการ ฯลฯ ซึ่งสามารถประเมินเพื่อพัฒนา (developmental) ประเมินระหว่างทาง (formative) ประเมินปลายทาง (summative) และประเมินผลกระทบ (impact)

UNFPA (2004) ได้ให้ความหมายของการติดตามและประเมินผลว่า **การติดตาม (Monitoring)** เป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการติดตามผลการดำเนินงานกับสิ่งที่มีการวางแผนไว้โดยการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการติดตามและการประเมินผล การติดตามจะให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าของการดำเนินงานที่นำไปสู่การบรรลุสัมฤทธิ์ผล (ผลผลิต, ผลลัพธ์, เป้าหมาย) โดยใช้การบันทึกผล และระบบการรายงาน การติดตามเป็นการตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานของโครงการ และการเปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขของกลุ่มเป้าหมายและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมโครงการ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนในโครงการ ข้อมูลที่เกิดจากการติดตามจะช่วยเพิ่มการเรียนรู้จากประสบการณ์และช่วยในการตัดสินใจ ในบริหารจัดการและการดำเนินงานโครงการจึงมักจะมีการติดตามอยู่ด้วย ส่วนการประเมินผล (Evaluation) มีการดำเนินการเป็นระยะ ๆ เป็นการวิเคราะห์ในเชิงลึกของประสิทธิภาพของโครงการ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมการติดตามเช่นเดียวกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ (เช่น การศึกษา, การวิจัย, การสัมภาษณ์ในเชิงลึก, การอภิปรายกลุ่ม, การสำรวจ ฯลฯ) การประเมินผลมักจะดำเนินการโดยผู้ประเมินภายนอก (แต่ไม่เสมอไป)

OECD (2002, cited in Kusek and Rist, 2004) ได้ให้ความหมายของการติดตามและประเมินผลว่า **การติดตาม (Monitoring)** เป็นฟังก์ชันต่อเนื่องที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ โดยกำหนดตัวบ่งชี้ เพื่อให้การจัดการและผู้มีส่วนได้เสียหลักของตัวแทรกแซง ดำเนินการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องตามตัวบ่งชี้ความก้าวหน้าของโครงการ, ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์โครงการ และความก้าวหน้าในการใช้งบประมาณ ส่วนการประเมินผล (Evaluation) เป็นวิธีเชิงระบบ เป็นการประเมินตามวัตถุประสงค์ของโครงการในขณะดำเนินการโครงการ หรือ เสร็จสิ้นโครงการแล้ว นโยบายรวมทั้งการออกแบบ การดำเนินงาน และผลลัพธ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบความสัมพันธ์และการบรรลุตามวัตถุประสงค์, ประสิทธิภาพของการพัฒนา, ประสิทธิภาพ, ผลกระทบ และความยั่งยืน การประเมินผลจะต้องให้ข้อมูลที่เป็นที่น่าเชื่อถือและมีประโยชน์ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในกระบวนการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้อง

สำนักงานการประเมินผลของ UNDP (Evaluation Office, United Nations Development Programme, 2002) ได้ให้ความหมายของการติดตามและประเมินผลว่า **การติดตาม (Monitoring)** เป็นการทำงานอย่างต่อเนื่องโดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อกำหนดการจัดการ และผู้มีส่วนได้เสียหลักในการดำเนินงานของตัวแทรกแซง โดยกำหนดตัวบ่งชี้เบื้องต้นของความก้าวหน้า หรือความบกพร่อง ในการบรรลุผลลัพธ์ (results) ของโครงการ interventions หมายถึง นโยบาย แผนงาน โปรแกรม โครงการ กิจกรรม หรือการให้บริการอะไรก็ตามที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดผลกับกลุ่มเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด ส่วนการประเมินผล (Evaluation) คือ การดำเนินการที่กระทำอย่างระมัดระวัง เป็นระบบ และมีความยุติธรรมในการประเมินความก้าวหน้า และการบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ การประเมินผลไม่ได้ดำเนินการครั้งเดียว แต่เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินขอบเขตและความลึกที่แตกต่างกันออกไปหลายจุดหลายเวลา เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาความรู้จากการประเมิน และการเรียนรู้ในระหว่างดำเนินโครงการเพื่อพยายามที่จะบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ การประเมินทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการประเมินความสัมพันธ์ (relevance) การประเมินการปฏิบัติงาน (performance) และเกณฑ์อื่น ๆ จะต้องมีการเชื่อมโยงไปถึงผลลัพธ์ (outcomes) ไม่ใช่เพียงการดำเนินการเพียงอย่างเดียว หรือแค่ผลผลิต (outputs)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า **การติดตาม** (Monitoring) โครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า (input) การดำเนินงาน (process) และผลการดำเนินงาน (output) เกี่ยวกับโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback system) สำหรับการกำกับ ทบทวน และแก้ปัญหาขณะดำเนินโครงการ และ**การประเมิน** (Evaluation) โครงการ หมายถึง กระบวนการตรวจสอบและตัดสินคุณค่า (Value Judgment) เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน และผลการดำเนินโครงการ เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงการดำเนินโครงการ สรุปผลสำเร็จของโครงการและพัฒนาโครงการต่อไป ดังนั้น การติดตามและประเมินจึงเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญในการบริหารและพัฒนาโครงการ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จากที่กล่าวมาจึงอาจสรุปความหมาย จุดมุ่งหมาย และประโยชน์ของการติดตามและการประเมิน ได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ความหมาย จุดมุ่งหมาย และประโยชน์ของการติดตาม และการประเมิน

แนวคิด	ความหมาย	จุดมุ่งหมาย	ประโยชน์
การติดตาม (งาน) (MONITORING)	ระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลของการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ	- แก้ปัญหาขณะดำเนินงานตามโครงการ - ติดตามความครบถ้วนของปัจจัยการปฏิบัติงานตามแผน - ติดตามผลว่าตรงตามแผนหรือไม่	- แก้ไขปัญหาระหว่างการดำเนินงาน - สรุปบทเรียน สำหรับวางแผน และจัดโครงการให้ดีขึ้นในอนาคต
การประเมิน (ผล) (EVALUATION)	ระบบการตรวจสอบการดำเนินงานและผลการดำเนินงานเพื่อตัดสินคุณค่า (value judgment)	- ตัดสินความเหมาะสมของการดำเนินงานและการบรรลุผลสำเร็จของโครงการ - ความเพียงพอ ความเหมาะสมของปัจจัย ความเหมาะสมของวิธีดำเนินงาน - การบรรลุความสำเร็จของโครงการ	- เสนอแนะการคง/ปรับ/เปลี่ยน ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อจะได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย - สรุปผลของโครงการสำหรับตัดสินอนาคตของโครงการหรือวางแผนการจัดโครงการให้ดีขึ้นในอนาคต

2. ความสัมพันธ์ของการติดตามและประเมินผล

ในกระบวนการทำงานพัฒนาของโครงการต่างๆ นั้น การติดตามจะช่วยทำหน้าที่ในการกระตุ้นเตือนอย่างต่อเนื่องในระหว่างการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานนั้นๆ เป็นไปตามแผนเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ หากโครงการมีระบบติดตามผลที่ดีและต่อเนื่อง ระบบนี้จะช่วยตรวจสอบว่า กิจกรรมต่างๆ ของโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามแผนหรือไม่ อย่างไร ที่สำคัญการติดตามงานจะสนองตอบผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการโดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานของโครงการจะได้เรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของตนว่ามีความก้าวหน้าไปมากน้อยเพียงไร รวมทั้งมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้การทำงานเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการได้ดียิ่งขึ้น

ส่วนการประเมินผล จะทำหน้าที่หลังจากการดำเนินโครงการลุล่วงตามระยะเวลาที่กำหนด ในแต่ละช่วงของโครงการที่ได้กำหนดผลไว้ตามแผนงานของโครงการ เช่น โครงการระยะยาว 6 ปี ได้กำหนดผลที่เกิดขึ้นและเป้าหมายโครงการเป็น 3 ระยะ คือ 2 ปี, 4 ปี และ 6 ปี หรือโครงการระยะสั้นก็อาจจะประเมินผลตามระยะที่สั้นลง การประเมินผลจะดำเนินการตามระยะที่กำหนดไว้เพื่อเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการกับเป้าหมายที่วางไว้ตามระยะนั้นๆ (ซึ่งโดยทั่วไปโครงการควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนแต่ละช่วงระยะเวลานั้นๆ ไว้ด้วย) การประเมินผลจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องในโครงการได้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการ

ดำเนินโครงการในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ และหลังจากเสร็จสิ้นโครงการว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ อย่างไร การประเมินผลช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโครงการ ผลกระทบของโครงการต่อกลุ่มเป้าหมาย และสิ่งที่โครงการได้ดำเนินงานไปทั้งหมด โดยเฉพาะการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการได้เกิดการเรียนรู้ถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากการดำเนินโครงการร่วมกัน และร่วมวิเคราะห์ถึงเงื่อนไขปัจจัยของการเกิดผลลัพธ์นั้น ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลและข้อคิดเห็นของกลุ่มคนที่หลากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

Kusek and Rist (2004) กล่าวว่า จากคำนิยามจะเห็นได้ว่าแม้จะมีความหมายแตกต่างกันแต่ก็มีส่วนเสริมกันอยู่ การติดตามจะช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย, แผนงาน หรือโครงการในขณะดำเนินการ (และเมื่อเวลาผ่านไป) เมื่อเทียบกับเป้าหมาย และผลลัพธ์ ส่วนการประเมินผลจะช่วยให้หลักฐานว่าทำไมเป้าหมาย และผลลัพธ์ถึงได้ประสบผลสำเร็จหรือไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น การดำเนินการติดตามและประเมินผลจะให้ความสำคัญอย่างมากต่อผลลัพธ์ (outcomes) และผลกระทบ (impacts) การประเมินผลถือเป็นส่วนประกอบในการติดตาม เมื่อดำเนินการติดตามตามกระบวนการในระบบ ข้อมูลจากการประเมินที่ดีสามารถช่วยให้เข้าใจสภาพที่เป็นจริง และแนวโน้มการดำเนินการของระบบการติดตาม

UNFPA (2004) กล่าวว่า การติดตามและการประเมินผลมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทั้งสองเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ (accountability) การประเมินผลไม่สามารถใช้แทนการติดตาม และการติดตามก็ไม่สามารถใช้แทนการประเมินผลได้ แต่ต้องดำเนินการทั้งสองอย่างในขั้นตอนเดียวกัน อย่างไรก็ตามการติดตามและการประเมินผลจะให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน เมื่อมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบข้อมูลจากการติดตามเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการประเมินผลที่ประสบความสำเร็จ

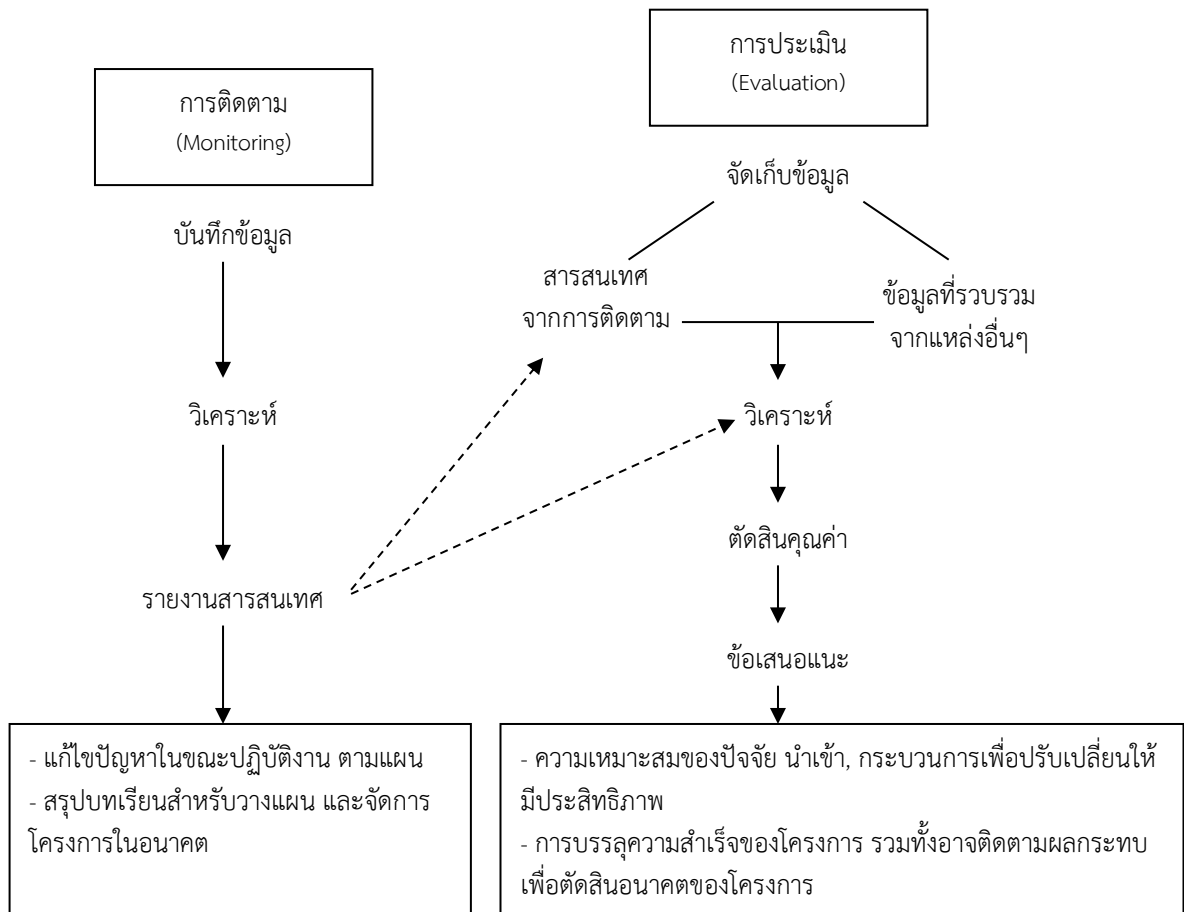
ดังนั้น การติดตามงานกับการประเมินผลจึงมีความสัมพันธ์กัน ระบบการติดตามงานที่ดีจะช่วยให้การประเมินผลมีประสิทธิภาพดีด้วย กล่าวคือข้อมูลที่ได้จากการติดตามงานจะเอื้อต่อการวิเคราะห์ในการประเมินผลต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น แม้การติดตามและการประเมินผลโครงการพัฒนา จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ก็มีข้อแตกต่างกันอยู่เช่นเดียวกัน เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดการติดตามและการประเมินผลโครงการพัฒนาใน 2 ประเด็น คือ ประเด็นของความสัมพันธ์ และความแตกต่าง ดังนี้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามและการประเมินผลโครงการพัฒนา

การติดตามโครงการ และการประเมินโครงการ เป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยการติดตามโครงการเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานของโครงการ สำหรับกำกับ แก้ไข และป้องกันปัญหาอุปสรรคระหว่างการทำงาน ในขณะที่การประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของปัจจัยนำเข้า การดำเนินงานและผลของโครงการสำหรับปรับปรุงการดำเนินงานสรุปผลสำเร็จ และพัฒนาโครงการ ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการติดตามงานของโครงการ จึงสามารถใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการประเมินโครงการได้

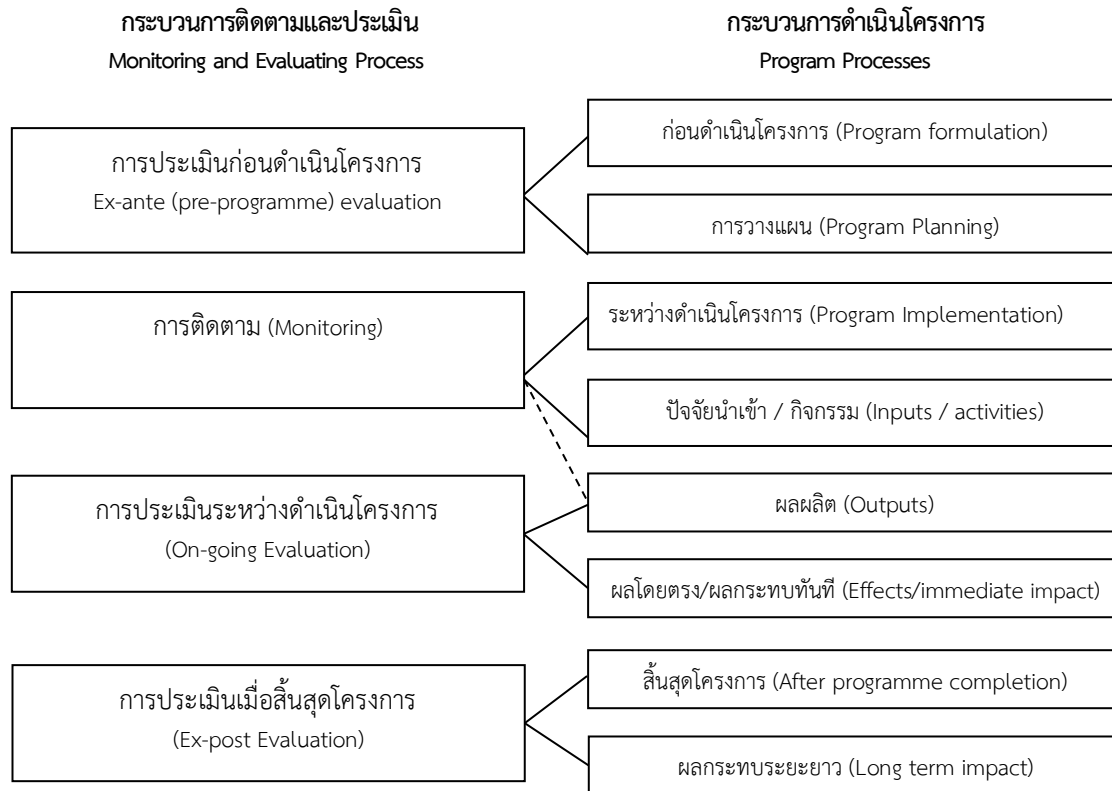
การติดตามและการประเมินผลมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เป็นกลไกของการพัฒนาที่สามารถใช้ร่วมกันได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าการติดตามเป็นส่วนหนึ่งหรือส่วนสนับสนุนการประเมินผล ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการติดตามจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของสารสนเทศในการประเมินโดยใช้ร่วมกับสารสนเทศจากแหล่งอื่นๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น โครงการที่มีการติดตามอย่างสม่ำเสมอและถูกต้องแล้ว จะทำให้การประเมินโครงการนั้นๆ ทำได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงกว่าโครงการที่ไม่มีการติดตาม หรือติดตามอย่างไม่ถูกต้องครบถ้วน และสมบูรณ์ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามและการประเมิน ดังแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของการติดตามและการประเมินโครงการ

4. ความแตกต่างระหว่างการติดตามและการประเมินผลโครงการพัฒนา

แม้ว่าการติดตามและการประเมินผล จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดดังกล่าวแล้ว แต่ก็ยังมีความแตกต่างเช่นกัน ในเรื่องจุดมุ่งหมาย และการนำผลไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนขอบเขตของการติดตามและประเมินผล ดังแสดงในตารางที่ 2 ซึ่งถ้ากล่าวโดยภาพรวมแล้ว ความแตกต่างที่สำคัญคือ การติดตามมีขอบเขตแคบกว่าการประเมินผลนั่นเอง ดังแผนภาพที่ 2.2

แผนภาพที่ 2.2 เปรียบเทียบการติดตามและการประเมินผลโครงการพัฒนา

นอกจากนี้ในด้านของผู้รับผิดชอบการติดตามโครงการ มักเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของโครงการนั้นๆ ที่คอย “กำกับ” ให้งานเป็นไปตามกรอบของแผนที่กำหนดไว้ ส่วนการประเมินโครงการอาจใช้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของโครงการทำการ “ตัดสิน” ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน และโดยทั่วไปนิยมใช้เจ้าหน้าที่ประเมินผลจากหน่วยงานภายนอก “ตัดสิน” ความสำเร็จของโครงการ นอกจากนี้การติดตามและประเมินโครงการยังมีส่วนที่เกี่ยวข้องกันในด้านช่วงเวลาปฏิบัติ วิธีการและผู้ใช้ประโยชน์ ดังสรุปได้ในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามโครงการกับการประเมินโครงการ

รายการ	การติดตามโครงการ	การประเมินโครงการ
1. ข้อมูล	รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า, กระบวนการและผลของโครงการ	ข้อมูลจากการติดตามสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการประเมิน เพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ
2. ผู้รับผิดชอบ	เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน	เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานและเจ้าหน้าที่นอกหน่วยงาน
3. ช่วงเวลาปฏิบัติ	เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เช่นทุกเดือน เป็นต้น	เป็นช่วงๆ เช่น ระหว่างดำเนินงาน, สิ้นสุดโครงการ และหลังจากโครงการสิ้นสุดแล้ว 2 ปี เป็นต้น

รายการ	การติดตามโครงการ	การประเมินโครงการ
4. วิธีการ	เป็นการติดตามงานโดยใช้แผนเป็นกรอบอ้างอิง ถือเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจัดการ	เป็นการตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์/มาตรฐาน มักครอบคลุมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ
5. ผู้ใช้ประโยชน์	ผู้ปฏิบัติ (เน้น) ผู้บริหาร	ผู้ปฏิบัติ ผู้บริหาร (เน้น)

จากตารางที่ 2.1, 2.2 และแผนภาพที่ 2.2 จะเห็นได้ชัดเจนว่าการติดตามนั้นมิใช่ขอบเขตแคบกว่าการประเมินผล หรือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการประเมินผลเท่านั้น จากแผนภาพที่ 2.3 จะเห็นว่าการติดตามอยู่ในช่วงเวลาการดำเนินโครงการ โดยเน้นพิจารณาปัจจัย กิจกรรมต่างๆ ของโครงการว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ ส่วนผลที่ได้จะเป็นเรื่องรอง ในภาพจึงได้ใช้เส้นประไว้ สำหรับการประเมินนั้น จะเห็นว่าสามารถดำเนินการได้ในทุกระยะเวลาของโครงการ ตั้งแต่ก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และสิ้นสุดโครงการแล้ว มีประเด็นนำสังเกตที่สำคัญประเด็นหนึ่ง คือ ความแตกต่างระหว่างการติดตามกับการประเมินย่อย ระหว่างการดำเนินโครงการ (Formative Evaluation) นั้นเป็นอย่างไร ในที่นี้ขอสรุปว่าการประเมินนั้นต้องมีการตัดสินผลทุกครั้ง และมักจะเน้นหรือพิจารณาไปถึงเรื่องของผลที่ได้หรือประสิทธิผลเป็นสำคัญ ในขณะที่การติดตามงานแม้จะมีการวินิจฉัย/สั่งการซึ่งคล้ายกับการตัดสินก็ตาม แต่เน้นในเรื่องของการกำหนดการที่วางไว้ว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่มากกว่าจะคำนึงถึงผลที่ได้ของโครงการนั้นคือ จะเน้นประสิทธิภาพมากกว่าประสิทธิผล

5. วงจรการดำเนินโครงการ

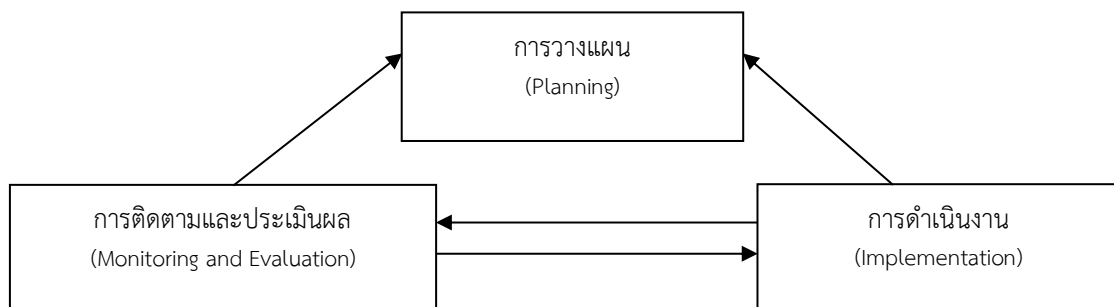
การดำเนินโครงการใดๆ ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ส่วน ดังนี้

1) การวางแผน (Planning หรือ Project Design) เป็นการศึกษาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโครงการ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์อันนำไปสู่การกำหนดรายละเอียดในแต่ละส่วนของโครงการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน และผลที่คาดว่าจะได้รับ

2) การดำเนินงาน (Implementation) เป็นขั้นตอนของการบริหารงานเพื่อดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในส่วนของการวางแผน เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรให้ไปสู่เป้าหมายของโครงการ

3) การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เป็นขั้นตอนที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินโครงการ เพราะเป็นการติดตามกำกับกับการดำเนินงานของโครงการ เพื่อปรับปรุงและเพื่อตรวจสอบผลสำเร็จของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่

จากองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน สามารถเขียนเป็นวงจรการดำเนินโครงการได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.3 วงจรการดำเนินโครงการ

Barton (1997) กล่าวว่า ความสำคัญและจำเป็นของการติดตามและประเมินผล คือ ให้ได้สารสนเทศ (information) เพื่อ 1) ประกอบการตัดสินใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม และ 2) ใช้ศึกษาเรียนรู้ความสำเร็จ อุปสรรค และความล้มเหลวของโครงการ

ตัวอย่างของการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ เช่น

- ติดตามการใช้ทรัพยากรและงบประมาณเพื่อปรับปรุงการจัดสรรและกระจายทรัพยากรให้โครงการสามารถดำเนินไปได้ตามเป้าหมายและตามกรอบงบประมาณที่กำหนด
- ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหา/อุปสรรคเพื่อดำเนินการแก้ไขได้ตรงจุดตรงเวลา
- ติดตามความครอบคลุมและประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายพึงได้รับอย่างทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดหรือ พื้นที่ใดเป็นพิเศษ
- ตรวจสอบว่าประชากรกลุ่มเป้าหมายให้การยอมรับและใช้ประโยชน์จากโครงการมากน้อยเพียงใด
- ประเมินผลกระทบระยะยาวที่เกิดขึ้นกับประชาชน โดยเฉพาะ การยกระดับคุณภาพชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม และความเข้มแข็งของประชาชน
- แสดงความรับผิดชอบต่อผู้จัดทำโครงการที่จะต้องรายงานผลงานผลเงินให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับทราบ

Barton (1997) ได้กล่าวถึงระยะของโครงการและข้อมูลที่ต้องการ (Project Stages and Information Needs) ไว้ว่า การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศ ไม่จำกัดว่าจะต้องมีขึ้นเมื่อโครงการได้ดำเนินการไปแล้ว ผู้จัดทำโครงการสามารถเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลได้ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการจนแม้เมื่อโครงการได้สิ้นสุดไปแล้วหลายปี ทั้งนี้ อาจแบ่งโครงการออกเป็น 6 ระยะ ได้แก่ 1) ก่อนเริ่มโครงการ 2) เริ่มโครงการ 3) ระยะดำเนินการ 4) ระยะกลาง เทอม 5) สิ้นสุดโครงการ และ 6) ภายหลังโครงการสิ้นสุด โดยข้อมูลที่ได้มาจะมีลักษณะและการใช้ประโยชน์แตกต่างกันขึ้นอยู่กับระยะเวลาดังกล่าว ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ระยะโครงการและข้อมูลที่ต้องการ (Project Stages and Information Needs)

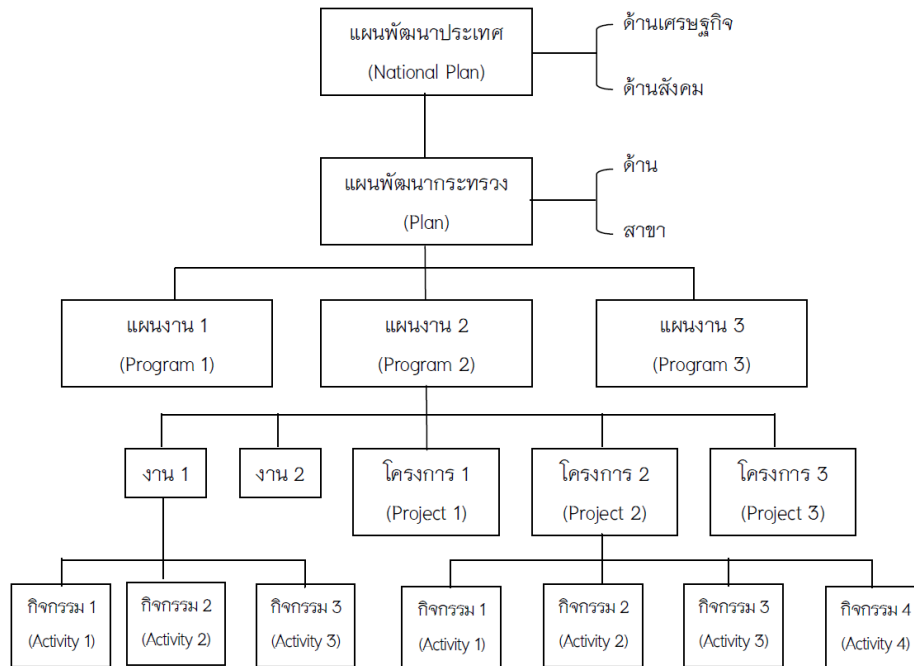
ระยะโครงการ	ข้อมูลที่ต้องการ
ก่อนเริ่มโครงการ (Before Project)	ปัญหา ปัจจัยที่ก่อปัญหา ความต้องของกลุ่มเป้าหมาย ทรัพยากรที่จำเป็น ข้อมูลเหล่านั้นนำไปสู่การวางรูปแบบหรือออกแบบโครงการ
เริ่มโครงการ (Project Start-up)	สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็น baseline data ก่อนลงมือปฏิบัติการ
ดำเนินการ (Implementation)	การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนหรือไม่
กลางเทอม (Mid-term)	กลยุทธ์ใช้ได้ผลหรือไม่ ระบบบริหารจัดการและการประสานภาคีเป็นอย่างไร มีสิ่งใดบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการ
สิ้นสุดโครงการ (End of Project)	ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
ภายหลังโครงการสิ้นสุด (After Project)	ประโยชน์หรือผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากโครงการและความยั่งยืนของประโยชน์นั้น

6. ลำดับชั้นของแผน/แผนงาน/โครงการ

ในการวางแผนและติดตามประเมินโครงการ สิ่งแรกที่เราควรทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ก่อน คือลำดับชั้น (Hierarchy) ของแผน แผนงาน และโครงการ ว่ามีการจัดลำดับชั้นและแต่ละชั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง

เมื่อพิจารณาในส่วนของภาครัฐบาล เริ่มจากนโยบาย (Policy) ของรัฐบาลถูกนำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาประเทศ (National Plan) หรือที่เรียกว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งจะถูกแบ่งออกเป็นแผนด้าน/

สาขาการพัฒนาต่างๆ (Sectorial Plan) เช่น ด้านเศรษฐกิจ เกษตร อุตสาหกรรม การศึกษา การสาธารณสุข ฯลฯ จากแผนพัฒนาประเทศจะนำไปใช้เป็นแนวทางสร้างแผนพัฒนากระทรวงต่างๆ ภายใต้แผนพัฒนากระทรวงจะแบ่งออกเป็น แผนงาน (Program) ต่างๆ ซึ่งอาจมีการจัดเป็นแผนงานหลักและแผนงานรอง แต่ละแผนงานประกอบด้วยงานและโครงการ (Project) ซึ่งแต่ละงาน/โครงการยังประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เป็นลำดับชั้น ดังนั้นโครงสร้างแผนพัฒนาประเทศ จึงมีกมิลำดับชั้นลดหลั่นกันลงมา โดยมักเริ่มต้นจาก “แผน”, “แผนงาน”, “แผนงานรอง” และ “งาน/โครงการ” ดังแผนภาพที่ 2.4

แผนภาพที่ 2.4 ลำดับชั้นของแผน แผนงาน และโครงการ

Barton (1997) ได้กล่าวถึง ลำดับชั้นของวัตถุประสงค์โครงการ (Hierarchy of objectives) ไว้ว่า นอกจากจะขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เก็บ ข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการยังขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของโครงการที่มีการจัดแบ่งไว้เป็นลำดับชั้น (Hierarchy of objectives) การติดตามประเมินผลจึงไม่ควรมองเพียงภาพรวมหรือมองมิติใดมิติเดียวโดยละเอียด เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่มีคุณภาพ ไม่เห็นภาพการแทรกแซงของโครงการ (Project interventions) ว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตอบสนองจุดมุ่งหมาย (goals) หรือวัตถุประสงค์ (objectives) โครงการแต่ละระดับหรือไม่เพียงใด ตารางที่ 2.4 จะแสดงถึงลำดับชั้นของวัตถุประสงค์โครงการและผลที่คาดหวังพร้อมตัวอย่างจากองค์การ CARE

ตารางที่ 2.4 ลำดับชั้นของวัตถุประสงค์ (Hierarchy of objectives)

ลำดับชั้นของ วัตถุประสงค์	ผลที่เกิด	รายละเอียด	ผู้ทำให้เกิดผล	ตัวอย่างจาก CARE
จุดมุ่งหมายสุดท้าย (Final Goal)	ผลกระทบในวงกว้าง (Impact)	สภาพความเป็นอยู่ของ ประชาชนโดยรวมหรือ ของกลุ่มเป้าหมายใน ระดับครัวเรือน	เกิดจากประชากร เป้าหมาย หรือเกิด จากหน่วยงานใน พื้นที่	อัตราตายทารกใน ตำบล ก. ลดลงร้อยละ 20

ลำดับชั้นของ วัตถุประสงค์	ผลที่เกิด	รายละเอียด	ผู้ทำให้เกิดผล	ตัวอย่างจาก CARE
		เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น อย่างยั่งยืน		
จุดมุ่งหมายระดับกลาง (Intermediate Goal)	ผลกระทบระดับ บุคคล (Effect)	ปฏิกิริยาหรือสิ่งที่ กลุ่มเป้าหมายแสดงให้เห็น ปรากฏอันเป็นผลจาก การแทรกแซงของ โครงการ (project interventions)	ปฏิกิริยาตอบกลับ ของประชากร เป้าหมายอันเป็นผล จากการดำเนินงาน โครงการ	ชุมชนเป้าหมายมี ส่วนร่วมและมีความ ต้องการบริการ อนามัยการเจริญ พันธุ์เพิ่มขึ้น
ผลผลิต (Output)	ผลผลิต (Output)	ผลิตผลที่ได้จาก โครงการ	เจ้าหน้าที่โครงการ เป็นผู้สร้างและ รับผิดชอบต่อ ผลิตผลนั้น	แพทย์ผู้ให้บริการ วางแผนครอบครัว ในชุมชนได้รับการ อบรมจำนวน 75 คน
กิจกรรม (Activity)	กระบวนการ (Process)	สิ่งแทรกแซงหรือ กิจกรรมในโครงการ	เจ้าหน้าที่โครงการ เป็นผู้ทำและ รับผิดชอบต่อ กิจกรรมนั้น	หลักสูตรการอบรม ด้านวางแผน ครอบครัวสำหรับ แพทย์ใน รพ.ชุมชน จำนวน 8 หลักสูตร
ปัจจัยนำเข้า (Input)	ปัจจัยนำเข้า (Input)	ทรัพยากรที่ใช้ใน โครงการ	เจ้าหน้าที่โครงการ เป็นผู้ใช้และ รับผิดชอบ	วัสดุและเวชภัณฑ์ วางแผนครอบครัว ใน รพ.ชุมชนมี ให้บริการเพียงพอ ตลอดปี

ในตารางที่ 2.4 จะเห็นได้ว่า ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม และผลผลิตมีความเกี่ยวเนื่องกัน และโครงการสามารถควบคุมได้ ผู้บริหารโครงการจึงมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อความสำเร็จเชิงปริมาณและคุณภาพของสิ่งเหล่านี้ ส่วนผลลัพธ์ระดับ effect /impact แม้ส่วนใหญ่จะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก เช่น อิทธิพลจากกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ แต่ผู้บริหารโครงการยังคงต้องรับผิดชอบต่อกลยุทธ์ที่นำมาใช้เพื่อให้เกิด effect และ impact ดังกล่าว

CARE นิยามคำว่า outcomes หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นผลจากการแทรกแซงของโครงการ (project's interventions) ซึ่งโดยปกติ CARE เลือกที่จะใช้คำที่จำเพาะเจาะจงให้เห็นระดับความแตกต่างของผลที่ได้โดยใช้คำว่า effect หรือ impact แทน outcome

ส่วน outputs นั้น CARE หมายถึงผลที่เกิดโดยตรงจากกิจกรรมของโครงการในกรอบเวลาที่กำหนด ส่วนใหญ่เป็นตัวเลขแสดงปริมาณ เช่น ก) ผลการอบรม ได้แก่ จำนวนอาสาสมัครที่ได้รับการอบรม และอาจรวมถึงการประเมินระดับความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้ที่ผ่านการอบรมด้วย ข) การเสริมสร้างศักยภาพ เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ จำนวนระบบประปาหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง ค) จำนวนหน่วยให้บริการที่เพิ่มขึ้น และ ง) การใช้บริการ เช่น จำนวนหญิงมีครรภ์ที่ได้รับการฉีดวัคซีน หรือ เด็กที่ได้รับการชั่งน้ำหนัก เป็นต้น

7. ระบบติดตามและประเมินผล (Monitoring & Evaluation System)

Barton (1997) ได้กล่าวถึงระบบติดตามและประเมินผลโดยยกตัวอย่างระบบติดตามและประเมินผลขององค์การ CARE ไว้ว่า การติดตามและประเมินผลทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง ระบบติดตามและประเมินผลก็คือระบบข้อมูลสารสนเทศ (information system) ที่ใช้วัดความก้าวหน้า วัดการดำเนินงานและวัดผลโครงการที่กำหนดไว้ในแต่ละลำดับขั้นของวัตถุประสงค์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

7.1 การติดตามผล (Monitoring) คือการรวบรวมและบริหารจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาดำเนินงานโครงการ อาจแบ่งการติดตามผลได้เป็น 4 ประเภทหลัก ดังนี้

1) การติดตามองค์กร (Institutional monitoring)

เป็นการติดตามปัจจัยนำเข้า เช่น งบประมาณเพื่อดูเส้นทางการจัดสรรและการเบิกจ่าย ติดตามทางกายภาพ (physical monitoring) ซึ่งเป็นการติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรมในเชิงปริมาณและเวลา เช่น เป็นไปตามกำหนดเวลาหรือไม่ มีความเท่าเทียมในกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ข้อมูลเหล่านี้จะได้จากรายงานประจำเดือนของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ

อย่างไรก็ดี หลายโครงการพบว่าแม้ข้อมูลจากการติดตามทางกายภาพจะเป็นไปตามแผน แต่ไม่ก่อประโยชน์ให้แก่ประชากรเท่าที่ควรและไม่สร้างผลกระทบที่ยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการติดตามปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ เช่น ศักยภาพของบุคลากรนับตั้งแต่กระบวนการเลือก/คัดสรร การอบรม การย้ายออก ความสัมพันธ์ภายในองค์กรและระหว่างองค์กร ความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการติดตามประสิทธิภาพของระบบติดตามและประเมินผล

2) การติดตามบริบท/ปัจจัยแวดล้อม (Context monitoring)

เพื่อให้รู้ภาวะวิกฤติหรือความเสี่ยงใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นในปัจจัย/บริบทที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1) รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่อยู่นอกเหนือความควบคุมและมีผลต่อความสำเร็จของโครงการ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ควรได้รับการติดตามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์หรือสิ่งแทรกแซง (interventions) ให้เหมาะสมก่อนปัญหาจะขยายตัว ตัวอย่างปัจจัยแวดล้อม เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และนโยบายต่างๆ ที่มีผลต่อโครงการหรือกระทบต่อศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย

สิ่งแทรกแซง (interventions) มีหลายลักษณะ ทั้งที่มาในรูปของแผนงาน โครงการ กิจกรรม เช่นที่เรารู้จักกันดีหรือมาในรูปของความช่วยเหลือที่จับต้องไม่ได้ ('soft' assistance) เช่น การให้คำแนะนำ การชี้แนะ การชี้แจงนโยบาย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับความเข้าใจให้ตรงกันในประเด็นนโยบายโดยทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกฝ่ายทำงานสอดคล้องกันและนำไปสู่ผลลัพธ์หรือการพัฒนาที่ต้องการ ทั้งนี้องค์การ UNDP ให้ความสำคัญกับ soft assistance ไม่น้อยไปกว่าการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม

3) การติดตามผลของโครงการ (Results monitoring)

ผลของโครงการมีทั้งผลกระทบระยะสั้น (effect) ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมายของโครงการ และผลกระทบระยะยาว (impact) ที่เกิดขึ้นในวงกว้าง เช่น ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน การประเมินผลกระทบระยะสั้น เป็นการประเมินความคิดเห็น ปฏิบัติการและการตอบรับของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลผลิตโครงการซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่/ผู้บริหารรู้ถึงระดับการยอมรับของประชากรเป้าหมาย ตัวชี้วัดดูได้จากทัศนคติและพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เช่น เกษตรกรเปลี่ยนจากการใช้ปุ๋ยเคมีมาใช้ปุ๋ยชีวภาพ หรือ เด็กนักเรียนปรองพ้นหลังอาหารกลางวัน ลดการกินหวานและออกกำลังกายมากขึ้น เป็นต้น

ส่วนการประเมินผลกระทบระยะยาวช่วยให้รู้ว่ากลยุทธ์ที่ใช้นั้นจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายสุดท้าย (final goal) ของโครงการหรือไม่ โดยวัดจากความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น รายได้ของครัวเรือน แบบ

แผนการบริโภค ความสามารถในการพึ่งตนเอง หรือศักยภาพในการสร้างผลผลิตทางการเกษตรในสภาพดินฟ้าอากาศที่ไม่แน่นอน เป็นต้น ข้อมูลสารสนเทศในระดับนี้เป็นได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ส่วนวิธีการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่ใช้การสัมภาษณ์และการสังเกต และอาจใช้ข้อมูลเสริมจากรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) การติดตามวัตถุประสงค์ (Objectives monitoring)

เพื่อตรวจสอบว่าในสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น โครงการจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ส่วนใหญ่เป็นการหาอุปสรรคหรือสิ่งนอกเหนือความคาดหมายที่ก่อผลข้างเคียง (ในทางลบ) ให้กับโครงการ

7.2 การประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผลเป็นการวัดตามระยะเวลา (periodic assessment) ดังนี้

1) การศึกษาพื้นฐาน (Baseline study) เป็นการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดก่อนการแทรกแซงของโครงการ (interventions) เพื่อใช้เป็นตัวเปรียบเทียบ (benchmark) ตอนกลางทอมและเมื่อโครงการสิ้นสุด นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดก่อนเริ่มโครงการยังบอกให้รู้แต่เนิ่นๆว่าตัวชี้วัดที่โครงการกำหนดนั้นสามารถวัดได้หรือไม่ (measurability) เพื่อปรับให้เหมาะสมสำหรับการประเมินระยะต่อไป

หากพันธมิตรโครงการ และ/หรือประชากรเป้าหมายมีโอกาสเข้าร่วมในการวางแผนการศึกษาพื้นฐาน ได้ร่วมออกแบบ ลงมือเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล จะทำให้พันธมิตรเหล่านี้มีความรู้สึกร่วมกับโครงการ และกระบวนการแทรกแซงที่จะเกิดตามมามากขึ้น ตัวอย่างจาก 2 หมู่บ้านในประเทศมาลาวี ผลการสำรวจเบื้องต้นระบุว่า 2 ใน 3 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน ก. ไม่ใช้ส้วม ขณะที่หมู่บ้าน ข. มีเพียง 1 ใน 3 ของครัวเรือนที่ไม่ใช้ส้วม เมื่อโครงการดำเนินไป พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในหมู่บ้าน ก. ยินดีให้ความร่วมมือในการมีและใช้ส้วม ถูกสุขลักษณะ

ข้อควรระวังในการศึกษาพื้นฐาน

- เก็บข้อมูลมากเกินไป และไม่เจาะจงว่าจะเก็บอะไร
- ประชากรกลุ่มเป้าหมายไม่มีส่วนร่วม
- ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น หลังฤดูเก็บเกี่ยว หรือในไตรมาสที่ 2 เมื่อจะเก็บข้อมูลครั้งต่อไปนำมาเปรียบเทียบควรเก็บในช่วงเวลาใกล้เคียงกันเพื่อนำมาเปรียบเทียบกันได้
- มีข้อผิดพลาดในการเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งจะทำให้คุณภาพของการศึกษาด้อยลง เช่น เลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาเพื่อให้ตอบแบบสอบถามได้ หรือเลือกเฉพาะเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองซึ่งมีแนวโน้มจะพัฒนาได้ง่าย เป็นต้น

2) การทบทวนประจำปี (Annual review) เป็นการประเมินภายในโดยทีมบริหารโครงการซึ่งจะทำการอย่างต่อเนื่องทุกปีตลอดอายุโครงการ ข้อมูลที่ใช้ส่วนใหญ่ได้จากการติดตามผล เช่น งบประมาณ ข้อมูลทางกายภาพ ผลกระทบระยะสั้น และข้อสันนิษฐาน วัตถุประสงค์เพื่อวัดความก้าวหน้าโครงการ ทบทวนกลยุทธ์ รวมถึงเปรียบเทียบผลงานกับเป้าหมายที่ระบุในแผน

3) การศึกษาเชิงวิเคราะห์ (Diagnostic study) ทำเมื่อต้องการข้อมูลเจาะลึกเกี่ยวกับข้อจำกัด และ/หรือโอกาสของโครงการ การศึกษาชนิดนี้ไม่ต้องทำเป็นประจำแต่จะให้ข้อมูลที่รวดเร็วและมีประโยชน์ต่อการวางแผนและบริหารจัดการโครงการ

4) การประเมินผลกลางทอม (Mid-term Evaluation) เป็นการประเมินภายนอกและให้ข้อเสนอแนะโดยประเมินในประเด็นผลงาน ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ โครงสร้างองค์กร การพัฒนาองค์กร การพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมงานโครงการ รูปแบบโครงการ ความเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์ ความสัมพันธ์กับภาคี ผลกระทบที่เกิดขึ้น การตอบรับของกลุ่มเป้าหมาย ปัจจัยเสี่ยงและข้อสันนิษฐาน รวมถึงข้อมูลที่ได้จากรายงาน

ประจำปีและการศึกษาเชิงวิเคราะห์ (โครงการมีระยะเวลาดำเนินการมากกว่า 1 ปีขึ้นไป การประเมินผลกลางเทอม จึงไม่ใช่การประเมินรอบ 6 เดือนหรือการประเมินกลางปี)

5) การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Final Evaluation) สามารถทำได้เป็นการภายในหรือมีบุคคลภายนอกร่วมคณะประเมิน ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์จะเหมือนกับข้อมูลที่ใช้ในการประเมินกลางเทอมแต่อาจเพิ่มประเด็นความคุ้มค่า แหล่งข้อมูลมาจากเอกสารโครงการ การดูงานในพื้นที่ การประชุม/การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องในโครงการ เช่น ประชากรเป้าหมาย เจ้าหน้าที่โครงการ ผู้บริหาร และผู้ให้ทุนสนับสนุน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ทำในการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการมี 2 วิธีหลัก ดังนี้

- before and after เปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวชี้วัดก่อนเริ่มโครงการโดยดูจาก baseline study และเมื่อโครงการสิ้นสุด ข้อจำกัดของวิธีนี้คือ ไม่สามารถบอกได้ว่า เมื่อโครงการสิ้นสุดไปแล้ว ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจะยังคงอยู่อย่างยั่งยืนหรือไม่ และอะไรคือปัจจัยที่ทำให้ยั่งยืน (หรือไม่ยั่งยืน)

- with and without เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มที่ได้รับผลจากกิจกรรมการแทรกแซงของโครงการและกลุ่มที่ไม่มีโครงการ

6) การประเมินหลังการสิ้นสุดโครงการ (Ex-post evaluation) ดำเนินการภายหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว 5 – 10 ปี โดยคณะประเมินจากภายนอก เพื่อประเมินความยั่งยืนของผลการพัฒนาตามโครงการ โดยดูทั้งผลที่เกิดกับครัวเรือน/ชุมชน และผลที่เกิดกับหน่วยงานของรัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องในแง่เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และผลกระทบในองค์กร (เช่น ศักยภาพของบุคลากรสามารถดำเนินงานต่อไป หรือหน่วยงานยังคงจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแม้โครงการสิ้นสุดลงแล้ว เป็นต้น) แหล่งข้อมูลจะมาจากการสัมภาษณ์ การสังเกต เอกสารรายงานและเอกสารผลการประเมินโครงการ

การติดตามและประเมินผลเพื่อได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ แต่ในทางปฏิบัติอาจพบจุดอ่อนหลายประการ จุดสำคัญอยู่ที่เราสามารถหาจุดแข็งจุดอ่อนของเราพบหรือไม่ หากเรารู้จักตัวเองมากเท่าใด เราจะพัฒนาและป้องกันได้มากเท่านั้น ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ตนเองขององค์กร CARE ต่อไปนี้

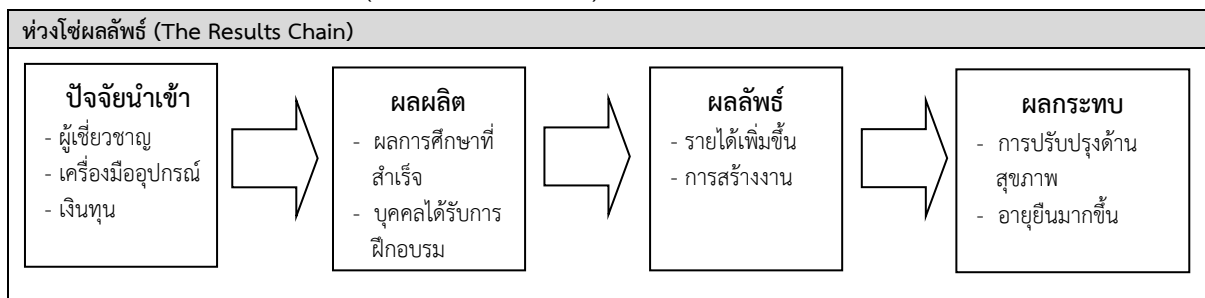
ตารางที่ 2.5 จุดแข็งและจุดอ่อนของการติดตามประเมินผลขององค์กร CARE ในประเทศอุกันดา

จุดแข็ง	จุดอ่อน
- จัดเก็บข้อมูลสม่ำเสมอและมีระบบรายงานชัดเจน - ทุกโครงการของ CARE มีแบบฟอร์มเก็บข้อมูลและแบบรายงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน - มีทรัพยากรสนับสนุนการติดตามประเมินผลอย่างเพียงพอ - เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศทั่วถึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ให้ทุน ผู้บริหารโครงการ ชุมชนเป้าหมาย ภาคีเครือข่าย ฯลฯ - เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการติดตามประเมินผลมีความตั้งใจในการทำงาน ทำให้งานมีคุณภาพ - ศักยภาพของโครงการ เช่น มีการวางแผนอย่างเป็นเหตุเป็นผล (logical framework) มีการติดตามประเมินผล มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถ	- การวางแผนเก็บข้อมูลและการบริหารจัดการสารสนเทศไม่เข้มแข็ง เนื่องจากบุคลากรขาดทักษะทางวิชาการ เลือกตัวอย่างไม่ดีพอ เก็บข้อมูลมากเกินไป และไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ - ข้อมูลไหลทางเดียว คือจากพื้นที่เข้าสู่ส่วนกลาง แต่ไม่ได้ส่งผลการวิเคราะห์ป้อนกลับให้พื้นที่ทำให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่มองว่าการติดตามประเมินผลเป็นเพียงกิจกรรมที่เสริมเข้ามา ไม่มีความสำคัญเมื่อเทียบกับงานในหน้าที่ที่ต้องทำเพื่อให้ผ่านการประเมิน เช่นเดียวกับผู้เกี่ยวข้องหรือประชาชนผู้ให้ข้อมูลหากไม่ได้รับข้อมูลป้อนกลับพวกเขาก็จะมีความคิดในทางลบ มองเป็นเรื่องเสียเวลาและอาจไม่ให้ความร่วมมือในครั้งต่อไป - ระบบข้อมูลของแต่ละโครงการไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน - ขาดการประสานการมีส่วนร่วมของภาคีและผู้มีส่วนได้เสียในโครงการ - ให้ความสนใจกับข้อมูลเชิงปริมาณมากเกินไป - ขาดการเชื่อมโยงระหว่างการจัดทำแผนที่เป็นเหตุเป็นผล กับการติดตามและประเมินผล

Evaluation Office, United Nations Development Program (2002 อ้างถึงใน Kusek and Rist, 2004) ได้เสนอตัวอย่างระบบติดตามและประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของ UNDP (Results-Based Monitoring & Evaluation System) ซึ่งระบบติดตามและประเมินผลของ UNDP เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่เราควรเรียนรู้ เพราะองค์กรใหญ่ระดับโลกแห่งนี้ได้เปลี่ยนแปลงระบบของตนเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จากรูปแบบเดิมที่เน้นปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตโครงการ (program and project-based monitoring and evaluation system) เป็นระบบติดตามและประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (results-based monitoring and evaluation system) โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อผลลัพธ์ ไม่ว่าจะเป็นผลผลิต การมีส่วนร่วมของพันธมิตร การชี้แจงนโยบายและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าว (soft assistance) นอกจากนี้ UNDP ยังให้ความสำคัญกับการสรุปบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงาน (lesson learned) โดยถือเป็นความรู้ที่ผ่านการประเมินแล้ว (evaluative knowledge) ซึ่งในบทเรียนนั้นอาจรวมถึง “รูปแบบที่ดี - good practices” ที่สมควรบันทึกไว้

การติดตามและประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของ UNDP จะวัดที่ความก้าวหน้าของผลผลิตซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จระดับผลลัพธ์หรืออีกนัยหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนา (development change) แผนภาพข้างล่างนี้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างผลผลิตและผลลัพธ์ในห่วงโซ่แห่งผลสัมฤทธิ์ที่เริ่มจากปัจจัยนำเข้าจนถึงโซ่ห่วงสุดท้ายคือคุณภาพชีวิตของประชาชน

แผนภาพที่ 2.5 ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (The Result Chain)

1) การติดตามผลลัพธ์ (outcome monitoring)

การติดตามผลในระบบของ UNDP มีทั้งติดตามการดำเนินงาน (implementation monitoring) และติดตามผลลัพธ์ (outcome monitoring) ซึ่งแตกต่างกันดังแสดงในตารางที่ 2.6 แต่สามารถบูรณาการในขั้นตอนการวางแผนเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนและลดค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 2.6 ข้อแตกต่างระหว่างการติดตามการปฏิบัติงานกับการติดตามผลลัพธ์

การติดตามการปฏิบัติงาน (รูปแบบดั้งเดิมที่ใช้ในการติดตามโครงการ)	การติดตามผลลัพธ์ (ใช้สำหรับติดตามผลของการแทรกแซงโครงการและผลจากกลยุทธ์ที่นำไปใช้)
- บรรยายถึงปัญหาหรือสถานการณ์ก่อนเริ่มโครงการ - กำหนดมาตรฐานสูงสุด (benchmark) ของกิจกรรมและผลผลิตที่ต้องการ - รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กิจกรรมและผลผลิต - มีระบบรายงานการจัดสรรทรัพยากร/ปัจจัยนำเข้าและสิ่งจำเป็นอื่นๆ - ติดตามการแทรกแซงโครงการเป็นรายเรื่อง หรือเป็นชุด	- มีข้อมูลพื้นฐานประกอบการอธิบายสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ก่อนเริ่มโครงการ - กำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์ - รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตและประเด็นที่แสดงให้เห็นว่าผลผลิตนั้นมีส่วนทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการได้อย่างไร - ให้ความสำคัญกับการรับรู้/ความเข้าใจที่เปลี่ยนไปของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสนใจด้านความช่วยเหลือประเภท soft assistance มากขึ้น

- ติดตามเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเชิงบริหารจัดการและความก้าวหน้าในการดำเนินงาน มากกว่าข้อมูลด้านประสิทธิผล	- มีระบบรายงานความก้าวหน้าของผลลัพธ์ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ - ดำเนินการร่วมกับพันธมิตร - สรุปเหตุแห่งความสำเร็จหรือล้มเหลวของ UNDP ในการใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของภาคีพันธมิตรเพื่อบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ
--	---

2) การประเมินผลลัพธ์ (outcome evaluation)

มีคุณสมบัติบางประการเหมือนกับการติดตามผลลัพธ์ (outcome monitoring) กล่าวคือ มีการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับข้อมูลพื้นฐานก่อนเริ่มโครงการ และทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่เกิด/ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งการติดตามและประเมินผลลัพธ์จะสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจในระดับแผนงาน (program) และระดับนโยบาย และต่างก็ให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกลยุทธ์และตัวแทรกแซง (interventions) อย่างไรก็ตาม การติดตามผลลัพธ์และการประเมินผลลัพธ์ยังมีข้อแตกต่างในด้านวัตถุประสงค์ จุดเน้น วิธีการ และการนำผลไปใช้ดังแสดงในตารางที่ 2.7

ตารางที่ 2.7 ข้อแตกต่างระหว่างการติดตามผลลัพธ์และการประเมินผลลัพธ์

ประเด็น	การติดตามผลลัพธ์	การประเมินผลลัพธ์
วัตถุประสงค์	ติดตามการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ก่อนเริ่มโครงการไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ	แสดงหลักฐานว่าบรรลุผลสำเร็จในเรื่องใดบ้าง ด้วยเหตุใดและอย่างไรจึงบรรลุผลสำเร็จ/หรือไม่สำเร็จ
จุดเน้น	เน้นผลผลิตของโครงการย่อย (projects) โครงการใหญ่ (program) ความร่วมมือของพันธมิตร และ soft assistance ที่มีส่วนทำให้เกิดผลลัพธ์	เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้กับแผนที่วางไว้ เน้น “อย่างไร” และ “ทำไม” ผลผลิตและกลยุทธ์ที่ใช้จึงนำไปสู่ความสำเร็จ
วิธีการ	ติดตาม วัด และวิเคราะห์ความก้าวหน้าของตัวชี้วัดในแต่ละช่วงเวลา	ประเมินความสำเร็จตามตัวชี้วัดโดยเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังโครงการ อาศัยข้อมูลจากการติดตามผลและจากแหล่งภายนอก
การควบคุม	โดยผู้จัดการแผนงาน (Programme Managers), ผู้จัดการโครงการ (Project Managers) และพันธมิตรที่สำคัญ ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	ตามกำหนดเวลา ลงลึก ประเมินโดยบุคคลภายนอกและพันธมิตร
การใช้ประโยชน์	ส่งสัญญาณเตือนผู้บริหารให้ทราบถึงปัญหาและหาหนทางใหม่ที่ต้อง	เสนอกลยุทธ์/นโยบายใหม่เป็นทางเลือก และสรุปบทเรียน

ประเด็นสำคัญในระบบสารสนเทศของ UNDP (2002 อ้างถึงใน Kusek and Rist, 2004) นั้น ในการจัดทำระบบสารสนเทศ นอกจากจะดูคุณภาพของข้อมูลในแง่ ความถูกต้อง (accuracy) ตรงประเด็น (relevance) ทันเวลา (timeliness) และเชื่อถือได้ (credibility) ยังต้องให้ความสำคัญกับเรื่องต่อไปนี้

1) อิทธิพลของโครงการ (Attribution)

เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าผลที่เกิดขึ้นมาจากการแทรกแซงของโครงการมีใช่จากปัจจัยอื่น ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนเก็บข้อมูลตั้งแต่เริ่มโครงการ โดยมีวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลดังนี้

- เปรียบเทียบระหว่างการมีและไม่มีโครงการ (the ‘with/without’ scenario) เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีการแทรกแซงของโครงการและกลุ่มที่ไม่มี ทั้งสองกลุ่มต้องมีคุณสมบัติที่เท่าเทียมกันหรือคล้ายกัน หากกลุ่มทั้งสองไม่เหมือนกันจะเป็นจุดอ่อนของข้อมูลที่ได้มา

- เปรียบเทียบก่อน-หลัง (the ‘before and after’ scenario) การประเมินด้วยวิธีนี้ ก่อนเริ่มโครงการต้องมีการเก็บข้อมูลพื้นฐานตามตัวชี้วัดที่กำหนดและเก็บอีกครั้งเมื่อโครงการสิ้นสุด (final evaluation) อย่างไรก็ตามวิธีนี้ยังมีจุดอ่อนตรงไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการแทรกแซงของโครงการโดยตรง หรือมาจากปัจจัยอื่นด้วย และไม่สามารถบอกได้ว่าผลการพัฒนานั้นจะยั่งยืนต่อไป

2) ประสิทธิภาพโครงการ (Effectiveness)

การประเมินประสิทธิภาพโครงการอาจทำในระดับผลผลิตหรือผลที่โครงการควบคุมได้ แต่มักจะมีจุดอ่อนที่เน้นจำนวนมากกว่าคุณภาพ

3) ความสำคัญ (Significance)

ประเมินเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีและกลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนการวางแผน การบริหารจัดการ และการประเมินผล, ประเมินขนาดความครอบคลุมประชากร (scale) และประเมินการนำไปใช้ต่อ เพื่อดูว่ารูปแบบโครงการสามารถนำไปใช้ในโครงการอื่นกับชุมชนอื่นได้หรือไม่

4) ความยั่งยืน (Sustainability)

เพื่อดูว่ากิจกรรมโครงการยังคงดำเนินต่อไปหรือไม่แม้โครงการจะสิ้นสุดแล้วก็ตาม ซึ่งความต่อเนื่องนี้อาจอาศัยงบประมาณของชุมชนหรือจากการสนับสนุนขององค์กรปกครองท้องถิ่น ในกรณีที่มีการมอบหมายหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรับผิดชอบดำเนินงานต่อ การประเมินความยั่งยืนจะรวมถึงความยั่งยืนของหน่วยงานนั้นด้วย เช่น ความมั่นคงขององค์กร ศักยภาพ ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และสภาพทางการเงิน เป็นต้น อีกมุมมองหนึ่งของการประเมินความยั่งยืน คือ ประเมินผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ

ตัวชี้วัด (Indicators) ในระบบติดตามและประเมินของ UNDP (2002) นั้น การกำหนดตัวชี้วัดจะอิงกับลำดับขั้นของวัตถุประสงค์ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าและกิจกรรมจะแสดงผ่านตัวชี้วัดกระบวนการ ส่วนตัวชี้วัดผลผลิตจะช่วยให้ผู้บริหารรู้ว่าโครงการอยู่ห่าง/ใกล้เป้าหมายเพียงใด แนวโน้มและจุดที่เป็นอุปสรรคมีอะไรบ้าง ดังแสดงในตารางที่ 2.8

ตารางที่ 2.8 ประเภทของตัวชี้วัดจำแนกตามลำดับของวัตถุประสงค์

ลำดับของวัตถุประสงค์	ประเภทตัวชี้วัด	ลักษณะตัวชี้วัด	ตัวอย่าง
จุดมุ่งหมายสุดท้าย	ผลกระทบระยะยาวระดับ (Impact)	วัดความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและความยั่งยืน	ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ฯลฯ
จุดมุ่งหมายระยะกลาง	ผลกระทบระดับ (effect)	บ่งชี้การตอบรับของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลผลิตโครงการ เช่น พฤติกรรมและการรับรู้ที่เปลี่ยนไปเนื่องมาจากกิจกรรมให้สุขศึกษา รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบในระดับองค์กร	ร้อยละของครัวเรือนในพื้นที่ดำเนินการใช้เกลือเสริมไอโอดีนในการปรุงอาหาร จำนวนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ผลผลิต	ผลผลิต	แสดงถึงผลผลิตโครงการ หรือสิ่งที่ได้จากการจัดทำกิจกรรม	จำนวนเจ้าหน้าที่สถานอนามัยที่ผ่านการอบรมเรื่องการวางแผนครอบครัว

ลำดับของ วัตถุประสงค์	ประเภทตัวชี้วัด	ลักษณะตัวชี้วัด	ตัวอย่าง
			จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการ อบรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
กิจกรรม	กระบวนการ	แสดงถึงกิจกรรม หรือกระบวนการ ดำเนินงานโครงการ	จำนวนหลักสูตรการอบรมที่จัดขึ้น
ปัจจัยนำเข้า	ปัจจัยนำเข้า	แสดงถึงทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ	จำนวนผู้รับขวัญเด็กแรกเกิด, จำนวน บุคลากรในโครงการ

นอกจากนี้ ประเภทของตัวชี้วัดอาจจำแนกได้ตามประเด็นที่ต้องการประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 2.9

ตารางที่ 2.9 ประเภทของตัวชี้วัดจำแนกตามประเด็นที่ต้องการประเมิน

ประเด็นที่ต้องการประเมิน	สิ่งที่แสดงในตัวชี้วัด	ตัวอย่าง
availability	บ่งชี้ว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่หรือไม่ และสิ่งนั้นสามารถใช้ประโยชน์ได้ (available) หรือไม่	มีอาสาสมัครที่ผ่านการอบรมแล้ว 1 คนในทุก 10 หลังคาเรือน
relevance	บ่งชี้ว่าสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์ (relevant) หรือเหมาะสม (appropriate) อย่างไร	เตาชนิดใหม่ใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้มน้อยกว่า เตาชนิดเดิม
accessibility	บ่งชี้ว่าสิ่งที่มีอยู่นั้นประชาชนที่ต้องการ สามารถเข้าถึงได้หรือไม่	สถานีอนามัยในตำบล ก. อาจห่างไกลเกิน เข้าถึงสำหรับชุมชนในตำบล ข. เนื่องจากมี ภูเขา หรือแม่น้ำขวางกั้น ไม่มีเส้นทาง คมนาคม หรืออาจเนื่องมาจากความยากจน
utilization	บ่งชี้ว่าสิ่งนั้นสามารถใช้ประโยชน์ได้ (available) และมีการนำไปใช้ประโยชน์ ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่	จำนวนเกษตรกรที่ไม่มีการศึกษาเข้าชั้นเรียน กศน. อย่างสม่ำเสมอ
coverage	บ่งชี้สัดส่วน (proportion) ของประชากร ที่จำเป็นต้องได้รับสิ่งใดสิ่งหนึ่งและได้รับ สิ่งนั้นตามที่ต้องการ	ร้อยละของประชากรที่ป่วยเป็นวัณโรค และ ได้รับการรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง
quality	บ่งชี้คุณภาพหรือมาตรฐาน	น้ำประปาสะอาด ปลอดภัย ดื่มได้จากก๊อก
effort	บ่งชี้สิ่งที่ลงทุนลงแรงไป (invest) เพื่อให้ ได้ผลตามวัตถุประสงค์	จำนวนแรงงานชายที่สามารถปลูกต้นสักได้ 500 ต้นภายใน 1 สัปดาห์
efficiency	บ่งชี้ประสิทธิภาพหรือทรัพยากร/กิจกรรม ที่ได้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์	จำนวน, ความถี่, และคุณภาพของการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร ภายหลังการอบรม
impact	บ่งชี้ว่าสิ่งที่โครงการได้ทำไปแล้วนั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระยะยาว หรือไม่	จำนวนการเกิดโรคโปลิโอลดน้อยลงในระยะ 2 -3 ปี ภายหลังการณรงค์หยอดวัคซีน ป้องกันโรคโปลิโอในพื้นที่เป้าหมาย

(Feuerstein, 1986 cited in UNDP, 2002 อ้างถึงใน Kusek and Rist, 2004)

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเก็บข้อมูล คือ ข้อมูลนั้น “น่าจะรู้ (nice to know)” หรือ “จำเป็นต้องรู้ (need to know)” ถ้าคิดจะเก็บเพราะมันน่าสนใจ (หรืออาจใช้ประโยชน์ได้ในอนาคต) ให้หยุดความคิดนี้ไว้ และยึดกฎว่า หากเริ่มลังเลแล้วควรจะไม่เก็บข้อมูลนี้ดีหรือไม่ คำตอบคือ “ไม่ต้องเก็บ”

ในการกำหนดตัวชี้วัด มีหลายครั้งที่ตัวชี้วัดนั้นไม่สามารถบ่งชี้สิ่งที่โครงการต้องการรู้ หรือไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สมควรเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดนั้น

บทบาทและความรับผิดชอบ ในเอกสารของ UNDP (2002) ได้กล่าวถึงบทบาทและความรับผิดชอบของผู้บริหารโครงการ (Project Manager) ซึ่งในอดีตให้ความสนใจกับการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการ (implementation process) แต่ปัจจุบัน การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์จะให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์และรายงานผล เน้นรายละเอียดเกี่ยวกับความเชื่อมโยงที่ผลผลิตของโครงการ กลยุทธ์ความร่วมมือกับพันธมิตร รวมถึง soft assistance มีต่อผลลัพธ์ของโครงการ นอกจากนี้ สิ่งที่ผู้บริหารโครงการต้องทำมากกว่าแต่ก่อน คือปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดและเข้มงวดในขั้นตอนการคิดโครงการ วางรูปแบบโครงการ กำหนดเครื่องมือที่จำเป็น และวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าโครงการจะบรรลุเป้าหมาย

สิ่งที่ผู้บริหารโครงการพึงทำเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์

- มุ่งผลมากกว่าวิธีการ
- กำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังจากการปฏิบัติงานและจุดหมายที่จะไปให้ถึง จากนั้นให้เป็นหน้าที่ของผู้ปฏิบัติ
- วางแผนไว้แต่ต้นว่าจะติดตามและประเมินผลอะไร อย่างไร และเมื่อไร
- สร้างและใช้ตัวชี้วัด
- วิเคราะห์สถานการณ์ ติดตามการเปลี่ยนแปลงและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น
- นำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารระดับสูง เช่น นำเสนอกิจกรรมใหม่ที่เหมาะสมในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ทั้งจากความล้มเหลวและความสำเร็จ
- ทำงานร่วมกับภาคีพันธมิตรให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น
- ลงมือปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการและอธิบายให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างผลผลิต กลยุทธ์ และการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ
- ช่วยเหลือ สนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

7.3 เครื่องมือ วิธีการ และแนวทางที่ใช้ในการติดตามและประเมิน

การติดตามและการประเมินผล (M & E) ของกิจกรรมการพัฒนาช่วยให้ข้าราชการ ผู้จัดการพัฒนาและประชาสังคมได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในการปรับปรุงการให้บริการ การวางแผนและการจัดสรรทรัพยากร และแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ (results) ที่เป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบไปยังผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญ ในการพัฒนาชุมชนมีมุ่งเน้นผลลัพธ์นี้เองช่วยอธิบายความสนใจที่เพิ่มขึ้นใน การติดตามและการประเมินผล (M & E) The World Bank (2004) ได้เสนอแนะเครื่องมือ วิธีการ และแนวทางบางอย่างที่ใช้ในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

7.3.1 ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (Performance Indicators)

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (Performance Indicators) เป็นการวัดปัจจัยนำเข้า (inputs), กระบวนการ (processes), ผลผลิต (outputs), ผลลัพธ์ (outcomes) และผลกระทบ (impacts) สำหรับการพัฒนาโครงการ (projects) โปรแกรม (programs) หรือกลยุทธ์ (strategies) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ หรือการสำรวจอย่างเป็นทางการ (formal surveys) ผลจากการวิเคราะห์และการรายงาน ตัวชี้วัดจะช่วยให้ผู้จัดการ

โครงการสามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการ และแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงาน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่สามารถนำไปแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการโครงการได้อย่างถูกต้อง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญในการกำหนดตัวชี้วัดมีความสำคัญอย่างมาก เพราะผู้มีส่วนได้เสียจะมีความเข้าใจ และเป็นผู้ใช้ตัวชี้วัดสำหรับการตัดสินใจในการบริหารจัดการโครงการ

7.3.2 วิธีการกำหนดกรอบแนวคิดตรรกะ (The Logical Framework Approach)

กรอบแนวคิดเชิงตรรกะ (LogFrame) ช่วยในการทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการใดๆ แผนงาน หรือนโยบาย ช่วยในการระบุสาเหตุที่คาดว่าจะเชื่อมโยง "โปรแกรมตรรกะ (program logic)" ในห่วงโซ่ผลลัพธ์ คือ ปัจจัยนำเข้า, กระบวนการ, ผลผลิต, ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งนำไปสู่การระบุตัวชี้วัดประสิทธิภาพการทำงานในแต่ละขั้นตอนในห่วงโซ่นี้ รวมทั้งความเสี่ยงที่อาจเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์โครงการ กรอบแนวคิดเชิงตรรกะยังเป็นตัวขับเคลื่อนในการทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และการออกแบบกิจกรรมในระหว่างดำเนินการกรอบแนวคิดเชิงตรรกะจะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการทบทวนความก้าวหน้าและการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

7.3.3 การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (Theory-Based Evaluation)

การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐานมีความคล้ายคลึงกับวิธีการกรอบแนวคิดเชิงตรรกะ (LogFrame) แต่ช่วยให้เข้าใจมากขึ้นในเชิงลึกของการทำงานของโปรแกรมหรือกิจกรรม "ทฤษฎีโปรแกรม (program theory)" หรือ "โปรแกรมเชิงตรรกะ (program logic)" โดยเฉพาะมันไม่จำเป็นต้องสันนิษฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลกระทบเชิงเส้นอย่างง่าย (simple linear cause-and effect relationships) ตัวอย่างเช่นความสำเร็จของโครงการของรัฐบาลที่จะปรับปรุงระดับความสามารถในการอ่านโดยการเพิ่มจำนวนของครูอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยจำนวนมาก รวมถึงความพร้อมของห้องเรียน และตำราเรียน, การตอบสนองของพ่อแม่, ทักษะและกำลังใจในการทำงานของครู, การระดมทุนของรัฐบาล และอื่นๆ โดยการทำความเข้าใจหรือการกำหนดปัจจัยสาเหตุในการตัดสินใจที่สำคัญสำหรับความสำเร็จและวิธีการในการปฏิบัติที่สามารถใช้ตัดสินใจในขั้นตอนการติดตามโปรแกรมการพัฒนาเพื่อที่จะเห็นวิธีที่ดีในการปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้สามารถระบุปัจจัยที่จะประสบความสำเร็จที่สำคัญได้ และแหล่งของข้อมูลที่แสดงให้เห็นปัจจัยที่ไม่สำเร็จ ข้อเสนอที่สมเหตุสมผลจะทำให้โปรแกรมมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการบรรลุตามวัตถุประสงค์

7.3.4 การสำรวจอย่างเป็นทางการ (Formal Surveys)

การสำรวจอย่างเป็นทางการสามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมาตรฐานซึ่งกลุ่มตัวอย่างถูกเลือกอย่างระมัดระวังจากประชากร (people) หรือครัวเรือน (households) การสำรวจมักจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่สามารถเปรียบเทียบกับประชากรที่มีขนาดใหญ่ในกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ รูปแบบของการสำรวจ (Some Types of Survey) มีดังนี้

1) การสำรวจครัวเรือนแบบหลายหัวเรื่อง (Multi-Topic Household Survey) (หรือเรียกว่า การสำรวจการวัดมาตรฐานการดำรงชีวิต-LSMS) เป็นการสำรวจแบบบูรณาการหลายเรื่องที่เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของลักษณะของมาตรฐานการดำรงชีวิตเพื่อกำหนดนโยบาย ซึ่งจะครอบคลุมการสำรวจการใช้จ่าย, องค์ประกอบของครัวเรือน, การศึกษา, สุขภาพ, การจ้างงาน, อัตราการเกิดของประชากร, อาหาร, การออม, กิจกรรมการเกษตร, แหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ โดยการสำรวจครัวเรือนหัวเรื่องเดียว (Single-topic household surveys) จะช่วยกำหนดหัวเรื่องให้แคบลงและครอบคลุมปัญหาในเชิงลึกมากขึ้น

2) แบบสอบถามตัวชี้วัดหลักสวัสดิการ (Core Welfare Indicators Questionnaire: CWIQ) คือการสำรวจครัวเรือนที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดทางสังคมสำหรับกลุ่มประชากรเฉพาะที่แตกต่างกัน ตัวชี้วัดของการเข้าถึงการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจกับการให้บริการทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือที่

รวดเร็วและมีประสิทธิภาพสำหรับการปรับปรุงการออกแบบกิจกรรมการกำหนดเป้าหมายการให้บริการกับคนยากจน และทำซ้ำเป็นประจำทุกปีสำหรับกิจกรรมการติดตามประสิทธิภาพ ผลการศึกษาเบื้องต้นสามารถรับได้ภายใน 30 วันนับจากการสำรวจ CWIQ

3) การสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า หรือบริการจัดส่ง (Client Satisfaction or Service Delivery Survey) ถูกนำมาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการทำงานของบริการภาครัฐตามความเห็นและประสบการณ์ของผู้ใช้บริการ การสำรวจแสดงให้เห็นข้อจำกัดของผู้ใช้บริการในการเข้าถึงบริการสาธารณะ มุมมองของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับคุณภาพและความเพียงพอของการบริการและการตอบสนองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การสำรวจเหล่านี้โดยปกติจะดำเนินการโดยหน่วยงานราชการหรือสำนักงานตัวแทน

4) บัตรรายงานประชาชน (Citizen Report Cards) ดำเนินการโดยองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และคณะในหลายประเทศ คล้ายกับการสำรวจการให้บริการ แต่การตรวจสอบได้ขยายขอบเขตเกี่ยวกับการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นกับประชาชนคนธรรมดา มีลักษณะเด่นและได้รับการตีพิมพ์ข้อค้นพบอย่างแพร่หลาย

7.3.5 วิธีการประเมินอย่างรวดเร็ว (Rapid Appraisal Methods)

วิธีการประเมินผลอย่างรวดเร็วเป็นวิธีประเมินที่ทำได้อย่างรวดเร็ว มีต้นทุนต่ำ เพื่อรวบรวมมุมมองและความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับตอบสนองความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจ รูปแบบของวิธีการประเมินอย่างรวดเร็ว มีดังนี้

1) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant interview) ใช้ชุดของคำถามปลายเปิดกับผู้ให้ข้อมูลที่เลือกไว้สำหรับความรู้และประสบการณ์ของพวกเขาในหัวข้อที่สนใจ การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพในเชิงลึก และกึ่งโครงสร้าง โดยใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์

2) การอภิปรายกลุ่ม (Focus group discussion) เป็นการอภิปรายกลุ่มระหว่าง 8-12 คน ผู้เข้าร่วมถูกคัดสรรโดยมีภูมิหลังที่คล้ายกัน ผู้เข้าร่วมอาจจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ หรือเจ้าหน้าที่โครงการ เช่น ผู้อำนวยการความสะดวก (facilitator) ดำเนินการอภิปรายตามคู่มือดำเนินการ ผู้จดบันทึก (Note-takers) บันทึกความคิดเห็น และข้อสังเกตในแบบบันทึก

3) การสัมภาษณ์กลุ่มชุมชน (Community group interview) เป็นการใช้ชุดของคำถามและการอภิปรายในการประชุมแบบเปิดสำหรับสมาชิกทุกคนในชุมชน โดยสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่เตรียมไว้อย่างระมัดระวัง

4) การสังเกตโดยตรง (Direct observation) ใช้แบบสังเกตที่มีรายละเอียดในการบันทึกสิ่งที่เห็นและได้ยินในพื้นที่ของโครงการ ข้อมูลอาจจะเกี่ยวกับการดำเนินการกิจกรรม, กระบวนการ, การอภิปราย, ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และผลลัพธ์ที่สังเกตได้

5) การสำรวจขนาดเล็ก (Mini-survey) แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง และมีจำนวนข้อคำถามจำกัด ที่เป็นคำถามปลายปิด ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 50-75 คน การเลือกผู้ตอบแบบสอบถามอาจใช้แบบสุ่มหรือเจาะจง (สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียภายในสถานที่ เช่น คลินิกสำหรับการสำรวจการดูแลสุขภาพ)

7.3.6 วิธีการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Methods)

วิธีการแบบมีส่วนร่วมกำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ, แผนงาน หรือกลยุทธ์ และสร้างความรู้สึกร่วมกันของความเป็นเจ้าของในการติดตามและประเมินผลลัพธ์ และการให้คำแนะนำ เครื่องมือแบบมีส่วนร่วมที่ใช้กันทั่วไป มีดังนี้

1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder analysis) เป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด และการประเมินผลทางสังคม ใช้เพื่อพัฒนาความเข้าใจในความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, อิทธิพลและความสนใจของผู้คนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำกิจกรรม และการกำหนดว่าใครควรมีส่วนร่วมและเมื่อใด

2) การประเมินชนบทแบบมีส่วนร่วม (Participatory rural appraisal) เป็นวิธีการวางแผนที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในท้องถิ่นทั้งในเมืองและชนบท และบุคคลภายนอก ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารการพัฒนาและคนในท้องถิ่นในการประเมิน และวางแผนการแทรกแซงที่เหมาะสมร่วมกันมักจะใช้เทคนิคภาพ (visual techniques) เพื่อให้คนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้มีส่วนร่วม

3) การประเมินผู้ได้รับผลประโยชน์ (Beneficiary assessment) จะเกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาอย่างเป็นระบบกับผู้ได้รับผลประโยชน์ในโครงการและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ในการระบุ และการออกแบบโครงการพัฒนาในระยะเริ่มต้น การมีส่วนร่วม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการให้บริการและกิจกรรมต่างๆ

4) การติดตามและการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม (Participatory monitoring and evaluation) เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียในระดับที่แตกต่างกันทำงานร่วมกันเพื่อระบุปัญหาการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างข้อเสนอแนะ

7.3.7 การสำรวจติดตามค่าใช้จ่ายสาธารณะ (Public Expenditure Tracking Surveys)

การสำรวจติดตามค่าใช้จ่ายสาธารณะ (PETS) เป็นการติดตามการเคลื่อนไหวทางการเงินของประชาชน และกำหนดขอบเขตในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การสำรวจเป็นการตรวจสอบวิธีการ, ปริมาณ และระยะเวลาของการกระจายทรัพยากรในระดับที่แตกต่างกันของรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้บริการทางสังคม เช่น สุขภาพและการศึกษา มักจะเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการที่มีขนาดใหญ่และการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งมุ่งเน้นไปที่คุณภาพของการบริการ, ลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก, การจัดการ, โครงสร้างแรงจูงใจ ฯลฯ

7.3.8 การวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์และต้นทุนประสิทธิผล (Cost-Benefit and Cost-Effectiveness Analysis)

การวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์และต้นทุนประสิทธิผลเป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินว่าค่าใช้จ่ายของกิจกรรมที่สามารถเป็นธรรมกับผลลัพธ์และผลกระทบ การวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์ (Cost-benefit analysis) จะวัดทั้งปัจจัยนำเข้าและผลผลิตในแง่การเงิน การวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผล (Cost-effectiveness analysis) จะประมาณค่าปัจจัยนำเข้าในแง่การเงิน และผลผลิตในแง่ปริมาณที่ไม่ใช่ตัวเงิน (เช่น การเพิ่มขึ้นของคะแนนการอ่านของนักเรียน)

7.3.9 การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)

การประเมินผลกระทบ คือ การระบุผลกระทบอย่างเป็นระบบว่าเป็นบวกหรือลบตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ ของแต่ละครัวเรือน, สถาบัน และสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาโครงการที่กำหนด เช่น แผนงานหรือโครงการ การประเมินผลกระทบช่วยให้เราเข้าใจถึงขอบเขตที่กิจกรรมเข้าถึงผู้ยากจนและขนาดของผลกระทบที่มีต่อสวัสดิการของผู้คน การประเมินผลกระทบสามารถดำเนินการได้ทั้งจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ในระดับประชากรโครงการ และกลุ่มควบคุม แล้วเปรียบเทียบก่อนและหลัง และประเมินหลายครั้งในระหว่างแทรกแซงของโปรแกรม ไปจนถึงการประเมินอย่างรวดเร็ว (rapid assessment) ในกลุ่มขนาดเล็ก และการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมในการประมาณค่าผลกระทบจากการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม, ผู้ให้ข้อมูลหลัก, กรณีศึกษา และข้อมูลทุติยภูมิที่มีอยู่

ตัวอย่างของการออกแบบการประเมินผลกระทบ การออกแบบการประเมินผลแบบสุ่มที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโครงการและกลุ่มควบคุมสองครั้งหรือมากกว่า มีการวิเคราะห์ทางสถิติที่เข้มงวดที่สุดของผลกระทบต่อโครงการและการมีส่วนร่วมของปัจจัยอื่น ๆ แต่ในทางปฏิบัติมันเป็นไปได้ไม่น้อยมากที่จะใช้การออกแบบนี้ด้วยเหตุผลของค่าใช้จ่าย, เวลา, วิธีการ หรือข้อจำกัดทางจริยธรรม ตัวอย่างการประเมินผลกระทบที่นิยมใช้มากที่สุดที่มีค่าใช้จ่ายน้อย และมีการออกแบบเข้มงวดน้อยกว่ามี 4 โมเดล ดังนี้

1) การประเมินผลแบบทดสอบก่อน-หลังมีการสุ่ม (Randomized pre-test post-test evaluation) ประชากร (ครอบครัว, โรงเรียน, ชุมชน ฯลฯ) จะถูกสุ่มให้ได้กลุ่มโครงการ และกลุ่มควบคุมแบบสอบถาม หรือเครื่องมือเก็บข้อมูลอื่น ๆ (การวัดร่างกาย (anthropometric measures), แบบทดสอบประสิทธิภาพการทำงานโรงเรียน ฯลฯ) จะถูกนำไปใช้กับกลุ่มทั้งก่อนและหลังการแทรกแซงของโครงการ หรืออาจจะทำในระหว่างการดำเนินโครงการ ตัวอย่างการออกแบบการประเมินผลกระทบแบบนี้คือ การประเมินผลกระทบของกองทุนสังคมในโบลิเวีย

2) การออกแบบกึ่งทดลอง และการเปรียบเทียบก่อนและหลังของประชากรโครงการและประชากรควบคุม (Quasi-experimental design with before and after comparisons of project and control populations) เมื่อไม่สามารถสุ่มได้ กลุ่มควบคุมจะถูกเลือกซึ่งตรงกับลักษณะของกลุ่มโครงการมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ บางครั้งประเภทของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการจะถูกเลือกโดยโครงการที่ดำเนินการในหลายระยะ ผู้เข้าร่วมโครงการในระยะต่อมาสามารถนำมาใช้เป็นตัวควบคุมสำหรับกลุ่มโครงการในระยะแรก ตัวอย่างรูปแบบนี้ได้ถูกนำมาใช้ใน World Bank ในโปรแกรมต้นทุนต่ำที่อยู่ในเอลซัลวาดอร์, แซมเบีย, เซเนกัล และฟิลิปปินส์

3) การเปรียบเทียบก่อน-หลังของโครงการและกลุ่มควบคุมที่ไม่เท่าเทียมกัน (Ex-post comparison of project and non-equivalent control group) ข้อมูลจะถูกเก็บรวบรวมจากผลประโยชน์ของโครงการและกลุ่มควบคุมที่ไม่เท่าเทียมกันจะถูกเลือกเหมือนโมเดลที่ 2 ข้อมูลจะถูกเก็บรวบรวมเฉพาะหลังจากที่โครงการได้ดำเนินการไปแล้ว การวิเคราะห์หลายตัวแปร (Multivariate analysis) จะถูกใช้ในการควบคุมทางสถิติสำหรับความแตกต่างในคุณลักษณะของทั้งสองกลุ่ม ตัวอย่างโมเดลนี้ เป็นการประเมินผลกระทบของโปรแกรมไม่โคเรดิติในบังกลาเทศ หมู่บ้านที่เข้าร่วมโปรแกรมไม่โคเรดิติถูกนำไปเปรียบเทียบกับหมู่บ้านที่คล้ายกันโดยไม่ต้องเข้าร่วมโปรแกรมนี้

4) การประเมินผลกระทบก่อน-หลังการประเมินอย่างรวดเร็ว (Rapid assessment ex-post impact evaluations) การประเมินผลโดยมีการศึกษาผลกระทบจากโครงการเพียงกลุ่มเดียว วิธีการมีส่วนร่วม (Participatory methods) สามารถนำมาใช้เพื่อให้กลุ่มระบุการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากโครงการ ใครที่ได้รับประโยชน์ และใครไม่ได้ มีจุดแข็งและจุดอ่อนของโครงการอย่างไร การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ใช้ในการเปรียบเทียบข้อมูลของกลุ่มกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และข้อมูลที่มีอยู่จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ การใช้กรณีศึกษาเกี่ยวกับบุคคล หรือกลุ่มสามารถช่วยทำความเข้าใจในเชิงลึกของกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงได้ ตัวอย่างโมเดลนี้ได้แก่ การประเมินโครงการการจัดการน้ำประปาชุมชนในประเทศอินโดนีเซีย

จากเครื่องมือ วิธีการ และแนวทางบางอย่างที่ใช้ในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน ทั้ง 9 วิธีที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ายังไม่ครอบคลุมวิธีการทั้งหมด นอกจากนี้เครื่องมือบางอย่างต้องใช้ประกอบกับเครื่องมืออื่น บางเครื่องมือมีการใช้ในวงกว้าง ในขณะที่บางเครื่องมือก็ไม่นิยมใช้หรือใช้ในวงแคบเท่านั้น ผู้ประเมินจำเป็นต้องเลือกเครื่องมือหรือวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของแผนงาน โครงการ หรือนโยบาย หรือการพิจารณาว่าต้องการติดตามประเมินผลอะไร อย่างไร

The World Bank (2004) ได้สรุปภาพรวมของเครื่องมือ หรือวิธีการเหล่านี้ ในด้านวัตถุประสงค์และการใช้งาน ข้อดี ข้อเสีย ค่าใช้จ่าย ทักษะ และเวลาที่ใช้จำเป็น และตัวอย่างโครงการที่สำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ใช้งาน M & E และผู้มีส่วนได้เสียที่มีความสนใจในข้อค้นพบของ M & E ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 2.9

ตารางที่ 2.10 เครื่องมือ วิธีการ และแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน

เครื่องมือ วิธีการ และแนวทาง	นำไปใช้ทำอะไร	ข้อดี	ข้อเสีย	ค่าใช้จ่าย	ทักษะที่จำเป็น	เวลาที่ต้องใช้
ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (Performance Indicators)	- การกำหนดค่าเป้าหมาย ผลการดำเนินงาน และการประเมิน ความก้าวหน้าเพื่อ บรรลุผลนั้น - ระบุปัญหาผ่านระบบ เตือนภัยล่วงหน้า (early warning system) เพื่อให้การดำเนินการ แก้ไขได้ถูกต้อง - ระบุการประเมินผลใน เชิงลึก หรือการทบทวน ถ้าจำเป็น	- เป็นวิธีการที่มี ประสิทธิภาพในการ วัดความก้าวหน้า เพื่อบรรลุผลตาม วัตถุประสงค์ - อำนวยความสะดวกในการ เปรียบเทียบระหว่าง หน่วยงานที่แตกต่างกัน และเมื่อเวลา ผ่านไป	- ถ้าตัวชี้วัดที่กำหนด ไว้ไม่ดี ก็จะทำให้ไม่ สามารถวัดความสำเร็จ ได้ดี - มักมีแนวโน้มที่จะ กำหนดตัวชี้วัดที่มากเกินไป หรือไม่มี แหล่งที่มาของข้อมูลที่สามารถเข้าถึง ทำให้ ระบบมีค่าใช้จ่ายมาก หรือทำไม่ได้ และ นำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย - บ่อยครั้งที่มีการ แลกเปลี่ยนระหว่าง การเลือกตัวชี้วัดที่ดีที่สุด หรือตัวชี้วัดที่ ต้องการ และต้อง ยอมรับตัวชี้วัดที่สามารถวัดได้โดยใช้ ข้อมูลที่มีอยู่	อยู่ในช่วงต่ำถึงสูง ขึ้นอยู่กับจำนวน ของตัวชี้วัดที่จัดเก็บ , ความถี่ และ คุณภาพของข้อมูลที่ต้องการ และความ ครอบคลุมของระบบ	ต้องการการ ฝึกอบรมหลายวัน มี การแนะนำเพื่อ พัฒนาทักษะสำหรับการ กำหนดตัวชี้วัด การเก็บรวบรวม ข้อมูล การวิเคราะห์ และทักษะในการ รายงาน และระบบ สารสนเทศเพื่อการ จัดการ (MIS) ซึ่ง เป็นทักษะที่ต้องใช้ ในระบบการติดตาม ประสิทธิภาพของ โครงการ	หลายวันถึง หลายเดือน ขึ้นอยู่กับ ขอบเขตของการ มีส่วนร่วมใน กระบวนการที่ใช้ในการกำหนด ตัวชี้วัดและ ความซับซ้อน ของแผนงาน การใช้ระบบการ ติดตามผลการ ดำเนินงาน (performance monitoring) อาจต้องใช้เวลา 6-12 เดือน
วิธีการกำหนด กรอบแนวคิด ตรรกะ (The Logical Framework Approach)	- ใช้ในการปรับปรุง คุณภาพของการออกแบบ โครงการ และแผนงาน โดย ต้องมีการกำหนด วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของ การใช้งานของตัวชี้วัดผล การดำเนินงาน (performance indicators) และการ ประเมินความเสี่ยง - ใช้ในการออกแบบสรุป ของกิจกรรมที่ซับซ้อน - ช่วยในการจัดทำราย ละเอียดแผนปฏิบัติการ - ช่วยในการกำหนด วัตถุประสงค์หลัก เพื่อ ทบทวนกิจกรรม, การ ติดตาม และการ ประเมินผล	- ช่วยผู้มีอำนาจ ตัดสินใจ (decision-makers) ถาม คำถามพื้นฐานและ วิเคราะห์สมมติฐาน และความเสี่ยง - ผู้มีส่วนได้เสียมี ส่วนร่วมใน กระบวนการ วางแผน และการ ติดตาม - ถ้านำมาใช้จะมีพลัง (dynamically) จะเป็นเครื่องมือการจัดการที่มี ประสิทธิภาพเพื่อ เป็นแนวทางในการ ดำเนินการติดตาม และประเมินผล	- ถ้ามีการจัดการอย่าง เข้มงวดเกินไปไม่ยืดหยุ่น จะทำให้ขาด ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม - ถ้าไม่ได้ปรับปรุงใน ระหว่างการดำเนินงาน จะเป็นเครื่องมือที่คงที่ ทำให้ไม่ได้สะท้อนให้ เห็นถึงการ เปลี่ยนแปลงตาม เงื่อนไข - ต้องมีการฝึกอบรม และการติดตามผล (follow-up)	ต่ำถึงปานกลางทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขอบเขต และความลึกของ กระบวนการมีส่วนร่วมที่ใช้ในการ สนับสนุน	การฝึกอบรมขั้นต่ำ 3-5 วันสำหรับผู้ อำนวยความสะดวก (facilitators) ในการ ฝึกทักษะการอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมที่จำเป็น สำหรับการใช้งาน แบบมีส่วนร่วมใน การวางแผนและการ จัดการ	หลายวันถึง หลายเดือน ขึ้นอยู่กับ ขอบเขตและ ความลึกของ กระบวนการมีส่วนร่วม
การประเมินโดยใช้ ทฤษฎีเป็นฐาน (Theory-Based Evaluation)	- ใช้ในการออกแบบผัง ของกิจกรรมที่ซับซ้อน - ใช้การวางแผนการ ปรับปรุงพัฒนา และการ บริหารจัดการ	- ให้ข้อเสนอแนะ ในช่วงก่อน ดำเนินการเกี่ยวกับ สิ่งที่สามารถทำได้ หรือไม่ได้ในการ ดำเนินการ และ	- มีความซับซ้อนมากเกินไปถ้าขนาดของ กิจกรรมมีขนาดใหญ่ หรือถ้ารายละเอียด ของปัจจัย และ สมมติฐานมีมากเกินไป	อยู่ในระดับปาน กลางขึ้นอยู่กับความ ลึกของการวิเคราะห์ และโดยเฉพะอย่างยิ่งความลึกของการ เก็บรวบรวมข้อมูล	การฝึกอบรมขั้นต่ำ 3-5 วันสำหรับผู้ อำนวยความสะดวก (facilitators)	แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความ ลึกของการ วิเคราะห์ ระยะเวลาของ โครงการ หรือ

ตารางที่ 2.10 เครื่องมือ วิธีการ และแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน

เครื่องมือ วิธีการ และแนวทาง	นำไปใช้ทำอะไร	ข้อดี	ข้อเสีย	ค่าใช้จ่าย	ทักษะที่จำเป็น	เวลาที่ต้องใช้
		ทำไม่จริงเป็นเช่นนั้น - ช่วยให้การแก้ไข ปัญหาในช่วงเริ่มต้น โครงการได้เร็วที่สุด - เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น - ช่วยชี้ให้เห็น ผลข้างเคียงที่ไม่ได้ ตั้งใจของโปรแกรม - ช่วยในการ จัดลำดับ ความสำคัญของ ประเด็นที่จะ ตรวจสอบในเชิงลึก ซึ่งอาจจะใช้การ จัดเก็บข้อมูลที่เน้น มากขึ้น หรือมีความ ซับซ้อนมากขึ้นใน การติดตามและ ประเมิน - เป็นพื้นฐานในการ ประเมินผลกระทบ ของโครงการ	- ผู้มีส่วนได้เสียอาจไม่ เห็นด้วยเกี่ยวกับการ กำหนดปัจจัยตัดสินที่ สำคัญ ซึ่งต้องใช้ เวลานานในการหาข้อ ยุติ	ในการดำเนินการ เพื่อตรวจสอบการ ทำงานของโปรแกรม		กิจกรรม และ ความลึกของ การดำเนินการ M & E
การสำรวจอย่างเป็นทางการ (Formal Surveys)	- ให้ข้อมูลพื้นฐานของผล การดำเนินงานของกล ยุทธ์, แผนงาน หรือ โครงการที่สามารถนำมา เปรียบเทียบได้ - เปรียบเทียบกลุ่มที่ แตกต่างกัน ณ เวลาใด เวลาหนึ่ง - เปรียบเทียบการ เปลี่ยนแปลงเมื่อเวลา ผ่านไปในกลุ่มเดียวกัน - เปรียบเทียบสภาพจริง กับเป้าหมายที่กำหนดขึ้น ในการออกแบบแผนงาน หรือโครงการ - อธิบายเงื่อนไขในชุมชน ที่เฉพาะเจาะจง หรือกลุ่ม - ให้ข้อมูลที่สำคัญในการ ประเมินผลอย่างเป็นทางการของผลกระทบ ของแผนงาน หรือ โครงการ - การประเมินระดับของ ความขาดแคลน (levels	- ข้อค้นพบจากกลุ่ม ตัวอย่างของผู้คนที่ ให้สัมภาษณ์ สามารถนำไปใช้กับ กลุ่มเป้าหมายที่ใหญ่ ขึ้นหรือประชากร ทั้งหมด - สามารถประมาณ ค่าเชิงปริมาณ สำหรับขนาด และ การกระจายของ ผลกระทบ (impacts) ได้	- ยกเว้นวิธี CWIQ ผล มักจะไม่สามารถใช้ได้ สำหรับระยะเวลาที่ ยาวนาน - การประมวลผลและ การวิเคราะห์ข้อมูล สามารถเป็นคอขวด (major bottleneck) สำหรับการสำรวจ ขนาดใหญ่แม้จะมี เครื่องคอมพิวเตอร์ก็ ตาม - วิธี LSMS และการ สำรวจครัวเรือน (household surveys) จะมีค่าใช้จ่ายมาก และใช้เวลานาน - ข้อมูลหลายชนิดยาก ที่จะได้เก็บรวบรวม โดยการสัมภาษณ์อย่าง เป็นทางการ	ค่าใช้จ่ายสูงตาม ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	เทคนิคเสียง (Sound technical) และทักษะการ วิเคราะห์กลุ่ม ตัวอย่างและการ ออกแบบ แบบสอบถามการ วิเคราะห์ข้อมูล และ การประมวลผล	ขึ้นอยู่กับขนาด ของกลุ่ม ตัวอย่าง CWIQ สามารถจะแล้ว เสร็จใน 2 เดือน ส่วน LSMS โดยทั่วไปต้อง ใช้เวลา 18 เดือนถึง 2 ปี

ตารางที่ 2.10 เครื่องมือ วิธีการ และแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน

เครื่องมือ วิธีการ และแนวทาง	นำไปใช้ทำอะไร	ข้อดี	ข้อเสีย	ค่าใช้จ่าย	ทักษะที่จำเป็น	เวลาที่ต้องใช้
	of poverty) ขึ้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดทำกล ยุทธ์การลดความขาด แคลน					
วิธีการประเมิน อย่างรวดเร็ว (Rapid Appraisal Methods)	- การให้ข้อมูลอย่าง รวดเร็วสำหรับการ จัดการการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ระดับโครงการหรือ แผนงาน - ให้ความเข้าใจในเชิง คุณภาพของการ เปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมที่ ซับซ้อน, สถานการณ์ทาง สังคมที่มีปฏิกริยาโต้ตอบ สูง หรือค่าของคน (people's values) แรงจูงใจ และปฏิกริยา - ให้บริบทและการ ตีความสำหรับข้อมูลเชิง ปริมาณที่เก็บรวบรวม โดยวิธีการที่เป็นทางการ มากขึ้น	- ค่าใช้จ่ายต่ำ - สามารถดำเนินการ ได้อย่างรวดเร็ว - ให้ความยืดหยุ่นใน การสำรวจความคิด ใหม่	- ผลการวิจัยมักจะ เกี่ยวข้องกับชุมชน หรือท้องถิ่นที่ เฉพาะเจาะจงจึงยากที่ จะสรุปอ้างอิงการ ค้นพบ - มีความตรง, ความ เที่ยง และความ น่าเชื่อถือ (credible) ต่ำกว่าการสำรวจอย่าง เป็นทางการ	ต่ำถึงปานกลางทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดของ วิธีการที่ใช้	การสัมภาษณ์แบบ ไม่เป็นทางการ, กลุ่ม อำนวยความสะดวก (group facilitation), การ สังเกตภาคสนาม, การจัดบันทึก และ ทักษะพื้นฐานทาง สถิติ	4-6 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับขนาด และแหล่งของ ประชากรการ สัมภาษณ์และ จำนวนของพื้นที่ ที่สังเกต
วิธีการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Methods)	- เรียนรู้เกี่ยวกับสภาพ บริบทท้องถิ่นและ มุมมองของคนในท้องถิ่น และลำดับความสำคัญใน การออกแบบการ แทรกแซง (interventions) ที่ สามารถตอบสนอง และ มีความยั่งยืนมากขึ้น - การระบุปัญหาและการ แก้ปัญหาระหว่าง ดำเนินการ - การประเมินโครงการ แผนงาน หรือนโยบาย - ให้ความรู้ และทักษะใน การเสริมพลังอำนาจ (empower) ให้กับบุคคล	- ช่วยตรวจสอบ ประเด็นที่สัมพันธ์ กันโดยผู้มีส่วนร่วม ที่สำคัญในขั้นตอน การออกแบบ - ช่วยสร้างความเป็น หุ้นส่วน (partnerships) และ เป็นเจ้าของ (ownership) ของ โครงการ - ช่วยเพิ่มการเรียนรู้ ในท้องถิ่น, ความสามารถในการ จัดการ และทักษะ - ช่วยให้ข้อมูลที่ เชื่อถือได้ และ ทันเวลา สำหรับการ ตัดสินใจในการ บริหารจัดการ	- บางครั้งไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ - ใช้เวลานาน ถ้าผู้ มีส่วนได้เสียที่สำคัญมี ส่วนร่วมในทาง ความหมาย - อาจเกิดผลเสีย สำหรับการปกครอง และการใช้ผิด วัตถุประสงค์โดยผู้ มีส่วนได้เสียที่เน้น ผลประโยชน์ของ ตนเอง	ต่ำถึงปานกลาง ค่าใช้จ่ายที่แตกต่าง กันมากขึ้นอยู่กับ ขอบเขต และความ ลึกของการ ประยุกต์ใช้ และการ อุดหนุนทรัพยากรมี ค่ามากเท่าใด	มีการฝึกอบรมเป็น เวลาหลายวัน สำหรับผู้อำนวยความสะดวก (facilitators)	แตกต่างกันมาก ขึ้นอยู่กับ ขอบเขตและ ความลึกของ การประยุกต์ใช้

ตารางที่ 2.10 เครื่องมือ วิธีการ และแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน

เครื่องมือ วิธีการ และแนวทาง	นำไปใช้ทำอะไร	ข้อดี	ข้อเสีย	ค่าใช้จ่าย	ทักษะที่จำเป็น	เวลาที่ต้องใช้
การสำรวจการติดตามค่าใช้จ่ายสาธารณะ (Public Expenditure Tracking Surveys)	- วินิจฉัยปัญหาในการให้บริการในเชิงปริมาณ - ให้หลักฐานเกี่ยวกับความล่าช้า, การรั่วไหล และการทุจริต	- รองรับการแสวงหาของความรับผิดชอบจากข้อมูลทางการเงินเพียงเล็กน้อย - ปรับปรุงการจัดการโดยการหาจุดที่เป็นปัญหาของของระบบราชการในเคลื่อนไหวของเงินทุนสำหรับการให้บริการ	- หน่วยงานของรัฐอาจจะลังเลที่จะเปิดเผยบัญชีการเงิน - Cost is substantial.	สูงตามขีดความสามารถของประเทศในการดำเนินการที่ประเทศนั้นดำเนินการขึ้น ตัวอย่าง เช่น PETS ครั้งแรกในยูกันดา เสียค่าใช้จ่าย 60,000 \$ สำหรับภาคการศึกษาและ 100,000 \$ ในภาคสุขภาพ	เทคนิคเสียง (Sound technical) และทักษะการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง และการออกแบบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล และการประมวลผล และความเข้าใจที่ดีของภาคธุรกิจที่จะทำการประเมิน	5-6 เดือน (สำรวจเพียงอย่างเดียวจะใช้เวลา 1-2 เดือน)
การวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์และต้นทุนประสิทธิภาพ (Cost-Benefit and Cost-Effectiveness Analysis)	- เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด - ระบุโครงการที่มีอัตราผลตอบแทนที่สูงที่สุดในการลงทุน	- เป็นวิธีการที่มีคุณภาพดีสำหรับการประเมินประสิทธิภาพของแผนงาน และโครงการ - ทำให้สมมติฐานทางเศรษฐกิจมีความชัดเจน ซึ่งอาจจะยังคงอยู่หรือมองข้ามกิจกรรมในขั้นตอนการออกแบบ - เป็นประโยชน์สำหรับผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและเงินทุน ในการแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมที่เป็นประโยชน์	- เพื่อความเป็นธรรมในทางเทคนิค จำเป็นต้องมีทรัพยากรทางการเงินและบุคลากรที่เพียงพอ - ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการคำนวณต้นทุนผลประโยชน์ อาจไม่สามารถใช้ได้ และผลลัพธ์ที่คาดหวังอาจจะสูงเกินไปขึ้นอยู่กับสมมติฐาน - ต้องตีความผลลัพธ์ด้วยความระมัดระวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการที่มีผลประโยชน์ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะแสดงปริมาณ	แตกต่างกันมาก ขึ้นอยู่กับขอบเขตของการวิเคราะห์และความพร้อมของข้อมูล	ขั้นตอนที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งสองประเภทมักจะมีเทคนิคสูง จำเป็นต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ และความพร้อมของข้อมูลทางเศรษฐกิจ และข้อมูลค่าใช้จ่าย	แตกต่างกันมาก ขึ้นอยู่กับขอบเขตของการวิเคราะห์ และความพร้อมของข้อมูล
การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)	- ใช้ในการวัดผลลัพธ์และผลกระทบของกิจกรรม และความแตกต่างเหล่านี้จากอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆภายนอก - ช่วยทำให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมอย่างเป็นธรรม - เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะขยาย, ปรับปรุง หรือยกเลิก แผนงาน โครงการ หรือ	- ช่วยให้ประมาณการขนาดของผลลัพธ์ และผลกระทบสำหรับกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน, ภูมิภาคแตกต่างกัน หรือในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน - ให้คำตอบบางส่วนของคำถามในการพัฒนา เช่น มีอะไรที่สร้างความ	- วิธีการบางอย่างมีค่าใช้จ่ายสูงมาก และใช้เวลานาน แต่ก็มีความเร็วขึ้น และประหยัดมากขึ้นเหมือนกัน - มีประโยชน์น้อยลงถ้าผู้มีอำนาจตัดสินใจต้องการข้อมูลที่รวดเร็ว - ยากในการระบุข้อโต้แย้ง และข้อเท็จจริงที่เหมาะสม	ธนาคารโลก (World Bank) มีการประเมินผลกระทบที่มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นอยู่กับขนาดความซับซ้อนของโปรแกรม และข้อมูลในการประเมินอย่างง่าย และรวดเร็วการประเมินผลกระทบสามารถดำเนินการ	ทักษะทางเทคนิคที่แข็งแกร่งในการออกแบบการวิจัยด้านสังคมศาสตร์, การจัดการ, การวิเคราะห์และการรายงาน จะเป็นการดียิ่งถ้ามีความสมดุลในทักษะการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานการประเมินผล	อาจใช้เวลาถึง 2 ปีหรือมากกว่านั้น การประเมินผลอย่างรวดเร็ว (Rapid assessment evaluations) สามารถดำเนินการได้น้อยกว่า 6 เดือน

ตารางที่ 2.10 เครื่องมือ วิธีการ และแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน

เครื่องมือ วิธีการ และแนวทาง	นำไปใช้ทำอะไร	ข้อดี	ข้อเสีย	ค่าใช้จ่าย	ทักษะที่จำเป็น	เวลาที่ต้องใช้
	นโยบาย - สร้างบทเรียนสำหรับการปรับปรุงการออกแบบ และการจัดการของกิจกรรมในอนาคต - การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการแทรกแซงทางเลือก - การสร้างความเข้มแข็งในความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์	แตกต่างได้ ผลลัพธ์เบื้องต้นที่จะเกิดขึ้นคืออะไร และมีวิธีการอย่างไรที่เราสามารถทำได้ดีกว่านี้ - การวิเคราะห์ระบบและความรุนแรงสามารถให้ผู้จัดการและผู้กำหนดนโยบายมีความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นในการตัดสินใจ		โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า		

จากตารางที่ 2.9 เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือ วิธีการ และแนวทางในการนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผล ซึ่งมีข้อดี ข้อเสีย แตกต่างกันไป ผู้ติดตามและประเมินโครงการจึงควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโครงการ รวมทั้งอาจพิจารณาเรื่องค่าใช้จ่าย ทักษะของผู้ประเมิน และเวลาที่ใช้ด้วย นอกจากนี้เครื่องมือ วิธีการ และแนวทาง ดังกล่าวข้างต้น ยังมีวิธีการอื่นในการพัฒนาระบบติดตามและประเมิน เช่น การติดตามประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Monitoring and Evaluation) ของ UNDP (Kusek and Rist, 2004) การติดตามและประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์หมายถึงกระบวนการต่อเนื่องในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายว่าแผนงาน โครงการ หรือนโยบาย ไปได้ดีเพียงไร เมื่อเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้ โดยมีขั้นตอนสำคัญ 10 ขั้นตอน คือ 1) การดำเนินการประเมินความพร้อม 2) การยอมรับในผลลัพธ์การปฏิบัติงานในการติดตามและประเมินผล 3) การเลือกตัวชี้วัดสำคัญในการติดตามและประเมินผล 4) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวชี้วัด 5) การวางแผนเพื่อปรับปรุง การตั้งเป้าหมายตามสภาพจริง 6) การติดตามผลลัพธ์ 7) บทบาทของการประเมินผล 8) รายงานผลการประเมิน 9) การใช้ผลการประเมิน และ 10) ความยั่งยืนของระบบ M & E ภายในองค์กร ปัจจุบันทิศทางของงานติดตามและประเมินผลในเวทีโลกมีแนวโน้มมุ่งสู่การวัดผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Approach) มากยิ่งขึ้น โดยองค์กรนำด้านการพัฒนาและสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการพัฒนาต่างๆ เช่น องค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่ง เอเชีย ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งแอฟริกา หรือองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศต่างๆ ล้วนให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลในลักษณะนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการติดตามและประเมินผลกระบวนการของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ โดยใช้วิธีการสำรวจอย่างเป็นทางการ (Formal Surveys) ตามแนวคิดของ The World Bank (2004) และประยุกต์การติดตามประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Monitoring and Evaluation) ของ UNDP (Kusek and Rist, 2004) เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) จึงสรุปขั้นตอนได้ดังนี้

- 1) ศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
- 2) พัฒนารอบการติดตามและประเมินผลกระทบบ โดยการพัฒนาประเด็นผลกระทบ วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และเกณฑ์การประเมิน
- 3) วางแผนการติดตามและประเมินผลกระทบบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากผู้เกี่ยวข้องตามประเด็นผลกระทบของการประเมินผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
- 5) วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศการติดตามและประเมินผลงานเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พร้อมจัดทำรายงานสรุปเบื้องต้น
- 6) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ต่อผลการติดตามและประเมินผลกระทบ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- 7) สรุปและจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลฯ พร้อมข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ในตอนนี้เป็นการทบทวนเอกสารหลักการที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบ พันธกิจและการดำเนินงานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และการสังเคราะห์ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ดังสาระสำคัญตามลำดับดังนี้

2.1 นิยามของผลกระทบ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2532, 2541) ได้ให้ความหมายของผลกระทบว่าหมายถึง ผลที่ตามมาจากผลงานหรือผลผลิต หรือผลประโยชน์ในระดับประถม (Primary Effect) ของแผนหรือโครงการผลกระทบอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายที่มีใช้กลุ่มเป้าหมายทั้งในปัจจุบันและอนาคต ยังให้ความหมายของผลกระทบอีกว่า เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงระดับประถม เป็นผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการ ซึ่งผลอันนี้จะมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อไปได้อีกระดับหนึ่ง หรือหลายระดับได้เป็นกรณีไป

ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ (2542) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ (Impact) โดยทั่วไป หมายถึง ผลของการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบดังกล่าวอาจจำแนกออกตามประเภท ขนาด และระยะเวลา ได้ดังนี้ ประเภทของผลกระทบ ได้แก่ การสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่น การสูญเสียงาน ที่ดินทำกิน มูลค่าบ้านและทรัพย์สินลดลง ความสูญเสียบริการทางสังคม ความสูญเสียเกี่ยวกับวิถีดำเนินชีวิต ระดับของผลกระทบมีตั้งแต่ระดับที่น้อยจนถึงมาก ระยะเวลาของผลกระทบมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว

อำนวย วงษ์พานิช (2549) ได้สรุปความหมายของผลกระทบ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ อาจขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือผลกระทบต่อสถานการณ์ต่างๆทั้งทางตรงและทางอ้อม

พิเชษฐ์ คนชื่อ (2557) ได้สรุปความหมายของผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นผลที่อาจเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ทั้งทางบวกและทางลบ เกิดกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม

OECD-DAC (2010) อธิบายความหมายของผลกระทบเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ ผลระยะเริ่มต้น และผลระยะยาวที่เกิดจากโครงการ/แผนงาน (Intervention) ทั้งที่เป็นผลโดยตรงหรือผลทางอ้อม ทั้งที่คาดหวัง และไม่ได้คาดหวังให้เกิดขึ้น

โดยสรุปความหมายของคำว่า ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่างๆตามมา ทั้งที่เป็นผลทางบวกและทางลบ ผลระยะเริ่มต้นและผลระยะยาว ผลโดยตรงและผลทางอ้อม ผลที่คาดหวังและผลไม่ได้คาดหวังให้เกิดขึ้น ทั้งผลที่เกิดกับกลุ่มเป้าหมายและไม่ใช้กลุ่มเป้าหมาย

2.2 ประเภทของผลกระทบ

การศึกษาผลกระทบ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือทางด้านกายภาพ โดยมีการอธิบายผลกระทบในลักษณะหลากหลายแตกต่างกันไป ประเภทของผลกระทบ แบ่งได้ตามเนื้อหา ความจริงที่เกิดขึ้น ทิศทาง คุณค่า เวลา ระดับความรุนแรง ระดับชั้นของผลกระทบ (Dye, 1982; BBC NEWS, 2018; พิเชษฐ์ คนชื่อ, 2557) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) **แบ่งตามเนื้อหา** แบ่งได้เป็น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านสังคม ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางด้านกายภาพ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสร้างเขื่อนทำให้คนเป็นโรคพยาธิ ซึ่งไม่เคยเป็นมาก่อนมากขึ้น หรือผลกระทบจากการดำเนินนโยบายโครงการคอกก. ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านและทหารมากขึ้นหรือ ผลกระทบจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบกตัดผ่านพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการย้ายที่อยู่ เปลี่ยนแปลงวิธีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนมากขึ้น

2) **แบ่งตามความจริงที่เกิดขึ้น (reality)** แบ่งได้เป็น 2.1) ผลกระทบในเชิงภาวะวิสัย (objective impact) เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายคุมกำเนิดจะทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุสูงขึ้น ไม่ว่าใครจะรับรู้หรือไม่เช่นนี้ก็จะเกิดขึ้น 2.2) ผลกระทบเชิงอัตวิสัย (subjective impact) เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของโสเภณี ทำให้คนไทยเป็นอันมากรู้สึกอับอายต่างชาติ

3) **แบ่งตามทิศทางที่กระทบ** แบ่งได้เป็น ผลกระทบโดยตรง (direction impact) และผลกระทบทางอ้อม (indirect impact)

4) **แบ่งตามคุณค่าของผลกระทบ** แบ่งได้เป็น ผลกระทบในเชิงบวก (positive impact) เป็นผลกระทบที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา ผลกระทบในเชิงลบ (negative impact) เป็นผลกระทบที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนา

5) **แบ่งตามเวลา** แบ่งได้เป็น ผลกระทบระยะสั้นเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน และผลกระทบระยะยาวเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ในอนาคต

6) **แบ่งตามระดับความรุนแรง** แบ่งได้เป็น ผลกระทบที่มีความรุนแรงและเกิดขึ้นได้ในขอบเขตวงกว้าง และผลกระทบที่ไม่รุนแรงและเกิดขึ้นได้ในวงแคบๆ

7) **แบ่งตามระดับชั้นของผลกระทบ** เป็นการแบ่งโดยใช้ช่วงเวลาที่เกิด แบ่งได้เป็น ผลกระทบขั้นปฐมภูมิ (Primary impact) เป็นผลโดยตรงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาแรก และผลกระทบขั้นทุติยภูมิ (Secondary impact) เป็นผลต่อเนื่องจากผลกระทบขั้นปฐมภูมิ

2.3 วิธีการศึกษาผลกระทบ

Rogers, P. (2014) นักวิจัยขององค์การยูนิเซฟ (Unicef) ส่วนของสำนักงานวิจัย (Office of Research-Innocenti) ได้รวบรวมและนำเสนอระเบียบวิธีการศึกษาผลกระทบ (Methodology of Impact Evaluation)

1) **วิธีการทดลอง (Experimental Method)** ในการศึกษาผลกระทบโดยใช้การออกแบบเชิงทดลอง สามารถดำเนินการได้ในลักษณะดังต่อไปนี้

1.1) **การออกแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design)** จะมีกลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้เข้าร่วมโครงการ/แผนงาน (Intervention Group หรือ Treatment Group) และกลุ่มเปรียบเทียบ (Comparison Group) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กลุ่มนี้ต้องมีลักษณะที่เหมือนกันกับกลุ่มที่เข้าร่วมเพื่อใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบผลลัพธ์กับกลุ่มที่เข้าร่วม กล่าวคือเป็นกลุ่มที่ใช้ในการตอบคำถามว่า “หากไม่ได้เข้าร่วม

โครงการ/แผนงานแล้วจะเป็นอย่างไร” เรียกอีกอย่างว่าเป็นกลุ่มที่ใช้เป็นการศึกษาแบบสวนทางกับข้อเท็จจริง (Counterfactual) ลักษณะของการศึกษาแบบนี้จะไม่มีการสุ่มกลุ่ม (Non-Randomized)

1.2) การทดลองแบบสุ่มสมบรูณ์ (Randomized Controlled Trial-RCT) ลักษณะการออกแบบเช่นนี้จะต้องอยู่ภายใต้ประชากรกลุ่มเดียวกัน ที่มีการสุ่มสมาชิกประชากรออกมาเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบได้อย่างสมบรูณ์ และมีการสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) สำหรับการศึกษา ผลกระทบจะเสมือนว่าโครงการ/แผนงานนั้น เป็นสิ่งที่ถูกนำมาทดลองจัดกระทำ (Intervention) เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานว่าทำให้กลุ่มทดลองบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามแผนงาน/โครงการหรือไม่เมื่อเทียบกับกลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งจะให้คำตอบที่มีความตรงสูงที่สุด

2) วิธีการประเมิน (Evaluation Method) ในการศึกษาผลกระทบโดยการประเมิน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามขั้นตอนของการประเมิน เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ สรุปผลการประเมิน และเขียนรายงาน สำหรับสำนักงานวิจัย (Office of Research-Innocenti) ขององค์การยูนิเซฟ (Unicef) Rogers (2014) ได้อธิบายถึงขั้นตอนสำคัญดังนี้

- (1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ขอบเขตและการนำผลการประเมินไปใช้
- (2) แต่งตั้งคณะทำงาน ในที่นี้จะแบ่งเป็นทีมประเมินเชิงบริหารจัดการ (Evaluation management team-EMT หรือ steering committee) และทีมงานประเมินเชิงเทคนิค (Evaluation reference group-ERG)
- (3) เตรียมการประเมินผลกระทบทั้งในด้านทรัพยากรและระเบียบวิธีดำเนินการประเมิน
- (4) พัฒนาข้อตกลงการดำเนินการประเมิน (Terms of Reference-TOR) ตั้งแต่วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมิน แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล
- (5) ทีมร่วมดำเนินการประเมิน (Engaging the Evaluation Team)
- (6) กำกับ ตรวจสอบกระบวนการประเมิน (Overseeing the Evaluation)
- (7) ติดตามผลการประเมิน (Following up the Evaluation)

3) วิธีการวิจัย (Research Method) ในการศึกษาผลกระทบโดยการวิจัย เช่น ใช้ระเบียบวิธีกรณีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Case Study) มุ่งเน้นการศึกษาผลกระทบเชิงลึกของนโยบาย แผนงาน โครงการ พื้นที่ดำเนินโครงการ ใช้วิธีการได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีการที่นิยมใช้ เช่น การตรวจเยี่ยม การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร การศึกษาเปรียบเทียบกรณีมีข้อดีในการศึกษาเชิงลึกเพื่อให้ได้คำตอบเชิงลึกของผลกระทบว่าทำไม และอย่างไร อีกทั้งในกรณีที่การศึกษาไม่สามารถทำการทดลองได้ นอกจากนี้วิธีดังกล่าวยังช่วยให้ทราบว่าผลกระทบขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงบริบท (Contextual factor) ได้ได้ด้วย

4) วิธีการกระบวนกรมีส่วนร่วม (Participatory Approach) ในการศึกษาผลกระทบ โดยการดึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ทั้งนี้ต้องมั่นใจว่าคนที่เข้าร่วมนั้นมีความเกี่ยวข้องอย่างไรในแผนงาน/โครงการที่ต้องการศึกษาผลกระทบนั้น และเขาเหล่านั้นสามารถให้ข้อมูลได้ตรง และเป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใด ในการศึกษาอาจให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการศึกษาได้ และสามารถใช้อ้างอิงข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกันในการอธิบายได้ ข้อดีของวิธีการนี้คือ จะได้ข้อมูลที่เป็นเสียงที่แท้จริงจากกลุ่มของผู้ที่ได้รับผลกระทบ จากข้อมูลที่หลากหลาย รอบด้าน สามารถตรวจสอบผลร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้รายงานผลนั้นมีประโยชน์และได้รับการยอมรับจากสาธารณชนเพิ่มขึ้น

5) การวิเคราะห์ทางสถิติ (Statistical Analysis) ในการศึกษาผลกระทบโดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิตินั้นจะดำเนินการในกรณีที่อาจเป็นการทดลองหรือไม่ใช่ทดลองก็ได้ แต่ต้องการสรุปผลด้วยค่าสถิติยืนยันผลการศึกษา เช่น การทดสอบสมมติฐานทางสถิติ การเปรียบเทียบ ทำนายผลลัพธ์กับกับผลที่คาดหวัง เป็นต้น

5.1) โมเดลทางสถิติ จะนำมาใช้ในการศึกษาผลกระทบด้วยการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อประมาณค่าอิทธิพล หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น

Regression Discontinuity Design (RDD) เป็นเทคนิคสถิติที่ใช้ในการทำนายค่าตัวแปรตาม (Dependent Variable) ด้วยตัวแปรอิสระ (Independent Variable) หนึ่งตัวหรือมากกว่า วิธีการ Ordinary Least Squares จะนำมาใช้ในการประมาณค่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามเมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย

Propensity Score Matching (PSM) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้การวิจัยกึ่งทดลองที่จับคู่ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบที่มีลักษณะเหมือนกัน แล้วนำมาคำนวณความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายตัวชี้วัด

Difference in Difference (DID) เป็นวิธีการศึกษาความต่างรายคู่ โดยการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของผลลัพธ์เมื่อเวลาผ่านไประหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบเมื่อเวลาผ่านไป

5.2) การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross-Impact Analysis)

การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ/ผลกระทบ/ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสถานการณ์สองชุด ใช้กันมากในการวิจัยอนาคต และการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยเฉพาะด้านการวางแผน วิธีการวิเคราะห์ทำโดยการศึกษผลกระทบของเหตุการณ์ชุดหนึ่งที่เป็นสาเหตุ ที่มีผลต่อเหตุการณ์อีกชุดหนึ่งที่เป็นผล โดยการประยุกต์เมทริกซ์แสดงระดับความเข้มของผลกระทบระหว่างเหตุการณ์ทั้งสองชุด การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้นิยมสร้างเมทริกซ์ที่มีชุดเหตุการณ์หนึ่งอยู่แนวนอน (row) และชุดเหตุการณ์ที่เป็นผลอยู่แนวตั้ง (column) จากนั้นนักวิจัยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาตรวจสอบระดับความเข้มของผลกระทบ โดยอาจทำได้สองแบบ แบบแรก คือ การนับจำนวนความถี่ของผลกระทบที่ได้จากข้อมูล และให้คำอธิบายว่ามีความเข้มของผลกระทบระดับมาก ปานกลาง ต่ำ แบบที่สอง เป็นการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ถึงความน่าจะเป็นของการเกิดผลกระทบ แล้วคำนวณเมทริกซ์ความน่าจะเป็น เพื่ออธิบายลักษณะผลกระทบที่เกิดขึ้น เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ที่ได้แสดงลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เป็นรูปธรรมชัดเจน (นงศ์ลักษณ์ วิรัชชัย, 2552; Gordon, 1999; Weerakkody และ Tremblay, 2003)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาผลกระทบโดยใช้วิธีการวิจัย (Research method) ที่มุ่งเน้นการศึกษาผลกระทบเชิงลึกของนโยบาย แผนงาน โครงการ พื้นที่ดำเนินโครงการ ใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ การตรวจเยี่ยม การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร เพื่อให้ได้คำตอบเชิงลึกของผลกระทบว่าทำไม และอย่างไร

2.4 ผลการสังเคราะห์ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผู้วิจัยสังเคราะห์ประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ ซึ่งเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าการทดสอบระดับชาติได้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีรายละเอียดและผลการสังเคราะห์ดังนี้

ญาณิกา ลุนราศรี และจันทร์ทรงกลด คชเสนี (2557) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษตามการรับรู้ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ชั้นพื้นฐานที่มีต่อการเรียน ภาษาอังกฤษตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน กลุ่มประชากรคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปีการศึกษา 2556 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 400 คนในงานวิจัยเชิงปริมาณ และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 60 คนในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ในด้านเนื้อหาที่เรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนและแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนสนใจเรียนทักษะการ สื่อสารเป็นประจำและใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อฝึกทักษะการสื่อสารในชั้นเรียนเป็นบางครั้ง นอกจากนี้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษ เพิ่มขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นบางครั้ง ในด้านกลยุทธ์ที่ใช้ในการเรียนและความรู้สึกวิตกกังวลในการสอบ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ทักษะการจำเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการเรียนเป็นบางครั้งและรู้สึกกลัวว่าจะได้คะแนนสอบโอเน็ตต่ำเป็นประจำ (2) นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการสอบโอเน็ตที่ใช้วัดความสามารถทางภาษาอังกฤษและเนื้อหาในข้อสอบเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามนักเรียนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าเนื้อหาในข้อสอบออกตรงตามเนื้อหาในหนังสือเรียน

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2556) ได้วิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับดี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน วิจัยดำเนินการวิจัยของงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกรณีศึกษา (case study research) โดยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative study) โดยศึกษาจากพหุกรณีศึกษาที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับดีจำนวน 10 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 สังกัด ได้แก่ 1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนศึกษานารี และโรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์ 2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย และ 3) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง เป็นการศึกษาก่อนลงภาคสนาม ระยะที่สอง เป็นการศึกษาภาคสนาม และระยะที่สามการจัดกระทำข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในภาคสนามมาวิเคราะห์ เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น คือตัวผู้วิจัยและคู่มือการจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูกลุ่มเป้าหมาย แบบสังเกตบริบทของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์แบบอุปนัย ใช้การตีความหมายเพื่อสร้างข้อสรุปจากเหตุการณ์ที่ได้จากการสังเกตสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล และการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล และนำเสนอข้อมูลในลักษณะของการอุปนัยแบบพรรณนา และพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนมี 3 ด้าน ดังนี้

กลยุทธ์ด้านที่หนึ่ง คือ กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ในทุกโรงเรียนเมื่อได้รับผลการทดสอบทางการศึกษามาแล้ว โรงเรียนทำการประชุมชี้แจง ให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ทราบผลการศึกษาของปีการศึกษาที่ผ่านมาในภาพรวมและรายกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมถึงรายตัวชี้วัด จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของข้อสอบ แนวโน้ม และทิศทางของการออกข้อสอบในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในบางโรงเรียนได้เพิ่มกระบวนการการกำกับติดตามผลการดำเนินการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยเช่นกันเมื่อแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับสารสนเทศและมีการวิเคราะห์ข้อสอบรายตัวชี้วัดแล้ว โรงเรียนมีการปรับการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ในบางโรงเรียนเน้นเรื่องของการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นพิเศษ บางโรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอน รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับผลการทดสอบ กล่าวคือ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน โรงเรียนได้เพิ่มรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนเสริมเพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการ เป็นต้นในบางโรงเรียนมีการจัดบุคลากรที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือในแต่ละระดับชั้น และบางโรงเรียนใช้คะแนน O-NET เป็นเงื่อนไขในการเลื่อนชั้นเรียนเพื่อศึกษาต่อในโรงเรียนเดิม เช่น การเลื่อนจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือ การเลื่อนจากระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้น

กลยุทธ์ในด้านที่สอง คือ การพัฒนานักเรียน พบว่า ในทุกโรงเรียนเมื่อได้รับผลการทดสอบทางการศึกษามาแล้ว โรงเรียนทำการชี้แจงให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่นักเรียนรวมถึงการแนะแนวทางการเรียนหรือการศึกษาต่อเพื่อให้นักเรียนได้เห็นและค้นพบศักยภาพของตน และเป็นข้อมูลย้อนกลับให้แก่นักเรียนเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมในการเรียนและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ไป นอกจากนี้ในบางโรงเรียนมีการจัดสอนเสริม ทบทวนเนื้อหาเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบ โดยอาจมีการเชิญวิทยากร ตัวต่อที่มีชื่อเสียง หรือในครูในโรงเรียน หรือครูในโรงเรียนเครือข่ายในการสอนเนื้อหาก่อนการสอบ โดยใช้เวลาสัปดาห์ละ 1 วัน หรือใช้เวลาหลังเลิกเรียน และถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อให้มีผลการสอบที่สูงขึ้น อนึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการสร้างความตระหนักแก่นักเรียนในแง่ของมุมมองด้านชื่อเสียงของโรงเรียน หรือผลการทดสอบของรุ่นพี่ในปีที่ผ่านมาที่ทำไว้ได้ดี โรงเรียนส่วนใหญ่จึงได้เน้นย้ำให้นักเรียนทำข้อสอบอย่างเต็มที่ตามศักยภาพที่มี (แม้บางผลการทดสอบนักเรียนอาจจะไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์) เพื่อเป็นชื่อเสียงและหน้าตาของโรงเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ และเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้กับนักเรียนในการทำข้อสอบอย่างเต็มที่

กลยุทธ์ในด้านที่สาม คือ การพัฒนาครู พบว่า โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน โดยบางโรงเรียนเน้นการส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะเพื่อให้ครูพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน และนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และในบางโรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาครู โดยการประเมินการสอนของครูเป็นระยะเพื่อกำกับให้เป็นไปตามทิศทางและมาตรฐานของโรงเรียน และบางโรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้กับครูผู้สอนในการมอบรางวัลหรือยกย่องเชิดชูเกียรติในกรณีที่นักเรียนได้ผลการทดสอบที่ดีหรือได้คะแนนเต็ม เป็นต้น เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อเสนอแนะต่อสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

1.1) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ควรจัดเวทีการประชุมหรือการสื่อสารเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศผลการทดสอบแก่เขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ทราบผลการศึกษาในภาพรวมและรายกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมถึงรายตัวชี้วัด

1.2) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ควรดำเนินการวิเคราะห์ผลคะแนน O-NET เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดควรพัฒนาเร่งด่วน โดยเฉพาะมาตรฐาน/ตัวชี้วัดตามหลักสูตรที่นักเรียนยังมี

ความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย โดยวิเคราะห์ในระดับภาพรวมของประเทศ ภูมิภาค เขตพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงแก้ไข

1.3) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาในการให้สารสนเทศที่ได้จากการทดสอบเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและร่วมกำหนดแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ข้อเสนอแนะต่อเขตพื้นที่การศึกษา

2.1) เขตพื้นที่ควรจัดทำระบบรวมถึงการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบในภาพรวมแก่โรงเรียนในสังกัดเพื่อให้ทราบผลการศึกษาของปีการศึกษาที่ผ่านมาในภาพรวมและรายกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมถึงรายตัวชี้วัด

2.2) เขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริม/สนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการการวิเคราะห์ผลคะแนน O-NET เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดควรพัฒนาเพื่อกำหนดวางแผนปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน

2.3) เขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริม/สนับสนุนให้คำปรึกษาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การปรับปรุงและพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอน รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทความต้องการของแต่ละสถานศึกษา

2.4) เขตพื้นที่การศึกษาควรสร้างความเข้าใจกับโรงเรียนเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญของผู้เรียนในการทดสอบเพื่อใช้เป็นตัวกำหนดมาตรฐานของโรงเรียนและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2.5) เขตพื้นที่ควรส่งเสริมความรู้ความสามารถแก่ครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนเพื่อแก้ไขปัญหาพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาเป็นไปตามศักยภาพ

3) ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

3.1) โรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจง ให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ทราบผลการศึกษาของปี การศึกษาที่ผ่านมาในภาพรวมและรายกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมถึงรายตัวชี้วัด

3.2) โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์ผลคะแนน O-NET เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดควรพัฒนาเร่งด่วน โดยเฉพาะมาตรฐาน/ตัวชี้วัดตามหลักสูตรในลำดับท้าย ๆ ที่นักเรียนยังมีความรู้ความเข้าใจน้อยหรือน้อยมาก นำจุดควรพัฒนาเร่งด่วนมาวางแผนปรับปรุงแก้ไข

3.3) โรงเรียนควรจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การปรับปรุงและพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอน รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับผลการทดสอบ

3.4) โรงเรียนควรชี้แจงให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่นักเรียน รวมถึงการแนะแนวทางการเรียนหรือการศึกษาต่อเพื่อให้ให้นักเรียนได้เห็นและค้นพบศักยภาพของตน และเป็นข้อมูลย้อนกลับให้นักเรียนเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมในการเรียนและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป

3.5) โรงเรียนควรการจัดสอนเสริม ทบทวนเนื้อหาเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบ อาจเป็นในรูปแบบของโครงการส่งเสริมหรือยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.6) โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของผู้เรียนในการทดสอบให้ปฏิบัติตามศักยภาพที่เป็นจริง

3.7) โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายสถานศึกษา รายห้องเรียน จนถึงรายบุคคล เพื่อให้สมรรถนะทางด้านการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาเป็นไปตามศักยภาพ

สะการิยา แวโชะ และคณะ (2558) ได้วิจัยเกี่ยวกับการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาสการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความสำเร็จของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารจำนวน 6 คน หัวหน้าวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 42 คน ผู้แทนครูผู้สอน จำนวน 52 คน และนักเรียน จำนวน 60 คน ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และยึดมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและความสำเร็จของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยด้านคุณภาพการบริหารจัดการที่มีสภาพการดำเนินการมากที่สุด และมีสภาพความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดทำแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอิสลามศึกษา และการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ/เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการจัดการศึกษา ส่วนด้านที่มีสภาพความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจนเพื่อร่วมรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดให้มีการทดสอบ I-NET ในระดับชั้นที่จะทำการสอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับรูปแบบของแบบทดสอบของ สทศ. ด้านคุณภาพครูผู้สอน ซึ่งมีสภาพการดำเนินการมาก และมีสภาพความสำเร็จมาก คือ ครุนำผลการประเมินทางด้านอิสลามศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และครูมีการจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริมทางด้านอิสลามศึกษาให้แก่ผู้เรียนส่วนด้านที่มีสภาพความสำเร็จระดับปานกลาง คือ ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และครูมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ในลักษณะเดียวกันกับ แบบทดสอบที่ใช้ในการทดสอบ I-NET ด้านคุณภาพผู้เรียน ซึ่งมีสภาพการดำเนินการมากที่สุด แต่มีสภาพความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอิสลามศึกษาสูงขึ้นต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีสภาพการดำเนินการน้อยที่สุด และมีสภาพความสำเร็จระดับปานกลาง คือ ผู้เรียนมีความสามารถการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และด้านสื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีสภาพการดำเนินการมากที่สุด และมีสภาพความสำเร็จในระดับมาก คือ สื่อการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษาทุกกลุ่มสาระเพียงพอเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ จำนวนผู้เรียน ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและทั่วถึง ส่วนด้านที่มีสภาพการดำเนินการมากที่สุด แต่มีสภาพความสำเร็จในระดับปานกลาง คือ โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดเวลาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และโรงเรียนจัดและใช้แหล่งการเรียนรู้ในและนอกโรงเรียน เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับด้านที่มีสภาพการดำเนินการค่อนข้างน้อย แต่มีสภาพความสำเร็จระดับปานกลาง คือ โรงเรียนจัดทำป้ายความสำเร็จและนับถอยหลังสู่ความสำเร็จ

สำหรับการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ จะต้องมีความนโยบายการพัฒนาคุณภาพด้านอิสลามศึกษาจากต้นสังกัดสู่ภาคปฏิบัติระดับพื้นที่และโรงเรียนที่ชัดเจนโดยเชื่อมโยงกับกระบวนการทดสอบ I-NET ตามมาตรฐานการทดสอบของ สทศ. อย่างเป็นระบบ ด้านครูผู้สอน ต้องมีความจำเป็นในการพัฒนาครู เพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับชั้นอย่างมีเอกภาพ ควบคู่การเสริมประสบการณ์การวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวทางการทดสอบของ สทศ. ด้านคุณภาพผู้เรียน การส่งเสริมและสร้างแรงกระตุ้นในการสอบ I-NET อย่างมีเป้าหมาย และผลการทดสอบ I-NET มีผลต่อการเลื่อน

ชั้นและจบหลักสูตรอิสลามศึกษาของผู้เรียน และด้านสื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ควบคู่กับการส่งเสริมการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นระบบ

เสดอาหมาด ศรียาน และคณะ (2558) ได้วิจัยเกี่ยวกับการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน: กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล 2) ศึกษาความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2555-2557) : กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด สตูล 3) ประมวลข้อเสนอแนะในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูลอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1) สถานศึกษามีการนำผลการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการวางแผนการบริหารงานของโรงเรียน การพัฒนาด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร และการนิเทศการสอนฝ่ายวิชาการ ศาสนามีการนำผลการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็งของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวิชา และนำมาเป็นข้อมูลในการจัดโครงการแผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และครูผู้สอนมีการนำผลการสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนและด้านอื่น ๆ

2) ความสำเร็จของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2555-2557) คือ หน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการจัดโครงการแผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะในรายวิชาภาษาอาหรับ และภาษามลายู

3) ความล้มเหลวของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ระดับชั้น อิสลามศึกษาตอนกลางและตอนปลายไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2555-2557) คือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มาใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบและการเลื่อนขั้นเงินเดือน และส่วนใหญ่ักเรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เพราะมองว่าไม่สามารถนำคะแนนไปใช้ในการสมัครเรียน ต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้

4) ข้อเสนอแนะในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูลอย่างมีประสิทธิภาพ คือ

4.1) ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนามีความคิดเห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดควรนำผลการสอบมาวิเคราะห์เพื่อจัดโครงการแผนงาน และกิจกรรมในการช่วยเหลือโรงเรียนที่มีผลการสอบต่ำ ฝ่ายวิชาการศาสนาควรนำผลการสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็งของการสอนในแต่ละรายวิชา

ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 และควรนำผลการสอบมาใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน

4.2) ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนำผลการสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การจบของนักเรียน หน่วยงาน ต้นสังกัด และโรงเรียนควรมีโครงการแผนงาน และกิจกรรมในการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลในรายวิชาที่ผลการทดสอบต่ำ ฝ่ายวิชาการศาสนาควรจัดครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ตรงตามเนื้อหาในแต่ละรายวิชาครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอน และมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

4.3) นักเรียนมีความคิดเห็นว่าครูผู้สอนควรนำผลการสอบของนักเรียนมาเป็นข้อมูลเพื่อทำให้การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ใช้ในการจัดสอบ ครูผู้สอนควรนำผลการสอบมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน การวัดและประเมินผล การแนะแนว และการทำวิจัยของครู และควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในวิชาภาษาอาหรับและภาษามลายูควร สอนโดยการให้นักเรียนได้ฝึกพูดและสนทนา และการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษามลายูนั่น ครูควรจัดการเรียนการสอนโดยการใช้อักษรโรมันเป็นหลัก

อุบล แก้วปิ่น และคณะ (2556) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาแนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือครู วิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ในโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้น พื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ แยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการแบ่งโรงเรียนเป็น 3 กลุ่มแล้วสุ่มตัวแทนด้วยวิธีการจับสลากรวมโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 77 คน โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีศึกษาเจาะลึกเฉพาะกลุ่ม (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1) สภาพปัญหาการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนค่อนข้างน้อยไม่เข้าใจการแปลค่าสถิติบางอย่างที่รายงาน และขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

ด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนยังไม่ปรับวิธีสอนของตนเองให้สอดคล้องกับการทดสอบระดับชาติ ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นกรอบในการสอบระดับชาติครูผู้สอนมีภาระการทำงานอื่น ๆ มากทำให้มีเวลาเตรียมการสอนและ

ทำการสอนในห้องเรียนน้อยลง รวมทั้งจำนวนครูมีน้อย และสอนไม่ตรงวิชาเอก ทำให้คุณภาพการสอนลดลง นักเรียนได้รับประสบการณ์ไม่เต็มตามศักยภาพเท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้การส่งต่อและใช้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนยังไม่ต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ครูไม่เห็นความสำคัญของการสอบระดับชาติ O-NET จึงมอบภาระการสอบระดับชาติให้ครูประจำชั้นที่มีการสอบระดับชาติ ขาดการรวมกันทำงาน ครูละเลยไม่เอาใจใส่ให้นักเรียน ให้ผลการเรียนแบบปล่อยเกรด ทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอบและคะแนน ครูบางคนขาดทักษะการวัด และประเมินผลที่เน้นกระบวนการคิด ขาดการวิเคราะห์ข้อสอบ ไม่มีมาตรการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ชัดเจน และไม่ติดตามความเคลื่อนไหวของ สทศ. ทางเว็บไซต์ ทำให้ไม่เข้าใจข้อมูลการสอบ ทำให้เตรียมความพร้อมได้ไม่เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน

ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวของ สทศ. ไม่เข้าใจวิธีระบายคำตอบและคำชี้แจงในกระดาษคำตอบ ทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจในการทำข้อสอบ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการทดสอบทางการศึกษา ไม่นำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ผู้เรียนบางคนมีปัญหาด้านการอ่านอ่านไม่คล่อง ทำให้ไม่มีความอดทนในการอ่านข้อความยาว ๆ เพื่อทำข้อสอบขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ พฤติกรรมผู้เรียนไม่เหมาะสม เช่น ติดเกม ติดบุหรี่ยึดติด โดยเฉพาะเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้ผลการเรียนต่ำไม่สนใจเรียน ส่งผลให้คะแนนสอบระดับชาติต่ำรวมทั้งผู้เรียน มีความรู้พื้นฐานต่างกัน นักเรียนที่ย้ายเข้าใหม่มีพื้นฐานความรู้ต่างกัน

ด้านผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองมีฐานะยากจน หรือไปทำงานต่างจังหวัด ปล่อยให้เด็กเรียนอยู่กับปู่ย่า ตา ยาย หรือญาติ ทำให้ขาดการดูแล เอาใจใส่ด้านความประพฤติ ด้านการเรียน ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ผู้ปกครองละเลยการอบรมพฤติกรรมนักเรียน

ด้านชุมชน พบว่าชุมชนไม่เข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญในการทดสอบระดับชาติ องค์กรชุมชนไม่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณชุมชนมีแหล่งอบายมุข สิ่งเสพติด ทำให้นักเรียนไม่สนใจการเรียน

ด้านแบบทดสอบระดับชาติ พบว่า แบบทดสอบของ สทศ. ยากเกินไป วิธีทำ วิธีให้คะแนนซับซ้อนหลายรูปแบบ และเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ในการทำ ข้อสอบส่งผลให้คะแนนต่ำและไม่สะท้อนความรู้ที่แท้จริงของนักเรียน แบบทดสอบของ สทศ. บางข้อ มีความลำเอียงเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนบางกลุ่มบางพื้นที่ ข้อสอบของ สทศ. บางปี ไม่มีคุณภาพเพียงพอที่จะแยกเด็กเก่งอ่อนออกจากกันได้

2) แนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

2.1) ความต้องการความจำเป็นในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้มีความจำเป็นในการประเมินคุณภาพภายนอกของสมศ. จำเป็นต้องนำคะแนนระดับชาติไปเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินผลการเรียน และบันทึกใน แบบ ปพ.1 ผู้ให้ข้อมูลต้องการให้ สทศ. จัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเองของเด็กรายบุคคลแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กนำไปพัฒนาตนเองได้ พัฒนาข้อสอบให้เหมาะสม ไม่ยากจนเกินไป มีข้อสอบเฉพาะเด็กพิเศษ หรือพิการเรียนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลไปพัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริง กำหนดจุดอ่อนที่นักเรียนทำคะแนนสอบน้อยให้โรงเรียนนำไปพัฒนาการสอนของตนเองให้ดีขึ้น และมีการติดตามผลการพัฒนาจากการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ต้องการให้จัดอบรม การแปลความหมายจากค่าสถิติที่ปรากฏในรายงานผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ให้แก่ครู

2.2) ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด คือจะต้องมีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนา นำไปสู่การปฏิบัติที่ต่อเนื่องจริงจัง จัดให้ครูสอนตรงวิชาเอก และเพียงพอ มีการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการสอบระดับชาติ ด้วยการชี้แจง ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ครูผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเอาใจใส่ให้ความร่วมมือในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีนโยบายการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน นิเทศติดตามผลการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง มีสื่อเทคโนโลยีทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้ปกครอง ชุมชนต้องให้ความร่วมมือในการดูแลการเรียนรู้ของนักเรียนที่บ้าน และการกำกับดูแลสถานบันเทิง ต่าง ๆ เช่น รานเกม หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารระดับต่างๆ ให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณ ให้ขวัญกำลังใจ และติดตามผลการดำเนินงานอยู่เสมอ มีการเตรียมความพร้อมนักเรียนก่อนสอบ ครูช่วย ครูเก่ง สามารถนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาการสอนของตนเอง จึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรับผิดชอบ ตั้งใจทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ประชาสัมพันธ์ความสำคัญของการสอบทางการศึกษาระดับชาติอย่างต่อเนื่อง ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ให้ทุกฝ่ายทราบและตระหนักในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน

2.3) แรงจูงใจในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ การมอบเกียรติบัตรโรงเรียนที่มีคะแนนสอบระดับชาติสูงเป็นการเสริมกำลังใจให้ผู้ที่ตั้งใจทำงานได้ดี ให้ขวัญ กำลังใจ การเลื่อนขั้นพิเศษแก่ครูผู้ดูแลนักเรียนจนมีคะแนนสอบระดับชาติสูง ผู้บริหารอยู่โรงเรียนให้ความเป็นกันเอง สนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำงานของครู ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้ทุกคนมีกำลังใจในการทำงาน

3) วิธีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการวิเคราะห์ผลสอบตามมาตรฐานของนักเรียนปีที่ผ่านมา ศึกษาเด็กรายบุคคลในปีที่จะสอบ จัดทำโครงการพัฒนาจุดบกพร่อง ที่มีกิจกรรมแก้ปัญหาการพัฒนาที่ชัดเจน วัดผลได้ มีการวางแผนพัฒนาผู้เรียนร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นกระบวนการคิดทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง มีการสอนซ่อมเสริมด้วยวิธีการ สื่อ ที่หลากหลาย ต่อเนื่องในทุกระดับชั้น มีการสร้างข้อสอบมาตรฐานตามมาตรฐานและตัวชี้วัด จัดทำคลังข้อสอบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีนโยบายหลักที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อความเป็นเอกภาพในทางปฏิบัติ ควรทำ MOU กับทุกภาคส่วนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการติดตามความเคลื่อนไหวของ สทศ. เพื่อนำข้อมูลมาเตรียมความพร้อม และชี้แจง ให้นักเรียนมีความมั่นใจในการสอบมากขึ้น จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวข้อสอบของ สทศ. ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักในปัญหาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกันทุกฝ่าย และนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

4) ข้อเสนอแนะในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด คือ ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง หรือภายในจังหวัดเดียวกัน สนับสนุนการจัดทำ จัดหาการใช้ข้อสอบสื่อ และสื่อเทคโนโลยีให้แก่ครูผู้สอน พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาให้เข้มแข็ง และควรมีข้อสอบ Pre O-NET ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเผยแพร่ข้อสอบเก่าให้โรงเรียนนำไปเป็นแนวทางให้นักเรียน รุ่นต่อไป รวมทั้งข้อสอบไม่ควรยากเกินไป

สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร และคณะ (2557) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมปีที่ 3 และปีที่ 6 ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ศึกษาความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2555) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจำนวน 120 คนแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก-กลาง-ใหญ่อย่างละ 40 คนผู้บริหารจำนวน 12 คนแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก-กลาง-ใหญ่อย่างละ 4 คนและผู้ปกครองจำนวน 60 คนจาก 12 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคัดเลือกจากโรงเรียนขนาดเล็กขนาดกลางและขนาดใหญ่ (เพื่อความครอบคลุมในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน) ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1) สภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏข้อค้นพบดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบายและการนํานโยบายไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกผูกไว้กับตัวบุคคล และมักจะเปลี่ยนแปลงตามการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงของบุคคลเหล่านั้น

ด้านนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพวิชาการ พบว่า ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ผู้บริหารมุ่งเน้นที่จะให้มีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนและบุคลากรการจัดการเรียนการสอนผู้บริหารส่วนใหญ่จะดำเนินตามนโยบายของกระทรวงที่มุ่งเน้นให้เกิดความเสมอภาคนักเรียนทุกคนได้รับความรู้อย่างทั่วถึง แต่ไม่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ตัวบุคคลเพื่อที่จะทำให้มีผลการสอบที่สูงขึ้นอย่างเดียว

ด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนค่อนข้างน้อย ไม่ทันได้คิดเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์เนื่องจากภาระงานบริหารที่ต้องนึกคิดอยู่ตลอดเวลาว่าจะทำอย่างไรให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมไปได้ภายใต้สภาวะการณ์ก่อความไม่สงบในพื้นที่อย่างตลอดและขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

ด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับโรงเรียนของรัฐพบว่า การสนับสนุนส่งเสริมครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งจัดการเรียนรู้ในพื้นที่เสี่ยงภัยและสอนนักเรียนสัญชาติไทยเช่นเดียวกันมีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับครูในโรงเรียนของรัฐทั้งในด้านเงินเดือน ค่าตอบแทนการพัฒนาตนเอง สวัสดิการ โดยครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนไม่ตรงตามวุฒิ ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะและเงินค่าเสี่ยงภัยเหมือนกับครูโรงเรียนของรัฐ

ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า ครูผู้สอนยังไม่ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ไม่เข้าใจหลักสูตร ยังคงยึดรูปแบบในการจัดการเรียนรู้แบบเดิมๆ ใช้ตำราเดิมๆ ครูผู้สอนมีภาระการทำงานอื่นๆ มาก ทำให้มีเวลาเตรียมการจัดการเรียนรู้และทำการสอนในห้องเรียนน้อยลง รวมทั้งจำนวนครูมีน้อยบางครั้งและบางช่วงเวลา คุณวุฒิของครูผู้สอนไม่ตรงตามการสอนครูไม่ครบตามกลุ่มสาระ

โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางหลายแห่งที่ผู้เรียนมีคะแนนการสอบ O-NET ต่ำ พบว่ามีจำนวนครูไม่เพียงพอในบางกลุ่มสาระ ผู้บริหารต้องแก้โดยการนำครูในกลุ่มสาระอื่นไปสอนในกลุ่มสาระที่ครูขาด ทำให้คุณวุฒิของครูไม่ตรงตามสาระ การสอน ส่งผลถึงคุณภาพการสอนของครู ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไม่ดีขึ้น และการก่อความไม่สงบในพื้นที่ที่ยังคงส่งผลให้ครูได้สอนบ้างไม่ได้สอนบ้าง ทำให้คุณภาพการสอนลดลง นักเรียนได้รับประสบการณ์ไม่เต็มตามศักยภาพเท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้การส่งต่อ และใช้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณภาพ นักเรียนยังไม่ต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ครูบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการสอบระดับชาติ O-NET

ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนได้เรียนไม่เต็มที่อันเนื่องจากสถานการณ์ในพื้นที่ประกอบกับผู้เรียนขาดประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวของ สทศ. ไม่เข้าใจวิธีระบายคำตอบและคำชี้แจงในกระดาษคำตอบ ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการทำข้อสอบ ผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือแม้แต่มัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังให้ความสำคัญต่อการสอบน้อย

ด้านผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน บางส่วนไปประกอบอาชีพที่มาเลเซีย ปล่อยให้เด็กเรียนอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติ ทำให้ขาดการดูแลเอาใจใส่ด้านความประพฤติ

ด้านการเรียน ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ผู้ปกครองละเลยการอบรมพฤติกรรมนักเรียนมีบ้างที่ผู้ปกครองบางส่วนให้การดูแลเอาใจใส่ต่อลูกเป็นอย่างดีในการเรียน ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะมีน้อยแต่ก็จะสื่อให้เห็นเลยว่าผู้ปกครองที่เอาใจใส่ดูแลเรื่องเรียนของลูก จะทำให้ลูกมีผลการเรียนที่ดีกว่านักเรียนคนอื่น ๆ

ด้านชุมชน พบว่า สภาพแวดล้อมชุมชนและโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่นอกตัวเมืองจะมีการแข่งขันทางด้านวิชาการ และความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ในการเรียนน้อย และยิ่งกว่านั้นชุมชนไม่เข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญในการทดสอบระดับชาติ องค์กรชุมชนไม่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ที่สำคัญความไม่เข้าใจตรงกันของภาครัฐกับชุมชนและสถาบันการศึกษาเอกชนใน

ด้านแบบทดสอบระดับชาติ พบว่า แบบทดสอบของ สทศ.ระดับความยากของข้อสอบ พบว่ามีความคิดเห็นที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าข้อสอบ มีความยากง่ายแตกต่างกันไป วิชาที่นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่ายากมากคือ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาคณิตศาสตร์ รวมถึงข้อสอบที่ออกแนวคิดวิเคราะห์

2) ความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง3ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2555)

ข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความล้มเหลวในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2555) ทั้งนี้ปัจจัยความล้มเหลวที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าปัจจัยที่จะมีส่วนเกื้อหนุน หนุนเสริมให้การจัดการศึกษาในพื้นที่โดยเฉพาะการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนจะต้องคำนึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) การมีเป้าหมายปฐวิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

ยุทธศาสตร์1 : ให้คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบทางการศึกษา

ระดับชั้นพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า ร้อยละ 50

2) นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หนังสือ 3 ก.พ.53)

2.1) ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อชั้น ม.1 และ ม.4 ในโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง

2.2) ให้ครูผู้สอนนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน

3) ประกันคุณภาพการศึกษา (พรบ. การศึกษาแห่งชาติ)

3.1) ประกันคุณภาพภายใน

3.2) ประเมินคุณภาพภายนอก

- 4) ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และการบริหาร
- 5) ให้เป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับสูงขึ้น
- 6) ลดความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีเป้าหมายการดำเนินงานติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องผ่านการรับรองของสมศ.100 %
- 7) ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ ศอ.บต. สช. หรือแม้กระทั่งสำนักงานการศึกษาธิการภาคที่ 12 ที่เป็นผู้รับลูกส่งต่อนโยบายโดยตรงมาจากกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนานโยบายทางการศึกษาในพื้นที่
- 8) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ตกเป็นเหยื่อของเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่อยู่ตลอดเรื่อยมา
- 9) คุณภาพของผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ต้องตระหนักร่วมกัน

- 10) การจัดการศึกษาที่สอดคล้องและสนองตอบต่อบริบทวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 11) การดำเนินการนโยบายการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านองค์กรผู้นำทางศาสนาและการศึกษาของชุมชน เพื่อลดแรงเสียดทานในการยอมรับจากภาครัฐในความหวังดีหลายๆ นโยบายซึ่งไม่เข้าใจตรงกันระหว่างพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐในระดับนโยบายที่ลงมายังพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

บันดดา หัสปราบ (2557) ได้ดำเนินการวิจัยวิจัยแนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และระยะที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับดี กระจายตามภาคภูมิศาสตร์ และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับดี กระจายตามภาคภูมิศาสตร์

สภาพการการดำเนินการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน

- 1) สภาพการการดำเนินการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยโรงเรียนมีการดำเนินการมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้

- 1) การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการสอบ O-NET ให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนทุกคนในระดับชั้นที่เข้าสอบ

- 2) การส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ

- 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

- 4) จัดทำแผนพัฒนาหรือแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา

- 5) ส่งเสริม สนับสนุน กระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา เช่น กระบวนการวิจัยและพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ด้านการนิเทศ การจัดการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการทดสอบ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสู่การปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสู่การปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จ ด้านความตระหนักและการเห็นความสำคัญของการทดสอบทางการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

แนวทางปฏิบัติการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อนี้เป็นผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ และครู เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ มหิดลวิทยานุสรณ์, บุญวาทย์วิทยาลัย, มอ.วิทยานุสรณ์, ราชสีมามีวิทยาลัย และสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา สถานศึกษาได้ดำเนินการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ในทุกโรงเรียนเมื่อได้รับผลการทดสอบทางการศึกษามาแล้ว โรงเรียนทำการประชุมชี้แจง ให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่ครูเพื่อให้ทราบผลการศึกษาระหว่างปีการศึกษาที่ผ่านมาในภาพรวมและรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในบางโรงเรียนได้เพิ่มกระบวนการกำกับติดตามผลการดำเนินการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน เมื่อแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับสารสนเทศและมีการวิเคราะห์ข้อสอบรายตัวชี้วัดแล้ว โรงเรียนมีการปรับการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด

การพัฒนานักเรียน พบว่า ในทุกโรงเรียนเมื่อได้รับผลการทดสอบทางการศึกษามาแล้ว โรงเรียนทำการชี้แจงให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่นักเรียน รวมถึงการแนะแนวทางการเรียนหรือการศึกษาต่อเพื่อให้ให้นักเรียนได้เห็นและค้นพบศักยภาพของตน และเป็นข้อมูลย้อนกลับให้แก่นักเรียน การเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมในการเรียนและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป นอกจากนี้ในบางโรงเรียนมีการจัดสอนเสริม ทบทวนเนื้อหาเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบ โดยอาจมีการเชิญวิทยากรติวเตอร์ที่มีชื่อเสียง หรือในครูในโรงเรียนในการสอนเนื้อหาก่อนการสอบ

การพัฒนาครู พบว่า โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน โดยบางโรงเรียนเน้นการส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะ เพื่อให้ครูพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน และนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และในบางโรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาครูโดยการประเมินการสอนของครูเป็นระยะเพื่อกำกับให้เป็นไปตามทิศทางและมาตรฐานของโรงเรียน และบางโรงเรียนมีการสร้างแรงจูงใจให้กับครูผู้สอนในการมอบรางวัล หรือยกย่องเชิดชูเกียรติในกรณีที่นักเรียนได้ผลการทดสอบที่ดีหรือได้คะแนนเต็ม เป็นต้น เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อไป

ฮารูน ราโอบ และอิสมาอีล ราโอบ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดนโยบายของผู้บริหารในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลาม (I-NET) และเพื่อนำผลการหาแนวทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) นำไปกำหนดเชิงนโยบายคณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการศึกษา (Case Studies) ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้จัดการศึกษา กลุ่มผู้รับผลประโยชน์โดยตรง กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ

วิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง แบบบันทึกภาคสนาม และแบบสังเกต โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) ผลการศึกษาดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในโรงเรียนธรรมศาสตร์วิทยา

(a) **กลุ่มผู้จัดการศึกษา** กลุ่มผู้จัดการศึกษาได้อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุหลักที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา คือ พัฒนาการทางการรับรู้ต่างกัน อีกทั้งครูขาดเทคนิคการสอนแบบสมัยใหม่ และเนื่องจากครูไม่ได้จบสาขาโดยตรง จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำในรายวิชา เช่น ภาษาอาหรับ และภาษามลายู อีกทั้งเนื้อหาที่ออกข้อสอบไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร ครูขาดเทคนิคการวัดผลประเมินผล นักเรียนรับรู้ด้านภาษาได้น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ ครูผู้สอนไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูเน้นข้อสอบความรู้ความจำมากกว่าคิดวิเคราะห์ ครูขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย นโยบายของโรงเรียนไม่ชัด และการนิเทศและติดตาม การสอนครูยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้คะแนนไอเน็ตไม่มีการพัฒนาการที่ดีขึ้นในบางวิชา

(b) **กลุ่มผู้รับผลประโยชน์** กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา คือ ข้อสอบยากและเนื้อหาในข้อสอบไม่ค่อยเจอในห้องเรียนขาดความเข้มข้นเพียงพอในขณะเรียน เนื้อหาที่เรียนมีเยอะเกินไป ทำให้จำเนื้อหาไม่หมด ไม่เข้าใจคำถามเพราะข้อสอบออกเป็นภาษามลายูหรืออาหรับ ทศนคติต่อครูที่สอนเนื้อหาที่สอนเน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ไม่ให้ความสำคัญต่อการเรียนวิชาทางศาสนา นักเรียนลืมเนื้อหาเก่าๆ ที่ได้เรียนมาไม่มีบรรยากาศในการฝึกใช้ภาษาและมีกิจกรรมทางภาษาน้อย จากเหตุผลทั้งหมดส่งผลคะแนนไอเน็ตมีคะแนนน้อยกว่ามาตรฐาน อีกทั้งครูย้ายเข้าออกบ่อยทำให้การเรียนขาดความต่อเนื่องผู้บริหารไม่มีนโยบายที่ชัดเจนต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเทคนิคการสอนของครูจากเหตุผลดังกล่าวเป็นอีกหนึ่งเสี่ยงสะท้อนของสาเหตุที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา

2) ผลการศึกษาแนวทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

(a) **กลุ่มผู้จัดการศึกษา** กลุ่มผู้จัดการศึกษาได้เสนอแนวทางทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ดังนี้ ผู้บริหารควรมีนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ให้กระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ครูควรได้รับการพัฒนาในด้านเทคนิคการสอน หลักการวัดผลประเมินผล และควรได้รับการนิเทศการเรียนการสอน เพื่อสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งควรผลิตหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาอาหรับที่มีเนื้อหาง่ายและตัวอย่างใกล้ตัวนักเรียน ควรให้ครูอบรมเข้มเกี่ยวกับเทคนิคการสอน เทคนิคการวัดผลประเมินผล ควรจัดกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนมีความสนใจต่อการเรียนวิชาอิสลามมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ครูสอนศาสนาทำวิจัยในชั้นเรียน ควรสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรายวิชาศาสนา และสร้างระบบนิเทศการสอนที่เข้มแข็ง

(b) **กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์** กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ได้เสนอแนวทางทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ดังนี้ ครูควรสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี นักเรียนควรตั้งเป้าหมายชีวิตให้ชัดเจน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียนให้มากกว่าเดิม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญอย่างแท้จริงต่อการพัฒนานักศึกษา และครูควรติดตามหรือนำข้อสอบไอเน็ตมาออกข้อสอบบ้างในการสอบปลายภาค ครูควรสอนโดยเน้นให้นักเรียนสามารถสนทนาภาษาอาหรับให้ได้ โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศในการใช้ภาษาต่างชาติ โรงเรียนควรพานักเรียนไปทัศนศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์ และควรจัดค่ายภาษาอาหรับและภาษามลายู และโรงเรียนควรมีระบบการให้บริการคำปรึกษากับนักเรียน โรงเรียนควรมีบันทึกความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

(ค) **กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ** กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบได้เสนอแนวทางทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ดังนี้ โรงเรียนควรโครงการเสริมทักษะทางวิชาชีพ โรงเรียนควรฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ โรงเรียนควรฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และควรส่งเสริมกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม

3) การนำแนวทางแก้ไขและยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปกำหนดเชิงนโยบาย มีดังนี้

3.1) ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีเป้าหมายมุ่งให้บุคลากรในโรงเรียนและผู้ปกครองร่วมสะท้อนปัญหาและหาแนวทางแก้ไขและพัฒนารูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

3.2) ปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจสังคม และเทคโนโลยี มีเป้าหมายมุ่งที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านอิสลามศึกษา โดยมุ่งให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ในองค์ความรู้ และสามารถปฏิบัติในทักษะภาษาอาหรับที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของนักเรียน

3.3) พัฒนาครูอิสลามศึกษาสู่ครูมืออาชีพมีเป้าหมายให้ครูอิสลามศึกษาพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพครู เช่น การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดการความรู้ KM

3.4) สร้างบรรยากาศเพื่อการเรียนรู้มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้โลกภายนอกผ่านการทัศนศึกษาและค่ายภาษา เพื่อให้นักเรียนมีทักษะเพิ่มเติม

3.5) สร้างความตระหนักต่อการเรียนมุ่งให้นักเรียนมีแรงบันดาลใจและมีเป้าหมายในชีวิตเพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีในวันข้างหน้า

ผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากตารางที่ 2.11 พบว่า มีประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำนวน 19 ประเด็น จึงได้จัดกลุ่มคำสำคัญและความสัมพันธ์กับบริบทการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติแต่ละประเภท จึงได้กำหนดประเด็นผลกระทบสำคัญที่จะนำไปใช้ในการติดตามและประเมิน โดยแบ่งตามกลุ่มของผลกระทบ ได้ดังนี้

ผลกระทบต่อนโยบาย ได้แก่

ประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา

ประเด็นผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

ประเด็นผลกระทบที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบระดับชาติ

ผลกระทบต่อนักเรียน ได้แก่

ประเด็นผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ประเด็นผลกระทบที่ 6 กลไกผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลกระทบต่อบุคคล ได้แก่

ประเด็นผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน

ประเด็นผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน

ประเด็นผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ตารางที่ 2.11 ผลการสังเคราะห์ประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด

ประเด็นผลกระทบ ของการประเมินผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาติ	ญาณิภา และจันทร์ทรงกลด (2557)	อิทธิพัทธ์ สุวัฒน์พรกุล (2556)	สะการิยา แวโจะ และคณะ(2558)	เสดอาหมัด ศรียาน และคณะ(2558)	อุบล ปิ่นแก้ว และคณะ (2556)	สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร และคณะ (2557)	บันดรา หัสปราบ (2557)	ฮารุณ ราโอบ และอิสมาอีล (2557)	ความถี่
1) ผู้เรียนเห็นคุณค่า ความสำคัญของการสอบทางการศึกษาระดับชาติ	✓	✓		✓	✓	✓	✓		6
2) ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ	✓	✓			✓		✓	✓	5
3) ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ	✓	✓	✓		✓			✓	5
4) ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์			✓		✓				2
5) มาตรฐานของการทดสอบระดับชาติที่ดำเนินการโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ			✓	✓	✓	✓		✓	5
6) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสจากผลของการสอบทางการศึกษาระดับชาติ	✓	✓		✓		✓	✓		5
7) ความเหลื่อมล้ำของการจัดการศึกษา						✓			1
8) การมอบรางวัลเกียรติยศ ประกาศนียบัตรแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา					✓		✓		2
9) ครูมีการนำผลการประเมินผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้			✓	✓		✓	✓	✓	5
10) ครูมีการพัฒนาตนเองด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ			✓	✓			✓	✓	4
11) การใช้สื่อเทคโนโลยีในการส่งเสริมการนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้			✓		✓			✓	3
12) การจัดและใช้แหล่งการเรียนรู้ในและนอกโรงเรียน			✓					✓	2
13) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันในพื้นที่ใกล้เคียงกัน					✓			✓	2
14) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง					✓	✓			2
15) สถานศึกษาดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
16) สถานศึกษาใช้ผลสอบระดับชาติเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
17) การประเมินคุณภาพโดยการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ					✓				1
18) การกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพของผลการทดสอบระดับชาติ			✓		✓	✓	✓		4
19) ความเข้าใจของชุมชน และผู้ปกครองที่มีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ					✓	✓			2

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ร่วมกับศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา และวิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ ได้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศ : ออกแบบและพัฒนา ระบบข้อมูลและระบบการประมวลผลข้อมูลสำหรับการประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินสำหรับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศทุกระดับและประเภทการศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ความต้องการและออกแบบประเภทข้อมูล แหล่งข้อมูล พร้อมทั้งระบบการประมวลผลข้อมูลเพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตาม ตัวชี้วัดหลักที่กำหนด วิธิดำเนินงานประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายการศึกษา การประกัน คุณภาพ การพัฒนาตัวชี้วัดผลการจัดการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลและประมวลผล ข้อมูล ระยะที่ 2 พัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน โดยยกร่างกรอบตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศและเสนอผู้บริหารการศึกษา พิจารณาความ ต้องการ ความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดตัวชี้วัดหลักและเกณฑ์การประเมิน และเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับปรุงแก้ไข ระยะที่ 3 พัฒนาระบบข้อมูลและระบบการประมวลผลข้อมูล โดยออกแบบโครงสร้างระบบฐานข้อมูลและระบบประมวลผลข้อมูล ทดลองประมวลผลตัวชี้วัดกับตัวอย่างข้อมูลที่ จัดเก็บเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับปรุงแก้ไข และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ผลการพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน ระบบตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินสำหรับติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศทุกระดับและประเภทการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดหลัก 42 ตัว และ ตัวชี้วัดย่อย 49 ตัว ครอบคลุมผลการจัดการศึกษา 5 ด้าน ดังนี้

1.1) ความครอบคลุมทั่วถึงและเพียงพอ (Coverage and Adequacy) ประกอบด้วยตัวชี้วัดหลัก 9 ตัว และตัวชี้วัดย่อย 11 ตัว

1.2) ความเสมอภาคและเป็นธรรม (Equality and Equity) ประกอบด้วยตัวชี้วัด หลัก 2 ตัว และตัวชี้วัดย่อย 3 ตัว

1.3) คุณภาพการศึกษา (Quality) ประกอบด้วยตัวชี้วัดหลัก 5 ตัว และตัวชี้วัดย่อย 6 ตัว

1.4) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประกอบด้วย ตัวชี้วัดหลัก 18 ตัว และตัวชี้วัดย่อย 21 ตัว

1.5) ประสิทธิผล (Effectiveness) ประกอบด้วย ตัวชี้วัดหลัก 8 ตัว และตัวชี้วัดย่อย 8 ตัว

2) ผลการพัฒนาระบบข้อมูลและระบบการประมวลผลข้อมูล ระบบงานคอมพิวเตอร์สำหรับติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ระบบฐานข้อมูล และระบบประมวลผลข้อมูล โดยระบบ ฐานข้อมูลควรเป็น Relational Data Base เพราะมีความยืดหยุ่นสูงสุด ส่วนระบบประมวลผลควร ประกอบด้วยข้อมูลที่เป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากวิธีการจัดเก็บจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (เช่น ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การ มหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง/เฉพาะกิจเฉพาะกลุ่ม รวมทั้ง หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงบประมาณ ทั้งนี้ การประมวลผลข้อมูลนำเข้า

และคำนวณตามสูตรของตัวชี้วัดผลที่ได้นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน เพื่อรายงานผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่ต้องการในรูปแบบของตารางและกราฟ

ผลการทดลองรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลตามตัวชี้วัด 6 ตัว ได้แก่ 1) อัตราการเข้าเรียนของประชากรวัยเรียน (แบบหยาบ) (Gross Intake Rate) 2) อัตราการเข้าเรียน เปรียบเทียบระหว่าง เพศ พื้นที่ (ใน/นอกเมือง) และกลุ่มรายได้ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวชี้วัดที่ทดลอง ได้แก่ ร้อยละของจำนวนผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.3, ป.6, ม.3 และ ม.6) ที่มีผลการทดสอบมาตรฐานระดับชาติดูอยู่ในระดับดี จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก (คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม และ ภาษาต่างประเทศ) 4) ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไป 5) ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวิทยฐานะ หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการ และ 6) อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา สรุปได้ว่าสามารถนำเข้าสู่ข้อมูล รวมทั้งประมวลผลได้ตามเงื่อนไขของ ตัวชี้วัด และแสดงผล ระดับประเทศ จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษาในรูปแบบของตารางและกราฟ มีการให้สีของผลลัพธ์ที่แตกต่างกันไปตามระดับของเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1) ควรเสนอผลการพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินสำหรับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาแก่คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อ กำหนดนโยบายเกี่ยวกับ ตัวชี้วัดหลักและเกณฑ์การประเมินผลการจัดการศึกษาระดับชาติ รวมทั้งระบุผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ควรมีการพัฒนากระบวนการข้อมูลและระบบประมวลผลข้อมูลทางการศึกษาระดับ ชาติ โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารการศึกษาจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ศึกษา ทั้งในและนอก กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนความร่วมมือในการจัดทำคู่มือปฏิบัติ การเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกันตามตัวชี้วัด หลักที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

3) ควรมีการศึกษาทบทวนตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หลังจาก ได้มีการนำไปใช้ในระยะหนึ่งแล้ว เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน ให้มีความเหมาะสมกับการพัฒนา มาตรฐานการศึกษาของไทยมากยิ่งขึ้น

4) ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดส่งข้อมูลตาม ตัวชี้วัดหลักในเวลา ที่กำหนด และให้ถือเป็นมาตรฐานหนึ่งในการประเมินผลความสำเร็จของ การดำเนินงานของสำนักติดตาม ประเมินผลการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

วีระศักดิ์ คำล่าน จตุภูมิ เขตจตุรัส และเพ็ญภัคร พันผา (2559) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพโรงเรียน: การประยุกต์ใช้โมเดลมูลค่าเพิ่ม 4 ระดับ และการประเมินแบบ ทฤษฎีแรงขับเคลื่อนการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบติดตาม และประเมิน ประสิทธิภาพโรงเรียนโดยการประยุกต์ใช้โมเดลมูลค่าเพิ่ม 4 ระดับและการประเมินแบบทฤษฎีแรงขับเคลื่อน การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างระบบติดตามและประเมินประสิทธิภาพ โรงเรียน โดยใช้วิธีการวิจัยผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียน 40 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลพหุ ระดับด้วยโปรแกรม HLM 7.0 แล้วคัดเลือกโรงเรียน 2 แห่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้ววิเคราะห์ข้ามกรณี ขั้นตอน ที่ 2 การพัฒนาระบบติดตามและประเมินประสิทธิภาพโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครู และผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ระบบติดตามและประเมิน

ประสิทธิผลโรงเรียนกับกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพของระบบระบบติดตามและประเมินประสิทธิผลโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัย ดังนี้

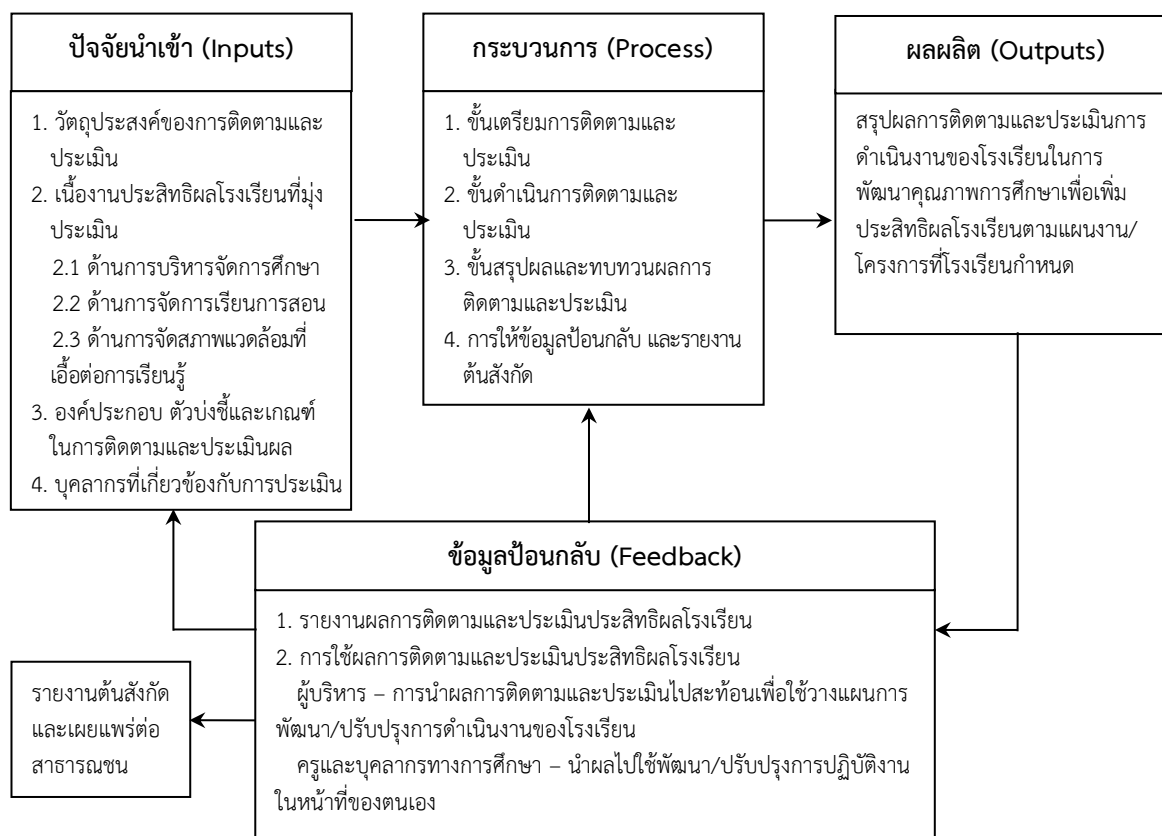
1) โมเดลการวัดประสิทธิผลโรงเรียน เป็นโมเดลพัฒนาการเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น 4 ระดับ โดยโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามทั้งหมดได้ร้อยละ 46.53 และ 45.54 ทั้งนี้มีตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการวิชาภาษาไทย ได้แก่ ช่วงเวลาการทดสอบ ความรู้เดิมภาษาไทย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง เพศชาย ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์เดิมของนักเรียนแต่ละปีการศึกษา ร้อยละของงบประมาณที่ใช้พัฒนางานวิชาการ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และขนาดโรงเรียน ส่วนตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ ช่วงเวลาการทดสอบ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และขนาดโรงเรียน

2) การจำแนกประสิทธิผลโรงเรียนโดยใช้คะแนนมูลค่าเพิ่มวิชาภาษาไทย พบว่า กลุ่มประสิทธิผลโรงเรียนระดับต่ำ มีจำนวน 5 โรงเรียน มีคะแนนอยู่ระหว่าง -5.454 ถึง -1.840 ระดับปานกลาง มีจำนวน 30 โรงเรียน มีคะแนนอยู่ระหว่าง -1.048 ถึง 1.742 ระดับสูง มีจำนวน 5 โรงเรียน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 1.992 ถึง 3.982 ส่วนการจำแนกประสิทธิผลโรงเรียนโดยใช้คะแนนมูลค่าเพิ่มวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า ระดับต่ำ มีจำนวน 6 โรงเรียน มีคะแนนอยู่ระหว่าง -0.758 ถึง -0.348 ระดับปานกลาง มีจำนวน 37 โรงเรียน มีคะแนนอยู่ระหว่าง -0.296 ถึง 0.277 ระดับสูง มีจำนวน 7 โรงเรียน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.359 ถึง 0.751

3) ทฤษฎีโปรแกรมประสิทธิผลโรงเรียน มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) โมเดลการกระทำ ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ (1) ด้านการบริหารจัดการศึกษา ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ (2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ (3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ 2) ตัวแทรกแซง เป็นแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลโรงเรียน และ 3) โมเดลการเปลี่ยนแปลง เป็นผลที่เกิดขึ้นจากกลไกการทำงานที่เป็นระบบของตัวแทรกแซง

4) ระบบติดตาม และประเมินประสิทธิผลโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านผลผลิต และ 4) ด้านข้อมูลป้อนกลับ ดังภาพที่ 1

5) คุณภาพของระบบติดตาม และประเมินประสิทธิผลโรงเรียนตามมาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อระบบติดตาม และประเมินประสิทธิผลโรงเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด

แผนภาพที่ 2.6 ระบบติดตามและประเมินประสิทธิผลโรงเรียน

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

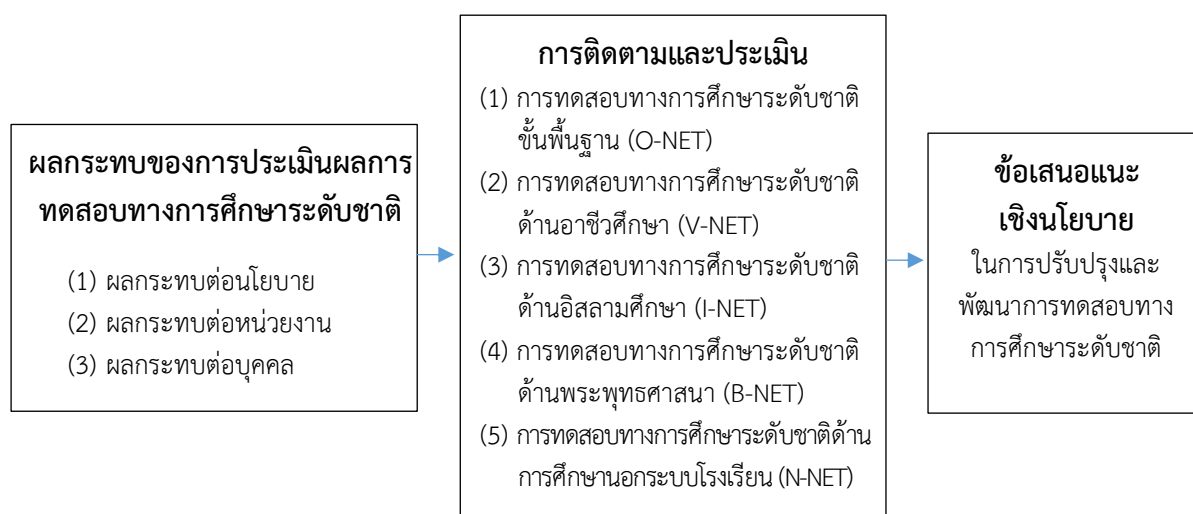
โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ดำเนินการในขอบเขตของการทดสอบ 5 ประเภท ได้แก่ (1) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (2) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (3) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (4) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา และ (5) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภายใต้ประเด็นผลกระทบ 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผลกระทบต่อนโยบาย เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติในระดับกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2) ผลกระทบต่อหน่วยงาน เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติของสถานศึกษาตามนโยบายและแนวปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด และ (3) ผลกระทบต่อบุคคล เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้วยการออกแบบขั้นตอนของการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จากการสังเคราะห์แนวคิดวิธีการสำรวจอย่างเป็นทางการ (Formal Surveys) ของ The World Bank (2004) และขั้นตอนการติดตามประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Monitoring and Evaluation) ของ UNDP (Kusek and Rist, 2004) ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อ

นำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สรุปขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการติดตามและประเมิน ดังนี้

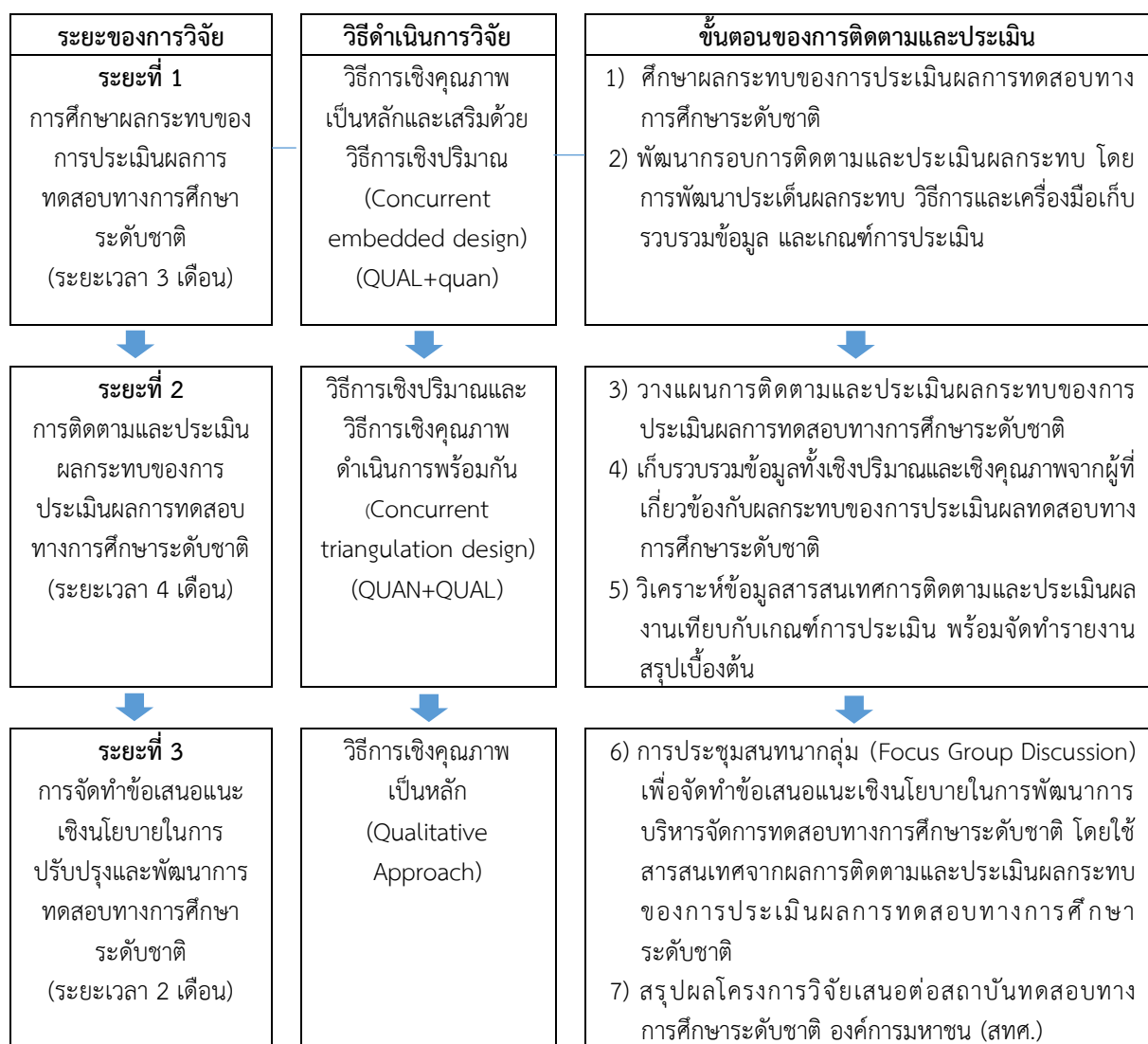
- 1) ศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
 - 2) พัฒนารอบการติดตามและประเมินผลกระทบ โดยการพัฒนาประเด็นผลกระทบ วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และเกณฑ์การประเมิน
 - 3) วางแผนการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
 - 4) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากผู้เกี่ยวข้องตามประเด็นผลกระทบของการประเมินผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
 - 5) วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศการติดตามและประเมินผลงานเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พร้อมจัดทำรายงานสรุปผลการติดตามและประเมินเบื้องต้น
 - 6) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ โดยใช้สารสนเทศจากผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
 - 7) สรุปผลโครงการวิจัยเสนอต่อสถาบันทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ องค์การมหาชน (สทศ.)
- สรุปกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย ดังแผนภาพที่ 2.7

แผนภาพที่ 2.7 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ คณะผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยให้สอดคล้องกับขั้นตอนของการติดตามและประเมิน 7 ขั้นตอน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบพหุระยะ (Multiphase design) (Creswell, 2013) ที่ดำเนินการทั้งวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.1 ระยะการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธีและขั้นตอนการติดตามและประเมิน

ระยะที่ 1 การศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ได้รับผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในประเภทการทดสอบต่างๆ และประเมินคุณภาพประเด็นผลกระทบโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

1) **กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ** เป็นผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ หรือเป็นผู้บริหาร/หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติ ต่อไปนี้ (1) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (2) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (3) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (4) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา และ (5) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติการศึกษานอกระบบโรงเรียน

2) **กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ** เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้รับผลกระทบจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ดังนี้

(1) ผู้เรียน/นักศึกษาที่เคยผ่านการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ด้านอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตัวแทนกลุ่มละ 3 คน รวม 15 คน

(2) ครูผู้สอน/อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ด้านอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตัวแทนกลุ่มละ 3 คน รวม 15 คน

(3) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตัวแทนกลุ่มละ 3 คน รวม 15 คน

(4) ผู้บริหาร/ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา/หน่วยงานต้นสังกัด ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตัวแทนกลุ่มละ 3 คน รวม 15 คน

3) **กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ** เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำนวน 5 คน มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้ (1) นโยบายการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (2) การติดตามและประเมิน และ (3) การวัดและประเมิน

2. เครื่องมือวิจัย และการหาคุณภาพ

1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ

ผลการพิจารณาคุณภาพของประเด็นผลกระทบที่สามารถนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติได้ ต้องมีผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 (คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80) หากคะแนนไม่ถึงเกณฑ์การประเมินต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการตรวจสอบพบว่า ประเด็นผลกระทบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดในการนำไปใช้ติดตามและประเมินผลกระทบ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ที่	ประเด็นผลกระทบ	ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้
1	คุณภาพการศึกษา	4.40 (มาก)	4.20 (มาก)
2	การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา	4.20 (มาก)	4.20 (มาก)
3	ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	4.20 (มาก)	4.20 (มาก)
4	มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ	4.40 (มาก)	4.40 (มาก)
5	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	4.40 (มาก)	4.20 (มาก)
6	กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.40 (มาก)	4.40 (มาก)
7	แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน	4.60 (มากที่สุด)	4.40 (มาก)
8	การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน	4.80 (มากที่สุด)	4.40 (มาก)
9	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	4.60 (มากที่สุด)	4.20 (มาก)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ระยะเวลา 3 เดือน ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม 2562)

1) ผู้วิจัยประสานติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ โดยส่งหนังสือขออนุญาตและประเด็นการสัมภาษณ์ไปก่อนล่วงหน้า ดำเนินการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และความครบถ้วนของประเด็นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

2) ผู้วิจัยดำเนินการยกร่างประเด็นผลกระทบและชุดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ

3) ผู้วิจัยประสานติดต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยส่งหนังสือขออนุญาตและเอกสารการตรวจสอบคุณภาพประเด็นผลกระทบและชุดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาคุณภาพ พร้อมรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)

2) ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพประเด็นผลกระทบฯ วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลตามระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

คณะผู้วิจัยดำเนินติดตามและประเมินผลกระทบโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามประเด็นผลกระทบด้วยการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ประชากรเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ในปีการศึกษา 2561 โดยใช้หลักเกณฑ์จากตารางสำเร็จรูปของ ศิริชัย กาญจนาวสี (2557) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม $\pm 5\%$ กรณีสัญชาตประชากรมากกว่า 100,000 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ จำนวน 1,600 คน ในการจัดส่งแบบสอบถามคณะผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 3,100 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 2,643 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.25 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป เมื่อคิดร้อยละเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ต้องการคือ 1,600 คน ได้จำนวนตัวอย่างจริงที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 165.19 ของจำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

วิธีการได้กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มมหาวิทยาลัย โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เพื่อให้มีความเป็นตัวแทนภูมิภาคและครอบคลุมมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ทั้งหมด 9 มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 2 สุ่มคณะ โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่มคณะสังคมศาสตร์ โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้ทั้งหมด 31 คณะ

ขั้นที่ 3 สุ่มสาขาวิชาของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ในขณะที่สุ่มได้จากขั้นที่ 2 โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) สรปจำนวนตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1

ที่	ภาค	มหาวิทยาลัย	กลุ่มตัวอย่าง		ร้อยละ	คณะ	จำนวนผู้ตอบ
			ส่งไป	ได้คืน			
1	เหนือ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	400	327	81.75	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	24
						บริหารธุรกิจ	56
						ศึกษาศาสตร์	130
						วิทยาศาสตร์	117
2	เหนือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	300	251	83.66	ครุศาสตร์	92
						มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	87
						วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	91
3	กลาง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	400	314	78.50	สังคมศาสตร์	153
						แพทยศาสตร์	63
						พยาบาลศาสตร์	21
						วิศวกรรมศาสตร์	77
4	กลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	300	243	81.00	ครุศาสตร์	84
						มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	77
						วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	82
5	กลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธัญบุรี	300	259	74.43	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี	259
6	อีสาน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	400	372	93.00	ศึกษาศาสตร์	212
						เภสัชศาสตร์	66
						วิทยาศาสตร์	94
7	อีสาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	300	242	80.67	ครุศาสตร์	93
						มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	74
						วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	75
8	ใต้	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	400	369	92.25	ศึกษาศาสตร์	72
						มนุษยศาสตร์	32
						รัฐศาสตร์	8
						วิทยาลัยอิสลามศึกษา	5
						วิทยาการสื่อสาร	9
						ศิลปกรรมศาสตร์	2
						แพทยศาสตร์	65
						พยาบาลศาสตร์	54
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	122						
9	ใต้	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	300	266	88.67	ครุศาสตร์	179
						พยาบาลศาสตร์	57
						วิทยาศาสตร์	30
รวม			3,100	2,643	85.25		2,643

กลุ่มที่ 2 ผู้เรียนที่เคยผ่านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม และการศึกษานอกระบบโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 723 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงในพื้นที่และสถานศึกษาที่ติดตามและประเมินผลกระทบ (กลุ่มที่ 3) ดังนี้

- (1) นักเรียนอาชีวศึกษา ปวส.1 ที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับ ปวช.3
- (2) นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย
- (3) ผู้เรียนที่เป็นสามเณร ที่เคยผ่านการสอบ B-NET ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- (4) ผู้เรียน กศน.ที่เคยสอบ N-NET ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สรุปข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบ
ตารางที่ 3.3 จำนวนและร้อยละของผู้เรียนจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานและประเภทการทดสอบ

ที่	รายการ		O-NET (2,643 คน)		V-NET (152 คน)		I-NET (353 คน)		B-NET (109 คน)		N-NET (113 คน)	
			N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1	เพศ	ชาย	796	30.10	94	61.80	96	27.20	0	0.00	38	33.62
		หญิง	1,828	69.20	58	38.20	255	72.20	0	0.00	75	66.38
		ไม่ระบุ	19	0.70	0	0.00	2	0.60	0	0.00	0	0.00
2	อายุ	อายุ 14 ปี	0	0.00	0	0.00	0	0.00	5	4.60	0	0.00
		อายุ 15 ปี	0	0.00	0	0.00	0	0.00	38	34.90	0	0.00
		อายุ 16 ปี	0	0.00	0	0.00	0	0.00	15	13.80	0	0.00
		อายุ 17 ปี	0	0.00	0	0.00	0	0.00	20	18.30	0	0.00
		อายุ 18 ปี	800	30.30	57	37.50	182	51.60	24	22.00	0	0.00
		อายุ 19 ปี	1,498	56.70	84	55.30	169	47.90	4	3.70	0	0.00
		อายุ 20 ปี	266	10.00	10	6.60	0	0.00	0	0.00	0	0.00
		อายุ 21 ปี	67	2.50	1	0.70	0	0.00	0	0.00	0	0.00
		อายุ 22 ปี	12	0.50	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
		อายุมากกว่า 22	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	113	100.00
		ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00	2	0.60	3	2.80	0	0.00
3	เกรดเฉลี่ย (GPAX) ตลอดหลักสูตร ถึงปัจจุบัน	0.00 – 1.50	17	0.60	1	0.70	0	0.00	0	0.00	0	0.00
		1.50 – 2.00	20	0.80	5	3.30	2	0.60	16	14.70	0	0.00
		2.01 – 2.50	126	4.80	16	10.50	9	2.50	23	21.10	9	7.96
		2.51 – 3.00	437	16.50	50	32.90	29	8.20	27	24.80	10	8.85
		3.01 – 3.50	1,031	39.00	69	45.40	39	11.00	29	26.60	38	33.63
		3.50 – 4.00	989	37.40	11	7.20	11	3.10	13	11.90	19	16.81
		ไม่ระบุเกรดเฉลี่ย	23	0.80	0	0.00	263	74.50	1	0.90	37	32.74
4	ประสบการณ์เคยเข้า ชมเว็บไซต์ของสทศ. http://www.niets.or.th	เคยเข้าชม	2,218	83.90	66	43.40	NA	NA	27	24.80	45	39.82
		ไม่เคยเข้าชม	389	14.70	84	55.30	NA	NA	82	75.20	60	53.10
		ไม่ระบุ	0	0.00	2	1.30	NA	NA	0	0.00	8	7.08

จากตารางที่ 3.3 จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนตามประเภทการทดสอบ ดังนี้

ในการทดสอบ O-NET สถานภาพเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.20 อายุส่วนใหญ่ตั้งแต่ 19 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 69.70 เกรดเฉลี่ยส่วนใหญ่ได้ 3.01 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 76.40 ประสบการณ์เคยเข้าชมเว็บไซต์ของ สทศ. <http://www.niets.or.th> ส่วนใหญ่เคยเข้าชม คิดเป็นร้อยละ 83.90

ในการทดสอบ V-NET ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 61.80 อายุส่วนใหญ่ตั้งแต่ 19 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 62.60 เกรดเฉลี่ยส่วนใหญ่ได้ 2.51 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 85.5 ประสพการณ์เคยเข้าชมเว็บไซต์ของ สทศ. <http://www.niets.or.th> ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าชม คิดเป็นร้อยละ 55.30

ในการทดสอบ I-NET สถานภาพเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.20 อายุ 18 ปี และ 19 ปี มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 51.80 และ 47.90 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ไม่ระบุเกรดเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 74.50 ไม่มีการเก็บข้อมูลในส่วนของการประสพการณ์เคยเข้าชมเว็บไซต์ของ สทศ. <http://www.niets.or.th>

ในการทดสอบ B-NET สถานภาพเป็นสามเณรเพศชาย อายุอยู่ระหว่าง 14-19 ปี โดยที่มีความถี่สูงสุด คือ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.90 เกรดเฉลี่ยส่วนใหญ่ได้ 2.51 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 63.30 ประสพการณ์เคยเข้าชมเว็บไซต์ของ สทศ. <http://www.niets.or.th> ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าชม คิดเป็นร้อยละ 75.20

ในการทดสอบ N-NET ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.38 กลุ่มตัวอย่างทุกคนอายุมากกว่า 22 ปี เกรดเฉลี่ยที่มีความถี่สูงสุด คือ 3.01-3.50 คิดเป็นร้อยละ 33.63 ไม่ระบุเกรดเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 32.74 ประสพการณ์เคยเข้าชมเว็บไซต์ของ สทศ. <http://www.niets.or.th> ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าชม คิดเป็นร้อยละ 53.10

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและครูผู้สอน ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม และศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและอัยาศัย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงในพื้นที่และสถานศึกษาที่ติดตามและประเมินผลกระทบ โดยมีผู้บริหาร จำนวน 324 คน และครูผู้สอน จำนวน 399 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จำแนกในแต่ละประเภทการทดสอบดังนี้

กลุ่มที่ 3.1 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (O-NET)

- (1) สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ขอนแก่น
- (2) สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ชัยภูมิ
- (3) สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
- (4) สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

กลุ่มที่ 3.2 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

ภาคเหนือ

- (1) วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
- (2) วิทยาลัยการอาชีพวิเชียรบุรี

ภาคอีสาน

- (1) วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น
- (2) วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย
- (3) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก อุดรธานี
- (4) วิทยาลัยการอาชีพพนมไพร ร้อยเอ็ด
- (5) วิทยาลัยการอาชีพพยัคฆภูมิพิสัย
- (6) วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น

ภาคกลาง

- (1) วิทยาลัยเทคนิคววกเหล็ก
- (2) วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา
- (3) วิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์

ภาคใต้

(1) วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช

(2) วิทยาลัยสารพัดช่างตรัง

กลุ่มที่ 3.3 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

(1) โรงเรียนพัฒนศาสนวิทยา จังหวัดนราธิวาส

(2) โรงเรียนบ้านมูโน๊ะ จังหวัดนราธิวาส

(3) โรงเรียนอัสตด็รกีเยห์อิสลามียะห์ จังหวัดนราธิวาส

กลุ่มที่ 3.4 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET)

(1) โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดศรีโสดา จังหวัดเชียงใหม่

(2) โรงเรียนประภัสสรวิทยา วัดศรีนวล จังหวัดขอนแก่น

(3) โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยงค์) กรุงเทพมหานคร

(4) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 ขอนแก่น หนองบัวลำภู เลย

(5) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 หนองคาย อุดรธานี สกลนคร

(6) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 9 อุบลราชธานี ยโสธร อำนาจเจริญ

(7) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ นครพนม

(8) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 11 สุรินทร์ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา

กลุ่มที่ 3.5 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)

(1) กศน.อำเภอ ในสังกัด กศน.จังหวัดขอนแก่น

(2) กศน.อำเภอ ในสังกัด กศน.จังหวัดเชียงใหม่

(3) กศน.อำเภอ ในสังกัด กศน.จังหวัดอุบลราชธานี

(4) กศน.จังหวัดอุบลราชธานี

(5) กศน.จังหวัดขอนแก่น

สรุปข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบ

ในตารางที่ 3.4 จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลครูผู้สอนตามประเภทการทดสอบ ดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 79.50 ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.50 ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 77.10 ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 68.70 ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนารับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 56.60 ส่วนใหญ่เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 62.70 และส่วนใหญ่ยังไม่เคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ. คิดเป็นร้อยละ 80.70

ในการทดสอบ V-NET ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.00 ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.00 เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 56.00 เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 58.00 ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนารับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 56.00 ส่วนใหญ่เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 78.00 และส่วนใหญ่ยังไม่เคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 72.00

ตารางที่ 3.4 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานและประเภทการทดสอบ

ที่	รายการ		O-NET (83 คน)		V-NET (50 คน)		I-NET (47 คน)		B-NET (154 คน)		N-NET (40 คน)	
			N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1	เพศ	ชาย	17	20.50	12	24.00	19	40.43	97*	63.00	8	20.00
		หญิง	66	79.50	38	76.00	28	59.57	56	36.40	32	80.00
		ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	0.60	0	0.00
2	ประสบการณ์เกี่ยวกับการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติ	1 ปี	6	7.20	1	2.00	3	6.40	58	37.70	1	2.50
		2 ปี	2	2.40	5	10.00	7	14.90	34	22.10	2	5.00
		3 ปี	7	8.40	2	4.00	3	6.40	6	3.90	5	12.50
		4 ปี	4	4.80	3	6.00	1	2.10	4	2.60	7	17.50
		5 ปี	3	3.60	11	22.00	2	4.30	10	6.50	9	22.50
		6 ปี	5	6.00	3	3.00	2	4.30	3	1.90	1	2.50
		7 ปี	5	6.00	6	12.00	0	0.00	1	0.60	2	5.00
		8 ปี	3	3.60	10	20.00	0	0.00	1	0.60	1	2.50
		9 ปี	0	0.00	5	10.00	0	0.00	2	1.30	9	22.50
		10 ปี	27	32.50	4	8.00	0	0.00	3	1.90	3	7.50
		ไม่ระบุ	21	25.30	0	0.00	29	61.70	32	20.80	0	0.00
3	การฝึกอบรมด้านการ เขียนข้อโดย สทศ.	เคย	19	22.90	28	56.00	7	14.90	56	36.40	10	25.00
		ไม่เคย	64	77.10	22	44.00	40	85.10	98	63.60	30	75.00
		ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
4	การฝึกอบรมด้านการจัด สอบโดย สทศ.	เคย	26	31.30	29	58.00	14	29.80	60	38.96	27	67.50
		ไม่เคย	57	68.70	18	36.00	32	68.10	94	61.04	8	20.00
		ไม่ระบุ	0	0.00	3	6.00	1	2.10	0	0.00	5	12.50
5	การประชุมสัมมนารับฟัง แนวทางการทดสอบ ระดับชาติโดย สทศ.	เคย	33	39.80	17	34.00	13	27.70	100	64.90	33	82.50
		ไม่เคย	47	56.60	28	56.00	34	72.30	54	35.10	7	17.50
		ไม่ระบุ	3	3.60	5	10.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
6	การทำหน้าที่เป็น กรรมการสอบ/บริหาร การสอบของ สทศ.	เคย	52	62.70	39	78.00	21	44.70	26	16.90	24	60.00
		ไม่เคย	30	36.10	4	8.00	25	53.20	128	83.10	7	17.50
		ไม่ระบุ	1	1.20	7	14.00	1	2.10	0	0.00	9	22.50
7	การทดสอบสมรรถครู ด้านการวัดและ ประเมินผลการศึกษา ของ สทศ.	ผ่าน	10	12.00	5	10.00	7	14.90	21	13.60	4	10.00
		ไม่ผ่าน	5	6.00	9	18.00	4	8.50	15	9.70	7	17.50
		ยังไม่เคยสอบ	67	80.70	36	72.00	36	76.60	117	76.00	20	50.00
		ไม่ระบุ	1	1.20	0	0.00	0	0.00	1	0.60	9	22.50

หมายเหตุ * B-NET สถานภาพผู้ตอบในเพศชาย 97 คน เป็นพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 24 รูป คิดเป็นร้อยละ 15.60

ในการทดสอบ I-NET ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.57 ประสบการณ์เกี่ยวกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.90 ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 85.10 ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 68.10 ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนารับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 72.30 เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 44.70 และส่วนใหญ่อยังไม่เคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 76.60

ในการทดสอบ B-NET ครูส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.00 เป็นพระภิกษุ ร้อยละ 15.60 ประสบการณ์เกี่ยวกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.70 ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 63.60 ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 61.04 ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนารับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 64.90 ส่วนใหญ่ไม่เคยทำหน้าที่เป็น

กรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 83.10 และส่วนใหญ่ยังไม่เคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 76.00

ในการทดสอบ N-NET ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.00 ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทดสอบความถี่สูงสุดที่ 5 ปี และ 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.50 เท่ากัน ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่วนใหญ่เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 67.50 ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนารับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 82.50 เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบ คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ. คิดเป็นร้อยละ 10

สรุปข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบ
ตารางที่ 3.5 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานและประเภทการทดสอบ

ที่	รายการ		O-NET (61 คน)		V-NET (58 คน)		I-NET (46 คน)		B-NET (104 คน)		N-NET (65 คน)	
			N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1	เพศ	ชาย	53	86.89	53	91.37	13	28.30	37*	35.60	49	75.38
		หญิง	8	13.11	5	8.63	9	19.60	67*	64.40	16	24.62
		ไม่ระบุ	0	0.00	0	0.00	24	52.20	0	0.00	0	0.00
2	ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ	1 ปี	1	1.64	1	1.72	1	2.20	3	2.90	4	6.15
		2 ปี	4	6.56	2	3.45	1	2.20	7	6.70	4	6.15
		3 ปี	3	4.92	4	6.90	4	8.70	5	4.80	7	10.77
		4 ปี	4	6.56	8	13.79	0	0.00	4	3.80	4	6.15
		5 ปี	5	8.20	9	15.52	5	10.90	17	16.30	8	12.31
		6 ปี	3	4.92	6	10.34	1	2.20	5	4.80	10	15.38
		7 ปี	1	1.64	7	12.07	1	2.20	2	1.90	5	7.69
		8 ปี	1	1.64	5	8.62	2	4.30	2	1.90	6	9.23
		9 ปี	3	4.92	12	20.69	0	0.00	0	0.00	15	23.08
		10 ปี	19	31.15	4	6.90	2	4.30	12	11.50	2	3.08
		ไม่ระบุ	17	27.87	0	0.00	29	63.00	47	45.20	0	0.00
3	การฝึกอบรมด้านการเขียนข้อโดย สทศ.	เคย	14	22.95	38	65.52	10	21.70	54	51.90	11	16.92
		ไม่เคย	47	77.05	10	17.24	11	23.90	50	48.10	54	83.08
		ไม่ระบุ	0	0.00	10	17.24	25	54.30	0	0.00	0	0.00
4	การฝึกอบรมด้านการจัดสอบโดย สทศ.	เคย	32	52.46	50	76.92	14	30.40	53	51.10	50	76.92
		ไม่เคย	29	47.54	10	15.38	9	19.60	51	49.10	12	18.46
		ไม่ระบุ	0	0.00	5	7.69	23	50.00	0	0.00	3	4.62
5	การประชุมสัมมนารับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.	เคย	46	75.41	60	92.31	13	28.30	68	65.40	43	66.15
		ไม่เคย	14	22.95	5	7.69	10	21.70	36	34.60	20	30.77
		ไม่ระบุ	1	1.64	0	0.00	23	50.00	0	0.00	2	3.08
6	การทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.	เคย	51	83.61	62	95.38	27	58.69	27	26.00	65	100.00
		ไม่เคย	10	16.39	2	3.08	19	41.31	77	74.00	0	0.00
		ไม่ระบุ	0	0.00	1	1.54	0	0.00	0	0.00	0	0.00
7	การทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.	ผ่าน	19	31.15	3	4.62	14	30.43	14	13.50	0	0.00
		ไม่ผ่าน	7	11.48	6	9.23	14	30.43	14	13.50	20	30.77
		ยังไม่เคยสอบ	35	57.38	51	78.46	15	32.60	75	72.10	40	61.54
		ไม่ระบุ	0	0.00	5	7.69	3	6.52	1	1.00	5	7.69

หมายเหตุ * B-NET สถานภาพผู้ตอบในช่องเพศชาย=พระภิกษุ ช่องเพศหญิง=ฆราวาส

จากตารางที่ 3.5 จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้บริหารตามประเภทการทดสอบ ดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 86.89 ประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.15 ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 77.05 เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 52.46 เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนาฯ รับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติ โดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 75.41 ส่วนใหญ่เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 83.61 และยังไม่เคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 57.38

ในการทดสอบ V-NET ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 91.37 ประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.69 เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 65.52 เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 76.92 เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนาฯ รับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 92.31 ส่วนใหญ่เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 95.38 และส่วนใหญ่ยังไม่เคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 78.46

ในการทดสอบ I-NET ผู้บริหารเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 28.30 ประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.90 เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 21.70 เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 30.40 เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาฯ รับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 28.30 เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 58.69 และเคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 30.43

ในการทดสอบ B-NET ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นภรรยา คิดเป็นร้อยละ 64.40 เป็นพระภิกษุ ร้อยละ 35.60 ประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.30 เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 51.90 เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 51.10 เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนาฯ รับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 65.40 เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 74.00 และส่วนใหญ่ยังไม่เคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 72.10

ในการทดสอบ N-NET ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.38 ประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการทดสอบ ความถี่สูงสุดที่ 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.08 เคยฝึกอบรมการเขียนข้อสอบ คิดเป็นร้อยละ 16.92 ส่วนใหญ่เคยฝึกอบรมการจัดสอบ คิดเป็นร้อยละ 76.92 เคยเข้าร่วมการประชุมสัมมนาฯ รับฟังแนวทางการทดสอบระดับชาติโดย สทศ.คิดเป็นร้อยละ 66.15 เคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบ คิดเป็นร้อยละ 100 และยังไม่เคยทดสอบสมรรถครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของ สทศ.คิดเป็นร้อยละ 61.54

กลุ่มที่ 4 หน่วยงานระดับนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบบของการประเมินผลการศึกษาทางการศึกษาระดับชาติ ดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 หน่วยงานระดับนโยบายและข้อมูลที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบ

ที่	หน่วยงาน	ข้อมูลที่ใช้ในการติดตาม	แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล
1	สถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.)	1) คะแนนสอบระดับชาติ 3 ปีย้อนหลัง 2) รายงานประจำปีของ สทศ. 3 ปีย้อนหลัง 3) ผลงานวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยจาก สทศ.	ผู้อำนวยการสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)
2	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)	1) ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
3	สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	1) ผลกระทบบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	1) ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. 2) รองผู้อำนวยการสำนักฯ

ที่	หน่วยงาน	ข้อมูลที่ใช้ในการติดตาม	แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล
4	ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)	1) ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย (TCAS)	เลขาธิการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)
5	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	1) ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
6	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	1) ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา สช.
7	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	1) ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	1) ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา 2) ผู้อำนวยการกลุ่มการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
8	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)	1) ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	ผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและตามอัธยาศัย
9	สถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1) ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	ผู้อำนวยการสถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
10	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	1) ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	อาจารย์ประจำวิทยาลัยอิสลามศึกษา

2. เครื่องมือวิจัย

2.1 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 เป็นแบบสอบถามกลุ่มผู้เรียนที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาแล้ว มีโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ
มีจำนวน 9 ข้อ เป็นแบบเขียนตอบและแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
- ตอนที่ 2 การพัฒนาตนเองในการทดสอบทางการศึกษา
มีจำนวน 8 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
- ตอนที่ 3 แรงจูงใจในการสอบ
มีจำนวน 14 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
- ตอนที่ 4 คุณค่าของการสอบ
มีจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
- ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเพิ่มเติม มีจำนวน 2 ข้อ เป็นแบบเขียนตอบ

2.2 แบบสอบถามผู้เรียนที่เคยผ่านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำนวน 4 แบบตามประเภทของการทดสอบ V-NET, I-NET, B-NET, N-NET มีโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน และข้อคำถามจะแตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทการทดสอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ	เป็นแบบเขียนตอบและแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
ตอนที่ 2 การพัฒนาตนเองในการทดสอบทางการศึกษา	เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
ตอนที่ 3 แรงจูงใจในการสอบ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 4 คุณค่าของการสอบ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเพิ่มเติม มีจำนวน 2 ข้อ	เป็นแบบเขียนตอบ

2.3 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน 5 แบบตามประเภทการทดสอบ มีโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 7 ตอน และข้อคำถามจะแตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทการทดสอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ	เป็นแบบเขียนตอบและแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
ตอนที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ	เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
ตอนที่ 3 การใช้งบประมาณและทรัพยากรในการทดสอบระดับชาติ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 5 ความพึงพอใจต่อการทดสอบระดับชาติ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 6 ผลกระทบโดยการประเมินผลด้วยการทดสอบระดับชาติ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 7 ความคิดเห็นเพิ่มเติม มีจำนวน 2 ข้อ	เป็นแบบเขียนตอบ

2.4 แบบสอบถามสำหรับครู จำนวน 5 แบบตามประเภทการทดสอบ มีโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 7 ตอน และข้อคำถามจะแตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทการทดสอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ	เป็นแบบเขียนตอบและแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
ตอนที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ	เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
ตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการทดสอบระดับชาติ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 5 ผลกระทบโดยการประเมินผลด้วยการทดสอบระดับชาติ	เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ (Rating Scale)
ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเพิ่มเติม มีจำนวน 2 ข้อ	เป็นแบบเขียนตอบ

2.5 แบบให้ข้อมูลสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติ จำนวน 5 แบบตามประเภทการทดสอบ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล
 ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานประกอบการสัมภาษณ์
 ตอนที่ 3 ประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 คำถามหลัก ดังนี้
- (1) ความเป็นประโยชน์และความสำคัญของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติต่อผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง
 - (2) การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - (3) ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
 - (4) ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

3. คุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของข้อกระทง (items) ที่อยู่ในองค์ประกอบของประเด็นผลกระทบที่นำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.74-0.98 มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.7 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ รายละเอียดดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 คุณภาพของการวัดด้านความเที่ยง (Reliability) ในองค์ประกอบที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบ

องค์ประกอบของประเด็นผลกระทบ	จำนวน	ผู้ให้ข้อมูล	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (α) ของครอนบาค				
			O-NET	V-NET	I-NET	B-NET	N-NET
ประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา	6 ข้อ	ผู้บริหาร	0.97	0.90	0.98	0.93	0.92
ประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ	9 ข้อ	ผู้บริหาร	0.90	0.92	0.96	0.85	0.94
ประเด็นผลกระทบที่ 5 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	10 ข้อ	ผู้บริหาร	0.92	0.91	0.97	0.91	0.87
ประเด็นผลกระทบที่ 6 การใช้กลไกการทดสอบระดับชาติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	10 ข้อ	ผู้บริหาร	0.93	0.95	0.96	0.93	0.86
ประเด็นผลกระทบที่ 7							
7.1 คุณค่าของการสอบ	10 ข้อ	ผู้เรียน	0.86	0.89	0.78	0.84	0.88
7.2 การพัฒนาการเรียนรู้	14 ข้อ	ผู้เรียน	0.77	0.80	0.79	0.82	0.81
7.3 แรงจูงใจในการสอบ (ความวิตกกังวล 4 ข้อ)	14 ข้อ	ผู้เรียน	0.74	0.73	0.77	0.84	0.80
ประเด็นผลกระทบที่ 8 ครูผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล	10 ข้อ	ครู	0.93	0.91	0.97	0.94	0.95
ประเด็นผลกระทบที่ 9 ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการขับเคลื่อนพัฒนาผลสัมฤทธิ์	5 ข้อ	ผู้บริหาร	0.87	0.83	0.94	0.87	0.87

หมายเหตุ ประเด็นผลกระทบที่ 2 และ 3 เป็นการติดตามข้อมูล ไม่ได้ประเมิน จึงไม่ได้ใช้เครื่องมือที่ต้องหาคุณภาพ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ระยะเวลา 4 เดือน ระหว่างเดือนสิงหาคม – พฤศจิกายน 2562)

4.1 สำหรับข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ประเด็นผลกระทบที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายที่ผู้วิจัยต้องลงไปติดตามและประเมินประเด็นผลกระทบด้วยตนเอง โดยจะดำเนินการติดต่อประสานงานไปยังผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผลกระทบ จัดเก็บข้อมูลตามประเด็นผลกระทบในเวลาที่นัดหมายไว้

4.2 สำหรับข้อมูลที่เป็นทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลที่จัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบแล้วจากหน่วยงานที่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผลกระทบ แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจัดให้เป็นระบบที่สามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อตอบประเด็นผลกระทบ ดังนี้

(1) ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 (พ.ศ.2554-2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ดังนี้

(1.1) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ข้อมูลของตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คิดเป็น 20 คะแนน โดยจะพิจารณาจากผลการประเมิน 2 ส่วนได้แก่ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับดี (16 คะแนน) และมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ (4 คะแนน) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (8 กลุ่ม) ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดี จะคิดจากร้อยละของผู้เรียนที่ได้คะแนนผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) (O-NET) มากกว่าขีดจำกัดล่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยขีดจำกัดล่าง เป็นค่าคะแนนต่ำสุดของคะแนนเฉลี่ยแต่ละชั้นและวิชา โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\frac{\bar{X} - (2.58 \times SD.)}{\sqrt{n}}$$

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนในวิชาและชั้นที่สอบ O-NET

SD คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n คือ จำนวนผู้เข้าสอบในวิชาและชั้นที่สอบ O-NET

ทั้งนี้ สมศ. จะเป็นผู้ดำเนินการให้ตามโปรแกรมการคำนวณ ส่วนพัฒนาการทางการเรียนรู้ จะคิดจากสถานศึกษามีค่าร้อยละเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับดีสูงขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในปีที่ผ่านมา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ที่ 5 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ช่วงคะแนน (เต็ม 20 คะแนน)	ระดับคุณภาพ
0.00 – 3.99	ต้องปรับปรุงเร่งด่วน
4.00 – 7.99	ต้องปรับปรุง
8.00 – 11.99	พอใช้
12.00 – 15.99	ดี
16.00 – 20.00	ดีมาก

ผลการประเมินคุณภาพภายนอก คะแนนรวม 100 คะแนน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ คิดเป็น 80 คะแนน ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คิดเป็น 10 คะแนน ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คิดเป็น 10 คะแนน การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษา ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สมศ.จะต้องมีผลการประเมิน ดังนี้ (1) มีผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับสถานศึกษา ตั้งแต่ 80 คะแนนขึ้นไป (2) มีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ที่มีระดับคุณภาพแต่ละตัวบ่งชี้ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป และ(3) ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุงหรือต้องปรับปรุงเร่งด่วน

(1.2) สถานศึกษาอาชีวศึกษา

ข้อมูลของตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน (ภาษา การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะเชิงตัวเลข ทักษะเชิงวิทยาศาสตร์) คิดคะแนน 5 คะแนน เทียบจาก สัดส่วน 100 % โดยพิจารณาจากร้อยละของจำนวนผู้เรียนชั้นปีสุดท้ายทั้งในระดับ ปวช. และระดับ ปวส. (โดยไม่นับรวมกรณีผู้เรียนในหลักสูตรเทียบโอนและผู้เรียนในหลักสูตรระยะสั้น) ที่สอบผ่านการทดสอบจาก ข้อสอบกลางในเชิงวิชาการด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานของสถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือหน่วยงานอื่นๆที่ได้รับการรับรองจาก สมศ.เปรียบเทียบกับผู้ที่สำเร็จ การศึกษาทั้งหมดในปีการศึกษานั้น

ผลการประเมินคุณภาพภายนอก คะแนนรวม 100 คะแนน การรับรองมาตรฐาน ของสถานศึกษา ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สมศ.จะต้องมีผลการประเมิน ดังนี้ (1) มีผลรวมคะแนน การประเมินคุณภาพภายนอกระดับสถานศึกษา ตั้งแต่ 70 คะแนนขึ้นไป (2) ผลรวมคะแนนประเมินของกลุ่ม ตัวบ่งชี้พื้นฐาน (1-13) มีค่าตั้งแต่ 42 คะแนนขึ้นไป (3) ผลการดำเนินงานอย่างน้อย 16 ตัวบ่งชี้ มีค่าคะแนน ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป และ(4) ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุงเร่งด่วน

(1.3) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ข้อมูลของตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คิดเป็น 20 คะแนน โดยจะพิจารณาจากผลการประเมิน 2 ส่วน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน (12 คะแนน) ซึ่งคิดจาก 2 ส่วน ได้แก่ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ ดี (8 คะแนน) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (8 กลุ่ม) ในระดับชั้น ม.3 และ ม.6 และมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ (4 คะแนน) มีวิธีคิดคะแนนเช่นเดียวกับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตาม เป้าหมายเฉพาะของสถานศึกษามี (8 คะแนน) โดยพิจารณาจากผลการสอบระดับชาติระดับดีในรายวิชา พระพุทธศาสนา (พุทธประวัติและธรรมวินัย, ศาสนปฏิบัติ) และวิชาภาษาบาลี

ผลการประเมินคุณภาพภายนอก คะแนนรวม 100 คะแนน ประกอบด้วยตัว บ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ คิดเป็น 80 คะแนน ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คิดเป็น 10 คะแนน ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คิดเป็น 10 คะแนน การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษา ผ่าน เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สมศ.จะต้องมีผลการประเมิน ดังนี้ (1) มีผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพ ภายนอกระดับสถานศึกษา ตั้งแต่ 80 คะแนนขึ้นไป (2) มีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ที่มีระดับคุณภาพแต่ละตัวบ่งชี้ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป และ(3) ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุง หรือต้องปรับปรุงเร่งด่วน

(2) ข้อมูลสถิติผู้มีสิทธิ์เข้าสอบและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ของสถาบัน ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ย้อนหลัง 3 ปีที่ดำเนินการสอบ ได้แก่ ปี 2559 2561 2562

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลการสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์เอกสาร เป็นต้น ใช้ การจัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) แล้วนำเสนอแบบ บรรยายเป็นความเรียง

5.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลจากแบบสอบถาม คะแนนสอบ ผลการประเมิน เป็นต้น วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การ วิเคราะห์สหสัมพันธ์ของคะแนนโดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlations) การ วิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบที แบบกลุ่มอิสระกัน (independent t-test) นำเสนอข้อมูลรายประเด็นผลกระทบในรูปตาราง แผนภาพ แผนภูมิ และบรรยายความเรียง

6. เกณฑ์การแปลความหมาย

6.1 เกณฑ์การแปลความหมายระดับความคิดเห็น ความรู้สึก และการปฏิบัติ ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะนั้น/มีการปฏิบัติ/มีความรู้สึก อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณลักษณะนั้น/มีการปฏิบัติ/มีความรู้สึก อยู่ในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณลักษณะนั้น/มีการปฏิบัติ/มีความรู้สึก อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณลักษณะนั้น/มีการปฏิบัติ/มีความรู้สึก อยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีคุณลักษณะนั้น/มีการปฏิบัติ/มีความรู้สึก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.2 เกณฑ์การแปลความหมายระดับผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด
เกิดผลกระทบอย่างมากเกิดขึ้นในวงกว้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่ง
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ อยู่ในระดับมาก
เกิดผลกระทบค่อนข้างมาก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ อยู่ในระดับปานกลาง
เกิดผลกระทบขึ้นบ้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพอสมควร
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ อยู่ในระดับน้อย
เกิดผลกระทบขึ้นนานๆครั้ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด
เกิดผลกระทบขึ้นนานๆครั้ง แต่ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

6.3 เกณฑ์การตัดสินระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) มีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป

6.4 เกณฑ์การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม พิจารณาจากค่า Wilks' Lambda และระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสัมประสิทธิ์การจำแนกกลุ่ม (Standardized Canonical Discriminant Function Coefficients) เพื่อตัดสินการจำแนกระหว่างกลุ่มได้

ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อรับฟังและรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติแต่ละประเภทการทดสอบ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

- 1) กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จำนวน 9 ท่าน
- 2) กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) จำนวน 12 ท่าน
- 3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) จำนวน 9 ท่าน
- 4) กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) จำนวน 6 ท่าน
- 5) กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) จำนวน 15 ท่าน

วิธีการคัดเลือกผู้เกี่ยวข้องได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือกต่อไปนี้ (1) ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่/ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติ (2) ครู/อาจารย์ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติ (3) ศึกษานิเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติ (4) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

2. เครื่องมือวิจัย

ประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สำหรับการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีลักษณะเป็นประเด็นคำถาม จำนวน 5 ชุด ตามประเภทการทดสอบ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล
 ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานประกอบการสนทนากลุ่ม
 ตอนที่ 3 ประเด็นการสนทนา ประกอบด้วย 4 ประเด็นดังนี้
- (1) ความเป็นประโยชน์และความสำคัญของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติต่อผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง
 - (2) การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - (3) การพิจารณาผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
 - (4) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่างเดือนธันวาคม 2562 - มกราคม 2563)

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และให้ผู้เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มได้แนะนำตนเองและความเกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

3.2 ผู้วิจัยกล่าวถึงความเป็นมาของการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

3.3 ผู้วิจัยในฐานะผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เริ่มประเด็นการสนทนากลุ่ม ผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต และบันทึกความคิดเห็น

3.4 ผู้วิจัยรวบรวมประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ เพื่อจัดทำข้อสรุปจากการประชุมสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงบรรยายจากการถอดความจากผู้นำเสนอแต่ละคนเป็นข้อความคำพูด จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จัดกลุ่มประเด็นของข้อมูล เชื่อมโยง แล้ววิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะต่อการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

สรุปกรอบการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติได้ดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 กรอบการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด

ประเด็นผลกระทบ	ข้อมูลที่ต้องการ	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวม	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. คุณภาพการศึกษา	(1) ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามของตัวบ่งชี้ในมาตรฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (2) ผลการรับรองคุณภาพ สถานศึกษา (3) ความคิดเห็นต่อผลการสอบที่ใช้ บ่งชี้ถึงคุณภาพการศึกษา	(1) สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. (2) ผู้บริหารสถานศึกษา	(1) แบบบันทึกข้อมูล (2) แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหาร	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิง บรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (3) การวิเคราะห์จำแนก กลุ่ม (Discriminant Analysis)	(1) เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบ 4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด (2) เกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ 0.5 ขึ้นไป (3) เกณฑ์การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพบ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา	(1) การสำเร็จการศึกษา (2) การใช้คะแนนสอบทางการ ศึกษาในระดับชาติในการศึกษาต่อ ระดับที่สูงขึ้น (3) การได้รับการเชิดชูเกียรติ (4) การได้รับทุนการศึกษา	(1) ผู้เรียนที่เคยเข้าสอบระดับชาติ (2) ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการ ทดสอบ (3) ผู้บริหารสถานศึกษา (4) ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารต้น สังกัด	(1) แบบสอบถาม สำหรับผู้เรียน (2) แบบสัมภาษณ์	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิง บรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์สร้าง ข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)	ใช้ข้อมูลเพื่อการติดตาม ไม่ได้นำมา ประเมิน จึงไม่ได้กำหนดเกณฑ์ในการ ตัดสิน
3. ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	(1) จำนวนผู้เรียนที่มีสิทธิ์สอบแต่ละ ประเภทการสอบ 3 ปีย้อนหลัง (2) การเรียนกวดวิชาของผู้เรียน (3) การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนใน การสอบของสถานศึกษา	(1) สถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. (2) ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอน ปลาย (3) ผู้บริหารสถานศึกษา	(1) แบบบันทึกข้อมูล (2) แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหาร (3) แบบสัมภาษณ์	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิง บรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ	ใช้ข้อมูลเพื่อการติดตาม ไม่ได้นำมา ประเมิน จึงไม่ได้กำหนดเกณฑ์ในการ ตัดสิน
4. มาตรฐานของการ ทดสอบทาง การศึกษา ระดับชาติ	(1) ความคิดเห็นต่อการสร้างความ เชื่อมั่นและมีมาตรฐานของการ ทดสอบ (2) ลักษณะข้อสอบ (3) การบริหารจัดการสอบ (4) เป้าหมายการสอบ	(1) ผู้เรียนที่เคยเข้าสอบระดับชาติ (2) ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการ ทดสอบ (3) ผู้บริหารสถานศึกษา (4) ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารต้น สังกัด	(1) แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหาร (2) แบบสัมภาษณ์	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิง บรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์สร้าง ข้อสรุปแบบอุปนัย	เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบ 4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด

ประเด็นผลกระทบ	ข้อมูลที่ต้องการ	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวม	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
5. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา	(1) การกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ (2) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน (3) ความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติ	(1) ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ (2) ผู้บริหารสถานศึกษา (3) ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ (4) ผู้บริหารต้นสังกัด	(1) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร (2) แบบสัมภาษณ์	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)	เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบ 4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด
6. กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	(1) ความคิดเห็นต่อการนำผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (2) ความคิดเห็นต่อผลการทดสอบที่มีต่อผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้ปกครอง	(1) ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ (2) ผู้บริหารสถานศึกษา (3) ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ (4) ผู้บริหารต้นสังกัด	(1) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร (2) แบบสัมภาษณ์ (3) แบบบันทึกข้อมูลพฤติกรรม	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)	เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบ 4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด
7. แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน	ความคิดเห็นของผู้เรียนต่อไปนี้ (1) การเห็นคุณค่าของการสอบ (1.1) ความสำคัญของการสอบ (1.2) ประโยชน์ของการสอบ (1.3) ความสำเร็จของการสอบ (2) การพัฒนาตนเองในการสอบ (2.1) การเตรียมตัวสอบ (2.2) การพัฒนาการเรียนรู้ (2.3) การฝึกฝนทำข้อสอบ (3) แรงจูงใจในการสอบ (3.1) ความคาดหวังในการสอบ (3.2) ความวิตกกังวล	(1) นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยเข้าสอบ O-NET (2) ผู้เรียนที่เคยเข้าสอบ V-NET, I-NET, B-NET และ N-NET	(1) แบบสอบถามผู้เรียน (2) แบบสัมภาษณ์	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)	เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบ 4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด

ประเด็นผลกระทบ	ข้อมูลที่ต้องการ	ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวม	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
8. การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน	(1) ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่สอดคล้องกับแนวทางการทำข้อสอบ (2) ความคิดเห็นต่อการใช้เอกสาร/สื่อ/กิจกรรมของครูที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีคะแนนสอบสูงขึ้น	(1) ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ (2) ผู้บริหารสถานศึกษา (3) ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ (4) ผู้บริหารต้นสังกัด	(1) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร (2) แบบสัมภาษณ์	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)	เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบ 4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด
9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารในประเด็นต่อไปนี้ (1) การส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศวิชาการ (2) การอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบ (3) การส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนให้พัฒนาผู้เรียน (4) การนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน (5) การประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียน	(1) ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ (2) ผู้บริหารสถานศึกษา (3) ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการ (4) ผู้บริหารต้นสังกัด	(1) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร (2) แบบสัมภาษณ์	(1) การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)	เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบ 4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของโครงการวิจัยติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ แบ่งการนำเสนอตามผลการวิเคราะห์ระดับผลกระทบ 3 ระดับ ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับนโยบาย ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับหน่วยงาน และตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับบุคคล ครอบคลุมการทดสอบ 5 ประเภท ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ในแต่ละประเด็นผลกระทบนำเสนอผลตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) ผลการศึกษาผลกระทบ 2) ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ และ 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับนโยบาย : ผลกระทบ ผลการติดตามและประเมิน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิเคราะห์ระดับนโยบาย ประกอบด้วย 4 ประเด็นผลกระทบ ได้แก่ (1) คุณภาพการศึกษา (2) การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (3) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และ (4) มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

คุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากการใช้คะแนนผลสอบระดับชาติไปประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา และการนำคะแนนผลสอบระดับชาติไปใช้ในการติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษาของประเทศ ในส่วนของผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การจำแนกกลุ่ม และความแตกต่างของคะแนนผลสอบระดับชาติ 3 ประเภท ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ด้านอาชีวศึกษา (V-NET) และด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการทดสอบทางสถิติระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและคะแนนประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

การทดสอบ	กลุ่ม	จำนวน	ตัวบ่งชี้ ผลสัมฤทธิ์ (20 คะแนน)		คะแนนประเมิน คุณภาพภายนอก (100 คะแนน)		r_{xy}	p	Wilk's lampda	p	t	p
			M	SD	M	SD						
O-NET*	รับรอง	1,133	9.90	1.82	84.53	3.22	0.79	0.00	0.42	0.00	55.98	0.00
	ไม่รับรอง	1,230	6.38	1.13	79.01	3.35	0.40	0.00				
	รวม	2,363	8.07	2.31	81.66	4.57	0.79	0.00				
V-NET**	รับรอง	623	3.49	0.73	83.25	5.68	0.29	0.00	0.41	0.00	12.14	0.00
	ไม่รับรอง	162	2.03	1.47	61.23	6.59	0.33	0.00				
	รวม	785	3.19	1.10	78.76	7.12	0.56	0.00				
B-NET	รับรอง	155	10.34	1.67	83.16	2.31	0.72	0.00	0.53	0.00	23.17	0.00
	ไม่รับรอง	250	5.95	1.95	74.95	6.04	0.02	0.00				
	รวม	405	7.63	2.82	78.09	6.36	0.54	0.00				

หมายเหตุ * การทดสอบ O-NET เป็นผลคะแนนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

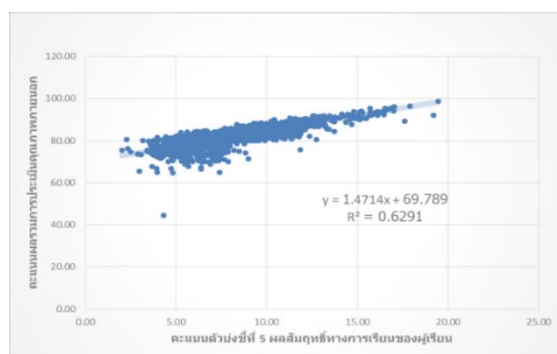
** คะแนนเต็มตัวบ่งชี้ V-NET เต็ม 5 คะแนน

M = Mean คือ คะแนนเฉลี่ย SD=Standard Deviation คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน r_{xy} = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน Wilk's lampda คือ ค่าสถิติทดสอบบ่งชี้การจำแนกกลุ่ม t=t-test คือ ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

p = p-value คือ ความน่าจะเป็นหลังการทดสอบใช้เปรียบเทียบกับระดับนัยสำคัญ (α) เพื่อตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธ H_0

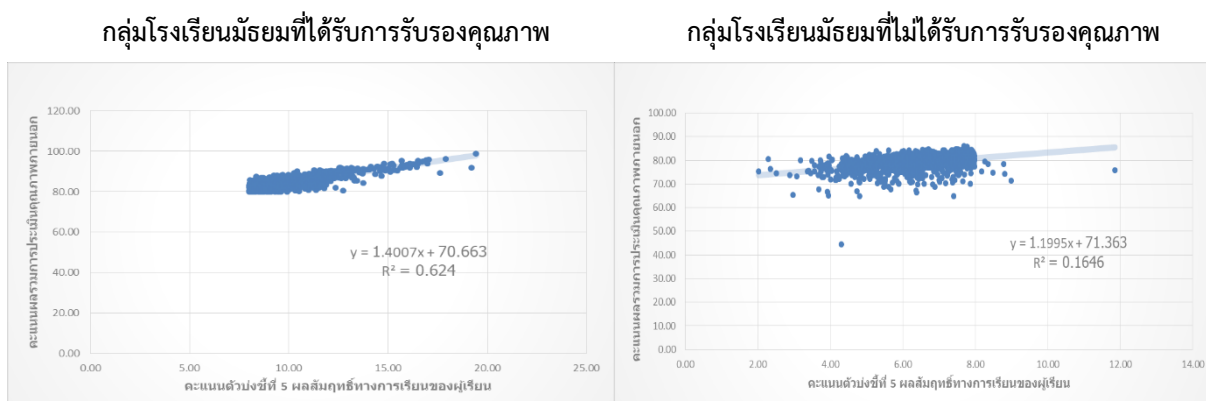
ประเด็นผลกระทบที่ 1.1 ผลกระทบจากการนำคะแนน O-NET ไปใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ปรากฏผลกระทบดังนี้

ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบที่ 3 (พ.ศ.2554-2558) พบว่า สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ได้ประเมินตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยนำคะแนน O-NET เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการคิดคะแนนของตัวบ่งชี้ดังกล่าว ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r=0.79$) กับคะแนนรวมของผลการประเมินคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่าเป็นตัวจำแนกที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในการทำนายว่าสถานศึกษาจะได้รับการรับรองหรือไม่รับรองมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ของคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 ระหว่างสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพกับไม่ได้รับการรับรองคุณภาพ (ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.1) หลักฐานดังกล่าวจึงเป็นสิ่งบ่งชี้ว่าการใช้คะแนน O-NET มาประเมินคุณภาพส่งผลกระทบอย่างมากต่อการรับรองมาตรฐานของสถานศึกษา ดังแผนภาพที่ 4.1 และ 4.2

(Mean ตัวบ่งชี้ที่ 5 = 8.07, Mean ผลประเมิน = 81.66, $N=2,363$, $r=0.79$)

แผนภาพที่ 4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

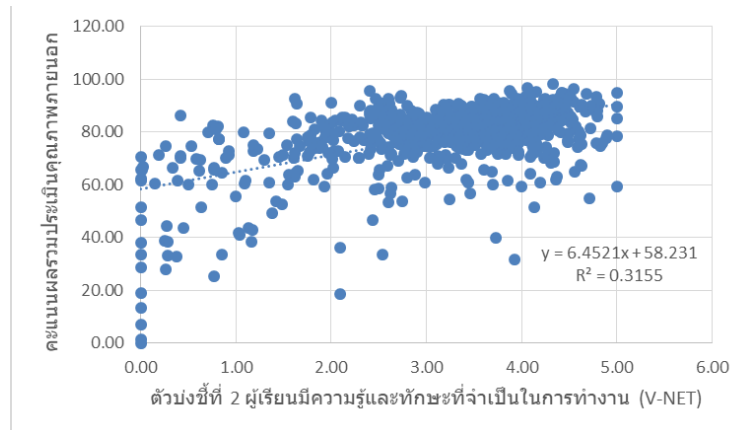

(Mean ตัวบ่งชี้ที่ 5 = 9.90, Mean ผลประเมิน = 84.53, $N=1,133$, $r=0.79$) (Mean ตัวบ่งชี้ที่ 5 = 6.38, Mean ผลประเมิน = 79.01, $N=1,230$, $r=0.40$)

แผนภาพที่ 4.2 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพ ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพและไม่ได้รับการรับรองคุณภาพภายนอกของการประเมินคุณภาพรอบที่ 3

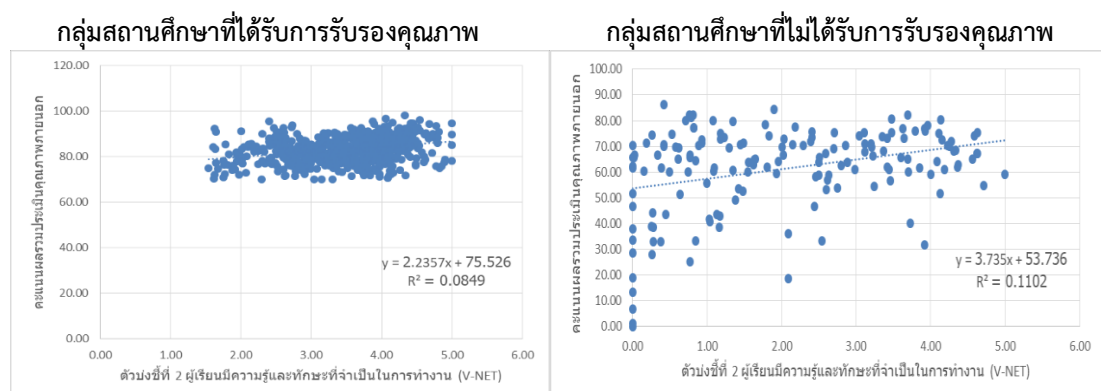
ประเด็นผลกระทบที่ 1.2 ผลกระทบจากการนำคะแนน V-NET ไปใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ปรากฏผลกระทบดังนี้

ผลกระทบจากการนำคะแนน V-NET ไปใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา รอบที่ 3 (พ.ศ.2554-2558) พบว่า ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ได้ประเมินตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน โดยได้ใช้คะแนน V-NET เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการคิดคะแนนของตัวบ่งชี้นี้ จากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r=0.56$) กับคะแนนรวมของผลการประเมินคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่าเป็นตัวแปรจำแนกที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในการทำนายว่าสถานศึกษาจะได้รับการรับรองหรือไม่รับรองมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ของคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 2 ระหว่างสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพกับไม่ได้รับการรับรองคุณภาพ (ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.1) หลักฐานดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าการใช้คะแนน V-NET มาประเมินคุณภาพส่งผลกระทบอย่างมากต่อการรับรองมาตรฐานของสถานศึกษา ในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าสอบ จะถือว่าผลคะแนนของสถานศึกษาเป็นขาดสอบ และได้ 0 คะแนน ส่งผลกระทบให้คะแนนเฉลี่ยของสถานศึกษาออกมาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และมีผลกระทบต่อการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. ดังแผนภาพที่ 4.3 และ 4.4

(Mean ตัวบ่งชี้ที่ 2 = 3.19 , Mean ผลประเมิน = 78.76, N=785, $r=0.56$)

แผนภาพที่ 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 3 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

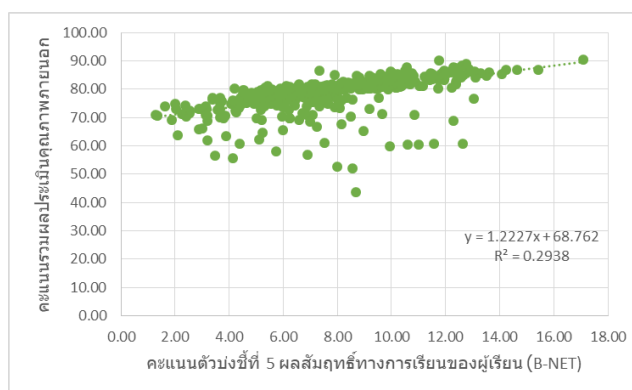

(Mean ตัวบ่งชี้ที่ 2=3.49, Mean ผลประเมิน=83.25, N=623, $r=0.29$) (Mean ตัวบ่งชี้ที่ 2=2.03, Mean ผลประเมิน=61.23, N=162, $r=0.33$)

แผนภาพที่ 4.4 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพ ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพและไม่ได้รับการรับรองคุณภาพภายนอกของการประเมินคุณภาพรอบที่ 3

ประเด็นผลกระทบที่ 1.3 ผลกระทบจากการนำคะแนน B-NET ไปใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ปรากฏผลกระทบดังนี้

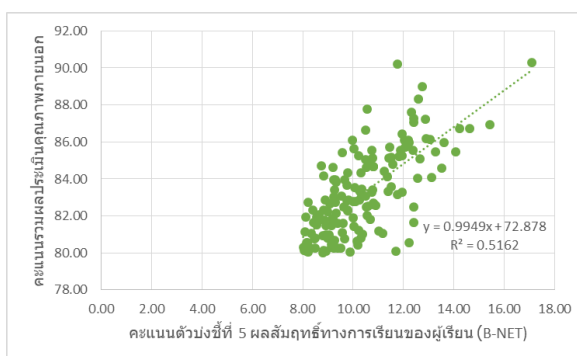
ผลกระทบจากการนำคะแนน B-NET ไปใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา รอบที่ 3 (พ.ศ.2554-2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่ได้ใช้คะแนน B-NET เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการคิดคะแนนของตัวบ่งชี้นี้ คำนวณหนัก 8 คะแนน ใน 3 วิชา คือ (1) วิชาพุทธประวัติและธรรมวินัย (2) วิชาศาสนปฏิบัติ (3) วิชาภาษาบาลี และใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) คำนวณหนัก 12 คะแนน รวมคะแนนเท่ากับ 20 คะแนน จากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r=0.54$) กับคะแนนรวมของผลการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่าเป็นตัวแปรจำแนกที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในการทำนายว่าสถานศึกษาจะได้รับการรับรองหรือไม่รับรองมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ของคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 ระหว่างสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพกับไม่ได้รับการรับรองคุณภาพ (ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.1) หลักฐานดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าการใช้คะแนน N-NET มาประเมินคุณภาพส่งผลกระทบต่อ การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแผนภาพที่ 4.5 และ 4.6

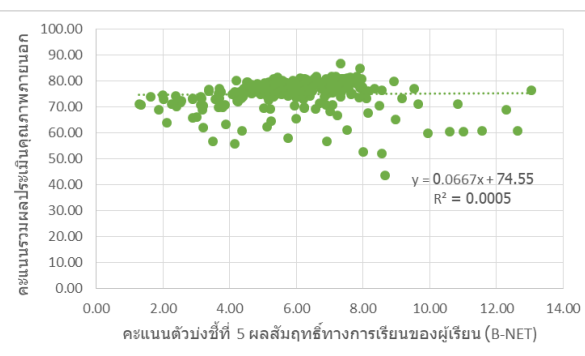
(Mean ตัวบ่งชี้ที่ 5 = 7.63 , Mean ผลประเมิน = 78.09, N=405, $r=0.54$)

แผนภาพที่ 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และคะแนนรวมผลประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ได้รับการรับรองคุณภาพ

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ไม่ได้รับการรับรองคุณภาพ

(Mean ตัวบ่งชี้ที่ 5 = 10.34, Mean ผลประเมิน = 83.16, N=155, $r=0.72$) (Mean ตัวบ่งชี้ที่ 5 = 5.95, Mean ผลประเมิน = 74.95, N=250, $r=0.02$)

แผนภาพที่ 4.6 เปรียบเทียบการกระจายของคะแนนตัวบ่งชี้ที่ 5 กับผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 3 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่ได้ใช้คะแนน B-NET เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการคิดคะแนนของตัวบ่งชี้

ผลกระทบทางบวกและทางลบจากการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ทางบวก ผลการประเมินคุณภาพคะแนนผลการทดสอบระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมของผลการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถทำนายคุณภาพของการสถานศึกษาได้ จึงเป็นหลักฐานบ่งชี้ได้ว่าคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ทางลบ การนำคะแนนผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ประเมินคุณภาพการศึกษาเพียงด้านเดียวอาจสร้างผลกระทบทางลบได้ จากหลักฐานบ่งชี้ว่าคะแนนผลการทดสอบระดับชาติเป็นตัวแปรจำแนกคุณภาพของสถานศึกษาได้อาจส่งผลกระทบทางลบให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการเปรียบเทียบคุณภาพโดยการจัดอันดับ (Ranking) ระหว่างสถานศึกษาที่มีปัจจัยทรัพยากรต้นทุนที่แตกต่างกันทั้งในด้านตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

2.1 ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของการจัดการศึกษา 5 ประเภท

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00-4.23) โดยที่การทดสอบ O-NET มีค่าผลกระทบเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก (Mean=4.23, SD=0.80) และการทดสอบ N-NET มีค่าผลกระทบเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.00, SD=1.30) สำหรับประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดเท่ากัน 2 ประเด็นในการทดสอบ O-NET คือ ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ผู้สอน และผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานภายในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.31) รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบที่มีต่อคุณภาพการศึกษา

ที่	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET*		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1	ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา	4.16 (มาก)	0.84	3.75 (มาก)	0.89	3.30 (ปานกลาง)	1.18	3.78 (มาก)	0.82	3.50 (ปานกลาง)	1.52
2	ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ระดับสมรรถนะด้านความรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา	4.21 (มาก)	0.78	3.50 (ปานกลาง)	1.07	3.39 (ปานกลาง)	1.16	3.74 (มาก)	0.81	3.17 (ปานกลาง)	1.33
3	ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้เรียน	4.08 (มาก)	0.86	3.38 (ปานกลาง)	1.30	3.43 (ปานกลาง)	1.27	3.67 (มาก)	0.93	2.00 (ปานกลาง)	1.26
4	ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ผู้สอน	4.31 (มาก)	0.72	3.75 (มาก)	1.39	3.52 (มาก)	1.24	3.83 (มาก)	0.89	3.33 (ปานกลาง)	1.37
5	ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานภายในสถานศึกษา	4.31 (มาก)	0.79	3.86 (มาก)	1.46	3.43 (ปานกลาง)	1.19	3.90 (มาก)	0.79	2.83 (ปานกลาง)	1.17
6	ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพของสถานศึกษา	4.28 (มาก)	0.80	3.86 (มาก)	1.46	3.57 (มาก)	1.12	3.86 (มาก)	0.82	3.17 (ปานกลาง)	1.17
รวม		4.23 (มาก)	0.80	3.86 (มาก)	1.26	3.44 (ปานกลาง)	1.20	3.80 (มาก)	0.84	3.00 (ปานกลาง)	1.30

หมายเหตุ * สำหรับ B-NET

ข้อ (2) ใช้ข้อความว่า ผลการสอบ B-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ระดับความรู้ความเข้าใจด้านภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัยของผู้เรียน

ข้อ (3) ผลการสอบ B-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ถึงคุณภาพและการปฏิบัติศาสนกิจที่ดีงามของผู้เรียน

2.2 ผลกระทบจากระบบรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

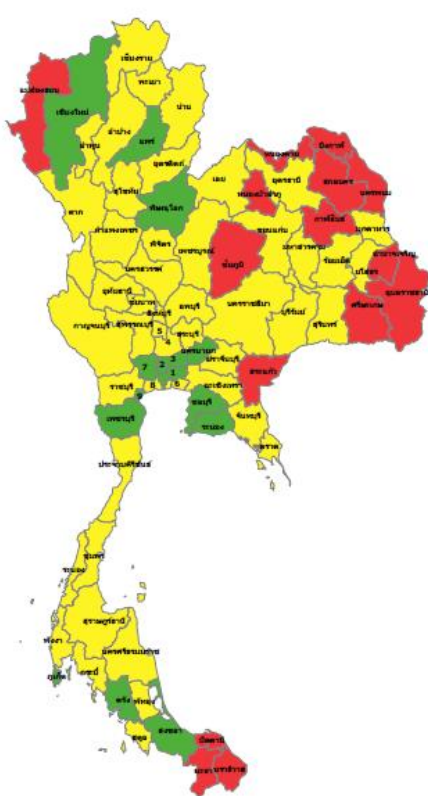
สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้พัฒนาระบบการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติด้วยแผนที่ประเทศไทยขึ้น เพื่อรายงานคะแนนผลการทดสอบเฉลี่ยของจังหวัด ทั้งภาพรวม รายวิชา ระดับชั้น ปีการศึกษา โดยกำหนดระดับสีเป็นตัวบอกระดับคุณภาพ ได้แก่ สีเขียวเป็นกลุ่มสูงมีคะแนนเฉลี่ยของจังหวัด อยู่ใน 15 อันดับแรก สีเหลืองมีคะแนนเฉลี่ยของจังหวัด อยู่ในอันดับที่ 16 – 62 และสีแดงมีคะแนนเฉลี่ยของจังหวัด อยู่ในอันดับที่ 63 – 77

นวัตกรรมการรายงานคะแนนสอบนี้ช่วยให้เห็นผลกระทบของการทดสอบที่มีต่อคุณภาพการศึกษาในเชิงพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้สามารถติดตามและประเมินผลกระทบพื้นที่จังหวัดที่มีคุณภาพอยู่ในกลุ่มต่างๆได้ โดยหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องจะได้มองเห็นภาพชัดเจนและพัฒนาได้ตรงจุดมากที่สุด ตลอดจนการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่วิเคราะห์ผ่านพื้นที่จังหวัดได้

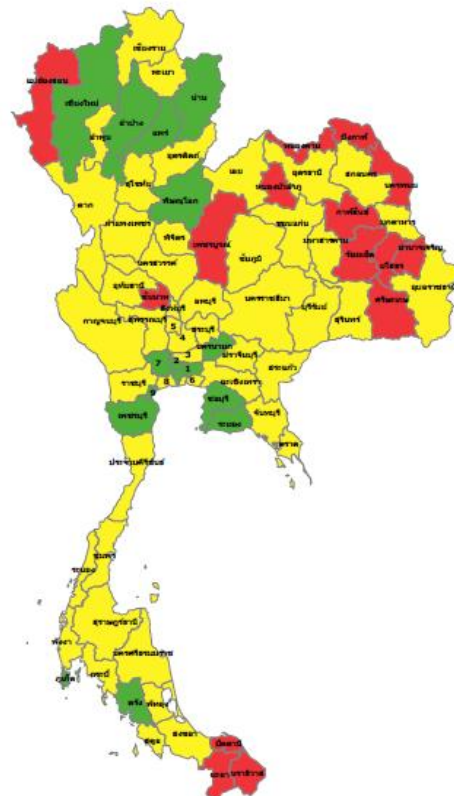
ตัวอย่างการรายงานผลคะแนนของรายวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังแผนภาพที่ 4.7

ระดับคุณภาพของคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) 3 ระดับตามสี ดังนี้

- กลุ่มสูง (คะแนนเฉลี่ยของจังหวัด อยู่ใน 15 อันดับแรก)
- กลุ่มปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยของจังหวัด อยู่ในอันดับที่ 16 - 62)
- กลุ่มต่ำ (คะแนนเฉลี่ยของจังหวัด อยู่ในอันดับที่ 63 - 77)

คะแนน O-NET วิชาคณิตศาสตร์ ปี 2561

คะแนน O-NET วิชาวิทยาศาสตร์ ปี 2561

แผนภาพที่ 4.7 ตัวอย่างการรายงานผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ด้วยแผนที่ประเทศไทย

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่า คะแนนผลการทดสอบระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมของผลการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถทำนายคุณภาพของการสถานศึกษาได้ ซึ่งเป็นหลักฐานบ่งชี้ได้ว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) **กระทรวงศึกษาธิการ**ควรขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยการออกแบบระบบฐานข้อมูลการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากคะแนนผลการทดสอบระดับชาติอย่างจริงจังในทุกประเภทการทดสอบที่เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายนอก

(2) **หน่วยงานต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษา** ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติที่จะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

(3) **สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)** ควรขับเคลื่อนและพัฒนานวัตกรรมการรายงานผลและแปลความหมายของคะแนนการทดสอบระดับชาติให้กับสถานศึกษาได้นำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(4) **สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)** ควรนำผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการวางแผน กำหนดทิศทาง และพัฒนาการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

(5) **สถานศึกษา**ควรวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้สารสนเทศจากผลการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ประเด็นผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากการนำผลสอบระดับชาติไปใช้ของผู้เรียนเพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ผลกระทบจากผลสอบระดับชาติต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผู้เรียนเข้าถึงโอกาสในการสำเร็จการศึกษา การเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การสมัครเข้าทำงาน การได้รับทุนการศึกษา และการได้รับการเชิดชูเกียรติ จำแนกผลได้ตามประเภทการทดสอบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 2.1 ผลกระทบของการใช้คะแนน O-NET ในการเข้าถึงโอกาส มีดังนี้

(1) การสำเร็จการศึกษา

สำหรับการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สพฐ. ได้กำหนดให้คิดคะแนน O-NET เป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 30 กล่าวคือ GPA ที่นักเรียนศึกษาในโรงเรียน 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 70 เมื่อรวมกับคะแนน O-NET ที่คิดค่า GPA ร้อยละ 30 จึงจะเป็น GPA รวมของนักเรียน โดยให้แสดงไว้ในระเบียนแสดงผลการเรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ แบบ ปพ.1

ผลกระทบจากการนำคะแนน O-NET มารายงานในแบบ ปพ.1 เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ความสำคัญกับคะแนน O-NET ที่จะปรากฏในรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในมุมมองของผู้เรียนที่ผ่านการสอบมาแล้วมองว่าเกิดผลกระทบต่อคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร (GPAX) ในขณะที่บางมุมมองก็ให้ความเห็นว่าทำให้นักเรียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสอบ O-NET ที่มีผลกระทบต่อตนเองและคุณภาพโรงเรียน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...สอบโอเน็ตไม่ได้นำไปยื่นเข้ามหาวิทยาลัย สำหรับของตนเองได้ยื่นเข้ารอบพอร์ตพรีโอแล้ว แต่ก็ต้องทำให้ได้คะแนนดีๆ เพราะคะแนนสอบก็จะไปปรากฏในทรานสคริปต์” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

“...เป็นการสอบที่สำคัญเพราะมีผลกับตนเองในการจบการศึกษาและก็มีผลต่อโรงเรียนถ้าทำคะแนนไม่ดี” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

อย่างไรก็ตาม GPAX ถ่วงน้ำหนักดังกล่าวไม่ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ เพราะในรอบของระบบการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย (TCAS) ที่ใช้ GPAX นั้นไม่ได้นำ GPAX ถ่วงน้ำหนักมาใช้ การนำเสนอไว้ในใบ ปพ.1 จึงถูกมองว่ายังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์เพียงแสดงไว้ในหลักฐานการสำเร็จการศึกษาเท่านั้น ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...หากใครสอบโอเน็ตได้น้อย ก็จะมีผลต่อ GPA รวมของตนเอง เพราะจะถูกถ่วงน้ำหนักทำให้ติดในทรานสคริปต์ หากนำไปใช้ทำอะไรก็อาจจะไม่มีผลกระทบได้” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

“...คะแนนไม่ได้นำมาใช้ ก็ดูเหมือนว่าถ้าเราไม่ตั้งใจสอบก็มีผลต่อตัวเอง เพราะสอบได้ครั้งเดียว อย่างตัวเองนำคะแนนยื่นรอบพอร์ต ก็ไม่ได้ใช้คะแนนโอเน็ต” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

ในขณะที่ครูผู้สอนในโรงเรียนที่รับผิดชอบงานทะเบียนมองว่านักเรียนที่สำเร็จการศึกษายังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากเกรดเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก จึงเป็นภาระที่โรงเรียนต้องดำเนินการนำคะแนนที่ถ่วงน้ำหนักจาก สทศ. เข้าระบบ School MIS เพื่อจัดทำแบบ ปพ.1 ให้เสร็จทันก่อนนักเรียนสำเร็จการศึกษา ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...ในกรณีที่จัดการกับนักเรียนที่สอบกรณีพิเศษ ต้องนำคะแนนสอบโอเน็ตเข้ามาถ่วงน้ำหนักกับคะแนน GPA ก็เจอปัญหาพอสมควร เพราะกว่าจะเข้าระบบ นำคะแนนมาถ่วงแล้วพิมพ์รายงานออกมา ส่วนตัวมองว่ามันเป็นปัญหา เพราะ GPA ที่ถ่วงน้ำหนักนักเรียนก็ไม่ได้นำไปใช้ทำอะไร” (สัมภาษณ์ครู, ต.ค.62)

ตัวอย่างแสดงใน ปพ.1 การรายงานคะแนนผลการทดสอบระดับชาติ และสัดส่วนผลการเรียนและผลการสอบระดับชาติ

ผลการทดสอบระดับชาติ				
O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6				
ภาษาไทย	คะแนนเต็ม	100.00	ได้	100.00
สังคมศึกษา	คะแนนเต็ม	100.00	ได้	100.00
คณิตศาสตร์	คะแนนเต็ม	100.00	ได้	100.00
วิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	100.00	ได้	100.00
ภาษาอังกฤษ	คะแนนเต็ม	100.00	ได้	100.00
สัดส่วนผลการเรียนและผลการทดสอบระดับชาติ				
1. ร้อยละ 70 ของผลการเรียนเฉลี่ยตลอด 3 ปี (ม.4-6)			=	2.80
2. ร้อยละ 30 ของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน			=	1.20
3. ผลการเรียนเฉลี่ยรวม			=	4.00

(2) การเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง เช่น โรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จะมีการสอบคัดเลือกนักเรียน พร้อมกับใช้ผลสอบ O-NET สำหรับจัดห้องเรียนของนักเรียนตามระดับคะแนน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบันผ่านระบบ TCAS มี 5 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ใช้คะแนน GPAX และผลงานทางวิชาการ หรือผลงานที่โดดเด่น ในรอบนี้ไม่ใช้คะแนน O-NET

รอบที่ 2 โควตา (Quota) ขึ้นอยู่กับแต่ละมหาวิทยาลัย ใช้คะแนน 9 วิชาสามัญ (บางวิชา) และความถนัดทั่วไป (GAT) ความถนัดวิชาชีพ (PAT) ใช้ O-NET บางวิชาในการพิจารณาการผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของคณะที่รับ

รอบที่ 3 รับตรงร่วมกัน (รับตรงทั่วประเทศ) ขึ้นอยู่กับแต่ละมหาวิทยาลัย ใช้คะแนน 9 วิชาสามัญ (บางวิชา) และความถนัด (PAT) ใช้ O-NET บางวิชาในการพิจารณาการผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของคณะที่รับ

รอบที่ 4 รับกลางร่วมกัน (Admission) ใช้คะแนน O-NET 20-30 % นำมาเป็นสัดส่วนในการคำนวณ

รอบที่ 5 รับตรงอิสระ ขึ้นอยู่กับแต่ละมหาวิทยาลัย ใช้คะแนน 9 วิชาสามัญ(บางวิชา)และความถนัด (PAT) ใช้ O-NET บางวิชาในการพิจารณาการผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของคณะที่รับ

จากรอบการคัดเลือกดังกล่าว พบว่า รอบที่ 4 Admission เป็นรอบที่คะแนน O-NET มีผลกระทบต่อ นักเรียนที่จะยื่นคะแนนในรอบนี้มากที่สุด โดยจะต้องใช้คะแนน O-NET ใน 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ในสัดส่วนถึง 20-30% และสำหรับนักเรียนที่สมัครเข้าโครงการ กสพท. (เรียนต่อแพทย์) จะต้องใช้คะแนน O-NET แต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 60 คะแนน จึงจะมีสิทธิ์ยื่นสมัครเรียนในคณะแพทย์ได้ เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

จากความคิดเห็นของนักศึกษาที่ผ่านการสอบมาแล้วมีความคิดเห็นว่าคะแนนสอบ O-NET ไม่ส่งผลกระทบต่อตนเองในการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากไม่ได้นำคะแนน O-NET ไปใช้ในการนำไปยื่นเข้ามหาวิทยาลัย เพราะรอบที่ 2 ของการยื่นเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ใช้คะแนน O-NET ในการประเมิน ทำให้ไม่ส่งผลกระทบ” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

“...ไม่มี เนื่องจากไม่ได้ใช้ เพราะยื่นเข้ามหาวิทยาลัยในรอบที่ 2 ซึ่งใช้คะแนน GAT-PAT และ 9 วิชาสามัญ” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

“...ในเรื่องอุปสรรค ไม่ค่อยได้รับผลกระทบเท่าไร เพราะเข้ามหาวิทยาลัยในรอบที่ไม่ใช้คะแนน O-NET” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

“...คิดว่าในการยื่นเข้าทำงานกับบริษัทในอนาคตเกรดในระดับมหาวิทยาลัยมีความสำคัญกว่า นอกจากจะเรียนไม่จบในระดับอุดมศึกษาจึงจะได้ยื่นคะแนน O-NET ในการเข้าทำงาน” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

“...ไม่ส่งผลเท่าไร เพราะคะแนนที่ใช้ในการยื่นไม่มีคะแนน O-NET ไม่มีอุปสรรคของการประเมินด้วยคะแนนสอบ O-NET อาจจะเป็นเพราะได้ที่เรียนทำให้ไม่มีความกดดันหรือความเครียดต่าง ๆ” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

“...ไม่ได้ส่งผลกระทบ เพราะด้วยผลคะแนนที่ออกมาดี และคณะที่ต้นเล็งก็ไม่มีการใช้คะแนน O-NET เป็นเกณฑ์ในการยื่นคะแนน” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

อย่างไรก็ตามยังพบว่า บางความคิดเห็นของนักศึกษามีความคิดเห็นว่าคะแนนสอบ O-NET จะมีผลกระทบสำหรับคนที่ต้องมีการใช้คะแนนทั้งในรอบ Admission และการสัมภาษณ์ในบางสาขาวิชา ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“คะแนน O-NET มีผลต่อการยื่นเข้ามหาวิทยาลัยในคณะที่คาดหวังหากคะแนนมากก็มีโอกาสในการเข้ามหาวิทยาลัยมากขึ้น แต่ในกรณีที่ไม่ได้ใช้คะแนน O-NET ในการคิดคะแนน ก็มีผลในกรณีที่สอบสัมภาษณ์และดูคะแนน O-NET ในแฟ้มสะสมผลงาน ซึ่งมีผลต่อภาพลักษณ์และเป็นคะแนนที่ติดตัวไปตลอด รวมถึงคะแนน O-NET ของนักเรียนส่งผลชื่อเสียงของโรงเรียนจึงจำเป็นต้องทำคะแนนให้ออกมาดี” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

“คะแนนสอบ O-NET เป็นคะแนนที่ช่วยดึงคะแนนรวมของรอบ admission ให้เพิ่มขึ้น เนื่องจาก เป็นข้อสอบที่เป็นเนื้อหาพื้นฐาน ทุกคนสามารถทำคะแนนได้ดีได้ ทำให้ไม่เกิดข้อได้เปรียบ เสียเปรียบของคนที่ยื่นพิเศษกับไม่ได้เรียน เพราะคนที่เรียนพิเศษเยอะๆ อาจทำคะแนน GAT PAT หรือ 9 วิชาสามัญที่เป็นเนื้อหาหนักนอกเหนือจากที่เรียนในห้องได้ดีกว่า” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

(3) การได้รับการเชิดชูเกียรติ

ผลการศึกษาริบท พบว่า โรงเรียนมีการเชิดชูเกียรติโดยมอบเกียรติบัตรให้นักเรียนที่ได้คะแนน O-NET สูงสุด หรือทำคะแนน O-NET ได้เต็ม หรือการขึ้นป้ายติดหน้าโรงเรียนให้ผู้ปกครองประชาชนได้เห็นทั่วหน้า เขตพื้นที่การศึกษามีการเชิดชูเกียรติโดยมอบเกียรติบัตรและโล่ให้กับโรงเรียนที่มีคะแนน O-NET สูงสุด หรือมีพัฒนาการที่สูงขึ้น หรือ บรรลุเป้าหมายของเขตพื้นที่ ผลกระทบดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการนำคะแนน O-NET มาใช้ในการเสริมแรงสร้างขวัญและกำลังใจ ช่วยให้เห็นแบบอย่างที่ดี และเป็นแรงเสริมแรงกระตุ้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไป

ประเด็นผลกระทบที่ 2.2 ผลกระทบของการใช้คะแนน V-NET ในการเข้าถึงโอกาส มีดังนี้

ผลกระทบของการใช้คะแนน V-NET ในการเข้าถึงโอกาส จากการศึกษาบริบท สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม พบว่า คะแนน V-NET ไม่ได้กำหนดเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ไม่ได้ใช้เป็นคะแนนองค์ประกอบในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามในสถานศึกษาอาชีวยังให้ความสำคัญกับนักศึกษาผู้ที่ทำคะแนน V-NET ได้สูง โดยการมอบเกียรติบัตรและรางวัล ผลกระทบดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการนำคะแนน V-NET มาใช้ในการเสริมแรงสร้างขวัญและกำลังใจ ช่วยให้เห็นแบบอย่างที่ดี และเป็นแรงเสริมแรงกระตุ้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไป

“ผู้เรียนยังไม่เห็นความสำคัญของผลการทดสอบเนื่องจากไม่มีผลโดยตรงต่อการมีโอกาสดูแลต่อ เข้าทำงาน” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ก.ค.62)

“V-NET ยังเป็นการสอบวัดคุณภาพของการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาอาชีวศึกษาในด้านทักษะพื้นฐาน ซึ่งยังไม่ได้ใช้คะแนน V-NET ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ จึงควรมีการบูรณาการความร่วมมือทั้งสถานศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันคุณวุฒิ สมาคมวิชาชีพต่างๆ มาคิดทำร่วมกันในการทดสอบระดับชาติ ให้สอดคล้องกับการทดสอบสมรรถนะทางวิชาชีพ” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“ทางวิทยาลัยเราก็จะมีการมอบเกียรติบัตร รางวัลให้กับนักศึกษาที่สอบคะแนน V-NET ได้สูงที่สุดทุกปี เพื่อเป็นกำลังใจแบบอย่างให้รุ่นน้อง” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“ได้เรียนต่อ ปวส. ที่วิทยาลัยเดิม ตอนนั้นสอบ V-NET ปวช.ปี 3 ก็ไม่ได้นำคะแนนสอบมาใช้ก็เข้าใจว่าเป็นการสอบเพื่อประเมินคุณภาพวิทยาลัยเท่านั้น” (สัมภาษณ์นักศึกษา, ก.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 2.3 ผลกระทบของการใช้คะแนน I-NET ในการเข้าถึงโอกาส มีดังนี้

ผลกระทบของการใช้คะแนน I-NET ในการเข้าถึงโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สำหรับนักเรียนที่มุ่งการศึกษาต่อในวิทยาลัยอิสลามศึกษา หรือมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับอิสลามศึกษา คะแนน I-NET เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิจารณา โดยเฉพาะหากเป็นหลักสูตรนานาชาติ ที่ต้องใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอาหรับ ภาษามลายู จะมีการพิจารณาคะแนน I-NET ในรายวิชาเหล่านี้ประกอบคุณสมบัติการเข้าศึกษาต่อด้วย นอกจากนี้สำหรับนักเรียนที่ต้องการสมัครทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ คะแนน I-NET เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพิจารณาทุนการศึกษาดังกล่าว อย่างไรก็ตามสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาสามัญทั่วไป คะแนนสอบ I-NET ยังไม่ได้ถูกกำหนดให้ใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาในการเข้าศึกษาต่อ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ตั้งแต่การทดสอบ I-NET 10 ปีที่ผ่านมา ยังไม่มีการนำผลไปใช้หรือนำผลไปมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนเลย หรือมีส่วนน้อยมากที่เมื่อเด็กสอบได้คะแนนเต็มก็มีการมอบรางวัลเป็นทุนการศึกษาเท่านั้น เมื่อเด็กเหล่านี้ได้คะแนนดีแล้วก็ไม่มีผลว่าจะสามารถต่อยอดในอนาคตได้หรือไม่อย่างไร แค่เพียงกับการตั้งโชว์ที่บ้านเพื่อเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในครอบครัวเท่านั้นว่าเรามีความภูมิใจกับสิ่งนี้” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

“จากที่เคยไปคุยในเวทีโดยเฉพาะ สข.จังหวัดสุทล เค้าเคยทำ เวลาเด็กเหล่านี้จะไปสมัครที่โรงเรียนไหนในจังหวัดสุทล จะต้องใช้ผลของ I-NET เข้าไปด้วย เช่นประเทศมาเลเซีย ได้มีการจัดสอบ SPM ซึ่งการสอบนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับที่เรียนในห้องเรียนหรือโรงเรียนนั้นๆ

แต่จะเป็นระบบของการสอนในระดับชาติ ที่เมื่อนักเรียนสอบแล้วนักเรียนสามารถนำผลการสอบ SPM ไปยื่นสมัครสอบในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้นได้ หรือสมัครเรียนในระดับมหาวิทยาลัยก็ได้...อยากเห็นว่า เด็กจบชั้นชานาวิยให้ออกมาเลยว่าผลออกเป็นรายวิชาให้ออกเป็นคะแนนเลย แล้วสามารถเอาผลคะแนนนี้ยื่นต่อในต่างประเทศ โดยไม่ต้องใช้ซองเอกซนของเรา หากใช้ผลนี้ได้จะสามารถช่วยให้นักเรียนมีทางเลือกในการเรียนได้มากยิ่งขึ้น เช่น ประเทศอียิปต์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น โดยการยื่นผลการ National test ในประเทศไทย ถ้าเราทำแบบนี้ได้ถือว่าสุดยอด” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

“จากมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้มีการเปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา ก็ไม่ได้มีการนำผล I-NET มาใช้ยื่นในการสมัครสอบเข้าเรียนต่อ โดยการยื่นมาสมัครสอบหรือเรียนต่อได้ใช้วุฒิของทางโรงเรียนเท่านั้น มันเลยเป็นจุดด้อยของนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่อ เพราะไม่มีพื้นฐานที่จะสามารถต่อยอดในระดับช่วงชั้นนั้นได้ นี่เป็นจุดด้อยที่เป็นฐานของทางมหาวิทยาลัยกำลังปรับปรุง” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 2.4 ผลกระทบของการใช้คะแนน B-NET ในการเข้าถึงโอกาส มีดังนี้

ผลกระทบของการใช้คะแนน B-NET ในการเข้าถึงโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น พบว่า มีการใช้คะแนน B-NET เป็นเกณฑ์พิจารณาเงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาของสามเณรในกรณีที่สอบไม่ผ่านนักธรรม ทั้งนี้ข้อเสนอแนะว่าควรนำคะแนน B-NET ไปใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“สำหรับนักเรียนบางคนที่ไม่ผ่านนักธรรม เราก็จะพิจารณาจากคะแนน B-NET เพื่อสำเร็จการศึกษา ก็พยายามเน้นย้ำให้สามเณรเห็นความสำคัญของการสอบ เพราะเป็นการวัดความรู้ภูมิธรรมของสามเณร” (สัมภาษณ์พระอาจารย์, ต.ค.62)

“...สามเณรที่ตั้งใจจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยจะต้องเตรียมสอบหลายอย่าง ทั้ง 9 วิชาสามัญ สอบ GAT-PAT สอบ O-NET สอบนักธรรม แล้วก็ต้องมาสอบ B-NET ทั้งที่ไม่ได้นำไปใช้ยื่นมหาวิทยาลัย ก็คิดว่าหากนำคะแนน B-NET ไปใช้ยื่นได้ก็คงจะดีและมีประโยชน์มากขึ้น” (สัมภาษณ์ผู้เรียน, ต.ค.62)

“เราก็อยากเสนอให้มีการพิจารณาคะแนน B-NET เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกพระเณรเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการนำคะแนน B-NET ไปรายงานในแบบ ปพ.1 ของผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการสอบเพิ่มขึ้น ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“..ทาง สพฐ. ก็มีการนำ O-NET มาถ่วงน้ำหนักกับ GPA ทางรร. พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ก็น่าจะมีความชัดเจนในการให้นำ B-NET มารายงานในแบบ ปพ.1 ของผู้เรียนสามเณร ให้เขาเห็นว่าการสอบมีความสำคัญและเป็นประโยชน์กับสามเณรเอง” (สัมภาษณ์นักวิชาการ, พ.ย.62)

อย่างไรก็ตามในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญยังคงได้ให้ความสำคัญกับนักเรียนสามเณรผู้ที่ทำคะแนน B-NET ได้สูง โดยการมอบเกียรติบัตร รางวัล และทุนการศึกษา เช่น ทุนเฉลิมราชกุมารี ผลกระทบดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการนำคะแนน B-NET มาใช้ในการเสริมแรงสร้างขวัญและกำลังใจ ช่วยให้เห็นแบบอย่างที่ดี และเป็นแรงเสริมแรงกระตุ้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสามเณรให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไป

ประเด็นผลกระทบที่ 2.5 ผลกระทบของการใช้คะแนน N-NET ในการเข้าถึงโอกาส มีดังนี้

เนื่องด้วยผู้เรียน กศน. สามารถสำเร็จการศึกษาได้ภายใน 4 ภาคเรียน หรือประมาณ 2 ปี หากผู้ใดไม่สำเร็จตามเวลาก็กียังมีโอกาสเรียนต่อไปได้ในอีกหลายภาคเรียน และเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย (1) เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) จำนวน 20 ชั่วโมง (2) ไม่สอบตกในรายวิชาใด (3) เข้าสอบปลายภาค โดยต้องได้คะแนนสอบไม่น้อยกว่า 30 % หรือ ไม่น้อยกว่า 12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน และ(4) ต้องเข้าสอบ N-NET ผลกระทบของการใช้คะแนน N-NET ในการเข้าถึงโอกาส สรุปได้ดังนี้

(1) การสำเร็จการศึกษา

ข้อกำหนดเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา กศน. คือ การที่ผู้เรียน กศน.เข้าสอบ N-NET ทั้งนี้การสอบ N-NET จะมีการดำเนินการสอบ 2 ครั้งใน 1 ปีการศึกษา หากผู้เรียนคนใดพลาดโอกาสในการสอบทั้ง 2 ครั้งจะสามารถสอบผ่านคอมพิวเตอร์ได้ ในระบบ e-exam ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบ N-NET จึงถือว่าช่วยนักศึกษา กศน.ได้เข้าถึงโอกาสการสำเร็จการศึกษา

(2) การเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

นักศึกษา กศน.สามารถนำคะแนนสอบ N-NET ไปใช้สำหรับการยื่นเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ เช่น โรงเรียนเจ้าอาภากร โรงเรียนนายสิบทหารบก เป็นต้น สำหรับการเข้าเรียนระดับมหาวิทยาลัยนั้นแม้ว่าไม่ได้ใช้คะแนน N-NET ในการพิจารณา แต่ถือว่า N-NET เป็นใบเบิกทางให้ได้วุฒิการศึกษาที่สมบูรณ์ได้

“...แต่กลุ่มที่จะได้รับผลประโยชน์อีกส่วนหนึ่งคือ กลุ่มที่เรียนในระบบแล้วไม่จบ แล้วมาอยู่กับเรา มีความตั้งใจที่จะพัฒนาตัวเอง มั่นว่าจะเอาตรงนี้ไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ที่จะวัดผลการเรียนรู้ของตัวเองได้ เพราะฉะนั้นในการสอบ n-net ไม่น่าจะเอามาวัดนักเรียนทุกคน ผมคิดว่าน่าจะมีประโยชน์มากกว่า และน่าจะมีประโยชน์กับนักเรียน กศน. มากกว่า” (สนทนากลุ่ม กศน., ต.ค.62)

(3) การได้รับโอกาสจากการเป็นผู้พลาดโอกาส ด้อยโอกาส และขาดโอกาส

จากการสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบในสถานพินิจเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับเด็กและเยาวชนที่เข้ามาในสถานพินิจฯ ซึ่งนับว่าเป็นเด็กผู้พลาดโอกาสและผิดพลาดในชีวิต ในกระบวนการจัดการศึกษาจะเหมือนกับ กศน. ทั่วไปทุกประการ รวมทั้งกระบวนการจัดสอบ N-NET แต่จะเป็นการจัดสอบในสถานพินิจให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ โดยครู กศน.ประจำสถานพินิจจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ผมมาเป็นครูอยู่ที่นี้มาหลายสิบปีแล้ว เห็นเด็กที่เข้ามาอยู่ในสถานพินิจหลายรูปแบบ พวกเขายังต้องการโอกาสจากสังคมที่จะกลับตัวเป็นคนดี ทางเราก็กจัดการศึกษา กศน.ให้ทั้งให้ความรู้ให้อาชีพ อำนวยให้เขาได้เรียนได้สอบกับ กศน. N-NET ก็ต้องจัดให้เขาได้สอบเหมือนเด็ก กศน.ทั่วไปที่ต้องเข้าสอบเหมือนกัน จะได้เรียนจบตามกำหนด” (ครูประจำสถานพินิจ, ต.ค.62)

จึงถือได้ว่าเป็นตัวอย่างหนึ่งของการได้รับโอกาสทางการศึกษาจาก กศน.ที่เป็นหน่วยงานมอบโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ให้มีโอกาสอีกครั้งหนึ่งในชีวิต

(4) การได้รับการเชิดชูเกียรติ

กศน.ระดับจังหวัด กศน.ระดับอำเภอ มีการเชิดชูเกียรติโดยมอบเกียรติบัตรให้นักเรียน ครู และ กศน.ที่ทำคะแนน N-NET ได้สูงสุด หรือบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัดที่กำหนดไว้ ผลกระทบดังกล่าว ถือ

ได้ว่าเป็นการนำคะแนน N-NET มาใช้ในการเสริมแรงสร้างขวัญและกำลังใจ ช่วยให้เห็นแบบอย่างที่ดี และเป็นแรงเสริมแรงกระตุ้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไป ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“แรงจูงใจที่เราได้คือ ทุกคนจะผ่านเกณฑ์ เราได้ไปปรับเกียรติบัตรระดับภาค เป็นแรงจูงใจให้ครูในการทำงาน ทำอย่างไรเราถึงจะได้เกียรติบัตรนี้ กลับไปพัฒนา กลับไปให้ความรู้กับนักศึกษาเข้าสอบ เพื่อให้ได้ผ่านเกณฑ์ตรงนั้น และในระดับจังหวัดก็มีชื่อ ถ้าวามมีประโยชน์อย่างไร อย่างน้อยก็มีสิ่งที่ดี มีเกียรติบัตรมาเขียนในรายงานการประเมินตนเอง” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

ผลกระทบทางบวกและทางลบจากการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด

ทางบวก

ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาจากการใช้คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติในเรื่องต่างๆ เช่น ยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การสำเร็จการศึกษา ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงาน ยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน

ทางลบ

กรณีที่ผู้เรียนที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติแล้วไม่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อที่สูงขึ้นได้จะส่งผลกระทบให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและไม่เห็นความสำคัญของการสอบ ตัวอย่างเช่น การทดสอบ V-NET และ I-NET ยังไม่ได้นำไปใช้กำหนดเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา และไม่ได้ใช้เป็นคะแนนองค์ประกอบในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

ผลการติดตามการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนที่ได้้นำคะแนนสอบระดับชาติไปใช้ ในทุกประเภทการทดสอบ ผู้เรียนได้นำคะแนนสอบระดับชาติไปใช้ในการยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นสูงที่สุดในการทดสอบ O-NET คิดเป็นร้อยละ 86.57 รองลงมามีไปใช้ในการยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงานในการทดสอบ N-NET คิดเป็นร้อยละ 68.14 อย่างไรก็ตามพบว่ามีผู้นำไปยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน และอื่นๆ ดังรายละเอียดตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนผู้เรียนที่ได้้นำคะแนนสอบระดับชาติไปใช้ในเรื่องต่างๆ

ที่	รายการ	O-NET (N=2,643)		V-NET (N=152)		I-NET (N=353)		B-NET (N=109)		N-NET (N=113)	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1	ยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	2,288	86.57	82	53.95	168	47.59	77	70.64	68	60.18
2	ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงาน	303	11.46	79	51.97	100	28.33	29	26.61	77	68.14
3	ยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา	438	16.57	38	25.00	64	18.13	22	20.18	14	12.39
4	บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน	886	33.52	56	36.84	134	37.96	43	39.45	19	16.81
5	ไม่ระบุ	91	3.44	-	-	111	31.44	3	2.75	2	1.77

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาจากการใช้คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติในเรื่องต่างๆ เช่น ยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงาน ยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน การสำเร็จการศึกษา เป็นต้น ซึ่งหากการทดสอบไม่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อที่สูงขึ้นได้จะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนขาดแรงจูงใจและไม่เห็นความสำคัญของการสอบ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ควรมีการดำเนินการดังนี้

(1.1) ควรศึกษาวิจัยผลกระทบของการนำคะแนน O-NET ไปใช้เป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาและคณะต่างๆ

(1.2) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันต่างๆ ของประเทศไทย และต่างประเทศได้

(1.3) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สงฆ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) หรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้

(2) กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรร่วมกันกำหนดแนวทางการนำคะแนน B-NET รายงานในรูปแบบแสดงผลการเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ในสัดส่วนของ GPAX : O-NET : B-NET ที่เหมาะสม

(3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในการสร้างระบบการทดสอบที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการรายงานผลทั้งการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ และการทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพที่สัมพันธ์กับค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ควรจะได้รับ

ประเด็นผลกระทบที่ 3 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากความเสมอภาค สิทธิ โอกาส และ การใช้ทรัพยากรในการพัฒนาผู้เรียน ผลกระทบจากผลสอบระดับชาติต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พบว่า ผู้เรียนทุกคนมีความเสมอภาคและได้โอกาสอย่างทั่วถึงในการได้รับสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติ อย่างเท่าเทียมกันตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล ความแตกต่างของผลการประเมินคุณภาพของคะแนนสอบ ระดับชาติตามตัวแปรพื้นที่ตั้งและขนาดโรงเรียน การเรียนกวดวิชาของผู้เรียน การติวข้อสอบ และการใช้ ทรัพยากรในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1.1 พันธกิจของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในพันธกิจที่ 1 ดำเนินการเกี่ยวกับการ จัดทำระบบ วิธีการทดสอบและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษา มีผลการ ดำเนินงานดังนี้ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) ได้จัดทำระบบ วิธีการทดสอบและ พัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และในทุกประเภทการสอบ (ในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย) สำหรับการประเมินความรู้ ความคิด รวบรวมตามเกณฑ์คุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้น พื้นฐาน (O-NET) ซึ่งมีการนำเสนอสารสนเทศการสอบ O-NET จำแนกตามชั้นปี และสถาบันการศึกษาตาม สังกัดตามมาตรฐานการรายงานผลอย่างถูกต้องและครบถ้วน รวมถึงการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้าน อิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกกระบบโรงเรียน (N-NET) การ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้าน อาชีวศึกษา (V-NET) โดยผลการทดสอบเป็นไปตามมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานการบริหารการทดสอบ มาตรฐานบุคลากรด้านการทดสอบ มาตรฐานการพัฒนาแบบทดสอบ มาตรฐานการพิมพ์ การรับ/ส่ง การตรวจและการประมวลผล มาตรฐานการรายงานผลและการนำผลไปใช้

สถาบันทดสอบฯ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารจัดการคลังข้อสอบ (Item Bank) และระบบการจัดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Testing) เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการจัดการคลัง ข้อสอบเพื่อสร้างข้อสอบผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งการบริการทดสอบ GAT/PAT วิชาสามัญ 9 วิชา และสอบ วัดระดับสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา รวมถึงระบบกลางการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาหรือ Thai university Central Admission System (TCAS)

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สทศ. คือ นวัตกรรมทดสอบ O-NET วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรูปแบบข้อสอบอัตนัย สถาบันทดสอบฯ ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ และมีระบบ การจัดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Testing) โดยได้มีการเพิ่มศักยภาพ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ใน การจัดระบบการจัดสอบด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Testing) และยังมีระบบอำนวยความสะดวกการจัดสอบ สำหรับผู้พิการ อาทิ อักษรเบลล์ อักษรตัวขยาย สำหรับผู้พิการทางสายตา

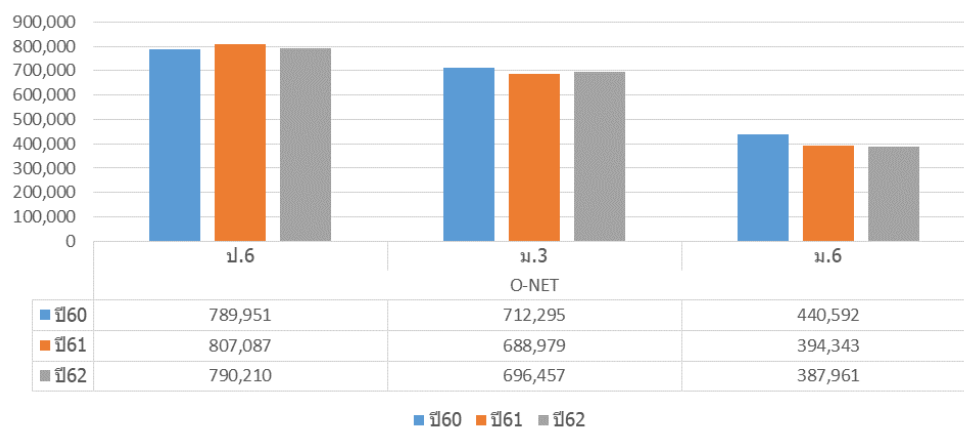
1.2 จำนวนผู้มีสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติ

ผู้มีสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติเป็นผู้เรียนที่กำลังศึกษาในที่สุดท้ายของระดับการศึกษา แต่ละประเภท พบว่า 3 ปีซ้อนหลังจำนวนนักเรียนของแต่ละระดับชั้นในแต่ละประเภทการทดสอบมีสัดส่วน ของจำนวนผู้สอบค่อนข้างใกล้เคียงกัน ทั้งนี้พบว่าจำนวนผู้เรียนในการทดสอบ O-NET ชั้นม.6 และ N-NET ทุก ระดับชั้น มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ รายละเอียดดังตารางที่ 4.4 และแผนภาพที่ 4.8-4.12

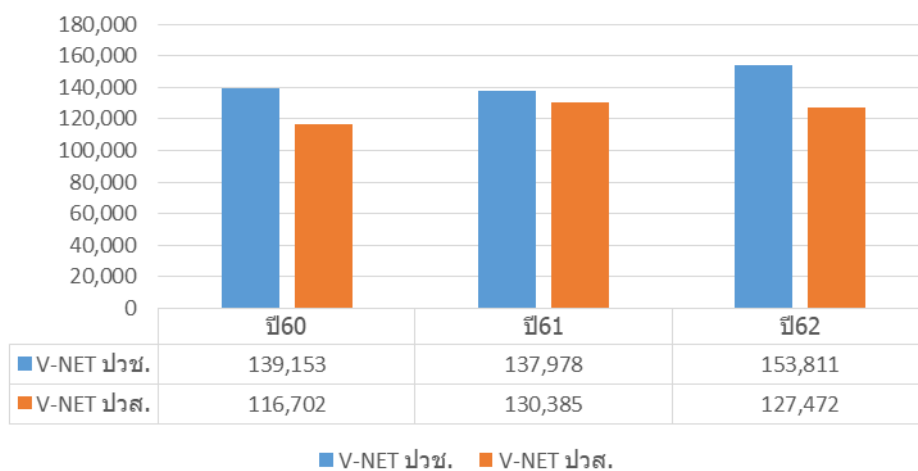
ตารางที่ 4.4 จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบสามปีย้อนหลังระหว่างปีที่สอบ 2560 – 2562

ประเภทของการทดสอบ	ระดับชั้นผู้เข้าสอบ	จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบในปี		
		ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
O-NET	ป.6	789,951	807,087	790,210
	ม.3	712,295	688,979	696,457
	ม.6	440,592	394,343	387,961
V-NET	ปวช.	139,153	137,978	153,811
	ปวส.	116,702	130,385	127,472
I-NET	ระดับต้น	36,172	34,732	33,894
	กลาง	20,345	21,573	22,832
	ปลาย	9,731	9,808	11,115
B-NET	ม.ต้น	7,325	7,223	6,795
	ม.ปลาย	3,115	2,908	2,913
N-NET	ป.6	8,528	8,214	7,718
	ม.3	65,532	62,096	54,515
	ม.6	94,745	93,086	81,876

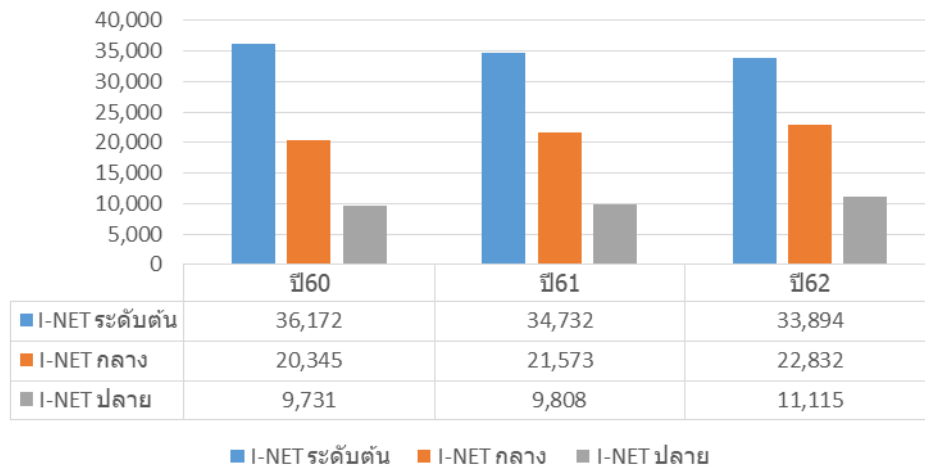
ที่มา รายงานประจำปีของ สทศ.

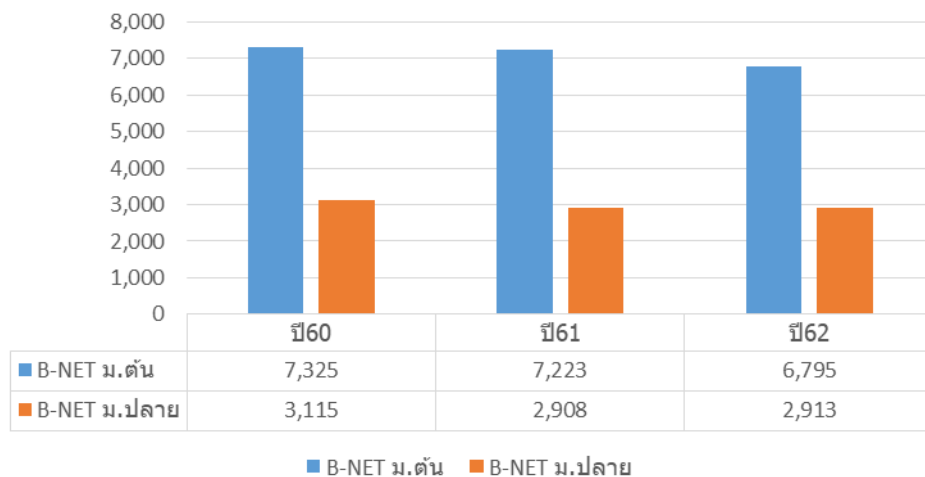
แผนภาพที่ 4.8 จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ O-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีที่สอบ 2560 – 2562

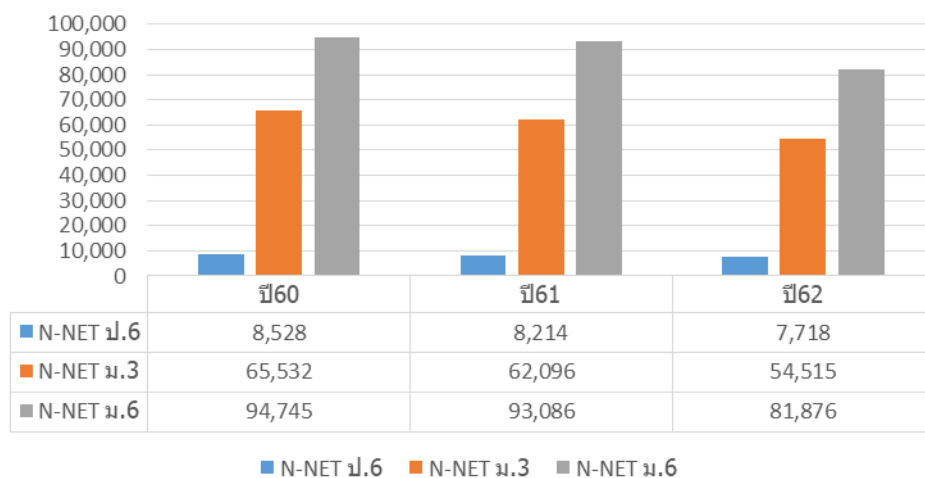
แผนภาพที่ 4.9 จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ V-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีที่สอบ 2560 – 2562

แผนภาพที่ 4.10 จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ I-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีทดสอบ 2560 – 2562

แผนภาพที่ 4.11 จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ B-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีทดสอบ 2560 – 2562

แผนภาพที่ 4.12 จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ N-NET สามปีย้อนหลังระหว่างปีทดสอบ 2560 – 2562

1.3 ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ

1.3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามพื้นที่ตั้ง (ในเมือง/นอกเมือง)

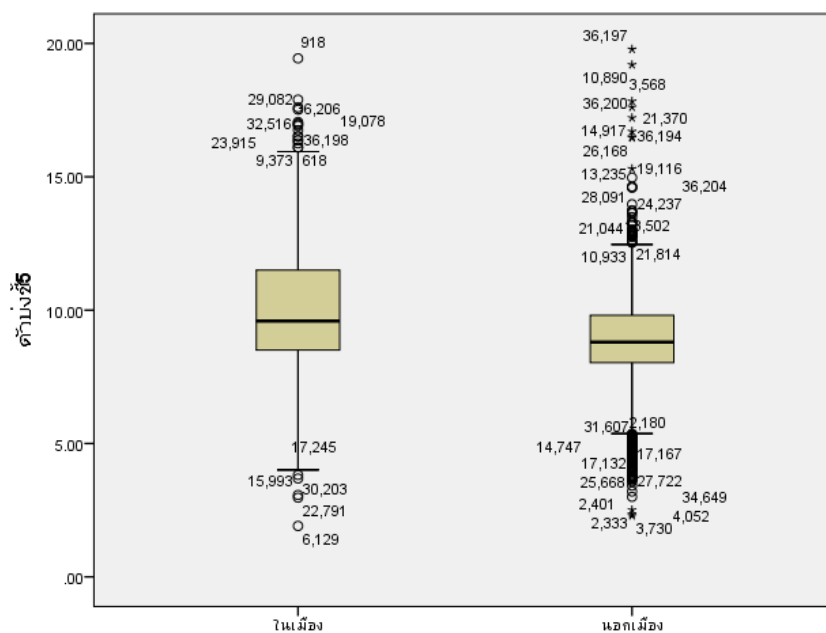
ผลการทดสอบปรากฏว่า พื้นที่ตั้งของโรงเรียนที่ต่างกันมีผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. โดยที่โรงเรียนที่ตั้งในเมืองมีผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติสูงกว่าโรงเรียนที่ตั้งนอกเมือง ซึ่งเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่ายังมีความเหลื่อมล้ำของคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติตามพื้นที่ตั้งของโรงเรียน ดังตารางที่ 4.5 และแผนภาพที่ 4.13

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามพื้นที่ตั้ง

พื้นที่ตั้งโรงเรียน	จำนวน	Mean	SD	Min	Max	t-test	df	p
ในเมือง	565	10.01	2.64	1.91	19.44	11.01	757.21	0.00
นอกเมือง	1876	8.69	1.94	2.29	19.78			
รวม	2441	9.00	2.20	1.91	19.78			

หมายเหตุ (1) ผลการวิเคราะห์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.)

(2) ** ผลการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Dunnett T3 เนื่องจากความแปรปรวนแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน (Levene Test = 77.55, $p < 0.01$)

แผนภาพที่ 4.13 Boxplot แสดงความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติระหว่างโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง และนอกเมือง

1.3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามขนาดโรงเรียน

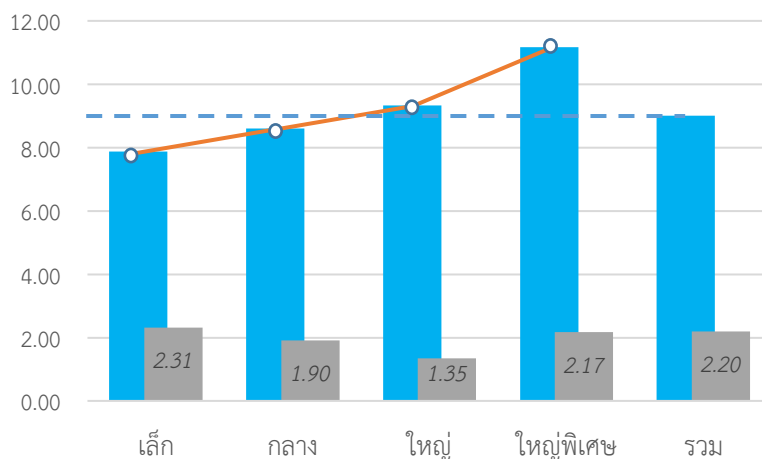
ผลการทดสอบปรากฏว่า ขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีผลการประเมินคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตามลำดับ ซึ่งเป็นหลักฐานบ่งชี้ว่ายังมีความเหลื่อมล้ำของคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติตามขนาดของโรงเรียนที่พิจารณาจากจำนวนนักเรียน ดังตารางที่ 4.6 และแผนภาพที่ 4.14

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวน	Mean	SD	Min	Max	F-test	p
เล็ก	458	7.88	2.31	1.91	19.20	227.26	0.00
กลาง	1160	8.61	1.90	3.57	19.78		
ใหญ่	449	9.34	1.35	5.48	17.52		
ใหญ่พิเศษ	374	11.17	2.17	7.35	19.44		
รวม	2441	9.00	2.20	1.91	19.78		

หมายเหตุ (1) ผลการวิเคราะห์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.)

(2) ผลการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Dunnett T3 เนื่องจากความแปรปรวนแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน (Levene Test = 40.77, $p < 0.01$)

แผนภาพที่ 4.14 แผนภูมิแท่งแสดงความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติระหว่างขนาดโรงเรียนเล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ และภาพรวม

1.4 การเรียนกวดวิชาของผู้เรียน

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของผู้เรียนที่เคยเข้าเรียนกวดวิชาเพื่อสอบทางการศึกษาระดับชาติในแต่ละประเภทการทดสอบ

ที่	รายการ	O-NET (นักศึกษาปีที่ 1)		O-NET* (นร.ชั้น ม.ปลาย)		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1	1.1 เรียนกวดวิชา	1,609	60.90	106	91.40	144	94.70	186	52.70	44	40.40	18	15.93
	1.2 ไม่ได้เรียนกวดวิชา	938	35.50	7	6.00	1	0.70	164	46.50	62	56.90	95	84.07
	1.3 ไม่ระบุ	96	3.60	3	2.60	7	4.60	3	0.80	3	2.80	-	-
2	2.1 ไม่ได้ใช้เงินเรียนกวดวิชา	640	24.20	6	5.20	143	94.10	184	52.10	39	35.80	18	15.93
	2.2 น้อยกว่า 1,000 บาท	217	8.20	2	1.70	1	0.70	31	8.80	3	2.80	-	-
	2.3 1,001-3,000 บาท	345	13.10	14	12.10	1	0.70	6	1.70	-	-	-	-
	2.4 3,001-5,000 บาท	231	8.70	44	37.90	-	-	5	1.40	-	-	-	-
	2.5 5,001-10,000 บาท	182	6.90	37	31.90	-	-	5	1.40	-	-	-	-
	2.6 มากกว่า 10,000 บาท	121	4.60	2	1.70	-	-	1	0.30	-	-	-	-
	2.7 ไม่ระบุ	907	34.30	11	9.50	7	4.60	121	34.30	67	61.50	95	84.07
3	4.1 เคยเข้าร่วมโครงการติว	2,044	77.30	91	78.40	147	96.70	260	73.70	68	62.40	60	53.10
	4.2 ไม่เคยเข้าร่วมโครงการติว	513	19.40	18	15.50	5	3.30	85	24.10	40	36.70	53	46.90
	4.3 ไม่ระบุ	86	3.30	7	6.00	-	-	8	2.30	1	0.90	-	-

หมายเหตุ *เก็บข้อมูลจากกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าค่ายเรียนพิเศษกับโรงเรียนกวดวิชา

หมายเหตุ การเรียนกวดวิชา หมายถึง การทบทวนเนื้อหาที่จะใช้ในการสอบ การติวข้อสอบ การนำข้อสอบเก่ามาฝึกทำ การแนะนำแนวทางการทำข้อสอบทั้งที่ดำเนินการโดยภายในสถานศึกษา/วิทยาลัย และ/หรือโรงเรียนกวดวิชา

จากตารางที่ 4.7 จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนตามประเภทการเรียนกวดวิชา/ติว ดังนี้

ในการเรียนกวดวิชา O-NET นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่ได้เรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 60.90 นักศึกษาไม่ระบุใช้เงินเรียนกวดวิชาที่มีความถี่สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 34.30 และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมโครงการติวของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.30

ในการเรียนกวดวิชา O-NET นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ได้เรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 91.40 นักเรียนใช้เงินเรียนกวดวิชา 3,001-5,000 บาทต่อเดือนมีความถี่สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 37.90 และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมโครงการติวของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.40

ในการเรียนกวดวิชา V-NET นักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพชั้นสูงปี 1 (ปวส.) ส่วนใหญ่ได้เรียนกวดวิชา (ติวกับทางวิทยาลัย) คิดเป็นร้อยละ 94.70 และไม่ได้ใช้เงินเรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 94.10 และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมโครงการติวของวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 96.70

ในการเรียนกวดวิชา I-NET นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่ได้เรียนกวดวิชาที่มีความถี่สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 52.70 นักศึกษาไม่ได้ใช้เงินเรียนกวดวิชาที่มีความถี่สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 52.10 และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมโครงการติวของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.10

ในการเรียนกวดวิชา B-NET สถานภาพเป็นสามเณรระดับมัธยมศึกษา ไม่ได้เรียนกวดวิชาที่มีความถี่สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 56.90 สามเณรส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุจำนวนเงินเรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 61.50 และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมโครงการติวของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.40

ในการเรียนกวดวิชา N-NET ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 84.70 ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุจำนวนเงินเรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 84.07 และระบุว่าเคยเข้าร่วมโครงการติวของศูนย์กศน. มีความถี่สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 53.10

ผลกระทบทางบวกและทางลบจากการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด

ทางบวก ผู้เรียนทุกคนได้รับความเสมอภาคและได้รับโอกาสอย่างทั่วถึงในการได้รับสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติอย่างเท่าเทียมกันตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล เช่น การได้รับการทดสอบจากแบบสอบมาตรฐาน การสอบผ่านระบบการจัดสอบอิเล็กทรอนิกส์ (E-testing) เป็นต้น รวมถึงครูผู้สอนได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ทางลบ

1) ผลการประเมินคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความแตกต่างกันตามพื้นที่ตั้งและขนาดโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า โรงเรียนที่ตั้งในเมืองมีผลการประเมินสูงกว่าที่ตั้งนอกเมือง โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการประเมินสูงกว่าขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เป็นหลักฐานสนับสนุนว่ายังมีความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา

2) ปรากฏการณ์ติวข้อสอบได้สร้างผลกระทบให้สถานศึกษาต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน จัดสรรงบประมาณ สถานที่และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดติวในแต่ละปีได้มีการใช้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาติวเนื้อหาแนวทางการทำข้อสอบให้กับนักเรียน นักเรียนต้องติวข้อสอบ เรียนกวดวิชา และครูผู้สอนต้องมีการหาพื้นที่ความรับผิดชอบในการติวข้อสอบ เป็นความเหลื่อมล้ำในการใช้งบประมาณทรัพยากรและต้นทุนในแต่ละสถานศึกษาที่มีความพร้อมแตกต่างกัน

3) เนื่องจากข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อสอบในปีที่ผ่านมาของการสอบ V-NET , I-NET และ B-NET ยังไม่ได้ถูกเปิดเผยอย่างชัดเจนต่อสาธารณะ ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถเรียนรู้จากแนวข้อสอบของปีที่ผ่านมาได้อย่างชัดเจน รวมทั้งยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับข้อสอบมาตรฐานของสถาบันทดสอบฯ

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

2.1 ผลกระทบจากการติวข้อสอบ O-NET

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในส่วนของสถานศึกษาต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน จัดสรรงบประมาณ สถานที่และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดติวได้มีการใช้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาติวเนื้อหาแนวทางการทำข้อสอบให้กับนักเรียน ในส่วนผลกระทบกับครูผู้สอนนั้นได้รับผลกระทบกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนปกติ และภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นในส่วนที่ต้องรับผิดชอบการติวนักเรียน ทั้งนี้เพราะเป็นนโยบายของผู้บริหารในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดขึ้น ในส่วนผลกระทบกับนักเรียนนั้นถือว่านักเรียนได้รับประโยชน์จากการติวโดยตรง และมองเห็นความสำคัญประโยชน์ที่เกิดขึ้นของการสอบ O-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“การติวของโรงเรียนก็เป็นประโยชน์ได้ทบทวน ได้จุดที่เน้นๆ ไม่ต้องอ่านเยอะ ได้แนวทางการทำข้อสอบ” (สัมภาษณ์นักเรียน, ก.ค.62)

“การติวข้อสอบช่วยให้เด็กได้ทบทวนความรู้ แต่ก็กระทบกับการเรียนการสอนพอสมควร เพราะครูต้องเตรียมเอกสาร บลูปรินต์มาแจ้งเด็กว่าข้อสอบจะออกตามเนื้อหาใดบ้าง” (สัมภาษณ์ครู, ต.ค.62)

“โรงเรียนต้องจัดโครงการรองรับ เพราะเป็นนโยบายของเขตพื้นที่ต้องดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เราก็ต้องมาวางแผนจัดการ งบประมาณ สถานที่ ติวเตอร์ เอกสารต่างๆให้พร้อม เพราะถ้าคะแนนโรงเรียนได้ต่ำก็มีผลกระทบต่อโรงเรียน” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ก.ค.62)

การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ พบว่า สถานศึกษามีการจัดโครงการเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 100 จัดติวข้อสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 96.70 โดยเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายใน/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 68.80 มีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบจัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.70 รองลงมาคือ รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ คิดเป็นร้อยละ 86.90 ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET ในช่วงงบประมาณน้อยกว่า 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.80 ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา (n=61 คน)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดโครงการ	0
		(2) จัดโครงการ	61
2	การจัดติวข้อสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดติว	2
		(2) จัดติว	59
3	การเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้เชิญ	19
		(2) เชิญ	42
4	ลักษณะการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบ	(1) จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน	52
		(2) จัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียน	59
		(3) รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ	53
		(4) จัดอาหารเครื่องดื่มให้กับผู้เรียนในวันสอบ	36
		(5) มอบรางวัลให้กับผู้เรียนที่ได้คะแนนสอบสูงของสถานศึกษา	52
5	ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้ใช้เงิน	3
		(2) น้อยกว่า 10,000 บาท	20
		(3) 10,001– 20,000 บาท	15
		(4) 20,001–30,000 บาท	7
		(5) 30,000 – 50,000 บาท	9
		(6) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	6

2.2 ผลกระทบจากการติวข้อสอบ V-NET ผู้บริหารและครูผู้สอนได้รับผลกระทบจากการสอบ V-NET ที่ต้องมีกิจกรรมเตรียมความพร้อมในลักษณะการอธิบายแนวทางการทำข้อสอบให้กับนักศึกษาอาชีวะ ผลกระทบจากกิจกรรมส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนปกติ อาจารย์ผู้สอนต้องเตรียมการและเสียเวลาในการสอนเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาตามหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น เพราะรายวิชาที่สอบโดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคเรียนที่ 1-3 แต่ในการสอบเป็นการทดสอบในภาคเรียนที่ 6 ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“สถานศึกษา ครูผู้สอน เสียเวลาในการสอนเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาตามหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น เพราะรายวิชาส่วนใหญ่อยู่ในภาคเรียนที่ 1-3 แต่ในการสอบเป็นการทดสอบในภาคเรียนที่ 6” (สัมภาษณ์ผู้บริหารอาชีวะ, ต.ค.62)

“อาจารย์ที่ได้รับผิดชอบในวิชาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอบ ต้องมาติว ทำความเข้าใจกับนักศึกษา ก็ถือว่าเป็นภาระที่เพิ่มขึ้น แต่ก็ต้องทำเพราะจะมีผลต่อวิทยาลัย” (สัมภาษณ์อาจารย์อาชีวะ, ก.ค.62)

“อาจารย์ที่เกี่ยวข้องจะต้องมาเตรียมการไม่ว่าจะเป็นการจัดสอบ คุมสอบ ติวข้อสอบ รับส่งนักเรียน ก็เป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบนักศึกษา” (สัมภาษณ์อาจารย์อาชีวะ, ต.ค.62)

“อาจารย์มาชี้แจงแนวทางการทำข้อสอบให้พวกเราทราบครับว่าต้องเตรียมและทบทวนอ่านหนังสือวิชาที่เกี่ยวข้องใดบ้าง...ก็ยากเหมือนกัน เพราะเรียนมาตั้งแต่ปี 1 แล้ว” (สัมภาษณ์นักศึกษาอาชีวะ ปวส.1, ก.ค.62)

การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ พบว่า สถานศึกษามีการจัดโครงการเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ V-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 91.37 จัดติวข้อสอบ V-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 96.55 โดยเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ V-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 93.10 มีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบจัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 75.86 ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ V-NET ในช่วงงบประมาณน้อยกว่า 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา (n=58 คน)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
1	การจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ V-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดโครงการ	5	8.63
		(2) จัดโครงการ	53	91.37
2	การจัดติวข้อสอบ V-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดติว	2	3.45
		(2) จัดติว	56	96.55
3	การเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ V-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้เชิญ	4	6.90
		(2) เชิญ	54	93.10
4	ลักษณะการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบ	(1) จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน	44	75.86
		(2) จัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียน	58	100.00
		(3) รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ	22	37.93
		(4) จัดอาหารเครื่องดื่มให้กับผู้เรียนในวันสอบ	15	25.86
		(5) มอบรางวัลให้กับผู้เรียนที่ได้คะแนนสอบสูงของสถานศึกษา	29	50.00
5	ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ V-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้ใช้เงิน	-	-
		(2) น้อยกว่า 10,000 บาท	29	50.00
		(3) 10,001– 20,000 บาท	8	13.79
		(4) 20,001–30,000 บาท	15	25.86
		(5) 30,000 – 50,000 บาท	8	13.79
		(6) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	-	-

2.3 ผลกระทบจากการติวข้อสอบ I-NET

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต้องมีการจัดเตรียม จัดสรรงบประมาณ สถานที่ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดติวข้อสอบให้กับนักเรียน ผลกระทบกับครูผู้สอนนั้นต้องมีการแนะนำแนวทางการทำข้อสอบ เป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...เมื่อเด็กจะสอบ I-NET อย่างน้อยก็ 2-3 เดือน ที่ครูผู้สอนหรือที่รับผิดชอบวิชานั้น ๆ ก็มาติวตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – ระดับชั้นศึกษาปีที่ 6 เลย โดยการสอนแบบสรุปเลยโดยการสอนแบบเตรียมการสอบจากการฝึกจากข้อสอบเลย และทำการสอนเพื่อให้เด็กมีความรู้พื้นฐานติดตัวที่สามารถนำไปใช้ได้บ้าง หากไม่มีการติวก็จะไม่สามารถทำให้เด็กได้ทบทวนเลยคือ เรียนช่วงชั้นไหนก็จบไปเลยในช่วงชั้นนั้น โดยทางเราก็พยายามเน้นจุดนี้ อย่างน้อยเด็กนักเรียนต้องได้ไม่มากนักน้อยในการติวภายในตัว” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ต.ค. 62)

“การติวให้กับนักเรียน สารเนื้อหา บางอย่างไม่ได้ให้กับนักเรียน เลยใช้ช่วงเวลา ติวนี้ให้กับนักเรียนเพื่อเกร็งเตรียมข้อสอบ แต่เมื่อเวลาเราเรียนจริง ๆ เราไม่ได้เอาเนื้อหาที่ มาเรียน มีความต่างในหลาย ๆ อย่างในเรื่องสามัญสามารถทำได้ แต่ในเรื่องของศาสนาไม่สามารถทำได้” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ต.ค.62)

“...อย่างโรงเรียนเมืองนราธิวาสตอนเช้า ๆ ถ้าหากสอบ I-NET ก่อนที่จะเข้าคาบ แรกก่อน 8 นาฬิกา เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนต้องเข้าไปติว I-NET ตาม รายวิชาที่วิชาการเขาได้จัดไว้ ฉะนั้นนักเรียนก็ติวไป โดยเป็นการเสริมทบทวนจากบทเรียน ในช่วงชั้นปีที่ผ่านมานี้คือแ่งดี ในแง่เสียก็เป็นการสร้างภาระให้ทั้งผู้สอนและทางโรงเรียน” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“...การติวก่อนสอบที่ผ่านมามีข้อสอบได้มีการออกอย่างไร เด็กตอบได้ไหม ครูผู้สอนได้สอนตรงตามที่ออกข้อสอบไหม เทียบเลย ข้อสอบปีแล้วออกแบบนี้ ตรงกับ หลักสูตรใหม่ แบบเรียนตรงไหน ต้องมีการประสานกับครูผู้สอน ต้องวางระบบบริหารจัดการ ที่ดูแลในส่วนของการวิชาการต้องมีการดูแล เพื่อที่จะกระตุ้นให้เด็กมีคะแนนที่สูงขึ้น” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ พบว่า สถานศึกษามีการจัดโครงการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 56.52 จัดติวข้อสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 56.52 โดยเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 4.35 มีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบจัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.22 รองลงมาคือ รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ คิดเป็นร้อยละ 56.52 ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ I-NET ในช่วงงบประมาณน้อยกว่า 10,000 บาท มีความถี่สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 69.56 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา (n=46 คน)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1	การจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดโครงการ	20
		(2) จัดโครงการ	26
2	การจัดติวข้อสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดติว	20
		(2) จัดติว	26
3	การเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้เชิญ	44
		(2) เชิญ	2
4	ลักษณะการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบ	(1) จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน	30
		(2) จัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียน	24
		(3) รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ	26
		(4) จัดอาหารเครื่องดื่มให้กับผู้เรียนในวันสอบ	22
		(5) มอบรางวัลให้กับผู้เรียนที่ได้คะแนนสอบสูงของสถานศึกษา	12
5		(1) ไม่ได้ใช้เงิน	8
		(2) น้อยกว่า 10,000 บาท	32

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
	ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน	(3) 10,001– 20,000 บาท	2	4.34
		(4) 20,001–30,000 บาท	-	-
		(5) 30,000 – 50,000 บาท	-	-
		(6) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	-	-
		(7) ไม่ระบุ	4	8.69

2.4 ผลกระทบจากการติวข้อสอบ B-NET

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในส่วนของโรงเรียนที่ต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน จัดสรรงบประมาณ สถานที่และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดติวข้อสอบให้กับนักเรียนสามเณร ในส่วนผลกระทบกับพระอาจารย์ที่เป็นครูผู้สอนนั้นได้รับผลกระทบกับภาระหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นในส่วนที่ต้องรับผิดชอบการติว ในส่วนผลกระทบกับนักเรียนสามเณรนั้นเป็นการสอบที่ต้องเพิ่มขึ้น ถือว่าได้รับประโยชน์จากการติวโดยตรง และได้มองเห็นความสำคัญประโยชน์ที่เกิดขึ้นของการสอบ B-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ทางโรงเรียนก็จะมีการจัดตารางการติวให้กับสามเณร วิชาสอบ O-NET จะเป็นช่วงบ่ายและเย็น โดยเชิญวิทยากรภายนอกที่อาสาสอนติว ซึ่งสามเณรต้องเตรียมตัวสอบทั้ง B-NET และ O-NET ในส่วนของ B-NET ทางพระอาจารย์เองก็จะจัดไปว่าพระรูปใดท่านจะติววิชาพุทธประวัติ ธรรม วินัย บาลี เป็นการทบทวนให้สามเณรและให้ตระหนักความสำคัญของการสอบด้วย” (สัมภาษณ์พระอาจารย์, ต.ค.62)

“พระอาจารย์ท่านได้มาทบทวนความรู้เพื่อเตรียมการสอบ B-NET ส่วนวิชาสามัญที่สอบ O-NET ก็มีโยมอาจารย์มาสอนให้ สำหรับสามเณร ม.6 บางรูปที่ต้องการเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยต้องมีการเตรียมตัวสอบ 9 วิชาสามัญเพิ่มอีกก็นับว่าหนักพอสมควร” (สัมภาษณ์สามเณร, ต.ค.62)

“การสอบ B-NET มีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่สามเณรต้องทำการสอบประเมิน เราจึงต้องเน้นย้ำว่าให้ตั้งใจและมีผลต่อตัวของสามเณรเองด้วย” (สัมภาษณ์พระอาจารย์, ต.ค.62)

การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีการจัดโครงการเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 86.50 จัดติวข้อสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 97.10 โดยเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 45.20 มีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบจัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.20 รองลงมาคือ รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ คิดเป็นร้อยละ 93.30 ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ B-NET ในช่วงงบประมาณน้อยกว่า 10,000 บาท มีความถี่สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 41.30 ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา (n= 104 คน)

ที่	รายการ		จำนวน	ร้อยละ
1	การจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดโครงการ	14	13.50
		(2) จัดโครงการ	90	86.50
2	การจัดติวข้อสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดติว	3	2.90
		(2) จัดติว	101	97.10

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
3	การเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้เชิญ	57	54.80
		(2) เชิญ	43	45.20
4	ลักษณะการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบ	(1) จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน	94	90.40
		(2) จัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียน	99	95.20
		(3) รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ	97	93.30
		(4) ถวายภัตตาหารและน้ำปานะให้กับผู้เรียนในวันสอบ	93	89.40
		(5) มอบรางวัลให้กับผู้เรียนที่ได้คะแนนสอบสูงของสถานศึกษา	55	52.90
5	ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้ใช้เงิน	6	5.80
		(2) น้อยกว่า 10,000 บาท	43	41.30
		(3) 10,001– 20,000 บาท	32	30.80
		(4) 20,001–30,000 บาท	12	11.50
		(5) 30,000 – 50,000 บาท	6	5.80
		(6) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	3	2.90
		(7) ไม่ระบุ	2	1.90

2.5 ผลกระทบจากการติวข้อสอบ N-NET

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในส่วนของศูนย์ กศน. ที่ต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน จัดสรรงบประมาณ สถานที่และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดติวข้อสอบให้กับนักศึกษา ผลกระทบต่อผู้บริหาร กศน. ต้องดำเนินการตามนโยบายการยกระดับผลสัมฤทธิ์ N-NET ให้ได้ตามเป้าหมาย ผลกระทบกับครู กศน. นั้นได้รับผลกระทบโดยตรงกับภาระหน้าที่ที่ต้องได้ผลการปฏิบัติงานทั้งเชิงปริมาณคือ จำนวนนักศึกษาที่มาเรียนและต้องเข้าสอบ N-NET จึงจะสำเร็จการศึกษา และต้องได้ทั้งเชิงคุณภาพคือ คะแนนสอบ N-NET ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของครูที่มีต่อการต่อสัญญาจ้างกรณีที่เป็นพนักงานราชการและอัตราจ้าง ในส่วนผลกระทบกับผู้เรียนนั้นถือว่าได้รับประโยชน์จากการสอบ N-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ครู กศน. ต้องหานักศึกษาให้ได้จำนวนตามโควตาที่กำหนดไว้ มีการทำสัญญาการเรียนรู้อะหว่างนักศึกษากับครูเพื่อกำหนดเป้าหมายและติดตามกัน ตอนนี้ทำได้ในเชิงปริมาณแต่คุณภาพของผู้เรียนยังคงเป็นปัญหาอยู่” (สัมภาษณ์ครู กศน., ต.ค.62)

“....และก็ก่อนสอบจะมีการจัดติวโดยนำผู้รู้หรือครูในระบบหรือผู้มีความชำนาญในด้านวิชานั้นมาจัดติวให้ กศน. อ. หุ่นศรีอุดม การจัดติวตรงนี้เราเชิญ ในหน่วยงานคือโรงเรียนในระบบด้วย ก็มีครูเราด้วยที่มีความชำนาญในด้านวิชานั้น แต่ส่วนมากถ้าจะเป็นรายวิชาหลัก อย่างเช่นรายวิชา วิทยาศาสตร์ คณิต อังกฤษ จะเป็นครูในระบบ เป็นครูในโรงเรียนมัธยมที่อยู่ในอำเภอของเราแน่ๆ เพื่อมาให้ความรู้กับนักศึกษา โดยเราจะหนังสือ หรือว่าเนื้อหาที่เป็นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องให้คุณครูได้ศึกษาก่อน มาติวให้กับนักศึกษาของเรา” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“กศน. จังหวัดเรามีการกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบปลายภาค การสอบระดับชาติกันทุกอำเภอในจังหวัด โดยเป้าหมายการพัฒนามีทั้งจำนวนผู้เรียน

ที่เข้าสอบ คะแนนสอบ ผู้สำเร็จการศึกษา กศน.อำเภอก็ต้องดำเนินตามนโยบาย หากอำเภอใด
สำเร็จเราก็จะให้ส่งเสริมสนับสนุนและให้รางวัล” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร กศน., ต.ค.62)

“ได้ความรู้ ได้คำแนะนำในการทำข้อสอบ เป็นการทบทวนความรู้ทั้งหมดไปสอบ เป็น
ประโยชน์ต่อตัวเองได้จบการศึกษาตามเกณฑ์ได้” (สัมภาษณ์นักศึกษา, ต.ค.62)

การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ พบว่า ศูนย์ กศน.มีการจัดโครงการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 96.93 จัดติวข้อสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 93.85 โดยเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 83.08 มีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบจัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 83.08 ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ N-NET ในช่วงงบประมาณ 30,000-50,000 บาท มีความถี่สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 50.77 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน (N-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา (n=65 คน)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
1	การจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดโครงการ	2	3.07
		(2) จัดโครงการ	63	96.93
2	การจัดติวข้อสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้จัดติว	4	6.15
		(2) จัดติว	61	93.85
3	การเชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้เชิญ	11	16.92
		(2) เชิญ	54	83.08
4	ลักษณะการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบ	(1) จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน	54	83.08
		(2) จัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียน	65	100.00
		(3) รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ	33	50.77
		(4) จัดอาหารเครื่องดื่มให้กับผู้เรียนในวันสอบ	11	16.92
		(5) มอบรางวัลให้กับผู้เรียนที่ได้คะแนนสอบสูงของสถานศึกษา	43	66.15
5	ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน	(1) ไม่ได้ใช้เงิน	-	-
		(2) น้อยกว่า 10,000 บาท	-	-
		(3) 10,001– 20,000 บาท	11	16.92
		(4) 20,001–30,000 บาท	22	33.84
		(5) 30,000 – 50,000 บาท	33	50.77
		(6) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	-	-

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ผลกระทบทางบวกพบว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความเสมอภาคและได้รับโอกาสอย่างทั่วถึงในการได้รับสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติอย่างเท่าเทียมกันตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล แต่ในทางปฏิบัติผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นในส่วนของสถานศึกษายังเกิดความเหลื่อมล้ำในด้านทรัพยากรและต้นทุนในแต่ละสถานศึกษาที่แตกต่างกันในการจัดการติวข้อสอบ O-NET ให้ผู้เรียน รวมทั้งข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อสอบในปีที่ผ่านมาของการสอบ V-NET , I-NET และ B-NET และสถานศึกษายังขาดสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับข้อสอบมาตรฐานของสถาบันทดสอบฯ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ควรดำเนินการดังนี้

(1.1) ควรสร้างและพัฒนาคลังข้อสอบมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) พร้อมกับการปรับปรุงประสิทธิภาพของรูปแบบการทดสอบผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-testing) ที่สามารถทดสอบวิเคราะห์ และรายงานผลได้ทันที และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา เพื่อลดต้นทุนของการจัดสอบ และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

(1.2) ควรเปิดโอกาสการเข้าถึงข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้ผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึงเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านข้อสอบมาตรฐาน

(2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรศึกษาผลกระทบของการติวข้อสอบ O-NET พร้อมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัด

(3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) อย่างทั่วถึง

(4) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรพระปริยัติธรรมและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) อย่างทั่วถึง

(5) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรมีการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร กศน. โครงสร้างรายวิชา ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของนักศึกษา กศน. และสอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลมาตรฐานของชาติ

ประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากการดำเนินงานของ สทศ.เกี่ยวกับลักษณะข้อสอบ การบริหารจัดการสอบ รูปแบบการทดสอบ เป้าหมายของการสอบ ความเชื่อมั่นและมีมาตรฐานของการทดสอบ ผลกระทบจากผลสอบระดับชาติส่งผลต่อการรักษา มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำแนกผลตามประเภทของการทดสอบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 4.1 ผลกระทบของการทดสอบที่มีต่อมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET มีดังนี้

ผลกระทบทางบวก

การทดสอบ O-NET เป็นการทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาตามช่วงชั้นที่ 2 คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงชั้นที่ 3 คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยที่ข้อสอบจะออกครอบคลุมตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งนี้ สทศ.ได้มีการแจ้งผังแบบทดสอบ (Test Blueprint) ของแต่ละวิชาที่ใช้สอบให้กับสถานศึกษาได้รับทราบ ส่งผลกระทบทางบวกที่ช่วยให้สถานศึกษาและครูสอนได้เตรียมความพร้อม และชี้แจงรายละเอียดการทดสอบให้กับผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...การที่ GPA เยอะ อาจไม่เก่งจริง เพราะบริบทของแต่ละโรงเรียนต่างกัน คะแนน O-NET สามารถที่จะวัดมาตรฐานของผู้เรียนทุกคนและสามารถมองเห็นภาพรวมของคุณภาพทางการศึกษาของประเทศอีกด้วย” (สัมภาษณ์นักศึกษา, ต.ค.62)

“...ข้อสอบ O-NET เป็นข้อสอบระดับชาติ มีความเป็นมาตรฐาน สามารถวัดและประเมินคุณภาพที่แท้จริงของผู้เรียนและสถานศึกษาได้ การวัดคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ GPA อย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีเกณฑ์การให้คะแนนหรือเกรดเฉลี่ยต่างกัน ดังนั้นการสอบ O-NET จะช่วยให้ประเมินคุณภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง” (สัมภาษณ์นักศึกษา, ต.ค.62)

“ข้อสอบโอเน็ตเป็นมาตรฐานของการวัดคุณภาพของผู้เรียนและโรงเรียนที่ทั้งประเทศยอมรับอยู่แล้ว และน่าจะเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพผู้เรียนที่เป็นมาตรฐานได้ดีที่สุดตอนนี้” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, มิ.ย.62)

ผลกระทบทางลบ

(1) ข้อสอบ O-NET ผลกระทบของข้อสอบที่นำไปใช้ทดสอบกับนักเรียนที่เรียนสายวิทย์ กับสายศิลป์ พบว่า ความสามารถในการทำข้อสอบของนักเรียนสายศิลป์ในบางรายวิชา เช่น วิชาคณิตศาสตร์ จะมีความยากเกินความสามารถของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนได้เรียนคณิตศาสตร์พื้นฐานเพียงวิชาเดียว ในขณะที่นักเรียนสายวิทย์จะได้เรียนคณิตศาสตร์พื้นฐานและคณิตศาสตร์เพิ่มเติม ส่งผลให้มีความลุ่มลึกและเข้าใจต่อโจทย์คณิตศาสตร์ได้มากกว่า ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...การใช้คะแนน O-NET ในการประเมิน ส่งผลให้นักเรียนแผนการเรียนสายศิลป์-ภาษาเกิดความเสียเปรียบเมื่อต้องไปแข่งขันกับนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ที่ต้องการเปลี่ยนมาเรียนด้านภาษาในระดับอุดมศึกษา เพราะนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จะมีคะแนนในวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่าทำให้มีผลรวมของคะแนน O-NET สูงกว่า” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

(2) การบริหารจัดการสอบ O-NET ผลกระทบของการบริหารจัดการสอบ O-NET เป็นช่วงภาคเรียนที่ 2 ซึ่งเป็นภาคเรียนสุดท้ายของนักเรียนที่ต้องเข้าสอบ O-NET เนื่องจากเป็นการสอบขนาดใหญ่ทั่วประเทศ มาตรการดูแลความปลอดภัยตามมาตรฐานของการทดสอบระดับชาติอย่างเป็นระบบและเคร่งครัดที่สุดเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการจัดการสอบระดับประเทศ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“โรงเรียนประถมเราขนาดใหญ่พิเศษประจำจังหวัด ต้องอำนวยความสะดวกทั้งเป็นสนามสอบที่ต้องจัดเตรียมบุคลากร การรับส่งข้อสอบ การคุมสอบ การประชาสัมพันธ์หลายเรื่องเลย อีกทั้งต้องเตรียมจัดตัวให้กับนักเรียนโรงเรียนของตนเองด้วย” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ต.ค.62)

“ทางเขตพื้นที่ต้องต้องมีการประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตามมาตรฐานของ สทศ. ทั้งการรับส่ง กรรมการคุมสอบ สนามสอบ การรายงานผลการดำเนินงานอย่างรัดกุมและเป็นมาตรฐานที่สุด” (สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์, พ.ย.2562)

“ได้เป็นกรรมการคุมสอบโอเน็ต เป็นกรรมการวัดผลของเขตพื้นที่ ก็จะได้เห็นมาตรการที่เข้มข้นเป็นมาตรฐานการทดสอบของ สทศ. ซึ่งเชื่อมั่นได้ว่าผลการสอบจะมีความน่าเชื่อถือได้ที่สุด” (สัมภาษณ์ครู, พ.ย.2562)

อย่างไรก็ตามสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะต้องมีการสอบในหลายวิชาเพื่อนำคะแนนเตรียมยื่นสำหรับการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ก็ต้องบริหารจัดการเวลาและการเตรียมตัวในการเข้าสอบ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ช่วงสอบ O-NET จะมีการสอบทั้ง GAT-PAT 9 วิชาสามัญ ซึ่งมีความยากมากกว่าข้อสอบโอเน็ต การเรียนโรงเรียนกวดวิชาก็มีส่วนทำให้ได้บทวนการทำข้อสอบโอเน็ตไปด้วยครับ” (สัมภาษณ์นักเรียน, ต.ค.62)

(3) เป้าหมายของการสอบ

ผลกระทบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทางโรงเรียนได้ชี้แจงเป้าหมายของการสอบให้ผู้เรียนทราบว่าการสอบมีผลต่อนักเรียน และคุณภาพของโรงเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากการกำหนดให้คะแนน O-NET เป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นการสร้างผลกระทบของการนำคะแนนสอบไปใช้ในคณะต่างๆ ของแต่ละมหาวิทยาลัยได้กำหนดสัดส่วนของคะแนน O-NET แตกต่างกันไป ทั้งใช้และไม่ใช้คะแนน O-NET หรือการกำหนดสัดส่วนระหว่าง 20-30% หรือนำคะแนน O-NET บางวิชาที่สอดคล้องกับคณะที่เลือกมาพิจารณาประกอบคุณสมบัติ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“สิ่งสำคัญคือ ผู้บริหารและครูต้องชี้แจงเป้าหมายของการสอบให้กับนักเรียนทราบให้ชัดเจนว่าสอบไปทำไม มีผลกระทบต่อตัวเขาและโรงเรียนอย่างไร” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ก.ค.62)

“คิดว่ามีผลกระทบกรณีที่เพื่อนสอบในระบบ TCAS รอบที่ 1 โดยใช้ Portfolio ซึ่งไม่ใช้คะแนนสอบ O-NET จะทำให้พวกเพื่อนเหล่านั้นไม่ได้สนใจหรือไม่ได้ตั้งใจในการสอบหรือในบางคณะที่ไม่ได้ใช้คะแนนสอบ O-NET เขาก็จะไม่ได้ใส่ใจสักเท่าใด” (สัมภาษณ์นักศึกษา, พ.ย.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 4.2 ผลกระทบของการทดสอบที่มีต่อมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา V-NET มีดังนี้

ผลกระทบทางบวก

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา V-NET มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ในรายวิชาความรู้ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย 1) ทักษะภาษาและการสื่อสาร 2) ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา 3) ทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต 4) ทักษะการจัดการงานอาชีพ ทั้งนี้ สทศ.ได้มีการแจ้งผังแบบทดสอบ (Test Blueprint) ของแต่ละวิชาที่ใช้สอบให้กับสถานศึกษาได้รับทราบ ส่งผลกระทบทางบวกที่ช่วยให้สถานศึกษาและครูสอนได้เตรียมความพร้อมและชี้แจงรายละเอียดการทดสอบให้กับผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“การทดสอบ V-NET มีข้อดีในการวัดความรู้รอบยอดของนักศึกษาที่จะต้องมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นไปใช้ในการทำงาน อย่างเช่น การสื่อสาร การใช้ภาษา ทักษะการคิดแก้ปัญหา” (สัมภาษณ์อาจารย์, มิ.ย.62)

“วีเนตก็มีข้อดีในการวัดความรู้ของพวกเราเป็นการทบทวนความรู้ที่เคยเรียนมา” (สัมภาษณ์นักศึกษา, มิ.ย.62)

“...ต้องเตรียมตัวในการสอบ อาจารย์จะมีชี้แจงแนวทางการทำข้อสอบ เพราะทราบว่าผลต่อการประเมินคุณภาพวิทยาลัย” (สัมภาษณ์นักศึกษา, มิ.ย.62)

ผลกระทบทางลบ

(1) **ข้อสอบ V-NET** ผลกระทบของข้อสอบที่นำไปใช้ทดสอบกับนักศึกษา พบว่า ข้อสอบใน 4 ทักษะเป็นข้อสอบวัดความรู้ความคิดที่เป็นการนำความรู้พื้นฐาน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ จากที่เรียนในช่วงปีที่ 1 มาใช้เป็นเนื้อหาของข้อสอบในแต่ละกลุ่มทักษะ ส่งผลกระทบให้คะแนนสอบของนักศึกษายังไม่สะท้อนความรู้ความสามารถที่แท้จริงของพวกเขา ผลกระทบนี้จึงควรนำกลับไปทบทวนถึงสิ่งที่จะนำมาใช้วัดทดสอบนักศึกษาอาชีวศึกษา ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...อย่างที่เราทราบกันดีว่านักศึกษาอาชีวศึกษามักจะจับค้อนมากกว่าจับปากกา คือพวกเขาจะถนัดกับการใช้อุปกรณ์ที่เป็นทักษะ แต่พอมาสอบวัดวิชาการที่เขาเองก็เล็งมาจากโรงเรียนมัธยมแล้ว กลับต้องมาเจอก็ทำให้คะแนนที่สอบได้ไม่ดี” (สนทนากลุ่มอาชีวศึกษา, ต.ค.62)

“...ข้อสอบด้านอาชีวะยังไม่ตรงกับความถนัดของนักศึกษา” (สัมภาษณ์อาจารย์อาชีวศึกษา, มิ.ย.62)

(2) **การบริหารจัดการสอบ V-NET** เมื่อการทดสอบ V-NET ถูกกำหนดให้นักศึกษา ปวช./ปวส.ชั้นปีสุดท้ายต้องสอบวัดคุณภาพของความรู้และความคิดตามหลักสูตรอาชีวศึกษา จึงเป็นผลกระทบทั้งในด้านการเดินทางจากสถานที่ฝึกงานไปสอบ การจัดเตรียมสนามสอบ การบริหารจัดการสอบที่มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการสอบ เป็นผลกระทบที่ชาวอาชีวศึกษาสะท้อนว่าเป็นภาระที่เพิ่มมากขึ้นในการดูแลและบริหารจัดการให้เกิดความเรียบร้อย ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...ทางวิทยาลัยต้องจัดรถพานักศึกษาไปสอบอีกสนามสอบหนึ่งที่ห่างจากวิทยาลัยไปไกลพอสมควร เป็นภาระที่วิทยาลัยต้องทำและวางแผนในแต่ละปี” (สัมภาษณ์ผู้บริหารอาชีวะ, ต.ค.62)

“.. การเตรียมการเรื่องจัดสอบ ทางวิทยาลัยได้เป็นศูนย์สอบก็ต้องมีการประชุมชี้แจงคณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความสะดวกและเรียบร้อยที่สุด” (สัมภาษณ์อาจารย์อาชีวะ, ต.ค.62)

“...ความลำบากของนักศึกษาที่ไปฝึกงานต้องกลับมาสอบก็เป็นปัญหาที่เจอ.” (สัมภาษณ์อาจารย์อาชีวะ, ต.ค.62)

(3) รูปแบบการทดสอบ V-NET ที่ยังไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีส่งผลกระทบต่อคะแนนผลการทดสอบออกมาในระดับที่ยังไม่น่าพอใจ และไม่ได้สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงและตรงตามความถนัดของแต่ละวิชาชีพ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“นักศึกษาของอาชีวศึกษาต้องเข้ารับการทดสอบหลายประเภท ได้แก่ การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพเพื่อสำเร็จการศึกษา การทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน ที่ผูกโยงกับเงินเดือนที่จะได้รับก่อนเข้าทำงาน ผลกระทบในส่วนนี้ส่งผลให้นักศึกษาเห็นความสำคัญและคุณค่าของการสอบ V-NET น้อยลงจนมองว่าเป็นภาระที่ต้องสอบเพิ่มขึ้น อีกทั้งการสอบ V-NET ไม่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาจึงเป็นผลกระทบให้คะแนนสอบ V-NET ไม่ได้เป็นตัวสะท้อนความรู้ความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาได้” (สนทนากลุ่มอาชีวศึกษา, ต.ค.62)

(4) เป้าหมายของการสอบ ยังไม่ได้มีกำหนดชัดเจนว่าคะแนน V-NET รายบุคคลของนักศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อหรือการได้รับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานได้ ส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการสอบและขาดแรงจูงใจในการสอบ V-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“เป้าหมายของการสอบ V-NET ยังมีทิศทางที่ไม่ตอบสนองความต้องการของอาชีวศึกษา นักศึกษายังไม่สามารถนำผลสอบไปใช้ในการสำเร็จการศึกษาและการรับรองมาตรฐานวิชาชีพได้ ดังนั้นการทดสอบควรบูรณาการให้ครอบคลุมไปกับเรื่องความสำเร็จการศึกษา การรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ากับการจัดสอบที่สุด” (สนทนากลุ่มอาชีวศึกษา, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 4.3 ผลกระทบของการทดสอบที่มีต่อมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา I-NET มีดังนี้

ผลกระทบทางบวก

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา I-NET มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนนักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ศึกษาในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 14 มาตรฐานการเรียนรู้ รายวิชาที่ใช้ในการจัดสอบ ประกอบด้วย (1) อัลกุรอาน-ฮาดิษ (2) อัลหะดีษ (3) อัลอะกีดะฮ์ (4) อัลฟิคว์ (5) ฮิสตอรี (6) อัลอิลลาฮ (7) ภาษาอาหรับ และ (8) ภาษามลายู ระดับของการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อับตีดาอียะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัซซียะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาเวียะห์) ทั้งนี้ สทศ.ได้มีการแจ้งผังแบบทดสอบ (Test Blueprint) ของแต่ละวิชาที่ใช้สอบให้กับสถานศึกษาได้รับทราบ ส่งผลกระทบทางบวกที่ช่วยให้สถานศึกษาและครูสอนได้เตรียมความพร้อมและชี้แจงรายละเอียดการทดสอบให้กับผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

ผลกระทบทางลบ

(1) **ข้อสอบ I-NET** ผลกระทบของข้อสอบที่นำไปใช้ทดสอบกับนักเรียน พบว่า วิชาที่สอบ I-NET ในหลักสูตรอิสลามศึกษา มีจำนวน 8 วิชา และระดับพฤติกรรมการวัดของข้อสอบกับสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูผู้สอนยังไม่สอดคล้องกลมกลืนไปด้วยกัน สะท้อนเห็นจากคะแนนสอบอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจแสดงถึงว่าข้อสอบมีความยากมาก ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้ในชั้นเรียนอาจเป็นการเรียนที่เน้นการแปลแบบท่องจำและเข้าใจ แต่พอเจอข้อสอบที่วัดระดับการนำไปใช้และการวิเคราะห์ส่งผลกระทบให้นักเรียนรู้สึกว่าการสอบยากเกินกว่าระดับความสามารถที่ตนเองมี ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ตอนนี้ผลกระทบที่ออกมาที่จะเห็นชัดๆ คือว่า ข้อสอบสูงกว่าระดับของผู้เรียน จะเห็นได้ว่าคะแนนที่ออกมาจะมีคะแนนน้อยของทุกระดับของโรงเรียน คือผู้เรียนว่าไม่สามารถทำข้อสอบได้ดี แสดงว่าข้อสอบอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างยากที่จะวัดกับเด็กในพื้นที่ของนักเรียนในเขตพื้นที่บ้านเรา” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

“ผลกระทบอยากให้ข้อสอบ I-NET จากที่ได้สังเกตข้อสอบในปีที่ผ่านมาบางทีข้อสอบ I-NET เน้นในส่วนเรื่องการคิดวิเคราะห์มากเกินไป ซึ่งมันไม่ตรงกับความเป็นจริงของโรงเรียน ในเรื่องของศาสนาไม่เชื่อว่าทุกวิชาจะสามารถคิดวิเคราะห์ได้ตามใจชอบได้ เพราะวิชาศาสนาในรายวิชาอัลกุรอาน และรายวิชาอัลฮาดิษ ในรายวิชานี้ไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้เพราะจะต้องตามในส่วนความรู้ ความจำเพิ่ม ความเข้าใจแน่นอนอยู่แล้ว เพราะเป็นรายวิชาที่มีตรงเนื้อตามหลักของศาสนาอยู่แล้ว และเรื่องคิดวิเคราะห์บางรายวิชาจะทำไม่ได้เลย แต่บางวิชาที่เป็นเป็นรายวิชาของอัลอัศลาเก อัลเตฮีด ก็มีบ้างที่จะสามารถคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อสอบบางอย่าง” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

(2) **ภาษาที่ใช้ในการออกข้อสอบ I-NET** ผลกระทบจากการใช้ภาษาในตัวข้อสอบระหว่างภาษาไทยและภาษามลายู ในการทดสอบแต่ละระดับได้ส่งผลกระทบต่อระดับการทดสอบของนักเรียน ตัวอย่างเช่น การใช้ภาษาไทยอาจจะเหมาะสมสำหรับระดับอิสลามศึกษาขั้นตอนต้น ส่วนการใช้ภาษามลายูอาจจะเหมาะสมกับนักเรียนในระดับอิสลามศึกษาขั้นตอนกลาง และระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย ในประเด็นนี้อุปสรรคของภาษาอาจทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการทำข้อสอบของนักเรียนได้ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ภาษาที่ใช้ในการออกข้อสอบ ถ้าในระดับต้น กลาง ปลาย การออกข้อสอบจะมี 2 ภาษา มีภาษามลายูกับภาษาไทย หากเป็นระดับภาษาไทย ควรใช้แค่ในระดับต้นและระดับกลางพอ ส่วนในระดับตอนปลายควรออกข้อสอบเป็นภาษาอาหรับไม่ต้องแปลไทย นอกจากจะเป็นวิชาเฉพาะ ภาษารูมี ภาษาญาวี รวมทั้งภาษาอาหรับ ควรออกไปตามการใช้ภาษา นอกเหนือจากนี้ควรออกเป็นรายวิชาภาษาอาหรับไม่ควรแปล หากจะให้พัฒนาไม่ควรแปล เด็กนักเรียนจะมีการพัฒนาจะได้มีฝึกภาษาอาหรับ ใน 6 สาระ ทั้งนี้ก็ต้องดูที่แบบเรียนว่าในแต่ละโรงเรียนมีแบบเรียนอะไร ผมเลยอยากเสนอให้แบบเรียนในระดับชั้นชานาวียัควรรจะเป็นแบบเรียนที่เป็นภาษาอาหรับ เด็กมีฐานในระดับตอนต้นและตอนปลายอยู่แล้วที่จะได้ภาษาอาหรับ” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

“เมื่อก่อนมีข้อสอบด้านเดียวคือเป็นข้อสอบภาษาไทย ไม่ใช่เป็นภาษาอื่น พอมาที่หลังก็ได้มีการพัฒนาแล้วเป็น 2 ภาษาในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาที่ว่าข้อสอบที่เป็นภาษาไทยและข้อสอบที่เป็นภาษามลายู ภาษารูมี ภาษาญาวี คือเกิดความไม่สมดุลกัน หมายถึงว่าข้อคำตอบที่เฉลยไม่ตรงกัน บางทีคำตอบอยู่ตรงคำตอบ ก. แต่คำตอบที่เป็นภาษามลายูคำตอบอยู่ในข้อ ข. บางครั้งในการแปลภาษาก็ไม่ค่อยจะถูกเท่าไร ส่วนมากจะแปลไม่ตรงความหมายมักจะเป็นรายวิชาของอัลฟิกฮ์ และในรายวิชาของอัลตารีคฮ์ มันเลยเป็นประเด็น

ที่ว่าผู้ออกข้อสอบมีหลายคน คนหนึ่งคือต้นฉบับที่ออกข้อสอบอาจจะเป็นคนที่สอนศาสนาอิสลามแบบเข้มอยู่ในภูมิภาคอื่น เช่น ภาคใต้ตอนบนแล้วคนที่แปลภาษาเป็นภาษามลายูคือครูอิสลามศึกษาที่อยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ มันเลยเกิดความไม่ตรงกันในคำตอบของการสอบนั้น นี่คือนี่สิ่งที่เกิดขึ้นมากที่สุด เกิดขึ้นทุกปี” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

(3) การบริหารจัดการสอบ เนื่องจากการกำหนดและจัดตารางเวลาในการสอบ 8 รายวิชา ภายใน 1 วัน เป็นผลกระทบอย่างมากสำหรับนักเรียน ให้เหมาะสมสำหรับการสอบนักเรียนในแต่ละระดับ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“การสอบ I-NET ทั้ง 8 รายวิชาทำการสอบภายใน 1 วัน ถือว่าหนักพอสมควรกับเด็กนักเรียนที่ต้องสอบกับจำนวนรายวิชา หนักเรื่องของการสอบ แต่เบาเรื่องของทุนงบประมาณถ้าหากใช้ 2 วันต้องใช้ทุนเยอะ เพราะมันมีข้อจำกัดอยู่ตรงจุดนี้ เพราะถ้าอยากจะสร้างข้อสอบให้มีความเหมาะสมคือมีข้อจำกัดในเรื่องของทุนเข้ามามีเกี่ยวข้อง ถ้าหากจะดูแลแบบละเอียดคือต้องใช้เวลา ตรงนี้จึงเป็นประเด็นในการทำงานหรือการสร้างให้มีคุณภาพ จึงทำให้เกิดคำตอบแทนที่มีน้อยในการกระจายกับผู้ที่เกี่ยวข้องจึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรู้สึกไม่เต็มที่กับการทำงานในส่วนนี้ได้” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“ด้วยการสอบที่จัดใน 1 วัน รวมทั้งหมด 8 กลุ่มสาระรายวิชา ผมว่ามันหนักเกินไปนะ กับ 800 ข้อ ใน 1 วัน ที่นักเรียนต้องทำข้อสอบ ตรงช่วงเวลาแรก ๆ เด็กอ่าน พอช่วงท้าย ๆ แล้วเด็กก็เริ่มท้อแล้ว ที่นี้ผลการสอบที่ออกมามันเลยเป็นผลกระทบให้กับคะแนน I-NET ผมอยากเสนอให้มีการจัดสอบอย่างน้อย 2 วัน ยิงดีครับ” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

(4) เป้าหมายของการสอบ ยังไม่ได้มีการกำหนดชัดเจนว่าคะแนน I-NET รายบุคคลจะนำไปใช้อย่างไรได้บ้าง ส่งผลกระทบให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการสอบและขาดแรงจูงใจในการสอบ I-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“อยากให้ผลคะแนนส่วน I-NET มีบทบาทที่กระตุ้นให้นักเรียนตั้งใจเรียน เช่น ให้ผลคะแนนมีบทบาทในส่วนนำลงไปรวมกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน หรือเป็นแรงจูงใจให้เด็กมีความตั้งใจที่จะนำผลการเรียนนี้ไปใช้ได้ในประเทศ ยื่นศึกษาต่อในต่างประเทศได้” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“อยากเห็นว่า เด็กจบชั้นชานาวิทย์ให้ออกมาเลยว่าผลออกเป็นรายวิชาให้ออกเป็นคะแนนเลย แล้วสามารถเอาผลคะแนนนี้ยื่นต่อในต่างประเทศ หากใช้ผลนี้ได้จะสามารถช่วยให้นักเรียนมีทางเลือกในการเรียนได้มากยิ่งขึ้น เช่น ประเทศอียิปต์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น โดยการยื่นผลการ National test ในประเทศไทย ถ้าเราทำแบบนี้ได้ถือว่าสุดยอด” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 4.4 ผลกระทบของการทดสอบที่มีต่อมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา B-NET มีดังนี้

ผลกระทบทางบวก

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา B-NET มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในวิชาภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัย ทั้งนี้ สทศ.ได้มีการแจ้งผัง

แบบทดสอบ (Test Blueprint) ของแต่ละวิชาที่ใช้สอบให้กับสถานศึกษาได้รับทราบ ส่งผลกระทบทางบวกที่ช่วยให้สถานศึกษาและครูสอนได้เตรียมความพร้อมและชี้แจงรายละเอียดการทดสอบให้กับผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

ผลกระทบทางลบ

(1) **ข้อสอบ B-NET** ผลกระทบของข้อสอบที่นำไปใช้ทดสอบกับนักเรียน พบว่า ในการสอบ B-NET เป็นข้อสอบแบบปรนัย ในวิชาภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัย ที่มีเนื้อหาต้องท่องจำได้ก่อน จึงจะสามารถเข้าใจ เชื่อมโยงวิเคราะห์ได้ คะแนนสอบจึงอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจสะท้อนถึงว่าข้อสอบมีความยากอยู่ในระดับมาก เมื่อได้สอบถามถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมจากครูอาจารย์ที่ได้ดูแลสามเณรแล้ว ยังพบว่า มาตรฐานและวิธีการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแต่ละแห่งยังมีความแตกต่างกันพอสมควร การเรียนรู้ในชั้นเรียนอาจเป็นการเน้นการท่องจำและเข้าใจ แต่พอเจอข้อสอบที่วัดระดับการนำไปใช้และการวิเคราะห์จะส่งผลกระทบให้นักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงไปสู่หาคำตอบได้

(2) **การบริหารจัดการสอบ** เนื่องจากการสอบ B-NET อยู่ในช่วงเวลาเดียวกันกับการสอบบาลีสนามหลวงที่ลักษณะข้อสอบเป็นข้อเขียนบรรยายแบบข้อสอบอัตนัย นักเรียนสามเณรต้องเตรียมตัวสอบอย่างหนักตลอดทั้งปีและสอบได้เพียงครั้งเดียวเพื่อเลื่อนชั้นเปรียญธรรม รวมทั้งการสอบนักธรรมที่บางสถานศึกษากำหนดให้นักเรียนต้องสอบผ่านนักธรรมชั้นตรีจึงจะสำเร็จการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะใช้คะแนนยื่นเข้ามหาวิทยาลัยในระบบ TCAS ต้องเตรียมตัวสอบ O-NET สอบ 9 วิชาสามัญ ส่งผลกระทบให้นักเรียนต้องเตรียมตัวเข้าสอบในหลายประเภทการทดสอบ

ผลกระทบอีกประการหนึ่งในการจัดสอบคือ การจัดสนามสอบที่เหมาะสมให้กับผู้เข้าสอบที่เป็นสามเณร เป็นผลกระทบที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมได้สะท้อนว่าเป็นภาระที่เพิ่มมากขึ้นในการดูแลและการบริหารจัดการสอบให้เกิดความเรียบร้อยดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“นักเรียนสามเณรแต่ละจังหวัดต้องเดินทางไปสอบยังสนามสอบต่างจังหวัดใช้เวลาเดินทางข้ามวันข้ามคืน บางแห่งต้องเดินทางมาถึงเช้าเข้าสอบส่งผลกระทบให้เกิดความเหนื่อยล้า หลับในห้องสอบ รวมทั้งบุคลากรที่ต้องรับหน้าที่ประสานงานจัดเตรียมสนามสอบ การบริหารจัดการสอบที่มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการสอบ” (สัมภาษณ์นักวิชาการศาสนาศึกษา, ต.ค.62)

(3) **เป้าหมายของการสอบ** เนื่องจากยังไม่ได้มีการกำหนดชัดเจนว่าคะแนน B-NET รายบุคคลจะนำไปใช้อย่างไรได้บ้าง ส่งผลกระทบให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการสอบและขาดแรงจูงใจในการสอบ B-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“เป้าหมายของการสอบ B-NET ควรชัดเจนว่าผู้เรียนจะนำไปใช้ในด้านใดได้บ้าง ทั้งการรายงานในส่วนของการสำเร็จการศึกษา ควรมีการรายงานในแบบ ปพ.1 เช่นเดียวกับ สพฐ. การนำไปใช้ประกอบการคัดเลือกในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย รวมทั้งการนำผล B-NET มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ก็ควรต้องมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนเรื่องการนำคะแนน B-NET ไปใช้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“ควรมีการนำคะแนน B-NET ไปพิจารณาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย (มจร.) เป็นต้น” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 4.5 ผลกระทบของการทดสอบที่มีต่อมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน N-NET มีดังนี้

ผลกระทบทางบวก

การทดสอบ N-NET เป็นการทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอบในรายวิชา 1) สารความรู้พื้นฐาน 2) สารการพัฒนาสังคม 3) สารทักษะการเรียนรู้ 4) สารการประกอบอาชีพ และ 5) สารทักษะการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ สทศ.ได้มีการแจ้งผังแบบทดสอบ (Test Blueprint) ของแต่ละวิชาที่ใช้สอบให้กับสถานศึกษาได้รับทราบ ส่งผลกระทบทางบวกที่ช่วยให้สถานศึกษาและครูสอนได้เตรียมความพร้อมและชี้แจงรายละเอียดการทดสอบให้กับผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

ผลกระทบทางลบ

(1) **ข้อสอบ N-NET** ผลกระทบของข้อสอบที่นำไปใช้ทดสอบกับนักเรียนที่มีความหลากหลาย และเรียนในหลักสูตรที่มีโครงสร้างรายวิชาจำนวนมากทั้งกลุ่มวิชาบังคับ กลุ่มวิชาบังคับเลือก กลุ่มวิชาเลือกเสรีที่เรียนตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ กศน.มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการพบกลุ่มครูผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำกิจกรรมพัฒนา กิจกรรมวิชาชีพ เมื่อนักศึกษา กศน.ต้องมาสอบ N-NET ที่เป็นการประมวลความคิดรวบยอดตลอดการเรียนรู้เพื่อมาสอบใน 5 วิชา ได้แก่ 1) สารความรู้พื้นฐาน 2) สารการพัฒนาสังคม 3) สารทักษะการเรียนรู้ 4) สารการประกอบอาชีพ และ 5) สารทักษะการดำเนินชีวิต ทำให้ข้อสอบมีความยาก และส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนรู้และความสามารถในการทำข้อสอบของผู้เรียนที่ต้องบูรณาการเนื้อหาสาระมาสู่ 5 รายวิชาดังกล่าว และส่งผลกระทบต่อให้คะแนน N-NET ของผู้เรียนต่ำ

ในส่วนนี้ข้อสอบ N-NET ยังเป็นภาพผลกระทบย้อนกลับไปที่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่โครงสร้างรายวิชาและการวัดและประเมินผลการศึกษายังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงตามศักยภาพของนักศึกษา กศน. และไม่ได้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งไม่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่

“หลักสูตรที่ กศน.ใช้อยู่ในปัจจุบันคือหลักสูตร 51 มันไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นจริงกับนักศึกษา กศน. เลย เรียนหลายวิชามากเกินไป เรียนครบทุกวิชามากเกินไป แต่ในหลักชีวิตของนักศึกษาที่มาเรียน เขาไม่ได้หวังที่จะไปเรียนต่อมหาลัย ไม่ได้หวังเรียนที่จะเอาความรู้ทุกวิชาไปใช้ในการดำเนินชีวิตจะเป็นแบบนั้น แต่นักศึกษา กศน.มาเรียนก็เพื่อ 1. สร้างเสริมประสบการณ์ 2. พัฒนาวุฒิการศึกษาเท่านั้นเอง โดยส่วนมากจะเป็นอย่างนั้น โดยส่วนน้อยที่เขาจะพัฒนาการศึกษาต่อเนื่องของเขา ในกลุ่มที่พลาดโอกาสจากในระบบมาพวกนั้นก็จะมีพัฒนา ซึ่งมันแยกกัน ถ้าเราจะเอามาจับและวัดผลตามหลักสูตร ซึ่งข้อสอบ n net เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างจะเครียด ถึงเอามาใช้กับนักศึกษา กศน.คงยาก ถ้าเราจะพัฒนาตรงนี้เราจะมายกเลิกครู กศน.ที่มีก็ได้ ไม่ได้ เพราะว่า ครู กศน.ที่มีมาจากหลากหลายอาชีพ มันจะเอาความรู้ที่มีจากนักศึกษาไม่ได้ เพราะการสอนของเรา เน้นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนไปเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เราไม่ได้จับไปสอนหนังสือเป็นรายวิชา เพราะนักศึกษาของเราส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่กับหนังสือ พอออกจากห้องเรียนเขาไม่ได้ไปนั่งอ่านหนังสือต่อ เขาวิ่งไปจับจอบ จับเสียมเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ นั่นคือวิถีคิด วิถีชีวิตมันต่างกัน เพราะฉะนั้นหลักสูตรที่มี ข้อสอบที่มี เอามาวัดคุณภาพของนักศึกษา กศน. ได้ยาก” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

(2) การบริหารจัดการสอบ N-NET ในการสอบ N-NET กับการสอบปลายภาค ซึ่งมีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ได้ถูกกำหนดให้จัดสอบกันคนละช่วงเวลา ส่งผลกระทบต่อผู้เรียน กศน.ที่อยู่ในวัยทำงานที่ต้องลางานเพื่อมาสอบ มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาสอบ หรือกลุ่มคนในชุมชนที่ช่วงของการสอบตรงกับเทศกาลประเพณีของท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถมาเข้าสอบได้ อีกทั้งกลุ่มวัยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพที่ต้องนั่งสอบให้ครบตามเวลาจึงสามารถออกจากห้องสอบได้ตามระเบียบการจัดสอบส่งผลกระทบต่อสุขภาพตามมา

“...เราต้องมีโครงการพัฒนาผู้เรียนต่างๆ แต่ผลสอบก็อยู่ที่นักศึกษาเรียนนั้น เรียนนั้น จบไป รุ่นใหม่ก็มา นักเรียนบางคนมาสอบไม่ได้เพราะที่ทำงานไม่ให้ลา ถ้าจะมาสอบต้องลาออก เป็นไปได้ไหมที่จะมาสอบโดยไม่ต้องลาออกจากงาน..” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“กศน. นักเรียนที่มาเรียนส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ผ่านพ้นวัยเรียนออกไปแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้สูงอายุ ท่านไปดูสนามสอบไหนก็ได้ จะมีผู้สูงอายุมาเรียน 400 คน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่ข้อสอบ ให้สอบ ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ ซึ่งเขาไม่ได้ใช้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ที่มาเรียน มาเรียนเพื่อพัฒนาชีวิตของเขา อย่างเช่น ถ้าใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็น ก็สอนคอมพิวเตอร์ให้ ถ้าไม่รู้จักรวิธีการปฐมพยาบาล หรือสุขลักษณะ ก็เชิญหมอ เชิญพยาบาลมาเป็นวิทยากร ครู กศน. ไม่ใช่ครูผู้สอน แต่เป็นครูที่อำนวยความสะดวก เป็นผู้ประสานผู้รู้ต่างๆ มาให้ความรู้..” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“..ในส่วนของผลกระทบ 1. นักศึกษาขาดสอบ เพราะนักศึกษาได้สอบต่อกัน สอบไปก็ไม่ได้ใช้ คนก็เลยไม่ได้มาสอบ 2. ถ้าวันสอบตรงกับประเพณีในชุมชน เขาก็ไม่มาสอบ ทำให้การจัดสอบไม่เลื่องให้หน่อย ว่าต้องเลื่องงานประเพณีซึ่งจัดทุกปี การสอบไม่ได้สำคัญสำหรับบางคน ต้องหาวิธีการให้คนที่ไม่ได้มาสอบ ให้ได้สอบซ่อม 3. บางคนมาก็ไม่ตั้งใจสอบ ..” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

(3) เป้าหมายของการสอบ เนื่องจากมีข้อกำหนดว่า ให้ผู้เรียน กศน.ต้องเข้าสอบ N-NET จึงจะสำเร็จการศึกษาของ กศน. ได้ และมีบางหน่วยงานที่ต้องการขอดูคะแนน N-NET ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา กศน. เช่น โรงเรียนจำอากาศ หรือโรงงานบางแห่ง ในส่วนคะแนนสอบ N-NET ยังไม่มีข้อกำหนดว่าผู้เรียนต้องได้ประเมินคะแนนที่ระดับคุณภาพใดจึงจะสำเร็จการศึกษา ดังนั้นการได้เข้าสอบแม้ว่าผู้เรียน กศน.จะได้คะแนนเป็น 0 คะแนน ก็ถือว่าผ่านเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ในจุดนี้จึงเป็นข้อพิจารณาว่าควรจะมีแนวทางอย่างไรจึงจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการสอบให้กับผู้เรียน กศน.ได้ตั้งใจทำข้อสอบ และเห็นความสำคัญ ประโยชน์ของการสอบ N-NET

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ พบว่าความคิดเห็นต่อการสร้างความเชื่อมั่นและมีมาตรฐานของการทดสอบโดยภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ มีค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.72-4.47 เมื่อพิจารณารายประเภทการทดสอบ พบว่าในการทดสอบ O-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ คณะกรรมการประจำสนามสอบมีเพียงพอและมีความเหมาะสมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.61) ในการทดสอบ V-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ ผลสอบมีความน่าเชื่อถือมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67) ในการสอบ I-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ สนามสอบมีความพร้อมในการจัดสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.22) ในการสอบ B-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการทดสอบมีความชัดเจนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.15) และในการทดสอบ N-NET มีผลกระทบสูงที่สุดในประเด็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูล

การทดสอบมีความชัดเจน สนามสอบมีความพร้อมในการจัดสอบ คณะกรรมการประจำสนามสอบมีเพียงพอ และมีความเหมาะสม การประกาศผลสอบของ สทศ.มีความถูกต้องรวดเร็วและแม่นยำ และผลการสอบมีความน่าเชื่อถือมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน (Mean=4.67) ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นต่อการสร้างความเชื่อมั่นและมีมาตรฐานของการทดสอบ

ที่	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1	การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการทดสอบมีความชัดเจน	4.57 (มากที่สุด)	0.64	4.13 (มาก)	0.84	4.09 (มาก)	0.99	4.15 (มาก)	0.68	4.67 (มากที่สุด)	0.82
2	สนามสอบมีความพร้อมในการจัดสอบ	4.59 (มากที่สุด)	0.59	4.38 (มาก)	0.52	4.22 (มาก)	0.90	4.13 (มาก)	0.59	4.67 (มากที่สุด)	0.52
3	คณะกรรมการประจำสนามสอบมีเพียงพอและมีความเหมาะสม	4.61 (มากที่สุด)	0.56	4.38 (มาก)	0.52	4.13 (มาก)	0.82	4.08 (มาก)	0.64	4.67 (มากที่สุด)	0.52
4	ข้อสอบแต่ละวิชามีความถูกต้องและเหมาะสม	4.31 (มาก)	0.67	4.00 (มาก)	0.82	4.00 (มาก)	0.80	3.99 (มาก)	0.72	4.17 (มาก)	1.33
5	การประกาศผลสอบของ สทศ.มีความถูกต้องรวดเร็วและแม่นยำ	4.41 (มาก)	0.64	4.00 (มาก)	0.76	3.96 (มาก)	0.89	4.06 (มาก)	0.65	4.67 (มากที่สุด)	0.82
6	รายงานผลสอบมีสารสนเทศที่นำไปใช้ประโยชน์ได้	4.49 (มาก)	0.64	4.13 (มาก)	0.64	3.96 (มาก)	0.93	4.06 (มาก)	0.74	4.50 (มาก)	1.23
7	ผลการสอบมีความน่าเชื่อถือ	4.47 (มาก)	0.70	4.63 (มากที่สุด)	0.52	4.09 (มาก)	0.85	4.14 (มาก)	0.65	4.67 (มากที่สุด)	0.82
8	ผลการสอบในสถานศึกษาของท่านเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้	3.93 (มาก)	0.77	3.75 (มาก)	0.71	3.96 (มาก)	0.71	3.85 (มาก)	0.75	3.67 (มาก)	1.21
9	การดำเนินงานสอบของ สทศ. สร้างความเชื่อมั่นและมีมาตรฐาน	4.20 (มาก)	0.68	4.25 (มาก)	0.71	4.00 (มาก)	0.98	4.07 (มาก)	0.73	4.50 (มาก)	1.23
รวม		4.40 (มาก)	0.56	4.18 (มาก)	0.63	4.05 (มาก)	0.69	3.72 (มาก)	0.65	4.47 (มาก)	0.81

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ผลกระทบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังผลกระทบต่อมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติทั้งที่เป็นผลกระทบทางบวกและทางลบในด้านข้อสอบ การบริหารจัดการสอบ เป้าหมายของการสอบ และความเชื่อมั่นและความมีมาตรฐานของการทดสอบระดับชาติ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการพัฒนาเรื่องต่อไปนี้

(1.1) การวิจัยและพัฒนาแบบการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา

(1.2) การพัฒนารูปแบบและวิธีการทดสอบระดับชาติที่ครอบคลุมคุณภาพของผู้เรียนครบทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (K P A)

(1.3) การปฏิรูปวิธีการทดสอบ วัดและประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ไปกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่

(2) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการพิจารณาความเชื่อมโยงของสิ่งวัดในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ที่มีความสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษากับระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อเทียบโอนคะแนนสอบ V-NET กับการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพ

(3) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

(3.1) ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียน การวัดและการประเมินผล ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอิสลามให้ไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

(3.2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการปรับปรุงวิธีการและกระบวนการออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา การทดสอบและประเมินผลที่มีความเป็นมาตรฐาน

(4) สำหรับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

(4.1) ควรร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน การออกแบบระบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่มีจุดเน้นในภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีและมีความแม่นยำ และเชื่อถือได้ในแต่ละสาขาวิชาของการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

(4.2) ควรปรับปรุงทบทวนโครงสร้างการทดสอบ ขอบข่ายของเนื้อหา ความยากง่ายของแบบทดสอบรายวิชา O-NET ที่เหมาะสมและยุติธรรมกับนักเรียนทั้งที่เรียนในสายวิทย์คณิต และนักเรียนที่เรียนในสายศิลป์

(4.3) ควรเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมสำหรับทดสอบนักเรียนที่อยู่ในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (ริบตีดาอียะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชชีฎะฮ์) และระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวียะห์)

(4.4) ควรกำหนดและจัดตารางเวลาในการสอบ 8 รายวิชา ให้เหมาะสมสำหรับการสอบ I-NET ของนักเรียนในแต่ละระดับ

(4.5) ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสอบ B-NET ให้เอื้อต่อผู้เรียนที่เป็นพระและสามเณรที่เข้าสอบในแต่ละสนามสอบ

(4.6) ควรพัฒนารูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กศน.ที่มีความแตกต่างตามช่วงวัย

(4.7) ควรพิจารณาให้การสอบปลายภาคของ กศน.กับการสอบ N-NET อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับหน่วยงาน : ผลกระทบ ผลการติดตามและประเมิน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิเคราะห์ระดับหน่วยงาน จะได้นำเสนอตามลำดับประเด็นผลกระทบ ดังนี้ (1) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา (2) กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการประเมินคุณภาพด้านผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดี ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นเป็นความพยายามของสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคะแนนผลสอบระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้น ปรากฏผลตามลำดับการทดสอบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 5.1 ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่พิจารณาจากผลสอบ O-NET

1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีขั้นพื้นฐานย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ผลสอบ O-NET มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้พยายามยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่สถานศึกษาและนโยบายตั้งไว้ หากพิจารณาผลคะแนน O-NET เฉลี่ยย้อนหลังไป 3 ปีในภาพรวมทั้งประเทศมีคะแนนเพิ่มขึ้นและลดลงในแต่ละวิชาแต่ยังไม่ถึงร้อยละ 50 ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ยกเว้นวิชาภาษาไทย ป.6 และ ม.3 ในปีล่าสุด ปรากฏผลดังตารางที่ 4.14-4.16

ตารางที่ 4.14 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ปีที่สอบ 2560-2562

รหัส	วิชา	ปี	N	Mean	SD	Max	Min
61	ภาษาไทย	2560	724,347	52.98	14.77	98.25	0.00
		2561	704,705	46.58	14.55	99.50	0.00
		2562	701,484	55.90	15.65	99.25	0.00
63	ภาษาอังกฤษ	2560	724,336	34.59	17.29	100.00	0.00
		2561	704,692	36.34	18.36	100.00	0.00
		2562	701,456	39.24	18.38	100.00	0.00
64	คณิตศาสตร์	2560	724,285	40.47	18.78	100.00	0.00
		2561	704,633	37.12	16.44	100.00	0.00
		2562	701,420	37.50	20.41	100.00	0.00
65	วิทยาศาสตร์	2560	724,349	41.22	12.09	100.00	3.00
		2561	704,697	39.12	11.74	97.00	0.00
		2562	701,458	39.93	12.63	100.00	0.00

ที่มา รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีจากเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th>

ตารางที่ 4.15 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีที่สอบ 2560-2562

รหัส	วิชา	ปี	N	Mean	SD	Max	Min
91	ภาษาไทย	2560	637,491	46.36	12.99	94.00	0.00
		2561	643,904	48.29	13.73	98.00	0.00
		2562	645,685	54.42	16.02	100.00	0.00
93	ภาษาอังกฤษ	2560	637,406	31.80	12.59	100.00	0.00
		2561	643,592	30.45	11.60	100.00	0.00
		2562	645,323	29.45	11.55	100.00	0.00
94	คณิตศาสตร์	2560	637,256	29.31	15.74	100.00	0.00
		2561	643,722	26.30	16.40	100.00	0.00
		2562	645,575	30.04	16.03	100.00	0.00
95	วิทยาศาสตร์	2560	637,047	34.99	10.34	98.00	0.00
		2561	643,462	32.28	9.81	100.00	2.00
		2562	645,200	36.10	11.01	100.00	0.00

ที่มา รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีจากเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th>

ตารางที่ 4.16 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีที่สอบ 2560-2562

รหัส	วิชา	ปี	N	Mean	SD	Max	Min
01	ภาษาไทย	2560	378,161	52.29	16.27	97.00	0.00
		2561	372,043	49.25	15.77	98.00	0.00
		2562	372,553	47.31	16.10	95.50	0.00
02	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	2560	378,924	35.89	8.86	83.00	0.00
		2561	372,567	34.70	9.10	84.00	0.00
		2562	373,033	35.16	7.96	85.00	0.00
03	ภาษาอังกฤษ	2560	378,779	27.76	13.39	100.00	0.00
		2561	372,587	28.31	14.65	100.00	1.25
		2562	373,148	31.41	15.30	100.00	2.50
04	คณิตศาสตร์	2560	379,064	24.88	14.73	100.00	0.00
		2561	372,853	24.53	17.59	100.00	0.00
		2562	373,213	30.72	20.49	100.00	0.00
05	วิทยาศาสตร์	2560	378,268	31.62	8.96	92.00	0.00
		2561	372,232	29.37	12.03	96.80	1.60
		2562	372,727	30.51	11.08	98.40	1.60

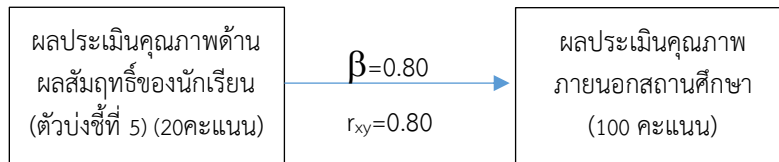
ที่มา รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานจากเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th>

2) ผลการประเมินคุณภาพผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติได้นำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบที่สาม (พ.ศ.2554-2558) ในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คิดเป็น 20 คะแนน โดยจะพิจารณาจากผลการประเมิน 2 ส่วนได้แก่ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับดี (16 คะแนน) และมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ (4 คะแนน) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (8 กลุ่ม) ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 กำหนดช่วงคะแนนของการประเมินคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็น 5 ระดับ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามตัวบ่งชี้ที่ 5 ของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม

ช่วงคะแนน (เต็ม 20 คะแนน)	ระดับคุณภาพ	จำนวนโรงเรียน	ร้อยละ
0.00 – 3.99	ต้องปรับปรุงเร่งด่วน	1,483	4.25
4.00 – 7.99	ต้องปรับปรุง	4,951	14.17
8.00 – 11.99	พอใช้	17,890	51.21
12.00 – 15.99	ดี	7,672	21.96
16.00 – 20.00	ดีมาก	2,937	8.41
รวม		34,933	100.0

จากตารางที่ 4.17 พบว่า โรงเรียนทั่วประเทศจำนวน 34,933 แห่ง ที่ได้รับการประเมินคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามตัวบ่งชี้ที่ 5 ของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.21 มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ ช่วงคะแนน 8.00-11.99 ที่ไม่ผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับต้องปรับปรุงและปรับปรุงอย่างเร่งด่วน คิดเป็นร้อยละ 18.42 จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลการสอบระดับชาติมีผลกระทบต่อผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่ายมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 สัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าการประเมินผลการสอบระดับชาติมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนที่พิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ดังแผนภาพที่ 4.15

(Mean=10.49, SD=3.65)

(Mean=82.93, SD=5.50)

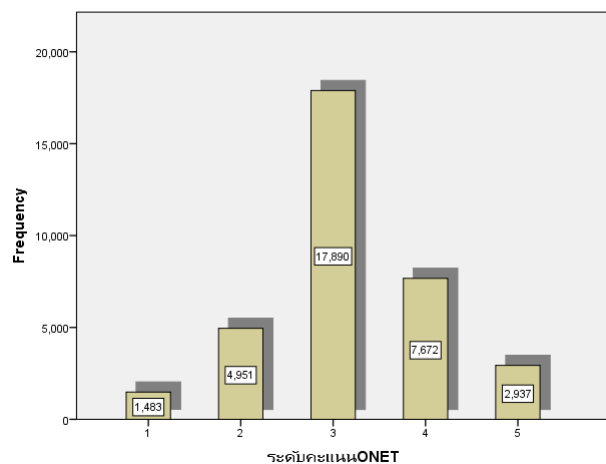
แผนภาพที่ 4.15 ขนาดอิทธิพลของผลการประเมินคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา

ทั้งนี้เมื่อทดสอบความเป็นอิสระระหว่างระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่ 5 กับระดับคุณภาพสถานศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Chi-square test = 25,711.98, $p < 0.01$) ซึ่งกล่าวได้ว่าคุณภาพของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาตามระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับคุณภาพสถานศึกษา

ระดับคุณภาพสถานศึกษา	ระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 (ช่วงคะแนน)					รวม
	ต้องปรับปรุงเร่งด่วน (0.00 – 3.99)	ต้องปรับปรุง (4.00 – 7.99)	พอใช้ (8.00 – 11.99)	ดี (12.00 – 15.99)	ดีมาก (16.00 – 20.00)	
ดีมาก	0	0	47	1039	1673	2759
	0.00%	0.00%	0.13%	2.97%	4.79%	7.90%
ดี	391	3468	17650	6613	1260	29382
	1.12%	9.93%	50.53%	18.93%	3.61%	84.11%
พอใช้	1053	1445	179	14	4	2695
	3.01%	4.14%	0.51%	0.04%	0.01%	7.71%
ต้องปรับปรุง	31	30	12	4	0	77
	0.09%	0.09%	0.03%	0.01%	0.00%	0.22%
ต้องปรับปรุงเร่งด่วน	8	8	2	2	0	20
	0.02%	0.02%	0.01%	0.01%	0.00%	0.06%
รวม	1483	4951	17890	7672	2937	34933
	4.25%	14.17%	51.21%	21.96%	8.41%	100.0%

Chi-square test = 25,711.985 df=16 $p < 0.01$, Contingency Coefficient = 0.65

แผนภาพที่ 4.16 การกระจายของผลประเมินคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานจำแนกตามระดับคุณภาพของคะแนนสอบ

การกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพยายามยกระดับผลสัมฤทธิ์โดยใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งที่กำหนดเป้าหมายโดยสถานศึกษาเองและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด ในการจัดอันดับโรงเรียนโดยใช้ผลลัพธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์โดยใช้คะแนน O-NET (School Ranking) ส่งผลกระทบให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีปัจจัยต้นทุนที่แตกต่างกันทั้งในด้านตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม จุดนี้จึงเป็นข้อควรพิจารณาในการนำคะแนน O-NET มาใช้ในการจัดอันดับโรงเรียนที่อาจเป็นผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้น

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน พบว่า หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ O-NET จะต้องมีการวิเคราะห์คะแนน O-NET จำแนกรายสาระการเรียนรู้ เพื่อค้นหาจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนา วางแผนจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้อง ดำเนินการและติดตามนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ซึ่งหากครูได้นำคะแนน O-NET ไปใช้อย่างจริงจังและลงสู่ถึงแบบบันทึกผลการเรียนรายวิชา (ปพ.5) แล้วจะส่งผลกระทบให้เกิดการพัฒนาผลการเรียนรู้

ประเด็นผลกระทบที่ 5.2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่พิจารณาจากผลสอบ V-NET

ผลการศึกษาผลกระทบ พบว่า ผลสอบ V-NET มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา อาชีวศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

การกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้พยายามยกระดับคะแนน V-NET ของนักศึกษาผ่านโครงการ/กิจกรรมต่างๆ หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ V-NET ที่ประกาศโดย สทศ. ที่มีการเปรียบเทียบคะแนนจำแนกตามขนาด ที่ตั้ง จังหวัด เขตพื้นที่ สังกัด ภาค และประเทศ เมื่อวิเคราะห์จะเห็นผลต่างที่เป็นจุดควรพัฒนา รวมทั้งการเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยย้อนหลังไป 3 ปี ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพยายามยกระดับผลสัมฤทธิ์โดยใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งที่กำหนดเป้าหมายโดยสถานศึกษาเองและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด การตั้งคำถามเกี่ยวกับความคุ้มค่าของการจัดสอบ V-NET เป็นประเด็นผลกระทบที่สะท้อนว่าการจัดสอบนั้นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากนั้นมีประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาได้คุ้มค่าแล้วหรือไม่ ?

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน พบว่า หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ V-NET จะต้องมีการวิเคราะห์คะแนน V-NET จำแนกรายทักษะและสาระการเรียนรู้ เพื่อค้นหาจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนา วางแผนจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้อง ดำเนินการและติดตามนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ซึ่งหากครูได้นำคะแนน V-NET ไปใช้อย่างจริงจังและลงสู่การจัดการเรียนรู้และวัดประเมิน แล้วจะส่งผลกระทบให้เกิดการพัฒนาผลการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ประเด็นผลกระทบที่ 5.3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่พิจารณาจากผลสอบ I-NET

สถาบันที่มีการสอนศาสนาอิสลาม มี 3 ประเภท ดังนี้

(1) **ตาติกา** หรือ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด เป็นโรงเรียนสอนจริยธรรม ในพื้นที่ 5 จังหวัด ชายแดนใต้ คือ สงขลา ปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล เปิดสอนเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม อายุระหว่าง 5-12 ปี ในวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนมากจะสอนในชุมชนหรือมัสยิดที่เยาวชนเดินทางไปเรียนได้อย่างสะดวกไม่ไกลเกินไป

(2) **ปอเนาะ** เป็นสถาบันการศึกษาที่เน้นเรียนด้านศาสนาอิสลาม ในพื้นที่ 5 จังหวัด ชายแดนใต้ คือ สงขลา ปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล โดยเน้นการศึกษาหลักศาสนาอิสลาม เปิดรับผู้เรียนตั้งแต่ช่วงวัยเด็ก และเรียนไปได้ตลอดชีวิต มีผู้ดูแล คือ โต๊ะครูหรือ "บาบอ" ผู้มีความรู้ สอนแบบไม่แบ่งแยกชั้นและอายุ เรียน

อย่างเรียบง่าย โดยการสอนหลักศาสนา การอ่านคัมภีร์ตลอดจนการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตประจำวัน ผู้ที่เรียนปอเนาะเป็นหลักหลังจบการศึกษาจะเป็นผู้เชี่ยวชาญศาสนาได้รับความนับถือจากชุมชนและเป็นผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนา หรือ “อิหม่าม” ซึ่งมีภารกิจในการเผยแพร่ศาสนาต่อไป

(3) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ เป็นสถาบันที่มีการสอนทั้งรายวิชาสามัญและสอนศาสนาอิสลาม เปิดรับเด็กเข้าเรียนตั้งแต่ในระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ถือว่าเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากสอดคล้องกับวัฒนธรรมและศาสนาของประชาชนในพื้นที่ มีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางไปจนถึงโรงเรียนขนาดเล็ก

สำหรับกลุ่มโรงเรียนที่เข้าสอบ I-NET จะเป็นโรงเรียนตาดีกา โรงเรียนรัฐ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ ในกลุ่มโรงเรียนตาดีกาและโรงเรียนประมงของรัฐจะเป็นการสอบนักเรียนระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อับตาดียะห์) ส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาจะเป็นการสอบระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชชีฎะห์) และระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวียะห์)

ในส่วนของการนำผลคะแนน I-NET ไปใช้พัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีเฉพาะกลุ่มที่เข้าสอบ I-NET ได้แก่ โรงเรียนตาดีกา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ

ผลการศึกษาผลกระทบ พบว่า ผลสอบ I-NET มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตาดีกา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ ดังนี้

การกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ I-NET ที่ประกาศโดย สทศ. ที่มีการเปรียบเทียบคะแนนจำแนกตามขนาด ที่ตั้ง จังหวัด เขตพื้นที่ สังกัด ภาค และประเทศ เมื่อวิเคราะห์ผลคะแนนจะทำให้เห็นผลต่างที่เป็นจุดควรพัฒนา ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงนโยบายต่อผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน คือ การทำความเข้าใจกับผลคะแนนที่โรงเรียนได้รับที่ยังไม่ชัดเจนว่าจะให้นำคะแนน I-NET ไปใช้อย่างไรต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรอิสลามศึกษา จึงมีผลกระทบต่อการกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลกระทบต่อครูผู้สอน พบว่า หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ I-NET ครูยังขาดความเข้าใจต่อผลคะแนน I-NET ว่าควรนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างไร จึงทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์หาจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนา ส่งผลกระทบให้ครูไม่สามารถนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามตามที่กำหนดเป้าหมายไว้

ประเด็นผลกระทบที่ 5.4 ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่พิจารณาจากผลสอบ B-NET

ผลการศึกษาผลกระทบ พบว่า ผลสอบ B-NET มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนสามัญศึกษา ดังนี้

การกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ B-NET ที่ประกาศโดย สทศ. ที่มีการเปรียบเทียบคะแนนจำแนกตามขนาด ที่ตั้ง จังหวัด เขตพื้นที่ สังกัด ภาค และประเทศ เมื่อวิเคราะห์ผลคะแนนจะทำให้เห็นผลต่างที่เป็นจุดควรพัฒนา ดังตารางที่ 4.19-4.20 ผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงนโยบายต่อผู้บริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนสามัญศึกษา คือ การทำความเข้าใจกับผลคะแนนที่โรงเรียนได้รับที่ยังไม่ชัดเจนว่าจะให้นำคะแนน B-NET ไปใช้อย่างไรต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรปริยัติธรรมแผนสามัญศึกษา จึงส่งผลกระทบต่อการกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ

ตารางที่ 4.19 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่สอบ 2560-2562

รหัส	วิชา	ปี	N	Mean	SD	Max	Min
383	ภาษาบาลี	2560	6,295	34.68	11.08	99.00	11.00
		2561	6,343	33.51	9.97	90.00	13.00
		2562	6,136	34.11	11.52	99.00	5.00
384	ธรรม	2560	6,300	36.05	11.02	88.00	10.00
		2561	6,345	36.85	10.13	82.00	8.00
		2562	6,141	40.82	11.50	84.00	8.00
385	พุทธประวัติ	2560	6,299	34.24	11.33	90.00	4.00
		2561	6,342	36.50	12.99	88.00	6.00
		2562	6,140	37.03	12.62	92.00	8.00
386	วินัย	2560	6,230	36.55	12.35	90.00	4.00
		2561	6,291	34.04	10.27	84.00	2.00
		2562	6,074	36.59	11.30	88.00	2.00

ที่มา รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนาจากเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th>

ตารางที่ 4.20 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีที่สอบ 2560-2562

รหัส	วิชา	ปี	N	Mean	SD	Max	Min
393	ภาษาบาลี	2560	2,604	35.07	14.96	93.00	11.00
		2561	2,797	34.55	15.77	99.00	7.00
		2562	2,783	31.96	11.78	88.00	10.00
394	ธรรม	2560	2,605	34.30	11.63	82.00	6.00
		2561	2,797	35.15	10.38	78.00	0.00
		2562	2,784	38.62	12.39	82.00	4.00
395	พุทธประวัติ	2560	2,605	43.75	15.22	92.00	6.00
		2561	2,797	38.53	12.47	86.00	0.00
		2562	2,784	43.62	14.36	84.00	6.00
396	วินัย	2560	2,592	33.87	10.73	86.00	6.00
		2561	2,787	36.88	11.21	74.00	0.00
		2562	2,777	41.90	13.59	86.00	6.00

ที่มา รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนาจากเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th>

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลกระทบต่อครูผู้สอน พบว่า หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ B-NET ครูผู้สอนยังขาดความเข้าใจต่อผลคะแนน B-NET ว่าควรนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างไร จึงทำให้ยังไม่ชัดเจนว่าควรปรับปรุงพัฒนาในจุดใด ส่งผลกระทบให้ครูไม่สามารถนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรพระปริยัติธรรมตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ได้

ประเด็นผลกระทบที่ 5.5 ประสิทธิภาพของ กศน.ที่พิจารณาจากผลสอบ N-NET

ผลการศึกษาผลกระทบ พบว่า ผลสอบ N-NET มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของ กศน. ดังนี้

การกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ กศน.จังหวัด กศน.อำเภอ ได้พยายามยกระดับคะแนน N-NET ของนักศึกษาผ่านโครงการ/กิจกรรมต่างๆ หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ N-NET ที่ประกาศโดย สทศ. ที่มีการเปรียบเทียบคะแนนจำแนกตามอำเภอ จังหวัด ภาค และประเทศ เมื่อวิเคราะห์จะเห็นผลต่างที่เป็นจุดควรพัฒนา รวมทั้งการเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยย้อนหลังไป 3 ปี ดังตารางที่ 4.21-4.23 ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ ผู้บริหาร กศน.จะต้องพยายามยกระดับผลสัมฤทธิ์เพื่อสนองตอบนโยบาย โดยใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการในการพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งที่กำหนดเป้าหมายโดยสถานศึกษาเองและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน พบว่า หลังจากที่ได้รับทราบผลคะแนนสอบ N-NET ยังมีความไม่ชัดเจนว่าจะสะท้อน (Feedback) กลับไปยังรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนอย่างไร จึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเป็นจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนาเกี่ยวกับการรายงานผลคะแนน N-NET จาก สทศ. ที่ครู กศน. ควรมีความเข้าใจต่อการนำคะแนนไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นได้

ตารางที่ 4.21 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ระดับประถมศึกษา ปีที่สอบ 2561-2562

รหัส	สาระการเรียนรู้	ปี	ครั้งที่	N	Mean	SD	Max	Min
401	สาระทักษะการเรียนรู้	2561	1	5,029	37.28	13.09	80.00	0.00
		2561	2	6,093	43.16	14.39	83.33	0.00
		2562	1	6,149	47.29	16.29	90.00	0.00
402	สาระความรู้พื้นฐาน	2561	1	5,042	36.77	11.29	81.25	3.75
		2561	2	6,134	35.98	11.31	77.50	2.92
		2562	1	6,163	41.34	12.88	83.33	4.17
403	สาระการประกอบอาชีพ	2561	1	5,027	42.31	14.90	85.00	1.67
		2561	2	6,092	39.50	14.04	85.00	1.67
		2562	1	6,147	38.36	14.49	81.67	5.00
404	สาระทักษะการดำเนินชีวิต	2561	1	5,025	48.96	18.79	90.00	0.00
		2561	2	6,091	49.15	21.01	96.67	0.00
		2562	1	6,148	49.70	18.79	90.00	0.00
405	สาระการพัฒนาสังคม	2561	1	5,007	40.33	14.49	83.33	0.00
		2561	2	6,098	43.27	16.40	93.33	0.00
		2562	1	6,142	46.86	18.45	100.00	3.33

ที่มา รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติจากเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th>

ตารางที่ 4.22 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน
(N-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่สอบ 2561-2562

รหัส	สาระการเรียนรู้	ปี	ครั้งที่	N	Mean	SD	Max	Min
411	สาระทักษะการเรียนรู้	2561	1	41,125	37.12	11.29	83.33	0.00
		2561	2	43,927	43.56	13.39	86.67	0.00
		2562	1	40,621	39.54	15.36	96.67	0.00
412	สาระความรู้พื้นฐาน	2561	1	41,543	33.79	8.11	81.25	1.67
		2561	2	44,283	30.54	8.04	77.50	2.50
		2562	1	40,941	33.80	8.91	88.33	7.92
413	สาระการประกอบอาชีพ	2561	1	41,104	44.95	15.73	88.33	0.00
		2561	2	43,919	39.88	12.15	78.33	0.00
		2562	1	40,596	37.83	12.81	85.00	1.67
414	สาระทักษะการดำเนินชีวิต	2561	1	41,096	44.26	14.39	90.00	0.00
		2561	2	43,914	44.42	15.05	93.33	0.00
		2562	1	40,590	45.05	14.31	86.67	0.00
415	สาระการพัฒนาสังคม	2561	1	41,293	35.66	12.33	83.33	0.00
		2561	2	44,051	37.77	13.65	96.67	0.00
		2562	1	40,690	32.12	10.47	86.67	0.00

ที่มา รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิจิทัลจากเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th>

ตารางที่ 4.23 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน
(N-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีที่สอบ 2561-2562

รหัส	สาระการเรียนรู้	ปี	ครั้งที่	N	Mean	SD	Max	Min
421	สาระทักษะการเรียนรู้	2561	1	60,902	37.72	12.79	86.67	0.00
		2561	2	69,140	43.06	12.99	83.33	3.33
		2562	1	59,767	35.73	10.64	80.00	0.00
422	สาระความรู้พื้นฐาน	2561	1	61,246	26.67	7.36	72.08	0.00
		2561	2	69,535	27.09	7.59	79.58	0.00
		2562	1	60,038	28.26	8.07	77.08	1.67
423	สาระการประกอบอาชีพ	2561	1	60,886	44.49	16.63	90.00	0.00
		2561	2	69,126	38.69	15.39	88.33	1.67
		2562	1	59,752	39.07	15.30	86.67	0.00
424	สาระทักษะการดำเนินชีวิต	2561	1	60,880	41.02	15.78	93.33	0.00
		2561	2	69,122	37.89	13.01	83.33	0.00
		2562	1	59,742	32.61	11.34	76.67	0.00
425	สาระการพัฒนาสังคม	2561	1	61,054	30.18	9.94	73.33	0.00
		2561	2	69,235	28.98	9.30	70.00	0.00
		2562	1	59,782	32.42	11.25	76.67	0.00

ที่มา รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิจิทัลจากเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th>

ผลกระทบทางบวกและทางลบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ทางบวก

(1) การประเมินคุณภาพของผลการสอบระดับชาติส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนที่วัดจากเกณฑ์ความสำเร็จของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

(2) หลังจากที่ได้รับทราบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สถานศึกษาได้มีการวิเคราะห์คะแนนจำแนกรายสาระการเรียนรู้ เพื่อค้นหาจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนา วางแผนจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้อง ดำเนินการและติดตามนิเทศจากผู้บริหาร ส่งผลกระทบให้เกิดการพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

(3) สถานศึกษามีโครงการ/กิจกรรมที่สนองตอบนโยบายการยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบระดับชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยได้มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย มาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน แผนและปฏิทินงาน การพัฒนา การนิเทศติดตามเกี่ยวกับการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียน การทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนา การสรุปข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง การกำหนดให้มีแนวทางการนำผลการสอบระดับชาติไปใช้ และการจัดทำสรุปรายงานผลการสอบ

ทางลบ

ในกรณีที่สถานศึกษาจัดโครงการติวข้อสอบเพื่อมุ่งหวังให้คะแนนของผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่น้อยกว่าปีที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบทางลบต่อการจัดการเรียนการสอนปกติ การเพิ่มเวลาดูในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ ครูผู้สอนต้องเพิ่มภาระในการจัดเตรียมและสละเวลาในการสอนเสริมเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาตามหลักสูตรและครบถ้วน รวมถึงสถานศึกษาต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน โครงการ บุคลากรผู้รับผิดชอบ บุคลากรที่ทำหน้าที่ติวทั้งภายในและภายนอก จัดสรรงบประมาณ เวลาและสถานที่ และทรัพยากรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

จากการสำรวจความคิดเห็นต่อการดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบทางการศึกษาระดับชาติให้กับผู้เรียนในภาพรวมของการทดสอบทั้ง 5 ประเภท พบว่า มีผลกระทบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56-4.56) เมื่อพิจารณารายการทดสอบ ปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.56, SD=0.56) ผลกระทบสูงสุด คือ กำหนดนโยบายการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.73, SD=0.48) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.40, SD=0.62)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.93, SD=0.67) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.14, SD=0.64) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของคะแนนสอบตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.72, SD=0.46)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.56, SD=1.01) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.81) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของคะแนนสอบตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.40, SD=0.90)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.90, SD=0.74) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดให้มีแนวทางการนำผลการสอบระดับชาติไปใช้ในประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.02, SD=0.60) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.81, SD=0.78)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.21, SD=0.75) ผลกระทบสูงที่สุด คือ การกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67, SD=0.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การจัดทำสรุปรายงานผลการสอบระดับชาติประจำปีมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=1.64) ดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ผลการดำเนินงานยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ

ข้อ	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1	การกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ	4.73 (มากที่สุด)	0.48	3.88 (มาก)	0.64	3.74 (มาก)	1.01	3.92 (มาก)	0.72	4.67 (มากที่สุด)	0.52
2	การนำผลสอบปีที่ผ่านมาวิเคราะห์ปัญหา กำหนดจุดเน้นการปรับปรุงและพัฒนา	4.59 (มากที่สุด)	0.50	3.75 (มาก)	0.71	3.61 (มาก)	1.08	3.82 (มาก)	0.79	4.50 (มาก)	0.55
3	การกำหนดเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของคะแนนสอบตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	4.70 (มากที่สุด)	0.53	3.72 (มาก)	0.46	3.40 (ปานกลาง)	0.90	3.88 (มาก)	0.71	4.50 (มาก)	0.55
4	การกำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบสูงขึ้น	4.69 (มากที่สุด)	0.47	4.14 (มาก)	0.64	3.77 (มาก)	0.81	3.99 (มาก)	0.69	4.50 (มาก)	0.55
5	การกำหนดให้มีแผนและปฏิทินงานการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียน	4.59 (มากที่สุด)	0.59	3.88 (มาก)	0.64	3.61 (มาก)	1.20	3.90 (มาก)	0.74	4.33 (มาก)	0.52
6	การได้รับการนิเทศติดตามเกี่ยวกับการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นจากหน่วยงานต้นสังกัด	4.43 (มาก)	0.67	3.88 (มาก)	0.64	3.26 (ปานกลาง)	0.96	3.86 (มาก)	0.85	4.33 (มาก)	0.82
7	การทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียน	4.40 (มาก)	0.62	3.88 (มาก)	0.64	3.48 (ปานกลาง)	1.08	3.81 (มาก)	0.78	4.17 (มาก)	0.75
8	การสรุปข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียนในปีการศึกษาต่อไป	4.41 (มาก)	0.59	4.00 (มาก)	0.54	3.52 (มาก)	0.99	3.86 (มาก)	0.73	3.83 (มาก)	0.75
9	การกำหนดให้มีแนวทางการนำผลการสอบระดับชาติไปใช้ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.49 (มาก)	0.57	4.00 (มาก)	0.76	3.48 (ปานกลาง)	0.90	4.02 (มาก)	0.60	3.80 (มาก)	0.84
10	การจัดทำสรุปรายงานผลการสอบระดับชาติประจำปี	4.56 (มากที่สุด)	0.62	4.13 (มาก)	0.84	3.61 (มาก)	1.20	3.92 (มาก)	0.77	3.50 (ปานกลาง)	1.64
รวม		4.56 (มากที่สุด)	0.56	3.93 (มาก)	0.67	3.56 (มาก)	1.01	3.90 (มาก)	0.74	4.21 (มาก)	0.75

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่พิจารณาจากผลสอบทั้งในผลกระทบด้านบวกและลบ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

(1.1) ร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการออกแบบแนวทางการนำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลในระดับชั้นเรียนของครู

(1.2) ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานทุกระดับของ สพฐ. (ส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา) วิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET ในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อค้นหากลุ่มสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน นำไปสู่การวิเคราะห์หาสาเหตุและกำหนดแนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานในแต่ละระดับ

(1.3) สร้างความตระหนักและสื่อสารสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยงานในทุกระดับเกี่ยวกับความสำคัญของการทดสอบ O-NET

(1.4) สื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของการทดสอบ O-NET ให้แก่หน่วยงานในทุกระดับ ทั้งในเรื่องของแผนผังการออกข้อสอบ (Test Blueprint) รูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ การปฏิบัติตนของผู้เข้าสอบ เป็นต้น

(1.5) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการทดสอบ O-NET

(1.6) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำรูปแบบข้อสอบและกระดาษคำตอบ O-NET ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นชินกับรูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ

(1.7) จัดทำระบบการส่งเสริมสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้แก่สถานศึกษาและผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสอบ O-NET เช่น การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV การพัฒนาระบบคลังข้อสอบมาตรฐานแบบออนไลน์ เป็นต้น

(1.8) พัฒนาค้นคลังข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้บริการแก่สถานศึกษา (SIBS) รวมทั้งมีการพัฒนาค้นคลังข้อสอบตามแนวทางการทดสอบระดับนานาชาติ PISA เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน

(1.9) พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในการสร้างข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรทั้งข้อสอบแบบเลือกตอบและข้อสอบเขียนตอบ เพื่อให้ครูนำความรู้ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน

(2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(3) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(4) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายใน กศน.

ประเด็นผลกระทบที่ 6 กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากการนำผลการสอบระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลกระทบจากผลสอบระดับชาติส่งผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้องนำผลการสอบมาใช้เป็นกลไกการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายใน ใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ ใช้สะท้อนคุณภาพและภาพลักษณ์ของหน่วยงาน จำแนกผลตามประเภทการทดสอบดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 6.1 การนำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1) การประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยใช้คะแนนการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นส่วนหนึ่งในตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบที่สาม (2554-2558) ซึ่งนับว่าเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในด้านคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 4.25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและผลคะแนนรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้ 1	ตัวบ่งชี้ 2	ตัวบ่งชี้ 3	ตัวบ่งชี้ 4	ตัวบ่งชี้ 5*	ตัวบ่งชี้ 6	ตัวบ่งชี้ 7	ตัวบ่งชี้ 8	ตัวบ่งชี้ 9	ตัวบ่งชี้ 10	ตัวบ่งชี้ 11	ตัวบ่งชี้ 12	ผลรวม
ตัวบ่งชี้ 1	1.000												
ตัวบ่งชี้ 2	.445**	1.000											
ตัวบ่งชี้ 3	.382**	.465**	1.000										
ตัวบ่งชี้ 4	.304**	.315**	.441**	1.000									
ตัวบ่งชี้ 5*	.070**	.063**	.095**	.144**	1.000								
ตัวบ่งชี้ 6	.282**	.197**	.275**	.350**	.256**	1.000							
ตัวบ่งชี้ 7	.275**	.189**	.244**	.262**	.161**	.414**	1.000						
ตัวบ่งชี้ 8	.239**	.160**	.199**	.210**	.134**	.306**	.423**	1.000					
ตัวบ่งชี้ 9	.208**	.153**	.136**	.164**	.058**	.244**	.292**	.203**	1.000				
ตัวบ่งชี้ 10	.219**	.155**	.159**	.178**	.040**	.234**	.306**	.218**	.534**	1.000			
ตัวบ่งชี้ 11	.160**	.106**	.120**	.139**	.049**	.216**	.265**	.211**	.288**	.338**	1.000		
ตัวบ่งชี้ 12	.228**	.138**	.184**	.235**	.198**	.368**	.423**	.358**	.320**	.301**	.296**	1.000	
ผลรวม	.391**	.333**	.407**	.450**	.801**	.589**	.505**	.437**	.365**	.364**	.326**	.511**	1.000
Mean	9.47	9.44	8.86	8.63	10.49	8.20	4.53	4.49	4.76	4.78	4.74	4.53	82.81
SD	0.45	0.37	0.55	0.59	3.65	0.92	0.46	0.57	0.46	0.45	0.46	0.58	5.65

N=35,284 แห่ง

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หมายเหตุ

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
 ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา
 ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา
 ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
 ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา
 ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทั่วประเทศ 35,284 แห่ง มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 10.49 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.65 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ใช้คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนผลรวมการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามสูงที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกตัวบ่งชี้ โดยมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.26 แสดงให้เห็นว่า คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศได้

2) การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัดในระดับกระทรวง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) นั้น มีการติดตามและประเมินผลการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2562 การประเมินตัวชี้วัดตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ 2562 ตามลำดับดังนี้

(1) ร้อยละของผู้เรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มากกว่าร้อยละ 50 ในแต่ละวิชาเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมา

(2) ระดับคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

การติดตามและประเมินผลดังกล่าวได้ใช้คะแนน O-NET เป็นเป้าหมายของการพัฒนาและยกระดับคะแนนให้สูงขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาต้องพัฒนาและยกระดับคะแนน O-NET ให้สูงขึ้นเป็นผลกระทบที่ต่อเนื่องและเกิดขึ้นในวงกว้างในทุกเขตพื้นที่การศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย

ประเด็นผลกระทบที่ 6.2 การนำผลการทดสอบ V-NET ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาโดยใช้คะแนน V-NET เป็นองค์ประกอบหนึ่งใน 18 ตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการประเมินรอบที่สามโดย สมศ. จากผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั่วประเทศ 785 แห่ง มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.19 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.10

สำหรับผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาที่ใช้คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนผลรวมการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.56 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกตัวบ่งชี้ โดยมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนผ่านการทดสอบมาตรฐานทางวิชาชีพจากองค์กรที่เป็นที่ยอมรับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.52 แสดงให้เห็นว่า คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของประเทศได้ ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาและผลคะแนนรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สาม

ตัวบ่งชี้	ผลประเมินคุณภาพรายตัวบ่งชี้																		รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	1.000																		
2	.232**	1.000																	
3	.301**	.517**	1.000																
4	.342**	.346**	.371**	1.000															
5	.318**	.267**	.377**	.623**	1.000														
6	.286**	.256**	.404**	.492**	.445**	1.000													
7	.311**	.269**	.348**	.423**	.421**	.575**	1.000												
8	.339**	.387**	.377**	.408**	.473**	.446**	.427**	1.000											
9	.252**	.370**	.307**	.414**	.434**	.376**	.379**	.557**	1.000										
10	.352**	.347**	.399**	.435**	.497**	.494**	.427**	.605**	.506**	1.000									
11	.240**	.204**	.281**	.339**	.364**	.316**	.391**	.463**	.393**	.411**	1.000								
12	.330**	.402**	.379**	.469**	.496**	.401**	.399**	.653**	.560**	.557**	.464**	1.000							
13	.242**	.289**	.284**	.304**	.324**	.351**	.247**	.430**	.360**	.412**	.287**	.533**	1.000						
14	.352**	.405**	.437**	.492**	.491**	.464**	.450**	.611**	.509**	.572**	.467**	.648**	.474**	1.000					
15	.347**	.422**	.422**	.481**	.498**	.457**	.415**	.591**	.535**	.583**	.450**	.611**	.424**	.647**	1.000				
16	.340**	.452**	.449**	.499**	.491**	.430**	.410**	.582**	.532**	.586**	.435**	.594**	.456**	.651**	.768**	1.000			
17	.328**	.390**	.388**	.448**	.446**	.427**	.387**	.575**	.510**	.568**	.405**	.559**	.457**	.658**	.714**	.728**	1.000		
18	.335**	.424**	.444**	.461**	.444**	.456**	.448**	.567**	.518**	.512**	.350**	.545**	.476**	.638**	.666**	.677**	.737**	1.000	
รวม	.484**	.562**	.597**	.663**	.670**	.666**	.636**	.774**	.686**	.741**	.580**	.773**	.600**	.820**	.794**	.798**	.773**	.777**	1.000
Mean	3.98	3.19	4.10	2.45	2.57	3.90	4.05	8.24	3.96	4.17	4.40	4.06	3.89	8.65	4.36	4.30	4.24	4.27	78.76
SD	0.75	1.10	0.87	0.87	0.91	1.30	1.25	1.34	1.05	0.87	0.86	0.93	1.15	1.71	0.74	0.79	0.84	0.91	12.67

**นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

หมายเหตุ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้สำเร็จการศึกษาได้งานทำหรือประกอบอาชีพอิสระสาขาที่เกี่ยวข้องภายใน 1 ปี
 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน
 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนผ่านการทดสอบมาตรฐานทางวิชาชีพจากองค์กรที่เป็นที่ยอมรับ
 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพหรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่ได้นำไปใช้ประโยชน์
 ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์สร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์
 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผลการให้บริการวิชาการ/วิชาชีพที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้เรียน
 ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง
 ตัวบ่งชี้ที่ 8 ผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและผู้บริหารสถานศึกษา
 ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ
 ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการบริหารความเสี่ยง
 ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการสร้างการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ
 ตัวบ่งชี้ที่ 13 การพัฒนาสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายใน
 ตัวบ่งชี้ที่ 14 ผลการดำเนินงานตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ จุดเน้น และจุดเด่นของสถานศึกษา
 ตัวบ่งชี้ที่ 15 ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
 ตัวบ่งชี้ที่ 16 ผลการพัฒนาคุณภาพครู
 ตัวบ่งชี้ที่ 17 การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้
 ตัวบ่งชี้ที่ 18 การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา

ประเด็นผลกระทบที่ 6.3 การนำผลการทดสอบ I-NET ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากการนำผลคะแนน I-NET มาใช้ประเมิน พบว่า มีการนำไปผลการสอบมาใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้สอน การบริหารสถานศึกษา แต่กลไกการพัฒนาคุณภาพด้วยคะแนน I-NET ยังมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับไม่สูงมากและยังไม่สามารถทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามที่คาดหวังไว้ได้ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...พอมีการสอบ I-NET ขึ้นมา ถามว่ามีประโยชน์ไหม ก็มีประโยชน์นะ แต่ถ้าอยากให้มีประโยชน์มากกว่านี้อาจให้นำผลการสอบ I-NET มีการนำผลไปใช้ ไม่ใช่เพียงแค่ให้นักเรียนสอบรู้ผลอยู่ในระดับใดแล้วก็จบเพียงเท่านั้น ผมเลยเห็นว่านอกจากจะเกิดประโยชน์ที่น้อยนิดแล้ว ยังเป็นการสร้างภาระงานเพิ่มให้กับพวกครูอีก ถ้ามันสามารถนำผลนี้ไปใช้ได้ผมว่ามันน่าจะมีประโยชน์มากกว่านี้นะ เพราะนี่เหมือนเป็นการสอบที่ทำให้ได้ความรู้สึกว่าเป็นเพียงการสอบที่เน้นให้สอบผ่านเท่านั้น จะมีความรู้หรือไม่มีความรู้เด็กก็ไม่สนใจเท่าไร...” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“...ผลเหล่านี้ทำให้ย้อนกลับไปสู่ผู้เรียน ได้มีการใช้ และเป็นส่วนหนึ่งที่จะพัฒนาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของผู้สอบว่าผลคาดหวังและผลการเรียนรู้ที่ผ่านมาสามารถเห็นผลที่จะสามารถพัฒนาได้มากน้อยแค่ไหนก็ถือว่าเป็นผลที่ได้มาจากคะแนนสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการสอบระดับชาติ เช่น โรงเรียนนี้ เขตนี้ อำเภอนี้ มีผลของการสอบที่แตกต่างกัน ทั้งๆที่อยู่ในระดับโรงเรียนในแต่ละระดับอย่างไร แน่นนอนอยู่แล้วว่าต้องมาจากผลสอบ เพื่อที่จะรู้วิธีการนำผลสอบเพื่อไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพต่อไป” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 6.4 การนำผลการทดสอบ B-NET ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้คะแนน B-NET เป็นองค์ประกอบหนึ่งใน 12 ตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในการประเมินรอบที่สามโดย สมศ. จากผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยภาพรวมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ 405 แห่ง มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.64 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.82

สำหรับผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนผลรวมการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.54 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกตัวบ่งชี้ ยกเว้นตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้มีความสัมพันธ์สูงสุดกับตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.15 แสดงให้เห็นว่า คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) มีผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของประเทศได้ ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและผลคะแนนรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สามของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ตัวบ่งชี้	ผลประเมินคุณภาพรายตัวบ่งชี้												รวม
	1	2	3	4	5*	6	7	8	9	10	11	12	
1	1.000												
2	.638**	1.000											
3	.474**	.509**	1.000										
4	.458**	.407**	.461**	1.000									
5*	0.015	-0.016	0.023	0.065	1.000								
6	.617**	.517**	.447**	.506**	.117*	1.000							
7	.577**	.472**	.413**	.422**	.141**	.690**	1.000						
8	.474**	.327**	.351**	.319**	.154**	.546**	.600**	1.000					
9	.598**	.434**	.405**	.361**	.099*	.530**	.565**	.386**	1.000				
10	.569**	.517**	.375**	.390**	.116*	.570**	.569**	.388**	.753**	1.000			
11	.502**	.416**	.278**	.333**	.021	.423**	.448**	.263**	.467**	.512**	1.000		
12	.534**	.445**	.363**	.341**	.127*	.613**	.620**	.564**	.562**	.498**	.397**	1.000	
รวม	.682**	.571**	.535**	.557**	.543**	.773**	.745**	.639**	.677**	.688**	.529**	.700**	1.000
Mean	9.33	9.41	8.74	8.42	7.64	7.63	4.30	4.16	4.74	4.77	4.70	4.26	78.10
SD	0.63	0.43	0.59	0.63	2.82	1.25	0.58	0.73	0.63	0.53	0.59	0.75	6.36

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หมายเหตุ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ประเด็นผลกระทบที่ 6.5 การนำผลการทดสอบ N-NET ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากการนำผลคะแนน N-NET มาใช้ประเมิน พบว่า มีการนำไปผลการสอบมาใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ กศน. ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“สำหรับ กศน. อำเภอทุ่งศรีอุดม ประโยชน์ของผลคะแนนที่มีต่อนักศึกษาได้วัดความรู้ และความคิดของนักศึกษา และสถานศึกษาและตัวครูก็จะนำผลนั้นมาสะท้อนดูการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนของครู และมาออกแบบกิจกรรมที่เราจะสอนในปีถัดไป โดยเราจะเรียนรู้ว่าครูเราอ่อนในรายวิชาอะไรเราก็จะมีการสอนปรับพื้นฐานของ กศน.เด็ก..” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“การวัดและประเมินในทุกเรื่องเป็นประโยชน์อยู่แล้ว เพราะมันจะบอกเราว่า ในแต่ละจังหวัด ในแต่ละรายวิชา เราอยู่ในระดับไหน เราบกพร่องอะไร ทำให้เรารู้ว่า เราต้องแก้ในระดับไหน นอกจากเราได้รู้ในรายวิชาแล้ว เราได้รู้ว่าการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“ในส่วนของการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ ครูได้นำไปปรับจุดประสงค์ ปรับเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน ในการวัดและประเมินระหว่างเรียน อะไรที่นักเรียนยังทำไม่ได้ สอบไม่ได้ก็ปรับปรุงแก้ไข ในส่วนของ กศน.อำเภอ มีการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดประเมินเองด้วย มีทั้งประเด็นที่อำเภอทำเพื่อพัฒนาระบบการบริหาร พัฒนาระบบการเรียนการสอน พัฒนาครู พัฒนาการวัดผล ว่าเราจะต้องได้คะแนนเท่าไร อยู่ระดับไหน” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

ผลกระทบทางบวกและทางลบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ทางบวก

ผลการประเมินคุณภาพของคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพนอก เป็นหลักฐานสนับสนุนว่าคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลกระทบทางบวกต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศ

ทางลบ

การใช้คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทดสอบ และ/หรือไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ตัวอย่างเช่น การใช้เกณฑ์พิจารณาคะแนน O-NET ไปประกอบการประเมินผู้บริหารเพื่อโยกย้ายตำแหน่ง การประเมินครูผู้สอนเพื่อรับรางวัล OBEC award การนำคะแนน V-NET I-NET B-NET ไปใช้ประโยชน์ได้น้อยและไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ส่งผลให้ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดสอบมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขาดแรงจูงใจในการสอบ ไม่เห็นความสำคัญ รู้สึกไม่คุ้มค่า นำผลสอบไปใช้ประโยชน์ไม่ได้ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาที่ไม่สามารถนำผลการสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ในภาพรวมสถานศึกษาได้ใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ (ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.55-4.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.39, SD=0.69) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา และผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน (Mean=4.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.03, SD=0.97)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.79, SD=0.75) ผลกระทบสูงสุด คือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.25, SD=0.89) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.25, SD=0.89)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.55, SD=0.97) ผลกระทบสูงสุด คือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.92) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.26, SD=1.32)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.88, SD=0.75) ผลกระทบสูงสุด คือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.04, SD=0.70) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้เรียนในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกอึดอัดในการเรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.63, SD=0.92)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.73, SD=0.85) ผลกระทบสูงสุด คือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของครูผู้สอนในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.17, SD=0.41) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.33, SD=1.03) รายละเอียดดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ผลการดำเนินงานการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำแนกตามประเภทการทดสอบ

ข้อ	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1	ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา	4.52 (มากที่สุด)	0.70	4.25 (มาก)	0.89	3.77 (มาก)	0.92	4.04 (มาก)	0.70	4.00 (มาก)	0.89
2	ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของครูผู้สอนในสถานศึกษา	4.33 (มาก)	0.66	3.63 (มาก)	0.74	3.57 (มาก)	0.90	3.88 (มาก)	0.63	4.17 (มาก)	0.41
3	ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา	4.42 (มาก)	0.67	4.00 (มาก)	0.93	3.52 (มาก)	0.95	3.91 (มาก)	0.70	3.33 (ปานกลาง)	1.03
4	ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้วิเคราะห์กำหนดเป็นจุดเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสถานศึกษา	4.49 (มาก)	0.60	3.50 (ปานกลาง)	0.76	3.70 (มาก)	0.82	3.95 (มาก)	0.73	3.67 (มาก)	0.52
5	ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.48 (มาก)	0.62	3.88 (มาก)	0.64	3.61 (มาก)	0.89	3.91 (มาก)	0.71	3.83 (มาก)	0.98
6	ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.52 (มากที่สุด)	0.59	4.13 (มาก)	0.35	3.61 (มาก)	0.99	3.98 (มาก)	0.70	3.80 (มาก)	0.84
7	ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้เรียนในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกอึดอัดในการเรียน	4.21 (มาก)	0.78	3.38 (ปานกลาง)	0.92	3.52 (มาก)	0.95	3.63 (มาก)	0.92	3.00 (ปานกลาง)	0.63

ข้อ	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
8	ผลการสอบระดับชาติทำให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ	4.38 (มาก)	0.69	3.88 (มาก)	0.64	3.45 (ปานกลาง)	1.01	3.85 (มาก)	0.81	3.67 (มาก)	0.82
9	ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสถานศึกษา	4.48 (มาก)	0.59	4.00 (มาก)	0.76	3.52 (มาก)	0.95	3.84 (มาก)	0.83	4.33 (มาก)	0.82
10	ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลาน	4.03 (มาก)	0.97	3.25 (ปานกลาง)	0.89	3.26 (ปานกลาง)	1.32	3.78 (มาก)	0.82	3.50 (ปานกลาง)	1.52
รวม		4.39 (มาก)	0.69	3.79 (มาก)	0.75	3.55 (มาก)	0.97	3.88 (มาก)	0.75	3.73 (มาก)	0.85

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังกล่าวส่งผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(2) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ V-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ I-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(4) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ B-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(5) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับหน่วยงานในสังกัดได้นำผลการทดสอบ N-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของหน่วยงาน กศน.

(6) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ควรศึกษาวิจัยวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติให้มีความแม่นยำ เชื่อถือได้ และมีความยุติธรรมในการนำผลไปใช้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

(7) สถานศึกษาในการจัดการศึกษาแต่ละประเภทควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการนำผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

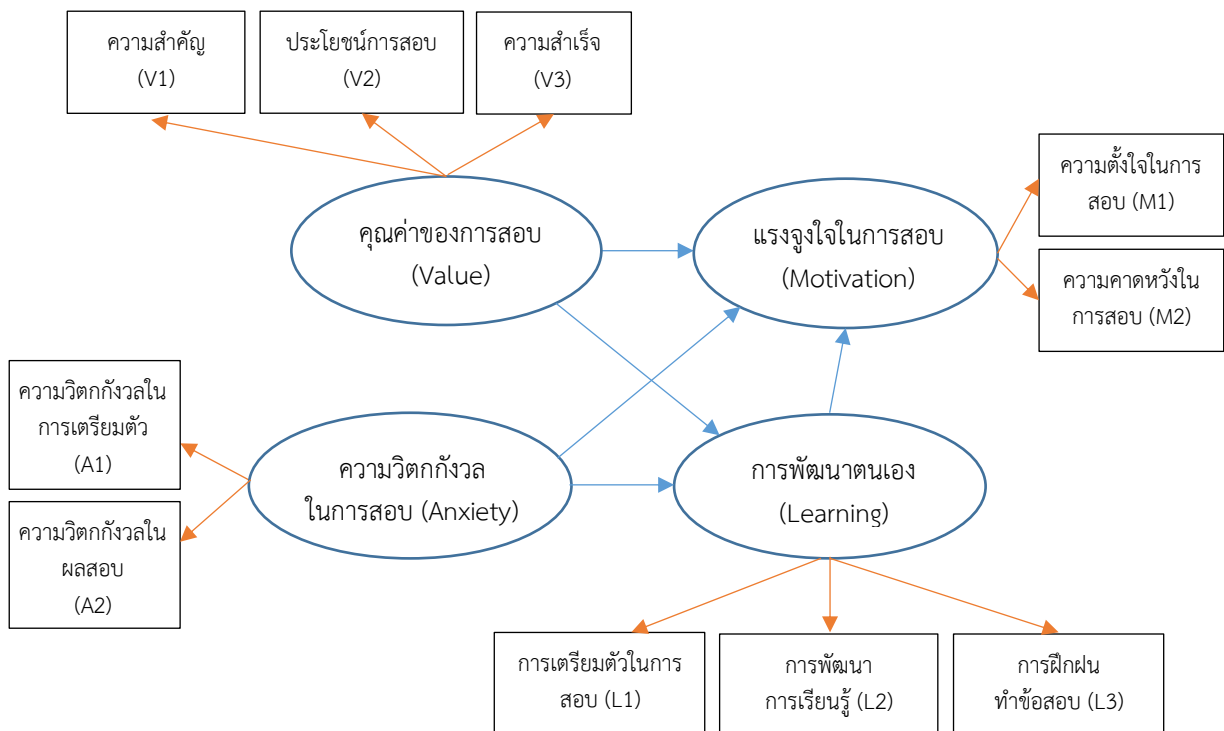
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับบุคคล : ผลกระทบ ผลการติดตามและประเมิน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิเคราะห์ระดับบุคคลจะได้นำเสนอตามลำดับประเด็นผลกระทบ ดังนี้ (1) แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน (2) การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน และ (3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

แรงจูงใจในการสอบของผู้เรียนเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากคุณลักษณะภายในของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความพยายาม ความมุ่งมั่นตั้งใจ เห็นคุณค่า พัฒนาตนเอง และความวิตกกังวลในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ความเกี่ยวข้องของผลกระทบดังกล่าว พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย ตัวแปรการเห็นคุณค่าของการสอบเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการสอบและเป็นตัวแปรกำกับให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดตนเองที่จะส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการสอบของนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ ทั้งนี้ ตัวแปรความวิตกกังวลในการสอบเป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่เข้ามากำกับตัวแปรการพัฒนาดตนเอง และแรงจูงใจในการสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวเรียกว่า โมเดลเชิงตรรกะ (logic model) ดังแผนภาพที่ 4.17 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบของตัวแปรในการติดตามและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โมเดลนี้จะต้องผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ต่อไป

แผนภาพที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผลกระทบต่อแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ (Test taking motivation) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 ตัวอย่าง พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.04 ถึง 0.52 โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.52 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ความตั้งใจในการสอบ (M1) กับความคาดหวังในการสอบ (M2) รองลงมา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.48 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ การพัฒนาการเรียนรู้ (L2) กับความคาดหวังในการสอบ (M2) ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุด เท่ากับ -0.04 คือ ความตั้งใจในการสอบ (M1) กับความวิตกกังวลในการเตรียมตัวสอบ (A1) รายละเอียดดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

	V1	V2	V3	A1	A2	L1	L2	L3	M1	M2
V1	1.00									
V2	0.22	1.00								
V3	0.36	0.39	1.00							
A1	0.18	0.11	0.25	1.00						
A2	0.17	0.24	0.24	0.71	1.00					
L1	0.04	0.18	0.09	0.07	0.09	1.00				
L2	0.13	0.25	0.28	-0.02	0.07	0.33	1.00			
L3	0.07	0.23	0.29	0.11	0.16	0.31	0.45	1.00		
M1	0.11	0.37	0.21	-0.04	0.07	0.22	0.31	0.18	1.00	
M2	0.17	0.37	0.38	-0.03	0.04	0.30	0.48	0.30	0.52	1.00
คะแนนเฉลี่ย (Mean)	3.37	4.00	3.40	3.23	3.45	3.51	3.71	3.28	3.98	3.75
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	0.62	0.74	0.87	0.97	1.06	0.29	0.68	0.74	0.58	0.58

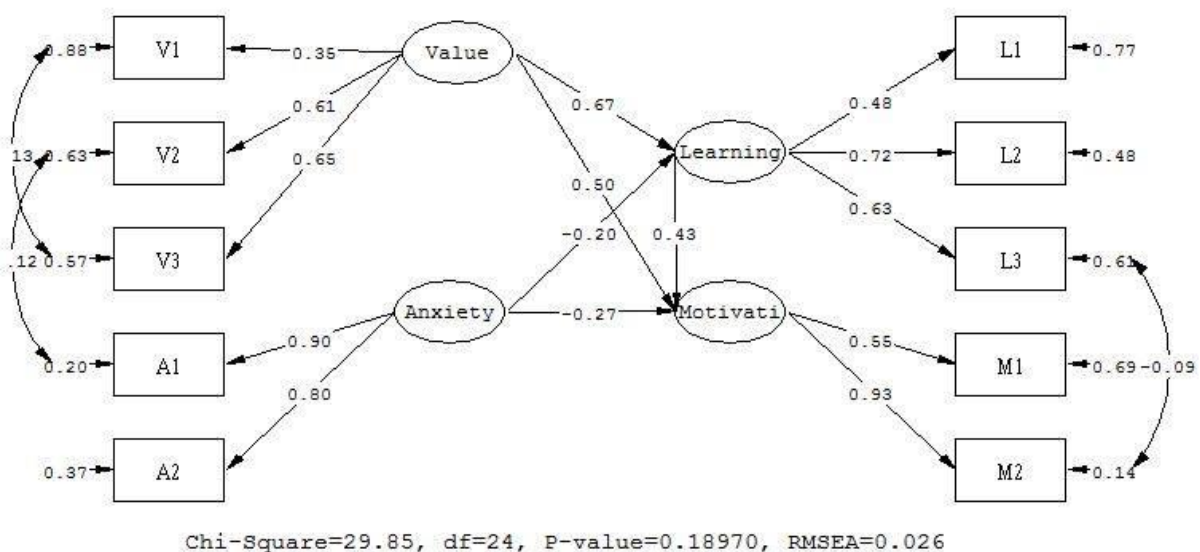
ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในการสอบ (Value) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ค่ามาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.35-0.65 สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวบ่งชี้มีค่าระหว่าง 0.12-0.43 ปัจจัยด้านความวิตกกังวลในการสอบ (Anxiety) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ มีค่ามาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.80-0.90 สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวบ่งชี้มีค่าระหว่าง 0.63-0.80 ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง (Learning) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ มีค่ามาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.48-0.72 สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวบ่งชี้มีค่าระหว่าง 0.23-0.52 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการสอบ (Motivation) ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ มีค่ามาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.55-0.93 สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวบ่งชี้มีค่าระหว่าง 0.31-0.86 ดังแผนภาพที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

ตัวแปร	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				คะแนน องค์ประกอบ (Factor Score)	สัมประสิทธิ์ ความเที่ยง (R ²)
	b	β	SE	t		
การเห็นคุณค่าในการสอบ (Value)						
ความสำคัญของการสอบ (V1)	0.21	0.35	0.04	5.53	0.10	0.12
ความเป็นประโยชน์ของการสอบ (V2)	0.45	0.61	0.04	10.51	0.41	0.37
ความสำเร็จที่ได้รับจากการสอบ (V3)	0.57	0.65	0.05	10.99	0.34	0.43
ความวิตกกังวลในการสอบ (Anxiety)						
ความวิตกกังวลในการเตรียมตัวสอบ (A1)	0.87	0.90	0.07	12.46	0.70	0.80
ความวิตกกังวลในผลสอบ (A2)	0.85	0.80	0.07	11.83	0.26	0.63
การพัฒนาตนเอง (Learning)						
การเตรียมตัวในการสอบ (L1)	0.14	0.48	-	-	0.54	0.23
การพัฒนาการเรียนรู้ (L2)	0.49	0.72	0.07	7.48	0.54	0.52
การฝึกฝนทำข้อสอบ (L3)	0.47	0.63	0.07	6.87	0.40	0.39
แรงจูงใจในการสอบ (Motivation)						
ความตั้งใจในการสอบ (M1)	0.32	0.55	-	-	0.14	0.31
ความคาดหวังในการสอบ (M2)	0.54	0.93	0.07	7.90	1.38	0.86

ผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องที่เป็นหลักฐานแสดงถึงความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ พบว่า การเห็นคุณค่าของการสอบ (value) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลบวกทางตรงต่อแรงจูงใจในการสอบ (Motivation) มีขนาดอิทธิพล 0.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีตัวแปรการพัฒนาตนเองของผู้เรียน (learning) เป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediating variable) ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการสอบ มีขนาดอิทธิพล 0.43 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ยังพบว่า ความวิตกกังวลในการสอบ (Anxiety) เป็นตัวแปรกำกับ (Moderator variable) ที่มีอิทธิพลลบทางตรงต่อการพัฒนาตนเอง มีขนาดอิทธิพล -0.20 และแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน มีขนาดอิทธิพล -0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแผนภาพที่ 4.18 และตารางที่ 4.31

แผนภาพที่ 4.18 โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกัน ($p\text{-value} = 0.19$) ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 29.85 ที่องศาแห่งความเป็นอิสระ เท่ากับ 24 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนยอมรับได้ ($GFI=0.98$, $AGFI=0.96$) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานอยู่ในระดับยอมรับได้ ($SRMR=0.03$) ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.03 ดังตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

ตัวแปรสาเหตุ		ตัวแปรผล					
		การพัฒนาตนเอง (Learning)			แรงจูงใจ (Motivation)		
		ทางตรง (DE)	ทางอ้อม (IE)	รวม (TE)	ทางตรง (DE)	ทางอ้อม (IE)	รวม (TE)
การเห็นคุณค่าในการสอบ (Value)	β	0.67	-	0.67	0.50	0.30	0.80
	SE	0.12	-	0.12	0.14	0.08	0.13
	t	5.39	-	5.39	3.60	3.68	6.04
ความวิตกกังวลในการสอบ (Anxiety)	β	-0.20	-	-0.20	-0.27	-0.09	-0.36
	SE	0.10	-	0.10	0.09	0.04	0.10
	t	-2.09	-	-2.09	-3.17	-2.10	-3.74
การพัฒนาตนเอง (Learning)	β	-	-	-	0.43	-	0.43
	SE	-	-	-	0.12	-	0.12
	t	-	-	-	3.49	-	3.49
อัตราความสามารถในการใช้ตัวแปรแฝงอธิบายการผันแปรของตัวชี้วัด (R^2)							
		learning	Motivation				
R^2		0.37	0.62				
เมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง							
		learning	Motivation	Value	Anxiety		
	learning	1.00					
	Motivation	0.70	1.00				
	Value	0.58	0.64	1.00			
	Anxiety	0.10	0.00	0.45	1.00		
ค่าสถิติทดสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์							
$\chi^2=29.85$, $df=24$, $\chi^2/df=1.24$, $p\text{-value}=0.19$, $GFI=0.98$, $AGFI=0.96$, $SRMR=0.03$, $RMSEA=0.03$							

หมายเหตุ DE-Direct Effect อิทธิพลทางตรง , IE-Indirect Effect อิทธิพลทางอ้อม , TE- Total Effect อิทธิพลรวม (DE+IE)

จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้กรอบของตัวแปรที่เกี่ยวข้องแรงจูงใจในการสอบเพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนในการเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ประเด็นผลกระทบที่ 7.1 แรงจูงใจในการสอบ O-NET

เนื่องจากในการทดสอบปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ประสงค์จะยื่นคะแนนเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต้องเข้ารับการสอบ O-NET การสอบ 9 วิชาสามัญ การทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ความถนัดวิชาชีพร (PAT) เพื่อเก็บคะแนนเข้าไปยื่นสอบตามรอบที่ตนเองคาดหวังไว้ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาริบทพบว่า นักเรียนต้องเรียนเพิ่มเติมในโรงเรียนกวดวิชา เรียนพิเศษนอกเหนือจากเรียนในโรงเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสอบในกลุ่มวิชา 9 วิชาสามัญ การทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ความถนัดวิชาชีพร (PAT) ซึ่งเป็นผลกระทบที่ได้สร้างความวิตกกังวลให้กับนักเรียนเป็นอย่างมาก ในส่วนของการสอบ O-NET จะได้รับการติวจากโรงเรียนเพิ่มเติม ซึ่งคะแนน O-NET จะมีประโยชน์ในการยื่นคะแนนในรอบที่ 4 ดังนั้นนักเรียนจึงให้ความสำคัญกับ O-NET น้อยกว่าการสอบ 9 วิชาสามัญ การทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ความถนัดวิชาชีพร (PAT) ที่ต้องเริ่มยื่นตั้งแต่รอบที่ 2 และ 3

ผลกระทบต่อนักเรียนจากการนำผลคะแนน O-NET ไปใช้ ดังนี้

ผลกระทบที่ 1 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง เช่น โรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จะมีการสอบคัดเลือกนักเรียน พร้อมกันกับใช้ผลสอบ O-NET สำหรับประเมินเพื่อจัดห้องเรียนของนักเรียนตามระดับคะแนน

ผลกระทบที่ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ต้องยื่นคะแนนสอบ O-NET ในรอบที่ 4 Admission เป็นรอบที่คะแนน O-NET มีผลกระทบต่อนักเรียนที่จะยื่นคะแนนในรอบนี้มากที่สุด โดยจะต้องใช้คะแนน O-NET ใน 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ รวมทั้งในกลุ่มนักเรียนที่สมัครเข้าโครงการ กสพท. (เรียนต่อแพทย์) จะต้องมีคะแนน O-NET แต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 60 คะแนน จึงจะมีสิทธิ์ยื่นสมัครเรียนในคณะแพทย์ได้ เป็นกลุ่มนักเรียนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

ผลกระทบที่ 3 สำหรับนักเรียนทุกคนที่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สพฐ.ได้กำหนดให้รายงานคะแนน O-NET ใน ปพ.1 พร้อมกับรายงาน GPAX ถ่วงน้ำหนักด้วย ONET ในสัดส่วนร้อยละ 70 : 30 อย่างไรก็ตาม GPAX ถ่วงน้ำหนักด้วยคะแนน O-NET ยังไม่ได้ถูกนำไปตัดสินและใช้ประโยชน์เท่าที่ควร จึงเป็นเพียงรายงานสารสนเทศที่ปรากฏในเอกสารการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนเท่านั้น ดังนั้นหากนักเรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ O-NET เพราะไม่ได้มีผลกระทบต่ออนาคตของนักเรียนโดยตรง การสอบ O-NET จะยังคงเป็นการสอบที่ไม่ได้สะท้อนคุณภาพของนักเรียนและสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจในการสอบให้กับนักเรียนทุกคนอย่างเป็นรูปธรรม ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“โอเน็ตจะมีผลกับเพื่อนที่ยื่นในรอบแอดมิชชัน ถ้าเพื่อนคนไหนที่ยื่นคะแนนหรือได้คะแนนแล้ว ก็จะซีเรียสกับคะแนนโอเน็ต ก็ต้องทำคะแนนให้ดี” (สัมภาษณ์ นักศึกษา, ต.ค.62)

“โรงเรียนจะกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนตั้งใจทำข้อสอบโอเน็ตเพราะมีผลทั้งตัวนักเรียนและโรงเรียนด้วย” (สัมภาษณ์ครู, ก.ค.62)

“ผู้บริหารและครูมีส่วนสำคัญมากที่จะกระตุ้นสร้างความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนเห็นประโยชน์ ให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนสอบ และการนำผลสอบมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“ป.6 กับ ม.3 จะห่างกันประมาณหนึ่งสัปดาห์ เป็นช่วงที่เราจะวุ่นวายกับการเตรียมการต่างๆ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสเราก็ได้รับนโยบายจากเขตให้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ ต้องมีทั้งการสร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียน ฝึกทำข้อสอบ ติวเสริม ให้รางวัล พาไปสอบ คือเราดูแลดีมาก” (สัมภาษณ์ครู, ก.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 7.2 แรงจูงใจในการสอบ V-NET

ผลกระทบที่ 1 นักศึกษาขาดแรงจูงใจในการสอบ เพราะ คะแนน V-NET ไม่ได้มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งยังเป็นภาระในการสอบ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ปัญหาของการนำ V-NET ไปใช้คือ ไม่ล็งค้กับการสอบประเภทอื่นๆที่นักศึกษาต้องสอบ ทั้งการสอบมาตรฐานวิชาชีพ การสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เมื่อเห็นว่าวินเตไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรก็ทำให้ไม่ได้สนใจสอบ บางแห่งมีนักศึกษาขาดสอบ แต่ส่วนนี้ก็กระทบกับการประเมินคุณภาพอาชีววะ ที่จุดหลักใหญ่คือ นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการสอบ ก็ส่งผลกระทบท่อคะแนน” (สนทนากลุ่มอาชีวศึกษา, 2562)

ผลกระทบที่ 2 คะแนนสอบ V-NET ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะรูปแบบการทดสอบที่ไม่ตรงกับธรรมชาติของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความถนัดด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพ (psychomotor domain) ตลอดจนส่งผลกระทบให้การวัดการทดสอบได้ไม่สอดคล้องและตรงตามศักยภาพที่แท้จริง ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ส่วนหนึ่งที่กระทบกับนักศึกษา คือ วิชาพื้นฐานที่สอบนักศึกษาได้เรียนตั้งแต่ชั้นปีแรกๆ แต่การทดสอบเป็นการวัดความรู้ความคิดรวบยอดก็ถูกต้องตามหลักการวัดผลประเมินผลก่อนสำเร็จการศึกษา ที่ตัวเด็กต้องมีสมรรถนะความรู้พร้อม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงตกที่ทำอะไรให้เขามีสมรรถนะเหล่านั้น ธรรมชาติเขาก็เป็นนักปฏิบัติ ลงมือทำงานกันอยู่แล้ว พอต้องมาสอบลักษณะนี้ก็สอบได้แต่คะแนนอาจไม่ได้สะท้อนสิ่งที่มีเขาเป็นจริงๆ” (สนทนากลุ่มอาชีวศึกษา, 2562)

ประเด็นผลกระทบที่ 7.3 แรงจูงใจในการสอบ I-NET

ผลกระทบที่ 1 ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ เพราะคะแนน I-NET ไม่ได้มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“หลังจากรู้ผลของการสอบทำให้เรารู้ว่าเรานัดรายวิชาไหนมาก ด้อยวิชาไหนมากกว่า พอรู้แล้วก็เอาไปปรับปรุงให้ดีขึ้น ในส่วนของวิชาศาสนานั้นหนูให้ความสำคัญเรียนน้อยกว่าวิชาสามัญ หนูรู้สึกว่ายากเรียนและมีความสนใจแค่ช่วงที่จะมีการสอบเท่านั้น และสำหรับหนูที่ยากเรียนต่อต่างประเทศก็ทำให้หนูตั้งใจเรียน และตั้งใจอ่านหนังสือ เพื่อที่จะสามารถทำข้อสอบให้ได้ เพราะเหมือนทางโรงเรียนมีทุนให้ไปเรียนต่างประเทศ ทำให้หนูมีแรงกระตุ้นที่ยากจะทำให้มันได้ แล้วยังวิชาไหนที่ครูผู้สอนให้มีเปอร์เซ็นต์ในส่วนของการรวมคะแนนกับผลการเรียนก็ทำให้หนูตั้งใจในการเรียนวิชานั้นมากขึ้น เพราะไม่อยากให้เสียคะแนนเลยคะ แต่ก็แค่เป็นเพียงแค่ว่าบางรายวิชาเท่านั้น” (สัมภาษณ์นักเรียน, ต.ค.62)

“นักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญในการสอบ I-NET เท่าที่ควร เพราะว่าเขาไม่ได้เห็นภาพที่ชัดเจน หรือว่าการสอบนี้สอบไปทำอะไร มีเป้าหมายแค่ว่าเรียนให้ผ่าน สอบให้ผ่าน เขาก็สามารถไปต่อได้ในระดับที่สูงขึ้น แต่ในการสอบ I-NET ถึงแม้ว่าข้อสอบไม่ผ่านเขาก็ไม่ได้การันตีว่าจะศึกษาต่อไม่ได้ เพราะว่าทุก ๆ วันนี้ ลูกค้าหรือโรงเรียนที่เปิดสอนเอกชนเขาก็พร้อมที่จะเปิดรับนักเรียนทุกระดับอยู่แล้ว บางครั้งก็สกรีนใหม่สอบวัดระดับผลสัมฤทธิ์ใหม่อยู่แล้ว การที่เด็กจบใหม่ในระดับโรงเรียนของรัฐบาลที่มีผลของ I-NET เขาก็ไม่ได้เป็นบรรทัดฐานว่าจะต่อมัธยมศึกษาปีที่ 4 ว่าเขาเอาผลตัวนี้มาเป็นฐาน บางครั้งก็อาจจะสอบวัดพื้นฐานเด็กมากกว่า เพราะฉะนั้นจะทำให้เด็กที่อยู่ในสังกัด สพฐ. ที่สอบ I-NET เขาก็เลยไม่ได้ให้ความสำคัญและไม่มีความกระตือรือร้นที่จะสอบ I-NET อาจจะเป็นสิ่งที่น่าเบื่อสำหรับเขา” (สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 คะแนนสอบ I-NET ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะข้อสอบมีความยาก เนื้อหาการสอบตามหลักสูตรที่ต้องสอบจำนวน 8 วิชา ภายใน 1 วัน เน้นการคิดวิเคราะห์ และลึกกว่าที่นักเรียนได้เรียนในชั้นเรียน ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“การสอบ I-NET ทั้ง 8 วิชาทำการสอบภายใน 1 วัน ถือว่าหนักพอสมควรกับเด็กนักเรียนที่ต้องสอบกับจำนวนรายวิชา...อีกทั้งยังเป็นข้อสอบที่ลึกไปถึงขั้นนำไปใช้วิเคราะห์” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“ในการสอบ I-NET ก็จะมีการสอบส่วนใหญ่แล้วจะมีการสอบในเชิงการคิดวิเคราะห์เพราะฉะนั้นครูผู้สอนควรเน้นด้านศาสนาที่ถูกต้อง สอนนักเรียนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ได้มากขึ้น” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“..ยกตัวอย่างเช่น แบบเรียนที่เป็นภาษาอาหรับ ในขณะที่มีการสอนก็ได้มีการแปลในระหว่างการสอน ทำให้เด็กไม่สามารถได้อรรถาธิบายได้เท่าที่ควร เมื่อสอนยังไม่เสร็จก็หมดคาบเสียแล้ว มันเลยกลายเป็นผลย้อนกลับหลังจากการมีผลคะแนนหรือได้ทำการสอบว่าเด็กสอบตกหรือสอบผ่าน โดยถือว่ามิประโยชน์ในการประเมินในรายบุคคล” (สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 7.4 แรงจูงใจในการสอบ B-NET

ผลกระทบที่ 1 ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ เพราะ คะแนน B-NET ไม่ได้มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นภาระในการเตรียมตัวสอบ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ไม่ค่อยมีผลกับตัวเอง เพราะไม่ได้นำไปใช้ในการยื่นเข้ามหาวิทยาลัย” (สัมภาษณ์ผู้เรียน, ต.ค.62)

“ต้องเตรียมสอบหลายตัว ทั้งโอเน็ต บีเน็ต สอบสนามหลวงนักเรียน GATPAT 9 วิชาสามัญ ในช่วงเวลาใกล้ๆ กัน แต่เท่าที่ทราบ B-NET ยังไม่ได้นำไปพิจารณาเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย” (สัมภาษณ์ผู้เรียน, ต.ค.62)

“คะแนน B-NET ยังไม่ได้กำหนดให้รายงานในแบบ ปพ.1 ที่สำเร็จการศึกษาของผู้เรียนชัดเจน อีกทั้งไม่ได้ใช้เป็นองค์ประกอบพิจารณาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 คะแนน B-NET ต่ำ เพราะข้อสอบตามหลักสูตรที่มีเนื้อหาเน้นการคิดวิเคราะห์ และลึกกว่าที่นักเรียนได้เรียนในชั้นเรียน ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ข้อสอบจะมีทั้งจำ นำไปใช้ วิเคราะห์ ส่วนนี้จะยากสำหรับผู้เรียน เพราะลึกกว่าที่ได้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งต้องมีการเตรียมสอบในส่วนของบาลีสนามหลวง ทางพระอาจารย์ก็มีการฝึก ทบทวน ตั้งโจทย์ แต่งแก้กระทู้” (สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, ต.ค.62)

“แต่ละปีทีสอบเราก็จะให้สามเณรที่สอบจำข้อสอบที่ได้สอบมา ก็จะเห็นว่าข้อสอบยากพอสมควร เน้นการวิเคราะห์ เราก็จะมาเตรียมการสำหรับการติวให้กับสามเณรในปีถัดไปที่จะเข้าสอบ” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“ข้อสอบจะยากตรงที่ต้องวิเคราะห์ อ่านโจทย์วิเคราะห์ตัวเลือก” (สัมภาษณ์ผู้เรียน, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 7.5 แรงจูงใจในการสอบ N-NET

ผลกระทบที่ 1 นักศึกษาขาดแรงจูงใจในการสอบ เพราะนักศึกษาไม่ได้มีความต้องการนำคะแนน N-NET ไปใช้ประโยชน์ นักศึกษาต้องการวุฒิการศึกษาไปใช้ในการทำงานหรือนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยเงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคะแนน N-NET คือการเข้าสอบ หากใครไม่ได้เข้าสอบจะถือว่าไม่สำเร็จการศึกษา ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ผู้เรียนส่วนใหญ่ที่มาเรียน มาเรียนเพื่อพัฒนาชีวิตของเขา อย่างเช่น ถ้าใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็น ก็สอนคอมพิวเตอร์ให้ ถ้าไม่รู้จักรหัสการปฐมพยาบาล หรือสัญลักษณ์ ก็เชิญหมอ เชิญพยาบาลมาเป็นวิทยากร ครู กคน. ไม่ใช่ครูผู้สอน แต่เป็นครูที่อำนวยความสะดวก เป็นผู้ประสานผู้รู้ต่างๆมาให้ความรู้” (สนทนากลุ่ม กคน., ต.ค.62)

“กคน. นักเรียนที่มาเรียนส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ผ่านพ้นวัยเรียนออกไปแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้สูงอายุ ท่านไปดูสนามสอบไหนก็ได้ จะมีผู้สูงอายุมาเรียน 400 คน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่ข้อสอบ ให้สอบ ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ ซึ่งเขาไม่ได้ใช้..” (สนทนากลุ่ม กคน., ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 คะแนน N-NET ต่ำ เพราะนักศึกษาไม่ให้ความสำคัญ ข้อสอบยากเกินไปและไม่เหมาะสมกับนักศึกษาที่ต้องประมวลความรู้มาสอบใน 5 สาระวิชา ซึ่งแต่ละคนจะได้เรียนวิชาต่างๆหลากหลายตามความต้องการของแต่ละบุคคลตามหลักสูตร กคน. ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“นักศึกษาใน กคน. มาจากความติดลบ ความไม่พร้อม ขาดโอกาส ถ้าจะต้องการคุณภาพในด้านการทำข้อสอบคงไม่ใช่ ถ้าหากอยากได้คุณภาพในการใช้ชีวิต ยกระดับคุณภาพในการใช้ชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มาหาเรา...” (สนทนากลุ่ม กคน., ต.ค.62)

“ถ้ามองในตัวผู้เรียน มีประโยชน์เฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น ไม่ได้มีประโยชน์กับผู้เรียนทั้งหมด คือ กลุ่มที่หนึ่ง นักศึกษาประถม กคน. อายุ 60-90 ปี ไม่รู้จะสอบ n-net ไปทำไม” (สนทนากลุ่ม กคน., ต.ค.62)

“..หลักสูตรที่ กคน. ใช้อยู่ในปัจจุบันคือหลักสูตร 51 มันไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นจริงกับนักศึกษา กคน. เลย เรียนหลายวิชามากเกินไป เรียนครบทุกวิชามากเกินไป ต้องนำไปใช้ใช้สอบ N-NET ที่ต้องรวบเข้า 5 สาระวิชาอีก มันเกินความสามารถของพวกเขาจริงๆ” (สนทนากลุ่ม กคน., ต.ค.62)

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อผู้เรียน แบ่งนำเสนอ 3 ส่วน ได้แก่ การเห็นคุณค่าของการสอบ การพัฒนาตนเองในการสอบ และแรงจูงใจในการสอบ ตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1) การเห็นคุณค่าของการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

การเห็นคุณค่าของการสอบ ประกอบด้วยตัวแปรที่ต้องติดตาม 3 ตัวแปร ได้แก่ ความสำคัญของการสอบ ความเป็นประโยชน์ของการสอบ และความสำเร็จที่รับจากการสอบ ดังนี้

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=1.06) ผลกระทบสูงสุด คือ ความเป็นประโยชน์ของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.98, SD=0.77) รองลงมาคือ ความสำเร็จที่รับจากการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.55, SD=0.83) ส่วนความสำคัญของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.42, SD=0.64)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช.มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.34, SD=0.43) ผลกระทบสูงสุด คือ ความสำเร็จที่รับจากการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.56, SD=0.72) รองลงมาคือ ความเป็นประโยชน์ของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.46, SD=0.73) ส่วนความสำคัญของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.06, SD=0.36)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.40, SD=0.41) ผลกระทบสูงสุด คือ ความสำเร็จที่รับจากการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.60, SD=0.67) รองลงมาคือ ความเป็นประโยชน์ของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.59, SD=0.72) ส่วนความสำคัญของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.12, SD=0.44)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้วเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.71, SD=0.58) ผลกระทบสูงสุด คือ ความเป็นประโยชน์ของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.00, SD=0.78) รองลงมาคือ ความสำเร็จที่รับจากการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.79, SD=0.79) ส่วนความสำคัญของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.49, SD=0.72)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน.ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้วเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.93, SD=0.37) ผลกระทบสูงสุด คือ ความเป็นประโยชน์ของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.50, SD=0.44) รองลงมาคือ ความสำเร็จที่รับจากการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.33, SD=0.81) ส่วนความสำคัญของการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.25, SD=0.59)

รายละเอียดดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการเห็นคุณค่าของการสอบทางการศึกษาระดับชาติ
จำแนกตามประเภทการทดสอบ

ข้อ	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
ความสำคัญของการสอบ		3.42 ปานกลาง	0.64	3.06 ปานกลาง	0.36	3.12 ปานกลาง	0.44	3.49 ปานกลาง	0.72	3.25 ปานกลาง	0.59
1	การสอบมีความสำคัญสำหรับผู้เรียน	4.22 (มาก)	0.85	4.03 (มาก)	0.83	3.93 (มาก)	0.83	3.71 (มาก)	1.20	4.00 (มาก)	0.89
2	ผู้เรียนตั้งใจทำข้อสอบเพราะเล็งเห็นถึงความสำคัญ	4.11 (มาก)	0.82	3.94 (มาก)	0.78	3.87 (มาก)	0.80	4.08 (มาก)	1.00	4.50 (มาก)	0.54
3	ผู้เรียนไม่สนใจว่าคะแนนสอบของผู้เรียนจะได้ผลเป็นเช่นใด	2.63 ปานกลาง	1.28	2.08 ปานกลาง	0.74	2.38 ปานกลาง	0.90	3.23 ปานกลาง	1.41	2.17 ปานกลาง	1.16
4	ผู้เรียนไม่สนใจว่าคะแนนสอบจะมีผลต่อคุณภาพโรงเรียนของผู้เรียน	2.44 (น้อย)	1.28	2.20 ปานกลาง	0.75	2.32 ปานกลาง	0.94	2.94 ปานกลาง	1.57	2.33 ปานกลาง	1.50
ความเป็นประโยชน์ของการสอบ		3.98 (มาก)	0.77	3.46 ปานกลาง	0.73	3.59 (มาก)	0.72	4.00 (มาก)	0.78	4.50 (มาก)	0.44
5	การสอบมีประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน	4.09 (มาก)	0.85	3.28 ปานกลาง	0.92	3.58 (มาก)	0.95	4.20 (มาก)	0.91	4.33 (มาก)	0.51
6	การสอบช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ของตนเอง	3.87 (มาก)	0.90	3.64 (มาก)	0.95	3.61 (มาก)	0.87	3.82 (มาก)	0.96	4.67 มากที่สุด	0.51
7	ผลสอบช่วยประเมินระดับความสามารถของตัวผู้เรียนเองได้	3.76 (มาก)	0.93	3.15 ปานกลาง	0.93	3.31 ปานกลาง	1.10	4.00 (มาก)	1.05	4.67 มากที่สุด	0.81
ความสำเร็จที่ได้รับจากการสอบ		3.55 (มาก)	0.83	3.56 (มาก)	0.72	3.60 (มาก)	0.67	3.79 (มาก)	0.79	4.33 (มาก)	0.81
8	การสอบส่งผลต่อความรู้ความสามารถของผู้เรียน	3.51 (มาก)	1.04	3.82 (มาก)	0.78	3.89 (มาก)	0.78	3.61 (มาก)	1.09	4.67	0.86
9	คะแนนสอบส่งผลต่อการเลือกเรียนของผู้เรียนในอนาคต	3.65 (มาก)	1.13	3.64 (มาก)	0.91	3.62 (มาก)	0.91	3.76 (มาก)	1.25	3.50 ปานกลาง	1.76
10	คะแนนสอบสามารถชี้วัดความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนในอนาคต	3.29 ปานกลาง	1.23	3.61 (มาก)	1.01	3.58 (มาก)	0.90	3.82 (มาก)	1.18	4.50 (มาก)	0.83
ภาพรวม		3.65 (มาก)	0.57	3.34 ปานกลาง	0.43	3.40 ปานกลาง	0.41	3.71 (มาก)	0.58	3.93 (มาก)	0.37

2.2) การพัฒนาตนเองในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

การพัฒนาตนเองในการสอบ ประกอบด้วยตัวแปรที่ต้องติดตาม 3 ตัวแปร ได้แก่ การพัฒนาการเรียนรู้ การฝึกฝนในการทำข้อสอบ และการเตรียมตัวในการสอบ ดังนี้

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ O-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.33, SD=0.47) ผลกระทบสูงสุด คือ การฝึกฝนในการทำข้อสอบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.51, SD=0.68) รองลงมาคือ การพัฒนาการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.38, SD=0.32) และการเตรียมตัวในการสอบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.08, SD=0.79)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช.มาในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ V-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.49, SD=0.50) ผลกระทบสูงสุด คือ การพัฒนาการเรียนรู้มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.69, SD=0.51) รองลงมาคือ การฝึกฝนในการทำข้อสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.42, SD=0.63) และการเตรียมตัวในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.19, SD=0.74)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ I-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=0.51) ผลกระทบสูงสุด คือ การพัฒนาการเรียนรู้มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.69, SD=0.65) รองลงมาคือ การฝึกฝนในการทำข้อสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.63, SD=0.65) และการเตรียมตัวในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.08, SD=0.81)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้วมีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ B-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.06, SD=0.56) ผลกระทบสูงสุด คือ การพัฒนาการเรียนรู้มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.37, SD=0.64) รองลงมาคือ การฝึกฝนในการทำข้อสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.08, SD=0.78) และการเตรียมตัวในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.58, SD=0.70)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน. ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้วมีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ N-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.29, SD=0.59) ผลกระทบสูงสุด คือ การพัฒนาการเรียนรู้มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.83, SD=0.64) รองลงมาคือ การฝึกฝนในการทำข้อสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=0.75) และการเตรียมตัวในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย (Mean=2.20, SD=0.98)

รายละเอียดดังตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านการพัฒนาตนเองในการสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ

ข้อ	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
	การพัฒนาการเรียนรู้	3.38	0.32	3.69	0.51	3.69	0.52	3.37	0.64	3.83	0.64
		ปานกลาง		(มาก)		(มาก)		ปานกลาง		(มาก)	
1	ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่นอกเหนือจากตำราเรียน	3.75	0.79	3.66	0.76	3.66	0.81	3.27	0.85	3.67	1.50
		(มาก)		(มาก)		(มาก)		ปานกลาง		(มาก)	
2	ผู้เรียนต้องการได้คะแนนสอบที่ดี จึงต้องอ่านหนังสือสอบอย่างเต็มที่	3.68	0.84	3.72	0.76	3.84	0.75	3.59	0.96	3.17	1.16
		(มาก)		(มาก)		(มาก)		(มาก)		ปานกลาง	
3	ผู้เรียนรู้ว่าตนเองมีข้อบกพร่องใน การทำข้อสอบ จึงปรับปรุงตนเอง ให้ดีขึ้น	3.75	0.77	3.70	0.76	3.74	0.77	3.61	0.88	4.00	0.63
		(มาก)		(มาก)		(มาก)		(มาก)		(มาก)	

ข้อ	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
4	ผู้เรียนหันเหทบทวนความรู้ที่จะใช้ในการสอบอย่างสม่ำเสมอ	2.65 ปานกลาง	1.28	3.52 (มาก)	0.78	3.55 (มาก)	0.75	3.10 ปานกลาง	0.93	3.67 (มาก)	0.81
5	ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ	2.72 ปานกลาง	1.28	3.78 (มาก)	0.73	3.68 (มาก)	0.73	3.40 ปานกลาง	0.92	3.83 (มาก)	0.40
6	ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเรียนในชั้นเรียน	3.68 (มาก)	0.84	3.53 (มาก)	0.82	3.54 (มาก)	0.80	3.11 ปานกลาง	1.04	4.33 (มาก)	0.81
7	ผู้เรียนพยายามเรียนรู้ในทุกวันให้ดีที่สุด	3.83 (มาก)	0.87	3.98 (มาก)	0.82	3.81 (มาก)	0.83	3.55 (มาก)	1.02	4.17 (มาก)	0.75
การฝึกฝนในการทำข้อสอบ		3.51 (มาก)	0.68	3.42 ปานกลาง	0.63	3.63 (มาก)	0.65	3.08 ปานกลาง	0.78	3.50 ปานกลาง	0.75
8	เมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัยในข้อสอบผู้เรียนจะต้องค้นหาคำตอบให้ได้	3.69 (มาก)	0.84	3.67 (มาก)	0.77	3.67 (มาก)	0.72	3.50 ปานกลาง	0.97	3.67 (มาก)	0.51
9	ผู้เรียนนำแนวข้อสอบในปีเก่าๆมาฝึกฝนทำงานเกิดความเข้าใจ	3.45 ปานกลาง	0.93	3.25 ปานกลาง	0.88	3.59 (มาก)	0.88	2.72 ปานกลาง	1.06	3.00 ปานกลาง	1.41
10	ผู้เรียนเรียนรู้และพัฒนาเทคนิควิธีการทำข้อสอบ	3.43 ปานกลาง	0.86	3.36 ปานกลาง	0.75	3.65 (มาก)	0.81	3.04 ปานกลาง	1.03	3.83 (มาก)	0.75
การเตรียมตัวในการสอบ		3.08 ปานกลาง	0.79	3.19 ปานกลาง	0.74	3.08 ปานกลาง	0.81	2.58 ปานกลาง	0.70	2.20 (น้อย)	0.98
11	ผู้เรียนเคยได้ติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการทดสอบระดับชาติ	3.06 ปานกลาง	1.02	3.13 ปานกลาง	0.91	2.87 ปานกลาง	1.01	2.15 (น้อย)	0.92	1.83 (น้อย)	0.98
12	ผู้เรียนเคยได้อ่านหนังสือ ทบทวนฝึกทำข้อสอบ	3.08 ปานกลาง	0.94	3.25 ปานกลาง	0.93	3.14 ปานกลาง	0.96	3.11 ปานกลาง	0.83	2.00 (น้อย)	0.89
13	ผู้เรียนเคยได้สอบถามปรึกษากับครูผู้สอน/ครูแนะแนวเกี่ยวกับการสอบ	2.89 ปานกลาง	1.09	3.15 ปานกลาง	0.86	3.19 ปานกลาง	0.91	2.61 ปานกลาง	0.95	2.67 ปานกลาง	1.36
14	ผู้เรียนเคยได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการสอบกับเพื่อน	3.32 ปานกลาง	1.03	3.26 ปานกลาง	0.93	3.14 ปานกลาง	0.99	2.47 (น้อย)	1.11	2.33 (น้อย)	1.21
ภาพรวม		3.33 ปานกลาง	0.47	3.49 ปานกลาง	0.50	3.50 ปานกลาง	0.51	3.06 ปานกลาง	0.56	3.29 ปานกลาง	0.59

2.3 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

แรงจูงใจในการสอบ ประกอบด้วยตัวแปรที่ต้องติดตาม 3 ตัวแปร ได้แก่ ความตั้งใจในการสอบ ความคาดหวังในการสอบ และความวิตกกังวลในการสอบ ดังนี้

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.64, SD=0.48) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ความตั้งใจในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.89, SD=0.61) รองลงมาคือ ความคาดหวังในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.62, SD=0.63) ในส่วนของความวิตกกังวลมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.08, SD=0.79)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช.มาในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ V-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.53, SD=0.46) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ความตั้งใจในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.90,

SD=0.59) รองลงมาคือ ความคาดหวังในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.44, SD=0.57) ในส่วนของความวิตกกังวลมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.18, SD=0.77)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษาในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.60, SD=0.50) ผลกระทบสูงสุด คือ ความตั้งใจในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.90, SD=0.62) รองลงมาคือ ความคาดหวังในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.60, SD=0.57) ในส่วนของความวิตกกังวลมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.17, SD=0.86)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้ว มีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนาในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.51, SD=0.50) ผลกระทบสูงสุด คือ ความตั้งใจในการสอบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.96, SD=0.71) รองลงมาคือ ความคาดหวังในการสอบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.72, SD=0.72) ในส่วนของความวิตกกังวลมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.90, SD=1.00)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน. ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้ว มีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.82, SD=0.39) ผลกระทบสูงสุด คือ ความตั้งใจในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.46, SD=0.35) รองลงมาคือ ความคาดหวังในการสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.90, SD=0.77) ในส่วนของความวิตกกังวลมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.61, SD=0.68)

รายละเอียดดังตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ

ข้อ	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
ความตั้งใจในการสอบ		3.89 (มาก)	0.61	3.90 (มาก)	0.59	3.93 (มาก)	0.62	3.96 (มาก)	0.71	4.46 (มาก)	0.35
1	ผู้เรียนตั้งใจทำข้อสอบระดับชาติ อย่างดีที่สุด	4.23 (มาก)	0.77	4.20 (มาก)	0.78	4.22 (มาก)	0.77	4.30 (มาก)	0.88	4.67 มากที่สุด	0.51
2	ผู้เรียนตั้งใจทำข้อสอบระดับชาติ ตลอดระยะเวลาของการทดสอบ	4.09 (มาก)	0.83	4.11 (มาก)	0.79	4.10 (มาก)	0.79	4.00 (มาก)	0.96	4.67 มากที่สุด	0.51
3	ผู้เรียนได้อ่านโจทย์อย่างรอบคอบ ก่อนลงมือทำข้อสอบระดับชาติ	4.04 (มาก)	0.84	4.03 (มาก)	0.81	4.05 (มาก)	0.77	4.09 (มาก)	1.01	4.50 (มาก)	0.54
4	ผู้เรียนไม่เคาคำตอบแม้ว่าข้อสอบ ระดับชาตินั้นจะยาก	3.03 ปานกลาง	1.08	3.26 ปานกลาง	0.79	3.44	0.94	3.34	0.99	4.00 (มาก)	0.89
5	ผู้เรียนทำข้อสอบระดับชาติครบ ทุกข้อ แม้ว่าข้อสอบนั้นจะยาก เพียงใด	4.10 (มาก)	0.97	3.91 (มาก)	0.87	3.88 (มาก)	0.91	4.11 (มาก)	1.03	4.50 (มาก)	0.83
ความคาดหวังในการสอบ		3.62 (มาก)	0.63	3.44 ปานกลาง	0.57	3.60 (มาก)	0.57	3.72 (มาก)	0.72	3.90 (มาก)	0.77
6	ผู้เรียนมีความถนัดในการเรียน วิชาที่ใช้สอบระดับชาติ	3.46 ปานกลาง	0.81	3.40 ปานกลาง	0.71	3.54 (มาก)	0.73	3.44	0.99	3.67 (มาก)	0.81
7	ผู้เรียนได้ใช้ความรู้อย่างเต็มที่ใน การสอบระดับชาติ	3.78 (มาก)	0.88	3.44 ปานกลาง	0.82	3.58 (มาก)	0.78	3.89 (มาก)	0.94	4.50 (มาก)	0.54
8	ผู้เรียนมั่นใจในความรู้ของวิชาที่ใช้ สอบระดับชาติ	3.41 ปานกลาง	0.84	3.56 (มาก)	0.85	3.69 (มาก)	0.83	3.53 (มาก)	1.14	3.83 (มาก)	1.61

ข้อ	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
9	ผู้เรียนเรียนวิชาที่ใช้สอบระดับชาติได้ดี เมื่อเทียบกับรายวิชาอื่น	3.43 ปานกลาง	0.87	3.45 ปานกลาง	0.78	3.55 (มาก)	0.81	3.38 ปานกลาง	1.04	3.67 (มาก)	0.81
10	ผู้เรียนเฝ้าติดตามผลประกาศสอบระดับชาติ	4.03 (มาก)	0.94	3.39 ปานกลาง	0.75	3.65 (มาก)	0.75	2.89 ปานกลาง	1.09	3.83 (มาก)	1.47
ความวิตกกังวลในการสอบ		3.36 ปานกลาง	0.93	3.18 ปานกลาง	0.77	3.17 ปานกลาง	0.86	2.90 ปานกลาง	1.00	2.61 ปานกลาง	0.68
11	ผู้เรียนรู้สึกไม่มีความพร้อมในการสอบระดับชาติ	3.10 ปานกลาง	1.03	3.43 ปานกลาง	0.93	3.22 ปานกลาง	0.97	2.82 ปานกลาง	1.29	3.50 ปานกลาง	1.05
12	ผู้เรียนรู้สึกเครียดกับการเตรียมตัวสอบระดับชาติ	3.42 ปานกลาง	1.12	3.30 ปานกลาง	0.99	3.32 ปานกลาง	0.99	3.05 ปานกลาง	1.27	2.33 (น้อย)	1.03
13	ผู้เรียนรู้สึกมีความกดดันในระหว่างการสอบระดับชาติ	3.41 ปานกลาง	1.12	3.09 ปานกลาง	0.93	3.06 ปานกลาง	1.07	2.85 ปานกลาง	1.33	2.00 (น้อย)	1.26
14	ผู้เรียนรู้สึกกังวลใจกับผลสอบระดับชาติของตนเอง	3.53 (มาก)	1.15	2.93 ปานกลาง	1.01	3.11 ปานกลาง	1.10	2.96 ปานกลาง	1.11	2.45 (น้อย)	1.13
ภาพรวม		3.64 (มาก)	0.48	3.53 (มาก)	0.46	3.60 (มาก)	0.50	3.51 (มาก)	0.50	3.82 (มาก)	0.39

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังกล่าวสร้างผลกระทบต่อตัวผู้เรียนที่เป็นผู้สอบในทุกประเภทการศึกษา ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัด และกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำเร็จของการสอบ O-NET ให้กับนักเรียนทุกระดับที่เข้าสอบ

(2) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและเพิ่มมาตรการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และสร้างความเข้าใจในการทำข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้กับนักศึกษา เนื่องจากผลคะแนนสอบ V-NET ไม่มีผลกระทบต่อผลสำเร็จการศึกษา หรือ ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือ ยังไม่ได้นำไปใช้พิจารณาการเข้าทำงานอย่างจริงจัง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญและขาดแรงจูงใจในการสอบ

(3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำเร็จของการสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน ตาติกา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ

(4) สำนักงานพระพุทธรศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำเร็จของการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียนและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

(5) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับศูนย์การศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำเร็จของการสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน กศน.

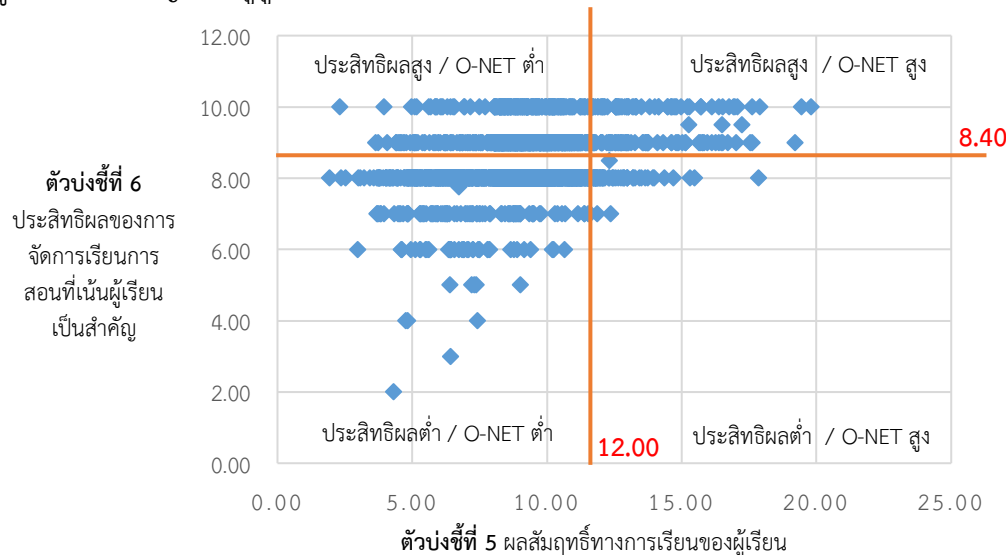
ประเด็นผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอนเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเอกสารที่ส่งเสริมและพัฒนาคะแนนสอบของผู้เรียน ผลกระทบจากผลสอบระดับชาติต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอนจึงเป็นความพยายามและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของครูผู้สอนในสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคะแนนผลสอบระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้น จำแนกตามประเภทการทดสอบ ปรากฏผลดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 8.1 คะแนน O-NET ที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

ผลกระทบที่ 1 คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) กับตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4.19 การกระจายของข้อมูลจำแนกตามกลุ่มผลประเมินคุณภาพคะแนน O-NET และกลุ่มประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตารางที่ 4.35 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษาจำแนกตามกลุ่มผลประเมินคุณภาพคะแนน O-NET และกลุ่มประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

		กลุ่มผลประเมินคุณภาพคะแนน O-NET		รวม
		ต่ำ (0-11.99 คะแนน)	สูง (12.00-20.00 คะแนน)	
ประสิทธิผล การจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	ต่ำ (Mean < 8.40)	1,485	35	1520
		60.8%	1.4%	62.3%
	สูง (Mean >=8.40)	789	132	921
		32.3%	5.4%	37.7%
รวม		2274	167	2441
		93.2%	6.8%	100.0%

หมายเหตุ ผลนี้เป็นการศึกษาจากข้อมูลโรงเรียนมัธยมศึกษา 2441 แห่งที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม
ค่า Pearson Chi-square = 130.22, p=0.00 df=1, Contingency coefficient = 0.23, p=0.00

จากแผนภาพที่ 4.19 และตารางที่ 4.35 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) กับตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r_{xy}) เท่ากับ 0.26 ทิศทางบวกระดับค่อนข้างน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อจำแนกกลุ่มประสิทธิภาพสูงกับต่ำที่จุดตัดคะแนนเฉลี่ย 8.40 จากคะแนนเต็ม 10 และกลุ่มผลประเมินคุณภาพคะแนน O-NET สูงและต่ำที่จุดตัดระดับคุณภาพดีขึ้นไป หรือคะแนนตั้งแต่ 12 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน แล้วทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มโดยใช้สถิติไคแสควาร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 130.22$, $p=0.00$) แสดงว่าผลการประเมินคุณภาพคะแนน O-NET ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หรือกล่าวได้ว่าการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติได้สร้างผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

สำหรับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า คะแนนสอบจะเป็นตัวชี้วัดว่าครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถได้มากน้อยเพียงใด มีจุดใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการการศึกษาเชิงปริมาณ ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ผลสอบก็บอกคุณภาพของครูของโรงเรียน มันจึงต้องพัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์กันอยู่แบบนี้ละครับ ผลสอบอยู่ในกลุ่มต่ำก็ถูกเพ่งเล็งจากเขต” (สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, ส.ค.62)

“ครูต้องนำคะแนน O-NET มาวิเคราะห์ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบตามสาระการเรียนรู้ เพื่อค้นหาสาระการเรียนรู้ที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา จัดทำแผนจัดการเรียนรู้ สอดแทรกบูรณาการข้อสอบ O-NET เข้าไปในการเรียนการสอนและการทดสอบ โดยใช้แนวข้อสอบในปีที่ผ่านมาเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ส.ค.62)

“ทางเขตพื้นที่เราจะมีส่งเสริมให้โรงเรียนนำผลการทดสอบโอเน็ตไปใช้โดยจัดประชุมชี้แจง การวิเคราะห์คะแนนสอบ หาจุดที่ต้องปรับปรุงตามสาระที่ได้คะแนนต่ำ มีการถอดบทเรียนโรงเรียนที่ทำสำเร็จ จัดทำ Action plan ทางศึกษานิเทศก์ก็จะลงไปติดตามประเมินผลที่เกิดขึ้น” (สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์, ส.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 ภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น เพราะ ครูต้องรับผิดชอบในการติวข้อสอบ O-NET ให้กับนักเรียนส่งผลกระทบให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ เกิดปรากฏการณ์ “ติวเพื่อสอบ” ส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่เกิดความสมดุลระหว่างหลักสูตร (O) การเรียนการสอน (L) การวัดและประเมินผล (E) ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ค่อนข้างเป็นภาระ เพราะต้องทั้งสอนให้ทัน แล้วต้องติวข้อสอบ ทั้งเวลาเรียนเวลาที่ต้องเพิ่มขึ้น การเชิญคนภายนอกให้มาติวให้อีก เป็นภาระกับครูเราพอสมควร เป็นภาระความรับผิดชอบที่ต้องทำทุกปี เพื่อลูกๆของเรา โรงเรียนของเรา” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ส.ค.62)

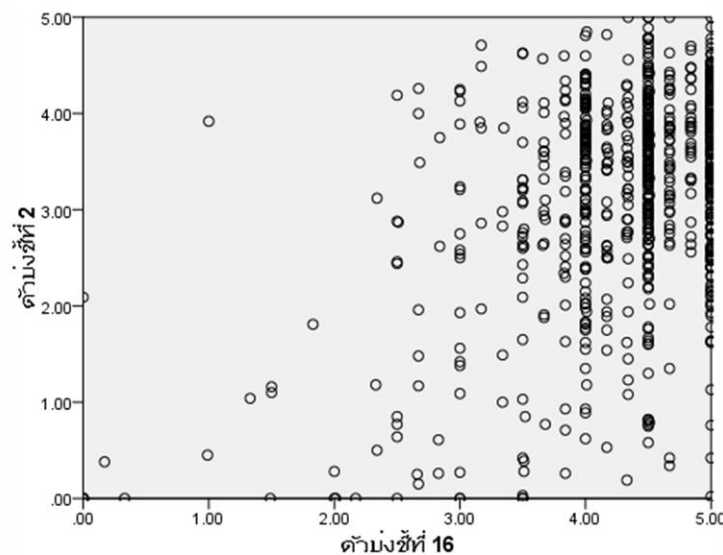
“พยายามติวข้อสอบ แนวทางการทำข้อสอบให้นักเรียนเขาได้มากที่สุด นำข้อสอบเก่ามาฝึกทำ ชี้แจงแนะนำวิธีการทำข้อสอบ ถ้าไม่ติวก็ไม่ได้เพราะเป็นนโยบายสั่งการมา ผอ. ก็กำชับครูให้ทั้งสอดแทรกในการสอนปกติ การติว การสอนเสริม” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ส.ค.62)

“โรงเรียนเราต้องจัดโครงการติวข้อสอบนักเรียนเป็นประจำทุกปี ถือว่าเป็นการขับเคลื่อนเพื่อตอบสนองนโยบายเขตพื้นที่ลักษณะการติวก็จะมีเชิญอาจารย์ภายนอกมา ติวความรู้ ให้เด็กๆ ได้ทบทวนเนื้อหา ฝึกวิเคราะห์ข้อสอบ ” (สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, ส.ค.62)

“จากการติดตามประเมินผลการศึกษาในแต่ละปี โรงเรียนก็จะพูดถึงภาระที่เพิ่มขึ้นของครูผู้สอนที่ต้องมีการติวข้อสอบ เตรียมสอบ รับส่งเด็กไปสอบ ในจุดนี้ก็คิดว่าน่าจะปรับปรุงพัฒนาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม ควรจะหาอย่างไรให้การติวบูรณาการเข้าไปในชั้นเรียน ไม่ต้องทำเป็นมหรหรรรมการติวเหมือนเช่นที่เห็นในทุกๆปี” (สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 8.2 คะแนน V-NET ที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

ผลกระทบที่ 1 คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เนื่องจากครูผู้สอนอาชีวศึกษาต้องนำคะแนน V-NET มาวิเคราะห์ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบตามสาระการเรียนรู้ เพื่อค้นหาสาระการเรียนรู้ที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา แล้วจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเน้นในจุดที่สำคัญ จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน กับตัวบ่งชี้ที่ 16 ผลการพัฒนาคุณภาพครู ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ การพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานครูให้เชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้ในชุมชน สถานประกอบการ เพื่อเป็นผู้สอนและพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ครูผู้สอน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r_{xy}) เท่ากับ 0.45 ทิศทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า การพัฒนาคุณภาพครูมีผลกระทบต่คะแนนสอบ V-NET โดยจะเห็นได้จากแผนภาพการกระจายของข้อมูลผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ ดังแผนภาพที่ 4.20

หมายเหตุ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน
ตัวบ่งชี้ที่ 16 ผลการพัฒนาคุณภาพครู

แผนภาพที่ 4.20 Scatterplot ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน กับตัวบ่งชี้ที่ 16 การพัฒนาคุณภาพครูของผลการประเมิน

ผลกระทบที่ 2 ภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น เพราะครูอาชีวะต้องรับผิดชอบในการชี้แจงรายละเอียดการสอบแนวทางของการทำข้อสอบ และการติวข้อสอบ V-NET ให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาได้เรียนวิชาที่ต้องใช้สอบตั้งแต่ปี 1 สำหรับ ปวช.ต้องมาสอบปีที่ 3 และ ปวส. ต้องมาสอบปีที่ 2 ส่งผลกระทบต่อความรู้และความคิดรวบยอดของผู้เรียน ตลอดจนครูต้องเดินทางพานักศึกษาไปสอบยังสนามสอบที่ห่างไกลออกไปจากวิทยาลัย ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ภาระหนักๆเลยคือ อาจารย์ของวิทยาลัยเราต้องเดินทางพานักศึกษาไปสอบอีกสนามที่อยู่ไกลจากวิทยาลัย ต้องหารถไปส่ง ทั้งต้องรับผิดชอบเด็ก ไหนจะต้องดูแลความเรียบร้อย ต้องติวข้อสอบอีก” (สัมภาษณ์ผู้บริหารอาชีวะ, ต.ค.62)

“พอจะถึงช่วงก่อนสอบเราจะมีภาระชี้แจงแนวทางการสอบให้กับนักศึกษา มีการจัดติว ครูแต่ละวิชาที่สอนตอนปี 1 จะต้องรับผิดชอบวิชาที่เกี่ยวข้อง แล้วก็ลงตารางติวช่วงก่อนสอบ ถ้าถามว่าเป็นภาระมั๊ยเป็นแน่นอน เพราะเราต้องทำ มันมีผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย” (สัมภาษณ์อาจารย์, ต.ค.62)

“การสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา มีผลต่อการประเมินคุณภาพวิทยาลัยจึงเป็นภาระหน้าที่ที่ทุกวิทยาลัยต้องดำเนินการและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เข้าสอบ ตั้งใจและให้ความสำคัญในการสอบ ให้ตระหนักว่าผลสอบมีผลต่อวิทยาลัย ในจุดนี้เชื่อว่าทุกที่ที่ต้องทำ แต่จุดที่เป็นปัญหาของพวกเราคือ การสอบยังไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของอาชีวะ นักศึกษานำไปใช้ประโยชน์ต่อไม่ได้ มันเป็นภาระทั้งวิทยาลัย ทั้งตัวเด็กที่ต้องไปสอบมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน หลายอย่างตอนนี้ชาวอาชีวะมองว่ายังไม่เหมาะสม” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 8.3 คะแนน I-NET ที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

ผลกระทบที่ 1 คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพราะคะแนนสอบจะเป็นตัวชี้วัดว่าครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถได้มากน้อยเพียงใด มีจุดใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“จากผลคะแนนการสอบ I-NET ผลจากตรงนี้โรงเรียนเห็นความสำคัญหลังจากการสอบ ทางโรงเรียนจะนำผลการสอบ I-NET มาใช้ในกลุ่มครูผู้สอนทราบวาระระดับคะแนนแต่รายวิชาเป็นอย่างไร ซึ่งแน่นอนอยู่แล้วคือเป็นผลย้อนกลับกับครูผู้สอน” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ต.ค.62)

“...ตรงนี้ก็ให้นำผลมาใช้ด้านพัฒนาการสอน ก็คือจุดไหนที่เด็กทำไม่ได้ หากจุดอ่อนของเด็กนักเรียน แล้วให้ครูผู้สอนไปปรับปรุงแก้ไข บางครั้งการสอนของหลักสูตรอิสลามแกนกลางที่เขาให้ยังไม่เหมาะสมผลกับเนื้อหาในแบบเรียนที่ต้องให้กับนักเรียน ทางโรงเรียนก็มีเพิ่มหลักสูตรเพิ่มขึ้นด้วย” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 ความสอดคล้องระหว่างการทดสอบระดับชาติกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เนื่องด้วยข้อสอบ I-NET มีลักษณะที่เน้นการคิดวิเคราะห์ เมื่อคะแนน I-NET ต่ำจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนไปยังคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ส่งผลกระทบให้ครูผู้สอนต้องมีการทบทวนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ และการวัดประเมินผลในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการทดสอบ I-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“การจะไปปรับเปลี่ยนการสอนบางครั้งในส่วนของการวิเคราะห์ข้อสอบที่ผ่าน ๆ มาว่าข้อสอบในแต่ละปีมีการเน้นตรงไหน ตรงจุดนั้นจึงเป็นตุ๊กตานำเข้ามาสอนให้กับเด็กนักเรียนด้วย เพิ่มเนื้อหา ความเข้มข้นของเนื้อหา เน้นจุดสำคัญของเนื้อหา โดยคัดจากข้อสอบในปีที่ผ่านมาวิเคราะห์ผลนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ผลเพื่อนำไปปรับปรุงการสอน (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ต.ค.62)

“สำหรับผู้เรียนในบ้านเราเรื่องการคิดวิเคราะห์จะมีปัญหาอย่างมาก เพราะเด็กจะไม่เข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นการสอบสามัญ O-NET ก็ตาม เด็กของเราจะด้อยในเรื่องนี้ จะมีความเข้าใจในการคิดวิเคราะห์น้อยมาก เพราะไม่เคยชินในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นจากผลกระทบในเรื่องนี้ครูผู้สอนบางท่านก็ไม่สามารถสอนนักเรียนให้คิดวิเคราะห์ได้ ผลกระทบจึงมีมากในระดับชาติ ยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเห็นได้ชัดเลยว่าเรื่องการคิดวิเคราะห์จะด้อยมากและมีคุณภาพต่ำมากเลยครับ” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 3 ภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น เพราะ ครูต้องรับผิดชอบในการติวข้อสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“...ด้วยการเรียนของนักเรียนที่มีมากแล้ว เนื้อหาก็มีมาก ทำให้เด็กไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตได้เลย เพราะเหมือนเป็นการเรียนที่เน้นเพื่อให้ได้ผลสอบเพียงอย่างเดียว นั่นแหละครับ ผมถึงมองว่ามันเป็นการสร้างภาระมากกว่า” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“...ก่อนจะสอบ I-NET โรงเรียนก็มีการวัดผลในระดับโรงเรียนอยู่แล้วตามปกติ พอมีการทดสอบ I-NET ขึ้นมา โรงเรียนก็ยังคงสอนเหมือนเดิมตามปกติ อาจจะมีเข้มงวดในเรื่องของเนื้อหาเพิ่ม เช่น มีการติวเด็กนักเรียนเพิ่มขึ้น เพื่อเตรียมไปสอบ” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

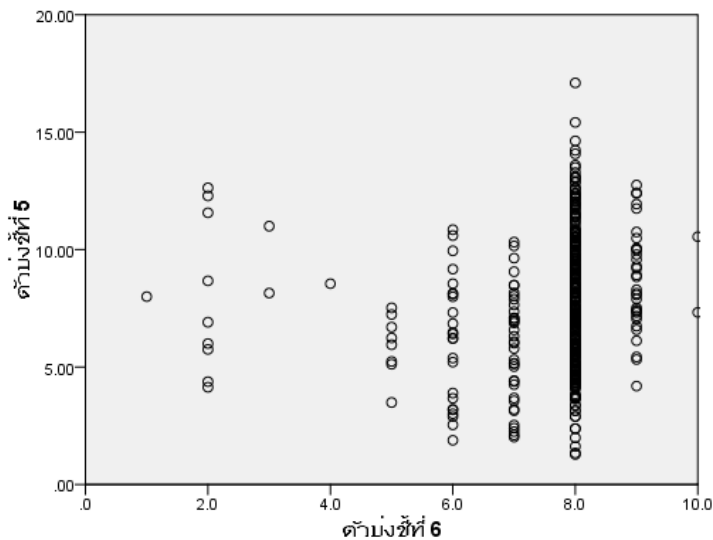
“...แม้ผมพยายามติวข้อสอบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 มาทำเป็นเล่มแล้วมาให้เด็กนักเรียน ติวซ้ำซาก บังคับให้สอบให้คะแนน ในปริมาณที่ทำการติวข้อสอบจาก 40 ข้อ เด็กนักเรียนสามารถทำข้อสอบได้เพียง 10 ข้อเท่านั้น เพราะเนื้อหามันเยอะและแน่น ๆ จริง ๆ จากเนื้อหาที่มากเท่านี้ควรจะอยู่ในระดับมัธยมจะเหมาะสมกว่า หากปริมาณเนื้อหาเยอะในระดับของประถมไม่ค่อยจะเหมาะสมสักเท่าไร” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“...เมื่อเด็กจะสอบ I-NET อย่างน้อยก็ 2-3 เดือน ที่ครูผู้สอนหรือที่รับผิดชอบวิชานั้น ๆ ก็มาติวตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 เลย โดยการสอนแบบสรุปเลยโดยการสอนแบบเตรียมการสอบจากการฝึกจากข้อสอบเลย และทำการสอนเพื่อให้เด็กมีความรู้พื้นฐานติดตัวที่สามารถนำไปใช้ได้บ้าง หากไม่มีการติวก็จะไม่สามารถทำให้เด็กได้ทบทวนเลยคือเรียนช่วงสั้นไหนก็จบไปเลยในช่วงสั้นนั้น” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 8.4 คะแนน B-NET ที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

ผลกระทบที่ 1 คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เนื่องจากครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีทั้งพระภิกษุสงฆ์และฆราวาส ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ ผู้สอนต้องนำคะแนน B-NET มาวิเคราะห์ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบตามสาระการเรียนรู้ เพื่อค้นหาสาระการเรียนรู้ที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา แล้วจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเน้นในจุดที่สำคัญ จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้

คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) และด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) กับตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r_{xy}) เท่ากับ 0.12 ทิศทางบวกระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ผลการประเมินคุณภาพคะแนน B-NET ร่วมกับ O-NET ขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน หรือกล่าวได้ว่าการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนาได้สร้างผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ทั้งนี้จะเห็นได้จากแผนภาพการกระจายของข้อมูลผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ ดังแผนภาพที่ 4.21

หมายเหตุ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 4.21 Scatterplot ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลกระทบที่ 2 ความสอดคล้องระหว่างการทดสอบระดับชาติกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน
 เนื่องด้วยข้อสอบ B-NET มีลักษณะที่เน้นการเชื่อมโยงและคิดวิเคราะห์ คะแนน B-NET เป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนไปยังคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ส่งผลกระทบให้ครูผู้สอนต้องมีการทบทวนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ และการวัดประเมินผลในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการทดสอบ B-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ข้อสอบแต่ละปีที่ผ่านมาเป็นข้อสอบวัดไปถึงขั้นวิเคราะห์ สามเณรที่ไปสอบมาจะมาแล้วให้ฟังว่าแนวข้อสอบเป็นอย่างไร การเตรียมตัวสอบให้กับนักเรียนจะมีทั้งส่วนที่เตรียมสอบบาลีสนาทหลวงที่เป็นข้อสอบอัดนัยเราก็ฝึกนักเรียนการแต่งแก้กระทู้ ก็เป็นส่วนที่จะเสริมการสอบ B-NET ไปด้วย ซึ่งก็จะเน้นไปที่ให้เขาได้คิดวิเคราะห์ ในส่วนของกระบวนการเรียนการสอนก็พยายามที่จะปรับเน้นให้ครูพระที่สอนเพิ่มการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในชั้นเรียนไปด้วย” (สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, ต.ค.62)

“เท่าที่ดูข้อสอบมา เราจะต้องมาเพิ่มการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์มากขึ้น อาจต้องปรับในการจัดการเรียนการสอนด้วย” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 8.5 คะแนน N-NET ที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล
ผลกระทบที่ 1 คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู กศน. เพราะคะแนนสอบจะเป็นตัวชี้วัดว่าครู กศน. ได้จัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถได้มากน้อยเพียงใด มีจุดใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“บางที่ข้อมูลอาจไม่มีผลต่อนักศึกษา แต่มีผลต่อครู ต้องเอามาวางแผนว่า ควรจะปรับปรุงการเรียนการสอน ต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาอย่างไร...” (สัมภาษณ์ครู กศน., ต.ค.62)

“ในการสอบ n-net เป็นการประเมินในรายวิชาทั้ง 5 สาระ เมื่อเราได้รับผลการประเมิน ผลการสอบของผู้เรียน ครูจะสามารถรู้ได้ว่านักศึกษานั้น มีพื้นฐานในระดับใด ซึ่งในการประเมินว่าในระดับใดนั้น ไม่เฉพาะแต่ในสถานศึกษาของตนเอง เราจะมาเปรียบเทียบในระดับของจังหวัด ในระดับของภาค และในระดับของประเทศ ซึ่งในการรู้ผลการประเมินของนักศึกษาในแต่ละคนนั้น ครูก็สามารถรู้แล้วว่า ตนเองสอนอ่อนด้อยในสอนวิชาใดบ้างซึ่งจะสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาผู้เรียน” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“สถานศึกษานั้นสามารถที่จะรู้ว่่านักศึกษาของเรามีความรู้พื้นฐานในระดับใด เมื่อรู้ข้อมูลตรงนั้น เราจะนำข้อมูลนั้นมาจัดกิจกรรมเพื่อที่จะปรับพื้นฐานของนักศึกษาตลอดจนพัฒนาศักยภาพของผู้สอนแสดงว่า ก็คืออย่าง กศน.คนจะมองว่า ครูผู้สอนเราจะอ่อนด้อยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการเรียนการสอนในรายวิชา ส่งผลให้ สอบในด้านวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ เราก็จะมองว่า แสดงว่าครูเราขาดพื้นฐาน ขาดความรู้เทคนิคในการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์เราก็จะพัฒนาศักยภาพของครูในด้านนั้น ก็จะเป็นผลดีกับสถานศึกษากับครูผู้สอนและส่งผลให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“...ส่วนที่เกี่ยวข้องกับครู ก็นำเอาผลคะแนนมาพัฒนา ก็จะเห็นแค่เพียงข้อมูลส่วนหนึ่ง แต่ไม่ได้เห็นข้อสอบสรุป เพราะ สทศ. ไม่ได้วิเคราะห์มาให้เราเลยว่า กศน.ภาคเรียนนี้สอบครั้งที่หนึ่งเป็นยังไง ข้อควรพัฒนาคืออะไร ไม่มีข้อเสนอแนะว่าเราควรทำอย่างไรมันจะง่าย เราก็เปิดดูข้อสรุป ทีละคน ทีละคน ครูก็ได้แต่เปิดเอาข้อมูลตรงนั้นมาพัฒนา ครูเองก็ต้องพัฒนาตัวเองโดยเฉพาะ สมรรถนะไหนที่คะแนนค่อนข้างต่ำมาก ซึ่งส่วนใหญ่คือสาระพื้นฐาน เช่น คณิต ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่นักศึกษาจะทำได้ ข้อสอบยากมาก นี่คือ เสี่ยงจากผู้กำกับข้อสอบซึ่งเป็นครูในระบบ” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 ภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น เนื่องด้วย ครู กศน.ต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในหลายวิชา เป็นผู้จัดการ ผู้ประสานงาน และผู้อำนวยการ พร้อมทั้งต้องติดตามให้ผู้เรียน กศน.เข้าสอบ N-NET เพื่อให้สำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนด ส่งผลกระทบให้ครูเกิดความวิตกกังวลที่ผู้เรียนจะไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

“ครู 1 คน ต้องสอนทุกรายวิชา ต้องสอนทุกระดับ ที่ กศน. ครู 1 คน ต้องรับผิดชอบเด็ก 60 คน ถ้าน้อยกว่านี้ถือว่าตกเกณฑ์ เพราะจะต้องประเมิน อาจไม่ผ่านการประเมิน อาจไม่ต่อสัญญา ลองพิจารณาว่าคุณภาพจะขนาดไหน เรามีต้นทุนต่ำ ต้องการผลสัมฤทธิ์ที่สูงไม่ได้” (สัมภาษณ์ผอ.กศน.อำเภอ, ต.ค.62)

“ลองไปถึงเรื่องคุณภาพครูผู้สอน การประเมินหลักสูตรรายวิชา ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เฉพาะของครูหนึ่งคนที่จะต้องทำอะไรได้มากมาย” (สัมภาษณ์ครู กศน.อำเภอ, ต.ค.62)

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

จากการติดตามและประเมินผลกระทบต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลพบว่า ภาพรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังผลกระทบต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลมีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.62-4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.97, SD=0.73) ผลกระทบสูงสุด คือ การวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.19, SD=0.63) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำผลการสอบระดับชาติมาชี้จุดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.78, SD=0.91)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.02, SD=0.61) ผลกระทบสูงสุด คือ การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.14, SD=0.47) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.75)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.68, SD=1.02) ผลกระทบสูงสุด คือ การสร้างข้อสอบให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร และการนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=3.78) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.48, SD=0.90)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.62, SD=1.00) ผลกระทบสูงสุด คือ การวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.78, SD=0.93) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติเพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.53, SD=0.99)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.86, SD=1.08) ผลกระทบสูงสุด คือ การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.33, SD=0.58) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.00, SD=1.15) รายละเอียดดังตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลโดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติจำแนกตามประเภทการทดสอบ

ที่	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1	การวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติเพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	3.82 (มาก)	0.77	4.00 (มาก)	0.69	3.74 (มาก)	1.01	3.53 (มาก)	0.99	4.00 (มาก)	1.41
2	การวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้น	4.19 (มาก)	0.63	4.00 (มาก)	0.69	3.61 (มาก)	1.08	3.78 (มาก)	0.93	4.25 (มาก)	0.96
3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติ	4.06 (มาก)	0.69	4.14 (มาก)	0.47	3.48 (ปานกลาง)	0.90	3.66 (มาก)	0.99	4.25 (มาก)	0.96

ที่	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
4	การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพ	3.98 (มาก)	0.57	4.27 (มาก)	0.46	3.77 (มาก)	0.81	3.68 (มาก)	1.00	4.33 (มาก)	0.58
5	การใช้เอกสาร/สื่อ/กิจกรรม ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้น	4.11 (มาก)	0.73	4.18 (มาก)	0.66	3.61 (มาก)	1.20	3.55 (มาก)	1.00	4.50 (มาก)	0.58
6	การปรับปรุงวิธีการทดสอบ การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน	3.80 (มาก)	0.66	3.86 (มาก)	0.64	3.70 (มาก)	0.93	3.64 (มาก)	0.96	3.75 (มาก)	0.96
7	การสร้างข้อสอบให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร	3.87 (มาก)	0.79	3.86 (มาก)	0.56	3.78 (มาก)	0.95	3.56 (มาก)	0.98	3.25 (ปานกลาง)	1.50
8	การนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ	4.05 (มาก)	0.75	3.77 (มาก)	0.75	3.78 (มาก)	1.20	3.54 (มาก)	1.10	3.00 (ปานกลาง)	1.15
9	การแนะแนวให้คำปรึกษากับผู้เรียนเกี่ยวกับการทดสอบระดับชาติ	4.06 (มาก)	0.75	4.18 (มาก)	0.59	3.64 (มาก)	1.05	3.62 (มาก)	1.04	4.00 (มาก)	1.41
10	การนำผลการสอบระดับชาติมาชี้จุดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบ	3.78 (มาก)	0.91	3.95 (มาก)	0.58	3.65 (มาก)	1.11	3.60 (มาก)	1.00	3.25 (ปานกลาง)	1.26
รวม		3.97 (มาก)	0.73	4.02 (มาก)	0.61	3.68 (มาก)	1.02	3.62 (มาก)	1.00	3.86 (มาก)	1.08

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสร้างผลกระทบต่อตัวครูผู้สอนในทุกประเภทการศึกษาในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลทั้งในผลกระทบด้านบวกและลบ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) กระทรวงศึกษาธิการ ควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

(1.1) ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครูในทุกประเภทการจัดการศึกษาให้มีความสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างการทดสอบมาตรฐานระดับชาติกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(1.2) ควรฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการเขียนข้อสอบมาตรฐานให้กับครูผู้สอนศาสนาอิสลามศึกษาอย่างทั่วถึง และมีความต่อเนื่อง

(2) สถานศึกษา จากผลการติดตามและประเมินผลกระทบ พบว่า ประเด็นที่มีผลกระทบต่ำสุดในแต่ละประเภทของการทดสอบ สถานศึกษาจึงควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(2.1) สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาในประเด็นการนำผลการสอบระดับชาติ (O-NET) มาชี้จุดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบ

(2.2) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (V-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

(2.3) สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติ (I-NET)

(2.4) โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติ (B-NET) เพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

(2.5) ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (N-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

ประเด็นผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผลการศึกษาผลกระทบ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประเด็นผลกระทบที่พิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหาร การวางกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งเสริมสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลของผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงาน ผลกระทบจากผลสอบระดับชาติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงเป็นความพยายามและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคะแนนผลสอบระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้น จำแนกผลตามประเภทการทดสอบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 9.1 ผลคะแนน O-NET ที่มีผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ผลกระทบที่ 1 ความสามารถในการบริหาร พบว่า ผู้บริหารต้องใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้คะแนน O-NET เพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา และเห็นแนวโน้มที่ดีเมื่อพิจารณาจาก 3 ปีย้อนหลัง ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“โรงเรียนจะมีโครงการการยกระดับคะแนนโอเน็ตตามนโยบายเป้าหมายของเขตพื้นที่ ซึ่งโรงเรียนต้องเตรียมงบประมาณต่างๆที่จะต้องใช้ในโครงการ กำหนดผู้รับผิดชอบดูแลในแต่ละวิชา จัดสื่อเอกสารตัว ติดต่อตัวเตอร์ให้มาตัวให้กับนักเรียน” (สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, ส.ค.62)

“ในส่วนของศึกษานิเทศก์จะแบ่งกันดูแลในด้านต่างๆทั้งหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดประเมินผล เราก็จะมีโครงการขับเคลื่อนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้กับโรงเรียนในสังกัด การประชุมชี้แจงการยกระดับคะแนนโอเน็ตตามเป้าหมายของเขตพื้นที่และนโยบาย” (สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์, ต.ค.62)

ทั้งนี้ผู้บริหารต้องกำกับ ติดตาม ประเมินผลคะแนน O-NET 3 ปีย้อนหลัง และรายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง แล้วรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด นอกจากนี้ในการประชุมของผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับรายงานผลการทดสอบ O-NET ในภาพรวมของเขตพื้นที่ รวมทั้งได้รับการจัดกลุ่มสถานศึกษาในการพัฒนา O-NET ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ประชุมผู้บริหารโรงเรียนของเขตพื้นที่ เราจะมีการประชุมผลคะแนนสอบโอเน็ต ซึ่งก็จะเห็นว่าโรงเรียนใดยู่ลำดับใด มีการมอบเกียรติบัตรโรงเรียนที่มีพัฒนาการที่ดี มีการวิเคราะห์กลุ่มใดที่ต้องมาพัฒนาระดับคะแนน หากโรงเรียนได้คะแนนต่ำก็จะกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของเขตพื้นที่” (สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์, ส.ค.62)

“โรงเรียนต้องจัดทำสรุปรายงานผลประเมินภายในรายงานต่อต้นสังกัด ในส่วนทางเขตพื้นที่จะกระตุ้น มีมาตรการโครงการพัฒนาโรงเรียนให้ยกระดับผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง” (สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, ส.ค.62)

“ทางเขตพื้นที่จะมีการประสานงานกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การทดสอบ การรับส่งข้อสอบ การวิเคราะห์สรุปผลคะแนนสอบ ซึ่งก็เป็นการติดตามประเมินผลคุณภาพของเขตพื้นที่ที่สำคัญอีกภารกิจหนึ่ง” (สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์, ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหาร ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน และตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Multiple Correlations r_{xy} เท่ากับ 0.35) และสามารถสร้างสมการทำนายโดยใช้ตัวบ่งชี้ที่ 5 เป็นตัวแปรตาม ดังตารางที่ 4.37

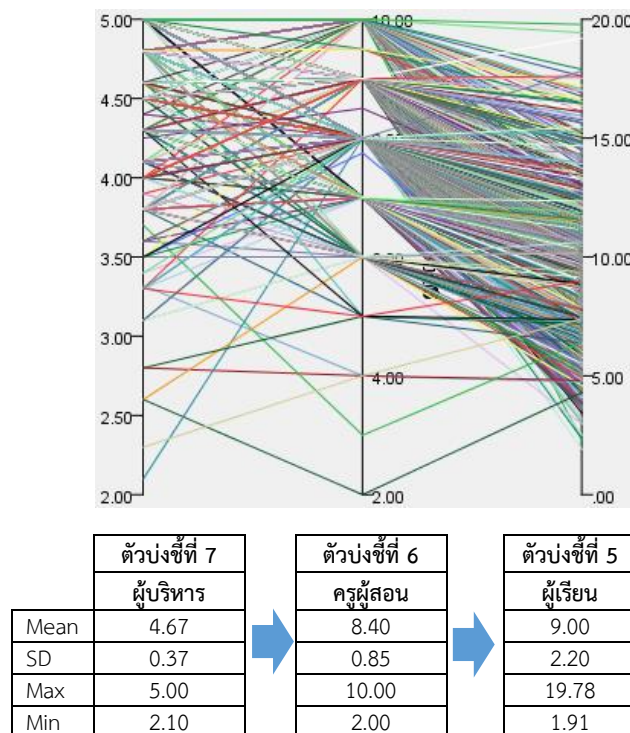
ตารางที่ 4.37 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการทำนายของตัวบ่งชี้ที่ 5 6 และ 7 ในการประเมินคุณภาพภายนอกที่สามของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดย สมศ.

ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้ที่ 5	ตัวบ่งชี้ที่ 6	ตัวบ่งชี้ที่ 7
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	1.00		
ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.33**	1.00	
ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา	0.25**	0.39**	1.00

Multiple Correlations (r_{xy}) = 0.35 , r^2 = 0.12 , F=172.71 , p=0.00
 สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ ตบข5 = -0.87+0.71(ตบข.6) + 0.84(ตบข.7)
 สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ ตบข5 = 0.27(ตบข.6) + 0.14(ตบข.7)

หมายเหตุ ผลการศึกษาเป็นข้อมูลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2,441 แห่ง

ทั้งนี้ในการแสดงความเกี่ยวข้องสอดคล้องกันระหว่างคุณภาพตัวบ่งชี้ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียน แสดงได้ดังแผนภาพที่ 4.22

หมายเหตุ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา

แผนภาพที่ 4.22 ความสอดคล้องระหว่างผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่ 5 6 และ 7 ในการประเมินคุณภาพภายนอกที่สามของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดย สมศ.

ประเด็นผลกระทบที่ 9.2 ผลคะแนน V-NET ที่มีผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
ผลกระทบที่ 1 ความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้คะแนน V-NET เพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“ภาระหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องให้เขามีทักษะทางวิชาชีพเป็นหน้าที่สำคัญของอาชีวศึกษา” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“จัดสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เอื้ออำนวยต่อการฝึกทักษะในเชิงบูรณาการทั้งทักษะพื้นฐานและทักษะวิชาชีพ” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“...มีการจัดการเรียนเป็นฐานฝึก เป็นชิ้นงาน เพราะในการทำงานในชีวิตจริง ต้องใช้ทักษะต่างๆ ทั้งทักษะพื้นฐาน ทักษะวิชาชีพ ตามสภาพแวดล้อมการทำงานและสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องได้พบเจอในสถานประกอบการต่างๆ” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“ในเชิงนโยบายเราก็ต้องดำเนินการให้มีสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งจัดโครงการตัวเสริมทบทวน อำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา ส่งไปยังสนามสอบเราก็ใช้รถวิทยาลัยเราก็ต้องพาเข้าไป” (สัมภาษณ์ครูผู้สอน, ต.ค.62)

“อย่างปีที่แล้ววิทยาลัยเป็นศูนย์สอบ เราก็ต้องมีการวางแผนดำเนินการให้มีประสิทธิภาพที่สุด ปีที่จะถึงนี้เช่นกันต้องวางแผนประชุม เตรียมการ การรับส่งข้อสอบ กรรมการคุมสอบ ต้องทำอย่างรัดกุม ทั้งต้องให้ครูประสานให้นักศึกษาทุกคนในปวช3 ปวส2 ได้เข้าสอบกันทุกคน เพราะการเข้าสอบไม่ครบตามจำนวนผู้มีสิทธิ์สอบนั้นส่งผลต่อคะแนน มีผลต่อวิทยาลัย ผู้บริหารจึงต้องกำกับติดตามให้การสนับสนุนครูอาจารย์ในวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายให้คะแนนเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาด้วย” (สัมภาษณ์ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา, ต.ค.62)

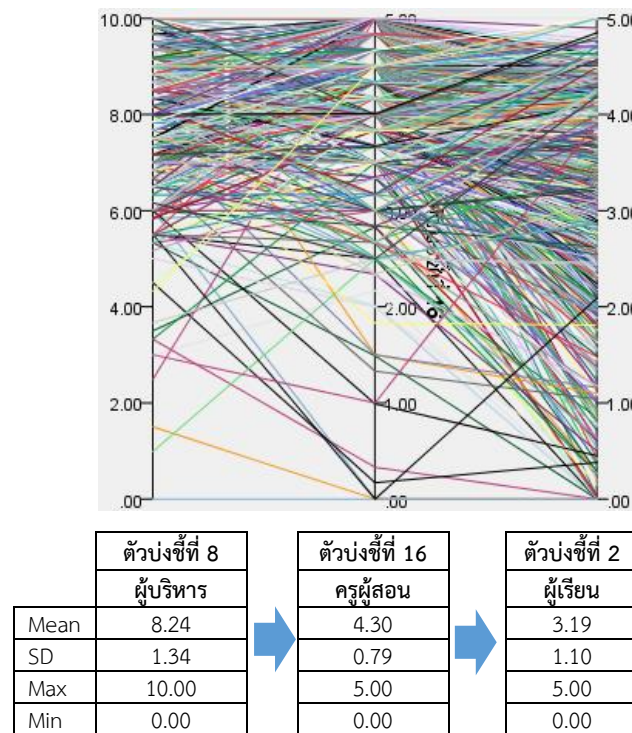
ผลกระทบที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 8 ผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและผู้บริหารสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 16 ผลการพัฒนาคุณภาพครู และตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานโดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Multiple Correlations r_{xy} เท่ากับ 0.48) และสามารถสร้างสมการทำนายโดยใช้ตัวบ่งชี้ที่ 2 เป็นตัวแปรตาม ดังตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการทำนายของตัวบ่งชี้ที่ 2 8 และ 16 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดย สมศ.

ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้ที่ 2	ตัวบ่งชี้ที่ 8	ตัวบ่งชี้ที่ 16
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน	1.00		
ตัวบ่งชี้ที่ 8 ผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและผู้บริหารสถานศึกษา	0.39**	1.00	
ตัวบ่งชี้ที่ 16 ผลการพัฒนาคุณภาพครู	0.45**	0.58**	1.00
Multiple Correlations (r_{xy}) = 0.48 , $r^2 = 0.23$, $F=114.72$, $p=0.00$ สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ $ตบข2 = -0.15 + 0.15(ตบข.8) + 0.48(ตบข.16)$ สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $ตบข2 = 0.19(ตบข.8) + 0.34(ตบข.16)$			

หมายเหตุ ผลการศึกษาเป็นข้อมูลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 785 แห่ง

ทั้งนี้ในการแสดงความเกี่ยวข้องสอดคล้องกันระหว่างคุณภาพตัวบ่งชี้ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียน แสดงได้ดังแผนภาพที่ 4.23

หมายเหตุ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน
ตัวบ่งชี้ที่ 8 ผลการปฏิบัติงานที่ของคณะกรรมการและผู้บริหารสถานศึกษา
ตัวบ่งชี้ที่ 16 ผลการพัฒนาคุณภาพครู

แผนภาพที่ 4.23 ความสอดคล้องระหว่างผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่ 2 8 และ 16 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดย สมศ.

ประเด็นผลกระทบที่ 9.3 ผลคะแนน I-NET ที่มีผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
ผลกระทบต่อผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 2 ลักษณะ ดังนี้
ผลกระทบที่ 1 ความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารต้องใช้ความสามารถในการวางกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับการทดสอบระดับชาติ I-NET รวมถึงการพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“สำหรับผู้บริหาร ควรมีการติดตาม สำหรับเรื่องหลักสูตร เพราะโรงเรียนเอกชนของเรามี 2 มุม มีศาสนาและสามัญ ผู้บริหารต้องไปได้ทั้งในแนวการสอนว่าครูผู้สอนควรสอนอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดคะแนน I-NET ที่สูงขึ้น ควรเชิญครูผู้สอนด้านการวัดและประเมินผลในการแนะแนวว่าควรสอนอย่างไร โดยให้ความสำคัญของการวัดและประเมินผลและทางหลักสูตรโดยสอบถามว่าอุซตาซเรารู้จักหลักสูตรกี่คน แบบเรียน และวิเคราะห์ผลภาพรวมของเด็กเราเวลาได้คะแนนออกมา สูงสุดกี่คน แล้วรวมกันออกผลเท่าไร แล้วเทียบกับระดับประเทศ ระดับจังหวัด หรือระดับชาติ ซึ่งนี่เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร”
(สัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

“มีผลย้อนกลับเช่นเดียวกันกับครูผู้สอน มองในลักษณะว่าผล I-NET จะเป็นเครื่องมือการันตีว่าการบริหารจัดการของผู้บริหารมีความชัดเจนใหม่ โครงสร้างในการบริหารมีการนิเทศกำกับติดตามใหม่ มีส่วนที่เหมาะสมใหม่ ส่งผลให้การจัดการศึกษาสูงขึ้นใหม่ คล้าย ๆ กับครูผู้สอน เนื่องจากในแง่ของประเด็นการบริหารและประเด็นกับประเด็นการจัดการเรียนรู้เท่านั้นเอง” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ต.ค.62)

“ผู้บริหารต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการเขียนข้อสอบมาตรฐานได้” (สัมภาษณ์ผู้บริหาร, ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 การบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา เนื่องด้วยหลักสูตรอิสลามศึกษาในแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน การใช้หลักสูตรมีความต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา การทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษาจึงได้สร้างผลกระทบให้เห็นว่าแม้จะใช้หลักสูตรต่างกันแต่วัดและประเมินผลภายใต้มาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งความคาดหวังของโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายใด ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“หลักสูตรของอิสลามศึกษาในประเทศไทยเราไม่ได้ใช้หลักสูตรเดียวกันหมด บางโรงเรียนก็ยังใช้หลักสูตรของปี พ.ศ.2546 บางโรงเรียนก็ใช้หลักสูตรของปี พ.ศ.2551 ตรงนี้ก็ถือเป็นเอกภาพของหลักสูตรยังไม่ได้เป็นเอกภาพ ก็จะไม่เหมือนของวิชาสามัญค่ะ เพราะวิชาสามัญใช้วิชาหลักสูตรเดียวกันหมดทั้งประเทศซะส่วนใหญ่ แต่อิสลามศึกษายังไม่ใช่ อยู่ที่บริบทของโรงเรียน บางโรงเรียนใช้หลักสูตรบูรณาการ บางโรงเรียนก็ใช้หลักสูตรของปี พ.ศ.2546 อยู่เป็นฉบับปรับปรุง บางโรงเรียนก็ใช้หลักสูตรของปีพ.ศ.2550 อาจจะว่าตัวชี้วัดมาตรฐานบางตัวหลักสูตรจะไม่เหมือนกันหรือมีการคล้ายคลึงกัน และก็มีส่วนที่แตกต่างกัน

ตรงนี้มองว่าการทดสอบก็มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อนักเรียน ต่อครูผู้สอน ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นแกนที่สำคัญก็การขับเคลื่อน ผลักดันให้ครูและนักเรียนไปสู่เป้าหมายในการเรียนการสอนในเรื่องเดียวกัน ทำให้ทุกโรงเรียน นักเรียน และครูผู้สอนพบจุดหมายเดียวกัน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ผลสัมฤทธิ์เดียวกันในส่วนตรงนั้น โรงเรียนจะสอนอย่างไรก็แล้วแต่ แต่ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ทั้งประเทศต้องเหมือนกันอยู่ในแนวทางทิศทางเดียวกัน เลยมองว่าเป็นประโยชน์และความสำคัญ คือพยายามจะปรับปรุงหลักสูตรแม้ไม่เอกภาพ แต่ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ควรเป็นในแนวทิศทางเดียวกัน” (สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา, ต.ค.62)

“เราจะต้องดูว่าแต่ละโรงเรียนเอกชนของเราเขาก็มีมาตรฐานในการศึกษาของเขาที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น โรงเรียนหนึ่งที่สอนหลักสูตร I-NET แต่สอนเพื่ออะไร เพื่อที่จะให้เขาได้เรียนให้ครบหลักสูตรตัวนี้ หลักสูตรอิสลามศึกษาเรียนให้ครบหลักสูตรทางการประเมินอะไรอย่างนี้ แต่บางโรงเรียนก็ไม่มีเป้าหมายก็คือว่า เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของเขา ต้องสามารถที่จะเรียนต่อในระดับการศึกษาของต่างประเทศได้ เขาจะส่งเด็กนักเรียนไปยังประเทศมาดิสันะฮ์บ้าง ไปประเทศอียิปต์บ้าง ไปที่นั่นไปที่นี่บ้าง ฉะนั้นมาตรฐานของเขามันก็ต้องสอดคล้องกับโรงเรียนในต่างประเทศที่เขาเนี่ยะต้องการที่จะส่งเด็กไป ฉะนั้นถ้าจะให้เขามาอิงในเรื่องของหลักสูตรตรงนี้ คุณก็ต้องไปคุยกันก่อนว่าหลักสูตรตรงนี้นั้นตอบรับกับสิ่งที่เขาต้องการไหม

ส่วนในเรื่องของการสอบจะมีหรือไม่ก็เป็นเรื่องยากเพราะว่าการออกแบบเด็กออกมาของแต่ละโรงเรียนมันไม่เหมือนกันจริง ๆ ถ้าเกิดโรงเรียนรัฐเขาไม่สนใจหรอกว่าคุณจบโรงเรียนไหน คุณไปเรียนมหาลัยได้ คุณไปเรียนอะไรก็ได้ แต่หลักสูตรอิสลามศึกษาของเขาขึ้นมาเพื่อตอบรับกับความเป็นสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่เท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นมันต้องดูเหมือนกัน แล้วโรงเรียนเอกชนเขามีความคาดหวังที่มันเหนือกว่านั้น” (สัมภาษณ์ อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา, ต.ค.62)

ประเด็นผลกระทบที่ 9.4 ผลคะแนน B-NET ที่มีผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
ผลกระทบต่อผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 2 ลักษณะ ดังนี้

ผลกระทบที่ 1 ความสามารถในการบริหาร ในการยกระดับคะแนน B-NET ของผู้เรียนที่เป็นพระเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้สูงขึ้น ผู้บริหารที่เป็นพระภิกษุต้องมีการทบทวนวิเคราะห์หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนของครูพระและฆราวาส ตลอดจนการวัดประเมินผลที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับการทดสอบระดับชาติ B-NET ผู้บริหารต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับครูพระอย่างต่อเนื่อง

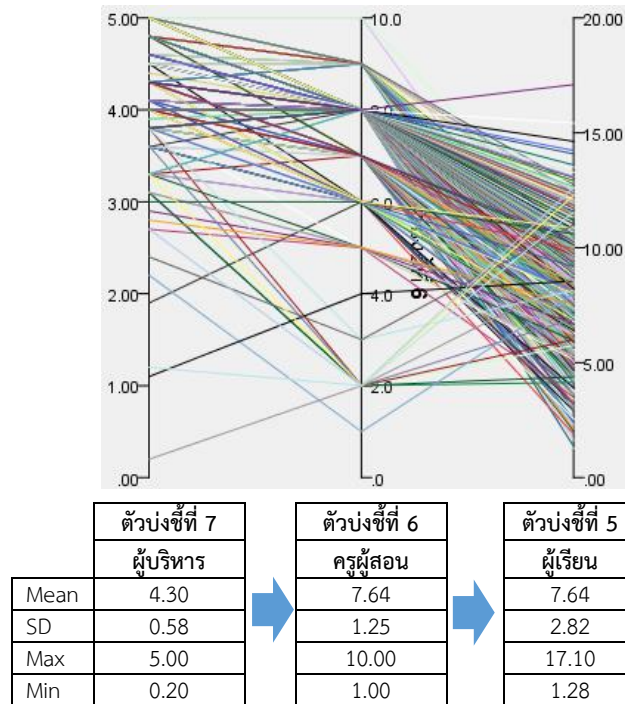
ผลกระทบที่ 2 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหาร ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน และตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ร่วมกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Multiple Correlations r_{xy} เท่ากับ 0.14) และสามารถสร้างสมการทำนายโดยใช้ตัวบ่งชี้ที่ 5 เป็นตัวแปรตาม ดังตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการทำนายของตัวบ่งชี้ที่ 5 6 และ 7 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาโดย สมศ.

ตัวบ่งชี้	ตัวบ่งชี้ที่ 5	ตัวบ่งชี้ที่ 6	ตัวบ่งชี้ที่ 7
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	1.00		
ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.12**	1.00	
ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา	0.14**	0.69**	1.00
Multiple Correlations (r_{xy}) = 0.14 , r^2 = 0.12 , F=4.25 , p=0.02 สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ ตบข5 = 4.58 + 0.08(ตบข.6) + 0.56(ตบข.7) สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ ตบข5 = 0.04(ตบข.6) + 0.12(ตบข.7)			

หมายเหตุ ผลการศึกษาเป็นข้อมูลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จำนวน 405 แห่ง

ทั้งนี้ในการแสดงความเกี่ยวข้องสอดคล้องกันระหว่างคุณภาพตัวบ่งชี้ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียน แสดงได้ดังแผนภาพที่ 4.24

หมายเหตุ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา

แผนภาพที่ 4.24 ความสอดคล้องระหว่างผลการประเมินคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่ 5 6 และ 7 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาโดย สมศ.

ประเด็นผลกระทบที่ 9.5 ผลคะแนน N-NET ที่มีผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
ผลกระทบต่อผู้บริหาร กศน.ประจำอำเภอ/จังหวัด ในการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 2 ลักษณะ ดังนี้

ผลกระทบที่ 1 ความสามารถในการบริหาร การใช้กลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้บริหาร กศน.ประจำอำเภอ/จังหวัด ต้องบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้คะแนน N-NET เพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

“ภาระหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความรู้ทักษะพื้นฐานทักษะอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะในการทำงานในชีวิตจริง ต้องใช้ทักษะต่างๆ ทั้งทักษะพื้นฐาน ทักษะวิชาชีพ ตามสภาพแวดล้อมการทำงานและสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องได้พบเจอในสถานประกอบการต่างๆ” (สนทนากลุ่ม, ต.ค.62)

“.....มีผลต่อผู้บริหาร ทั้งนโยบายจังหวัด นโยบายสำนัก ที่ต้องการทั้งเชิงปริมาณ ทั้งเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้บริหาร กศน.เห็นพ้องต้องกันว่าใช้วิธีการวัดเดียวกันจากระบบไม่ได้ เพราะนักศึกษาเรามาจากติดลบ ต้องวัดเป็นอย่างไรไป ซึ่งเราเองในฐานะผู้บริหารเองก็ไม่ได้นิ่งเฉย เราก็นำเอาข้อมูลที่ได้มาพัฒนาสถานศึกษานั้นๆ เชิงคุณภาพ นายก็จะเอา...” (สัมภาษณ์ผอ.กศน.อำเภอ, ต.ค.62)

ผลกระทบที่ 2 การบริหารหลักสูตรการศึกษาในระบบและตามอัธยาศัย เนื่องด้วยหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาที่มีโครงสร้างหลักสูตรที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน และการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ต้องการให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อคะแนน N-NET และแรงจูงใจในการสอบของนักศึกษา ดังความคิดเห็นต่อไปนี้

“หลักสูตรที่ กคน.ใช้อยู่ในปัจจุบันคือหลักสูตร 51 มันไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นจริงกับนักศึกษา กคน. เลย เรียนหลายวิชามากเกินไป เรียนครบทุกวิชามากเกินไป แต่ในหลักชีวิตของนักศึกษาที่มาเรียน เขาไม่ได้หวังที่จะไปเรียนต่อมหาลัย ไม่ได้หวังเรียนที่จะเอาความรู้ทุกวิชาไปใช้ในการดำเนินชีวิตจะเป็นแบบนั้น แต่นักศึกษา กคน.มาเรียนก็เพื่อ 1. สร้างเสริมประสบการณ์ 2.พัฒนาวุฒิการศึกษาเท่านั้นเอง โดยส่วนมากจะเป็นอย่างนั้น โดยส่วนน้อยที่เขาจะพัฒนาการศึกษาต่อเนื่องของเขา” (สนทนากลุ่ม กคน., ต.ค.62)

“..โครงสร้างหลักสูตรซึ่งมีความหลากหลาย มหาศาลมาก 5 สารระ สอบ 2 ชุดวิชา แต่ 5 สารระของ กคน. แตกออกไปเป็น 20-30 รายวิชา ซึ่ง ครู 1 คน ต้องจัดสอน ทุกระดับ และทุกวิชา ซึ่งในการประสานคนอื่นหรือหน่วยงานอื่นมาให้ความรู้ ก็ต้องมีค่าใช้จ่าย ซึ่งเรามิงงบประมาณน้อย ในส่วนของ n-net มีประโยชน์นะ แต่แบ่งกลุ่มได้ไหม แบ่งให้คนที่เขาต้องการสอบ แต่คนที่เขาไม่ต้องการสอบ สามารถทดสอบแบบอื่นได้ไหม ในบทบาทของ กคน.เรามีความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจก็คือว่า ผู้จบ กคน.มีศักดิ์และสิทธิ์เทียบเท่ากับขั้นพื้นฐานทุกประการ แต่เราจะทำกระบวนการไหนที่จะทำให้สอดคล้องกัน ถ้าห้าสารระก็เป็น 5 สารระที่ย่อยละเอียดได้ไหม ที่จะล้อกันแบบ n-net เช่นทักษะการเรียนรู้ 1 2 3 4 แล้วให้มาตรฐานการเรียนรู้สอดคล้องกับ n-net ทำให้ผู้เรียนไม่ต้องจำเยอะ ผู้สอนก็ไม่ต้องไปวิ่งหาผู้รู้เยอะมากมาย แล้วผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของเขา หรือแม้กระทั่งแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของตนเองได้” (สนทนากลุ่ม กคน., ต.ค.62)

2. ผลการติดตามและประเมินผลกระทบ

จากการติดตามและประเมินผลกระทบต่อผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการขับเคลื่อนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังส่งผลกระทบต่อผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการขับเคลื่อนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.66-4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.64, SD=0.50) ผลกระทบสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.77, SD=0.42) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.46, SD=0.59)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.10, SD=0.50) ผลกระทบสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.17, SD=0.38) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.00, SD=0.54)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.66, SD=1.03) ผลกระทบสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนมีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมี

ผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=3.78) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.45, SD=1.06)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.97, SD=0.79) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนมีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=4.02) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.81, SD=0.81)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.52, SD=0.79) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67, SD=0.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.33, SD=1.21)

รายละเอียดดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการพัฒนาผลสอบของผู้เรียนจำแนกตามประเภทของการทดสอบ

ที่	รายการ	O-NET		V-NET		I-NET		B-NET		N-NET	
		M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
1	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติ	4.67 (มากที่สุด)	0.47	4.00 (มาก)	0.54	3.70 (มาก)	0.93	3.91 (มาก)	0.77	4.50 (มาก)	0.84
2	ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติ	4.77 (มากที่สุด)	0.42	4.17 (มาก)	0.38	3.78 (มาก)	0.95	4.20 (มาก)	0.77	4.67 (มากที่สุด)	0.52
3	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนมีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้น	4.74 (มากที่สุด)	0.44	4.13 (มาก)	0.35	3.78 (มาก)	1.20	4.02 (มาก)	0.76	4.60 (มากที่สุด)	0.55
4	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.46 (มาก)	0.59	4.13 (มาก)	0.64	3.57 (มาก)	0.99	3.81 (มาก)	0.81	4.33 (มาก)	1.21
5	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้น	4.57 (มากที่สุด)	0.56	4.13 (มาก)	0.64	3.45 (มาก)	1.06	3.89 (มาก)	0.84	4.50 (มาก)	0.84
รวม		4.64 (มากที่สุด)	0.50	4.10 (มาก)	0.50	3.66 (มาก)	1.03	3.97 (มาก)	0.79	4.52 (มากที่สุด)	0.79

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีสร้างผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกประเภทการศึกษา ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) **กระทรวงศึกษาธิการ** ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกประเภทการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะประเด็นการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

(2) **สถานศึกษา** จากผลการติดตามและประเมินผลกระทบ พบว่า ประเด็นที่มีผลกระทบต่ำสุดในแต่ละประเภทของการทดสอบที่ควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(2.1) **สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(2.2) **สถานศึกษาอาชีวศึกษา** ควรพัฒนาในประเด็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

(2.3) **สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม** ควรพัฒนาในประเด็นการประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สูงขึ้น

(2.4) **โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา** ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(2.5) **ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด** ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิตตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ดำเนินการตามขั้นตอนของการติดตามและประเมินผล 7 ขั้นตอนที่สุดแรกใน 3 ระยะของการดำเนินโครงการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบพหุระยะ (Multiphase design) ที่ดำเนินการทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ศึกษาผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (2) พัฒนารอบการติดตามและประเมินผลกระทบ โดยการพัฒนาประเด็นผลกระทบ วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และเกณฑ์การประเมิน **วิธีดำเนินการวิจัย** ใช้วิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลักด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และผู้ได้รับผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จำนวน 15 ท่าน และใช้วิธีการเชิงปริมาณเสริมด้วยการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของประเด็นผลกระทบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ (1) วางแผนการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (2) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากผู้เกี่ยวข้องกับผู้ประเมินผลกระทบของการประเมินผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (3) วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศการติดตามและประเมินผลงานเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พร้อมจัดทำรายงานสรุปเบื้องต้น **วิธีดำเนินการวิจัย** ใช้วิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพดำเนินการไปพร้อมกัน เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามประเด็นผลกระทบด้วยการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,643 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistages random sampling) ผู้เรียนที่เคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) และด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) รวมจำนวน 727 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 324 คน และครูผู้สอน จำนวน 399 คน จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควบคู่สามัญ โรงเรียนพระปริยัติธรรม และศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและอัยาศัย (กศน.) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้เรียน แบบสอบถามผู้บริหาร แบบให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

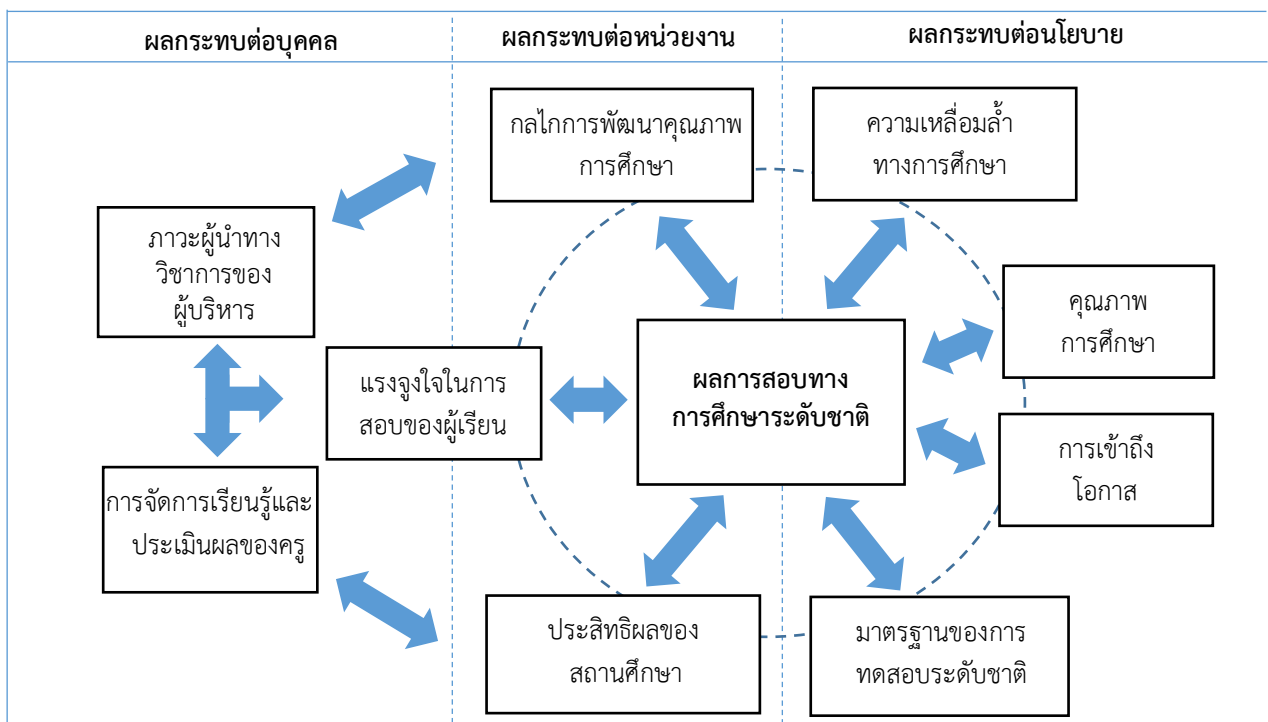
ระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาการบริหารจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ โดยใช้สารสนเทศจากผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ 2) สรุปผลโครงการวิจัยเสนอต่อสถาบันทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ องค์การมหาชน (สทศ.) **วิธีดำเนินการวิจัย** ใช้

วิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลักด้วยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จำนวน 9 ท่าน กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) จำนวน 12 ท่าน กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) จำนวน 9 ท่าน กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) จำนวน 6 ท่าน และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) จำนวน 15 ท่าน ใช้วิธีการคัดเลือกผู้เกี่ยวข้องโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือวิจัยคือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูล และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ สำหรับ 5 ประเภทการทดสอบ ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ประกอบด้วยผลกระทบ 3 กลุ่ม ได้แก่ ผลกระทบต่อนโยบาย ผลกระทบต่อหน่วยงาน และผลกระทบต่อบุคคล รวมทั้งหมด 9 ประเด็นผลกระทบ ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของประเด็นผลกระทบเพื่อนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปผลความสัมพันธ์เชื่อมโยงของประเด็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ได้ตั้งแผนภาพที่ 5.1

แผนภาพที่ 5.1 ความสัมพันธ์ของประเด็นผลกระทบจากการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลกระทบต่อนโยบาย เป็นผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีมีต่อการดำเนินงานในระดับนโยบายของหน่วยงานทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มี 4 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา และใช้ในการติดตามและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จังหวัดของประเทศ ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถทำนายคุณภาพของการสถานศึกษาได้ จึงเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยขึ้นอยู่กับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลกระทบทางลบ พบว่า การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ประเมินคุณภาพการศึกษาเพียงด้านเดียวอาจสร้างผลกระทบทางลบได้ จากหลักฐานบ่งชี้ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นตัวแปรจำแนกคุณภาพของสถานศึกษาได้ จึงอาจส่งผลกระทบทางลบให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการเปรียบเทียบคุณภาพโดยการจัดอันดับ (Ranking) ระหว่างสถานศึกษาที่มีปัจจัยทรัพยากรต้นทุนที่แตกต่างกันทั้งในด้านตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม

ประเด็นผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ของผู้เรียนเพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาจากการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในเรื่องต่างๆ เช่น ยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การสำเร็จการศึกษา ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงาน ยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน

ผลกระทบทางลบ พบว่า กรณีที่ผู้เรียนที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติแล้วไม่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อที่สูงขึ้นได้จะส่งผลกระทบให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและไม่เห็นความสำคัญของการสอบ ตัวอย่างเช่น การทดสอบ V-NET และ I-NET ยังไม่ได้นำไปใช้กำหนดเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา และไม่ได้ใช้เป็นคะแนนองค์ประกอบในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น

ประเด็นผลกระทบที่ 3 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากความเสมอภาค สิทธิ โอกาส ความแตกต่างของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติตามตัวแปรพื้นที่ที่ตั้งและขนาดโรงเรียน การเรียนกวดวิชาของผู้เรียน การติวข้อสอบ และการใช้ทรัพยากรในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับความเสมอภาคและได้รับโอกาสอย่างทั่วถึงในการได้รับสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติอย่างเท่าเทียมกันตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล เช่น การได้รับการทดสอบจากแบบสอบมาตรฐาน การสอบผ่านระบบการจัดสอบอิเล็กทรอนิกส์ (E-testing) เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาศักยภาพให้กับครูผู้สอนด้านการทดสอบ

ผลกระทบทางลบ พบว่า

1) ผลการประเมินคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความแตกต่างกันตามพื้นที่ตั้งและขนาดโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า โรงเรียนที่ตั้งในเมืองมีผลการประเมินสูงกว่าที่ตั้งนอกเมือง โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการประเมินสูงกว่าขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เป็นหลักฐานสนับสนุนว่ายังมีความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา

2) ปรากฏการณ์ตัวข้อสอบได้สร้างผลกระทบให้สถานศึกษาต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน จัดสรรงบประมาณ สถานที่และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการจัดตัวในแต่ละปีได้มีการใช้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาตีเนื้อหาแนวทางการทำข้อสอบให้กับนักเรียน นักเรียนต้องตัวข้อสอบ เรียนกวดวิชา และครูผู้สอนต้องมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัวข้อสอบ เป็นความเหลื่อมล้ำในการใช้งบประมาณ ทรัพยากรและต้นทุนในแต่ละสถานศึกษาที่มีความพร้อมแตกต่างกัน

3) เนื่องจากข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อสอบในปีที่ผ่านมาของการสอบ V-NET , I-NET และ B-NET ยังไม่ได้ถูกเปิดเผยอย่างชัดเจนต่อสาธารณะ ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถเรียนรู้จากแนวข้อสอบของปีที่ผ่านมาได้อย่างชัดเจน รวมทั้งยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับข้อสอบมาตรฐานของสถาบันทดสอบฯ

ประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากการดำเนินงานของ สทศ.เกี่ยวกับลักษณะข้อสอบ การบริหารจัดการสอบ รูปแบบการทดสอบ เป้าหมายของการสอบ ความเชื่อมั่น และมีมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีมาตรฐาน ได้รับการยอมรับ และมีความเชื่อมั่นในการนำผลการสอบไปใช้ต่อไปนี้ (1) ทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษา (2) นำผลการทดสอบไปใช้ประกอบการสำเร็จการศึกษา (3) นำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา (4) นำผลการทดสอบใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชาติ และ (5) นำผลไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลกระทบทางลบ พบว่า

(1) ข้อสอบ มีระดับความยากมากเกินไปและไม่เหมาะสมสำหรับวัดความรู้และความคิดรวบยอดสำหรับผู้เรียนในบางประเภทของการทดสอบ

(2) รูปแบบการทดสอบ ยังไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่มุ่งเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีส่งผลกระทบให้คะแนนผลการทดสอบออกมาในระดับที่ยังไม่น่าพอใจ และไม่ได้สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงและตรงตามความถนัดของแต่ละวิชาชีพ

(3) การบริหารจัดการสอบ เป็นภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นของครูผู้สอนและผู้บริหารในทุกประเภทการทดสอบในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการสอบ ได้แก่ การเตรียมตัวสอบ การจัดเตรียมสนามสอบ การรับส่งนักเรียนไปยังสนามสอบ ช่วงเวลาการจัดสอบ เป็นต้น

(4) เป้าหมายของการสอบ ยังไม่ได้มีกำหนดชัดเจนว่าจะเน้นรายบุคคลของผู้เรียนจะนำไปใช้ประโยชน์ในการทดสอบด้านอาชีวศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการศึกษาในระบบส่งผลกระทบให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญกับการสอบและขาดแรงจูงใจในการสอบ

ผลกระทบต่อหน่วยงาน เป็นผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดำเนินงานในระดับหน่วยงานของสถานศึกษาตามนโยบายและแนวปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด มี 2 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นผลจากความพยายามของสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคะแนนผลสอบระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า

(1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบทางบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่วัดจากเกณฑ์ความสำเร็จของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

(2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อค้นหาสาระการเรียนรู้และจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนาให้กับครูผู้สอนในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

(3) สถานศึกษามีความตื่นตัวในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่สนองตอบนโยบายการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่กำหนดไว้

ผลกระทบทางลบ พบว่า ในกรณีที่สถานศึกษาจัดโครงการติวข้อสอบเพื่อมุ่งหวังให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่น้อยกว่าปีที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบทางลบต่อการจัดการเรียนการสอนปกติ การเพิ่มเวลาติวในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ ครูผู้สอนต้องเพิ่มภาระในการจัดเตรียมและสละเวลาในการสอนเสริมเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาตามหลักสูตรและครบถ้วน รวมถึงสถานศึกษาต้องมีการจัดเตรียมแผนงาน โครงการ บุคลากรผู้รับผิดชอบ บุคลากรที่ทำหน้าที่ติวทั้งภายในและภายนอก จัดสรรงบประมาณ เวลาและสถานที่ และทรัพยากรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นผลกระทบที่ 6 กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้องนำผลการสอบมาใช้เป็นกลไกการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายใน ใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ และภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพนอก เป็นหลักฐานสนับสนุนว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลกระทบทางบวกต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศ

ผลกระทบทางลบ พบว่า การใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทดสอบ และ/หรือ ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ตัวอย่างเช่น การใช้เกณฑ์พิจารณาคะแนน O-NET ไปประกอบการประเมินผู้บริหารเพื่อโยกย้ายตำแหน่ง การประเมินครูผู้สอนเพื่อรับรางวัล OBEC award การนำคะแนน V-NET I-NET B-NET ไปใช้ประโยชน์ได้น้อยและไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ส่งผลให้ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดสอบมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขาด

แรงจูงใจในการสอบ ไม่เห็นความสำคัญ รู้สึกไม่คุ้มค่า นำผลสอบใช้ประโยชน์ไม่ได้ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อการพัฒนาที่ไม่สามารถนำผลการสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลกระทบต่อบุคคล เป็นผลกระทบของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีที่มีต่อผู้เรียนที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ครู และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มี 3 ประเด็น ผลกระทบ ดังนี้

ประเด็นผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน

แรงจูงใจในการสอบของผู้เรียนเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากคุณลักษณะภายในของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความพยายาม ความมุ่งมั่นตั้งใจ เห็นคุณค่า พัฒนาตนเอง และความวิตกกังวลในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า การเห็นคุณค่าของการสอบเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลบวกทางตรงต่อแรงจูงใจในการสอบ ซึ่งมีตัวแปรการพัฒนาตนเองของผู้เรียนเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediating variable) ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อค้นพบเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลต่อแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน

ผลกระทบทางลบ พบว่า

1) ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ เพราะ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไม่ได้มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเป็นภาระในการสอบ

2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติอยู่ในระดับต่ำ เพราะ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ ไม่ให้ความสำคัญ ข้อสอบยากเกินไปและไม่เหมาะสมกับผู้เรียน และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไม่ได้มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา

3) ความวิตกกังวลในการสอบ (Anxiety) เป็นตัวแปรกำกับ (Moderator variable) ที่มีอิทธิพลลบทางตรงต่อการพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประเด็นผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน

การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอนเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติกับประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเอกสารที่ส่งเสริมและพัฒนาคะแนนสอบของผู้เรียน ความพยายามและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของครูผู้สอนในสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้น ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า

1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และใช้เป็นผลสะท้อนว่าครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถได้มากน้อยเพียงใด มีจุดใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล

2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน

ผลกระทบทางลบ พบว่า

1) ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้น เพราะ ต้องรับผิดชอบในการตรวจสอบให้กับนักเรียน ส่งผลกระทบให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ เกิดปรากฏการณ์ “ติวเพื่อสอบ” ส่งผลให้การจัดการศึกษาเกิดความไม่สมดุลและไม่สอดคล้องกันระหว่างหลักสูตร (O) การเรียนการสอน (L) การวัดและประเมินผล (E)

2) ความไม่สอดคล้องระหว่างการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดำเนินการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เนื่องด้วยข้อสอบระดับชาติในด้านอิสลามศึกษาและพระพุทธศาสนามีลักษณะที่เน้นการคิดวิเคราะห์ เมื่อคะแนนต่ำจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนไปยังคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ส่งผลกระทบให้ครูผู้สอนต้องมีการทบทวนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ และการวัดประเมินผลในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการทดสอบระดับชาติ

ประเด็นผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผลกระทบที่พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหาร การวางกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งเสริมสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลของผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงาน ความพยายามและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานแต่ละแห่งที่จะดำเนินการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนให้สูงขึ้น ผลกระทบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ผลกระทบทางบวก พบว่า

1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีผลกระทบทางบวกให้ผู้บริหารได้ใช้ความสามารถในการบริหารวิชาการ โดยที่ผู้บริหารต้องใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา และเห็นแนวโน้มที่ดีเมื่อพิจารณาจาก 3 ปีย้อนหลัง

2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหาร และประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลกระทบทางลบ พบว่า

ความไม่สอดคล้องระหว่างการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดำเนินการหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษามีผลกระทบต่อการบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหาร ในบางประเภทการทดสอบ ดังนี้

1) หลักสูตรอิสลามศึกษาในแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน การใช้หลักสูตรมีความต่างกันไป ตามบริบทของสถานศึกษา และการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ต้องการให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อคะแนน I-NET และแรงจูงใจในการสอบของผู้เรียน

2) หลักสูตร กศน. ยังไม่สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาที่มีโครงสร้างหลักสูตรที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน และการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ต้องการให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อคะแนน N-NET และแรงจูงใจในการสอบของนักศึกษา

5.1.2 ผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อนโยบาย มี 4 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของการจัดการศึกษา 5 ประเภท พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00-4.23 โดยที่การทดสอบ O-NET มีค่าผลกระทบเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก (Mean=4.23, SD=0.80) และการทดสอบ N-NET มีค่าผลกระทบเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.00, SD=1.30) สำหรับประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดเท่ากัน 2 ประเด็นในการทดสอบ O-NET คือ ผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ผู้สอน และผลการสอบใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานภายในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.31)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

ผลการติดตามผลกระทบต่อการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนที่ได้นำคะแนนสอบระดับชาติไปใช้ พบว่า ในทุกประเภทการทดสอบผู้เรียนได้นำคะแนนสอบระดับชาติไปใช้ในการยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นสูงที่สุดในการทดสอบ O-NET คิดเป็นร้อยละ 86.57 รองลงมานำไปใช้ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงานในการทดสอบ N-NET คิดเป็นร้อยละ 68.14 อย่างไรก็ตามพบว่ามีกรณีการนำไปยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 3 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ผลการติดตามผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พบว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติอย่างเท่าเทียมกันตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล โดยที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้จัดให้มีแบบสอบมาตรฐาน การจัดให้สอบผ่านระบบการทดสอบอิเล็กทรอนิกส์ (E-testing) สำหรับการสอบ B-NET และ N-NET การพัฒนาศักยภาพให้กับครูผู้สอนด้านการทดสอบ มีระบบอำนวยความสะดวกการจัดสอบสำหรับผู้พิการ อาทิ อักษรเบลล์ อักษรตัวขยาย สำหรับผู้พิการทางสายตา ในสถานศึกษา และหน่วยงานของทุกประเภทการทดสอบมีการจัดโครงการเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ จัดติวข้อสอบ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบ ในการสอบ O-NET มีการเรียนกวดวิชาของผู้เรียน การติวข้อสอบของสถานศึกษาและการใช้ทรัพยากรในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากที่สุด

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ พบว่า การสร้างความเชื่อมั่นและมีมาตรฐานของการทดสอบโดยภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ มีค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.72-4.47 เมื่อพิจารณารายประเภทการทดสอบ ปรากฏผลดังนี้ ในการทดสอบ O-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ คณะกรรมการประจำสนามสอบมีเพียงพอและมีความเหมาะสมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.61) ในการทดสอบ V-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ ผลสอบมีความน่าเชื่อถือมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67) ในการสอบ I-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ สนามสอบมีความพร้อมในการจัดสอบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.22) ในการสอบ B-NET ประเด็นที่มีผลกระทบสูงสุดคือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการทดสอบมีความชัดเจนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.15) ในการทดสอบ N-NET มีผลกระทบสูงที่สุดในประเด็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการทดสอบมีความชัดเจน สนามสอบมีความพร้อมในการจัดสอบ คณะกรรมการประจำสนามสอบมีเพียงพอและมีความเหมาะสม การประกาศผลสอบของ สทศ.มีความถูกต้องรวดเร็วและแม่นยำ และผลการสอบมีความน่าเชื่อถือมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน (Mean=4.67)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อนักเรียน มี 2 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในภาพรวมของการทดสอบทั้ง 5 ประเภท พบว่า มีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56-4.56 เมื่อพิจารณาเรียงประเภทการทดสอบ ปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.56, SD=0.56) ผลกระทบสูงสุด คือ กำหนดนโยบายการพัฒนาทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.73, SD=0.48) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.40, SD=0.62)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.93, SD=0.67) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.14, SD=0.64) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของคะแนนสอบตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.72, SD=0.46)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.56, SD=1.01) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.81) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การกำหนดเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของคะแนนสอบตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.40, SD=0.90)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.90, SD=0.74) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดให้มีแนวทางการนำผลการสอบระดับชาติไปใช้ในประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.02, SD=0.60) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.81, SD=0.78)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.21, SD=0.75) ผลกระทบสูงสุด คือ การกำหนดนโยบายการพัฒนาทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67, SD=0.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การจัดทำสรุปรายงานผลการสอบระดับชาติประจำปีมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=1.64)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 6 กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ในภาพรวมสถานศึกษาได้ใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.55-4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.39, SD=0.69) ผลกระทบสูงสุด คือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา และผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน (Mean=4.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.03, SD=0.97)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.79, SD=0.75) ผลกระทบสูงสุด คือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.25, SD=0.89) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.25, SD=0.89)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.55, SD=0.97) ผลกระทบสูงที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.92) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลานมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.26, SD=1.32)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.88, SD=0.75) ผลกระทบสูงที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.04, SD=0.70) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติทำให้ผู้เรียนในสถานศึกษาเกิดความรู้หรือร้นในการเรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.63, SD=0.92)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.73, SD=0.85) ผลกระทบสูงที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของครูผู้สอนในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.17, SD=0.41) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผลการสอบระดับชาติได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.33, SD=1.03)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อบุคคล 3 ประเด็นผลกระทบ ดังนี้

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน มี 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การเห็นคุณค่าของการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=1.06)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช.มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.34, SD=0.43)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.40, SD=0.41)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้วเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.71, SD=0.58)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน.ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้วเห็นคุณค่าของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.93, SD=0.37)

ด้านที่ 2 การพัฒนาตนเองในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ O-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.33, SD=0.47)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช.มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ V-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.49, SD=0.50)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ I-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.50, SD=0.51)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้วมีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ B-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.06, SD=0.56)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน. ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้วมีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ N-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.29, SD=0.59)

ด้านที่ 3 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ในการทดสอบ O-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ O-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมามีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.64, SD=0.48)

ในการทดสอบ V-NET พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยผ่านการสอบ V-NET ระดับปวช. มาในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาตนเองในช่วงของการเตรียมตัวสอบ V-NET ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.53, SD=0.46)

ในการทดสอบ I-NET พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการสอบ I-NET มาในปีการศึกษาที่ผ่านมามีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษาในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.60, SD=0.50)

ในการทดสอบ B-NET พบว่า นักเรียนสามเณรที่เคยผ่านการสอบ B-NET มาแล้วมีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนาในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.51, SD=0.50)

ในการทดสอบ N-NET พบว่า นักศึกษา กศน. ที่ผ่านการสอบ N-NET มาแล้วมีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.82, SD=0.39)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และประเมินผลพบว่า ในภาพรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังผลกระทบต่อครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และประเมินผลมีผลกระทบอยู่ในระดับมากทุกประเภทการทดสอบ ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.62-4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.97, SD=0.73) ผลกระทบสูงสุด การวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.19, SD=0.63) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำผลการสอบระดับชาติมาชี้จุดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.78, SD=0.91)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.02, SD=0.61) ผลกระทบสูงสุด คือ การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.14, SD=0.47) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.77, SD=0.75)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.68, SD=1.02) ผลกระทบสูงสุด คือ การสร้างข้อสอบให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร และการนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=3.78) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.48, SD=0.90)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.62, SD=1.00) ผลกระทบสูงที่สุด คือ การวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.78, SD=0.93) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติเพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.53, SD=0.99)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.86, SD=1.08) ผลกระทบสูงที่สุด คือ การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.33, SD=0.58) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ การนำข้อสอบระดับชาติที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.00, SD=1.15)

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการติดตามและประเมินผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาในการพัฒนาผลการสอบ พบว่า ในภาพรวมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังผลกระทบต่อผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการขับเคลื่อนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าผลกระทบเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.66-4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทการทดสอบปรากฏผลดังนี้

ในการทดสอบ O-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.64, SD=0.50) ผลกระทบสูงที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.77, SD=0.42) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.46, SD=0.59)

ในการทดสอบ V-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.10, SD=0.50) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.17, SD=0.38) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.00, SD=0.54)

ในการทดสอบ I-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.66, SD=1.03) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนมีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=3.78) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.45, SD=1.06)

ในการทดสอบ B-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.97, SD=0.79) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนมีคะแนนสอบระดับชาติสูงขึ้นมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเท่ากัน (Mean=4.02) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=3.81, SD=0.81)

ในการทดสอบ N-NET ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.52, SD=0.79) ผลกระทบสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบระดับชาติมีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.67, SD=0.52) ผลกระทบต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก (Mean=4.33, SD=1.21)

5.1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบต่อนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถทำนายคุณภาพของสถานศึกษาได้ จึงเป็นหลักฐานสนับสนุนว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยขึ้นอยู่กับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) **กระทรวงศึกษาธิการ**ควรขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยการออกแบบระบบฐานข้อมูลการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากคะแนนผลการทดสอบระดับชาติอย่างจริงจังในทุกประเภทการทดสอบที่เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายนอก

(2) **หน่วยงานต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษา** ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติที่จะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

(3) **สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)** ควรขับเคลื่อนและพัฒนานวัตกรรมกรรมการรายงานผลและแปลความหมายของคะแนนการทดสอบระดับชาติให้กับสถานศึกษาได้นำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(4) **สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.** ควรนำผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการวางแผน กำหนดทิศทาง และพัฒนาการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

(5) **สถานศึกษา**ควรวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้สารสนเทศจากผลการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาจากการใช้คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติในเรื่องต่างๆ เช่น ยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงาน ยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียนรู้ การสำเร็จการศึกษา เป็นต้น ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) **ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)** ควรมีการดำเนินการดังนี้

(1.1) ควรศึกษาวิจัยผลกระทบของการนำคะแนน O-NET ไปใช้เป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาและคณะต่างๆ

(1.2) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันต่างๆ ของประเทศไทย และต่างประเทศได้

(1.3) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สงฆ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) หรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆได้

(2) **กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ**ในส่วนงานของโรงเรียนพระ

ปรียัติธรรมแผนกสามัญ ควรร่วมกันกำหนดแนวทางการนำคะแนน B-NET รายงานในแบบแสดงผลการเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ในสัดส่วนของ GPAX : O-NET : B-NET ที่เหมาะสม

(3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในการสร้างระบบการทดสอบที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการรายงานผลทั้งการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ และการทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพที่สัมพันธ์กับค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ควรจะได้รับ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ผลกระทบทางบวกพบว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความเสมอภาคและได้รับโอกาสอย่างทั่วถึงในการได้รับสิทธิเข้ารับการทดสอบมาตรฐานระดับชาติอย่างเท่าเทียมกันตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล แต่ในทางปฏิบัติผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นในส่วนของสถานศึกษายังเกิดความเหลื่อมล้ำในด้านทรัพยากรและต้นทุนในแต่ละสถานศึกษาที่แตกต่างกันในการจัดการตัวข้อสอบ O-NET ให้ผู้เรียน รวมทั้งข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อสอบในปีที่ผ่านมาของการสอบ V-NET , I-NET และ B-NET และสถานศึกษายังขาดสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับข้อสอบมาตรฐานของสถาบันทดสอบฯ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ควรดำเนินการดังนี้

(1.1) ควรสร้างและพัฒนาคลังข้อสอบมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) พร้อมกับการปรับปรุงประสิทธิภาพของรูปแบบการทดสอบผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-testing) ที่สามารถทดสอบวิเคราะห์ และรายงานผลได้ทันที และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา เพื่อลดต้นทุนของการจัดสอบ และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

(1.2) ควรเปิดโอกาสการเข้าถึงข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้ผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึงเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านข้อสอบมาตรฐาน

(2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรศึกษาผลกระทบของการตัวข้อสอบ O-NET พร้อมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัด

(3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) อย่างทั่วถึง

(4) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรพระปริยัติธรรมและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) อย่างทั่วถึง

(5) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรมีการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร กศน. โครงสร้างรายวิชา ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของนักศึกษา กศน. และสอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลมาตรฐานของชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
 เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ผลกระทบว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติส่งผลกระทบต่อมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติทั้งที่เป็นผลกระทบทางบวกและทางลบในด้านข้อสอบ การบริหารจัดการสอบ เป้าหมายของการสอบ และความเชื่อมั่นและควมมีมาตรฐานของการทดสอบระดับชาติ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการพัฒนาเรื่องต่อไปนี้

(1.1) การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา

(1.2) การพัฒนารูปแบบและวิธีการทดสอบระดับชาติที่ครอบคลุมคุณภาพของผู้เรียนครบทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (K P A)

(1.3) การปฏิรูปวิธีการทดสอบ วัดผล และประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ไปกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่

(2) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการพิจารณาความเชื่อมโยงของสิ่งวัดในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ที่มีความสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษากับระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อเทียบโอนคะแนนสอบ V-NET กับการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพ

(3) สำหรับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

(3.1) ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียน การวัดและการประเมินผล ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอิสลามให้ไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

(3.2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการปรับปรุงวิธีการและกระบวนการออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา การทดสอบและประเมินผลที่มีความเป็นมาตรฐาน

(4) สำหรับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.)

(4.1) ควรร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน การออกแบบระบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่มีจุดเน้นในภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีและมีความแม่นยำ และเชื่อถือได้ในแต่ละสาขาวิชาของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

(4.2) ควรปรับปรุงทบทวนโครงสร้างการทดสอบ ขอบข่ายของเนื้อหา ความยากง่ายของแบบทดสอบรายวิชา O-NET ที่เหมาะสมและยุติธรรมกับนักเรียนทั้งที่เรียนในสายวิทย์คณิต และนักเรียนที่เรียนในสายศิลป์

(4.3) ควรเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมสำหรับทดสอบนักเรียนที่อยู่ในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (ริบตีดาอียะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชชีฎะฮ์) และระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาอียะห์)

(4.4) ควรกำหนดและจัดตารางเวลาในการสอบ 8 รายวิชา ให้เหมาะสมสำหรับการสอบ I-NET ของนักเรียนในแต่ละระดับ

(4.5) ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสอบ B-NET ให้เอื้อต่อผู้เรียนที่เป็นพระและสามเณร ที่เข้าสอบในแต่ละสนามสอบ

(4.6) ควรพัฒนารูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กศน.ที่มีความแตกต่างตาม ช่วงวัย

(4.7) ควรพิจารณาให้การสอบปลายภาคของ กศน.กับการสอบ N-NET อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบต่อนักเรียน มีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 5 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของ สถานศึกษาทั้งในผลกระทบด้านบวกและลบ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

(1.1) ร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการออกแบบแนวทางการนำผล การทดสอบ O-NET ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลในระดับชั้นเรียนของครู

(1.2) ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานทุกระดับของ สพฐ. (ส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษา) วิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET ในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อค้นหากลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน นำไปสู่การวิเคราะห์หาสาเหตุและกำหนดแนว ทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานในแต่ละระดับ

(1.3) สร้างความตระหนักและสื่อสารสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยงานในทุกระดับเกี่ยวกับ ความสำคัญของการทดสอบ O-NET

(1.4) สื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของการทดสอบ O-NET ให้แก่หน่วยงานในทุก ระดับ ทั้งในเรื่องของแผนผังการออกข้อสอบ (Test Blueprint) รูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ การ ปฏิบัติตนของผู้เข้าสอบ เป็นต้น

(1.5) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการ ทดสอบ O-NET

(1.6) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำรูปแบบข้อสอบและกระดาษคำตอบ O-NET ไปใช้ในการ วัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นชินกับรูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ

(1.7) จัดทำระบบการส่งเสริมสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้แก่ สถานศึกษาและผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสอบ O-NET เช่น การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV การพัฒนาระบบคลังข้อสอบมาตรฐานแบบออนไลน์ เป็นต้น

(1.8) พัฒนาค้นคลังข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้บริการแก่สถานศึกษา (SIBS) รวมทั้งมีการพัฒนาค้นคลังข้อสอบตามแนวทางการทดสอบระดับนานาชาติ PISA เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน

(1.9) พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในการสร้างข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรทั้ง ข้อสอบแบบเลือกตอบและข้อสอบเขียนตอบ เพื่อให้ครูนำความรู้ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน

(2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(3) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(4) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) สู่การปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายใน กศน.

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 6 กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เกิดผลกระทบทั้งในด้านบวกและลบ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(2) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ V-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ I-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(4) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ B-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(5) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับหน่วยงานในสังกัดได้นำผลการทดสอบ N-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของหน่วยงาน กศน.

(6) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ควรศึกษาวิจัยวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติให้มีความแม่นยำ เชื่อถือได้ และมีความยุติธรรมในการนำผลไปใช้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

(7) สถานศึกษาในการจัดการศึกษาแต่ละประเภทควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการนำผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบต่อบุคคล มีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดำเนินการสอบสร้างผลกระทบต่อตัวผู้เรียนที่เป็นผู้สอบในทุกประเภทการศึกษา ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) **สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)** ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัด และกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ O-NET ให้กับนักเรียนทุกระดับที่เข้าสอบ

(2) **สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)** ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและเพิ่มมาตรการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และสร้างความเข้าใจในการทำข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้กับนักศึกษา เนื่องจากผลคะแนนสอบ V-NET ไม่มีผลกระทบต่อสำเร็จการศึกษา หรือ ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือ ยังไม่ได้นำไปใช้พิจารณาการเข้าทำงานอย่างจริงจัง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญและขาดแรงจูงใจในการสอบ

(3) **สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)** ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน ตาติกา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ

(4) **สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ** ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียนและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

(5) **สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)** ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับศูนย์การศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน กศน.

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดำเนินการสอบสร้างผลกระทบต่อตัวครูผู้สอนในทุกประเภทการศึกษาในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลทั้งในผลกระทบด้านบวกและลบ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) **กระทรวงศึกษาธิการ** ควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

(1.1) ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครูในทุกประเภทการจัดการศึกษาให้มีความสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างการทดสอบมาตรฐานระดับชาติกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(1.2) ควรฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการเขียนข้อสอบมาตรฐานให้กับครูผู้สอนศาสนาอิสลามศึกษาอย่างทั่วถึง และมีความต่อเนื่อง

(2) **สถานศึกษา** จากผลการติดตามและประเมินผลกระทบ พบว่า ประเด็นที่มีผลกระทบต่ำสุดในแต่ละประเภทของการทดสอบ สถานศึกษาจึงควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(2.1) **สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** ควรพัฒนาในประเด็นการนำผลการสอบระดับชาติ (O-NET) มาใช้จัดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบ

(2.2) **สถานศึกษาอาชีวศึกษา** ควรพัฒนาในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (V-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

(2.3) สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติ (I-NET)

(2.4) โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติ (B-NET) เพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

(2.5) ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (N-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษาระดับชาติสร้างผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติของผู้เรียนในทุกประเภทการศึกษา ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) **กระทรวงศึกษาธิการ** ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกประเภทการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะประเด็นการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

(2) **สถานศึกษา** จากผลการติดตามและประเมินผลกระทบ พบว่า ประเด็นที่มีผลกระทบต่ำสุดในแต่ละประเภทของการทดสอบที่ควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(2.1) สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(2.2) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

(2.3) สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาในประเด็นการประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สูงขึ้น

(2.4) โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(2.5) ศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

5.2 อภิปรายผล

ประเด็นที่ 1 ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติทั้ง 5 ประเภทการทดสอบ ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) มีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อ (1) ทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษา (2) นำผลการทดสอบไปใช้ประกอบการสำเร็จการศึกษา (3) นำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา (4) นำผลการทดสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชาติ และ (5) นำผลไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า มีผลกระทบ 3 ระดับ ได้แก่ ผลกระทบต่อนโยบาย ผลกระทบต่อหน่วยงาน และผลกระทบต่อบุคคล รวมทั้ง 9 ประเด็นผลกระทบ อภิปรายผลการวิจัยในแต่ละระดับของผลกระทบดังนี้

(1.1) ผลกระทบต่อนโยบาย มี 4 ประเด็นผลกระทบ ได้แก่ คุณภาพการศึกษา การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ทั้งนี้ ประเด็นผลกระทบต่อนโยบายในส่วนประเด็นผลกระทบด้านคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องกับนโยบายของของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลการบริหารการศึกษาระดับพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการ ในปีงบประมาณ 2562 ตัวชี้วัดที่ 27 ร้อยละของผู้เรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) มากกว่าร้อยละ 50 ในแต่ละวิชาเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมา นอกจากนี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบที่ 3 (พ.ศ.2554-2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ได้ประเมินตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การประเมินคุณภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ได้ใช้ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน โดยได้ใช้คะแนน V-NET เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการคิดคะแนนของตัวบ่งชี้ การประเมินคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้ใช้ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่ได้ใช้คะแนน B-NET เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการคิดคะแนนของตัวบ่งชี้ คำนวณ 8 คะแนน ใน 3 วิชา คือ (1) วิชาพุทธประวัติและธรรมวินัย (2) วิชาศาสนปฏิบัติ (3) วิชาภาษาบาลี และใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) คำนวณ 12 คะแนน รวมคะแนนเท่ากับ 20 คะแนน

ในส่วนประเด็นผลกระทบคุณภาพการศึกษา การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีลักษณะที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดความเสมอภาคและเป็นธรรม และคุณภาพการศึกษา ที่ใช้ในโครงการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศ (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2552) รวมทั้งประเด็นผลกระทบมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีความสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (รายงานประจำปีของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) , 2561) พันธกิจที่ 1 ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำระบบ วิธีการทดสอบและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษา สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้จัดทำระบบ วิธีการทดสอบและพัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และในทุกประเภทการสอบในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย) พันธกิจที่ 2 ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการการศึกษาและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ตลอดจนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทดสอบทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามมาตรฐานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ พันธกิจที่ 3 ดำเนินการเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษา บริการสอบวัดความรู้ความสามารถและการสอบวัดมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เพื่อนำผลไปใช้

เป็นส่วนหนึ่งในการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนที่มาจากการศึกษาในระบบเดียวกันหรือ การศึกษาต่างระบบ

กล่าวโดยสรุปประเด็นผลกระทบต่อนโยบายเป็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันทดสอบทาง การศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการทดสอบระดับชาติไปใช้ในมิติต่างๆ

(1.2) ผลกระทบต่อหน่วยงาน มี 2 ประเด็นผลกระทบ ได้แก่ การยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบทาง การศึกษาระดับชาติของผู้เรียน และการใช้กลไกผลการทดสอบระดับชาติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติของสถานศึกษาตามนโยบายและ แนวปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทสำคัญเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ในการสนับสนุนด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจ การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ การ ประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ พัฒนาเครื่องมือ บริหารจัดการวัดและประเมินอย่างเป็นระบบ ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินคุณภาพผู้เรียน เป็นต้น ทั้งนี้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ได้กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบ คุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ ระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้น สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตาม มาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

นอกจากนี้ประเด็นผลกระทบการยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน และ การใช้กลไกผลการทดสอบระดับชาติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้พบว่าประเด็นผลกระทบมีความ สอดคล้องกับผลการวิจัยและข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยของ อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2556) ที่ได้วิจัย เกี่ยวกับการวิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานไปใช้ใน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สะการिया แวโอะ และคณะ (2558) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการนำผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีสังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส และอุบล แก้วปิ่น และคณะ (2556) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการนำ ผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด

กล่าวโดยสรุปประเด็นผลกระทบต่อนโยบายเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินของเขตพื้นที่ การศึกษา และ/หรือหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ผลการ ทดสอบระดับชาติ

(1.3) ผลกระทบต่อบุคคล มี 3 ประเด็นผลกระทบ ได้แก่ ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการสอบทางการศึกษา ระดับชาติ ครูผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการขับเคลื่อน พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทั้งนี้ประเด็นผลกระทบที่มีต่อผู้เรียนนั้นมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบล แก้วปิ่น และคณะ (2556) สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร และคณะ (2557) ที่พบผลกระทบไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้เรียนขาดประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวของ สทศ. ไม่เข้าใจวิธีระบายคำตอบและคำชี้แจงใน กระดาษคำตอบ ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการทำข้อสอบ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการทดสอบทาง

การศึกษา ไม่นำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ผู้เรียนบางคนมีปัญหาด้านการอ่านอ่านไม่คล่อง ทำให้ไม่มีความอดทนในการอ่านข้อความยาว ๆ เพื่อทำข้อสอบขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ นอกจากนี้ยังพบว่า แรงจูงใจในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยให้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ได้ เช่น การมอบเกียรติบัตรโรงเรียนที่มีคะแนนสอบระดับชาติสูงเป็นการเสริมกำลังใจให้ผู้ที่ตั้งใจทำงานได้ดี ให้ขวัญ กำลังใจ การเลื่อนขั้นพิเศษแก่ครูผู้ดูแลนักเรียนจนมีคะแนนสอบระดับชาติสูง เป็นต้น

สำหรับประเด็นผลกระทบต่อครูผู้สอนนั้นมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบล แก้วปิ่น และคณะ (2556) สุธัชชัย ไวยวรรณจิตร และคณะ (2557) ที่พบผลกระทบไปในทิศทางเดียวกันว่าครูผู้สอนยังไม่ปรับวิธีสอนของตนเองให้สอดคล้องกับการทดสอบระดับชาติทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นกรอบในการสอบระดับชาติครูผู้สอนมีการทำงานอื่นๆ มากทำให้มีเวลาเตรียมการสอนและทำการสอนในห้องเรียนน้อยลง รวมทั้งจำนวนครูมีน้อยและสอนไม่ตรงวิชาเอก ทำให้คุณภาพการสอนลดลง ครูไม่เห็นความสำคัญของการสอบระดับชาติ O-NET จึงมอบภาระการสอบระดับชาติให้ครูประจำชั้นที่มีการสอบระดับชาติ ขาดการรวมกันทำงาน ครูละเลยไม่เอาใจใส่นักเรียน ให้ผลการเรียนแบบปล่อยเกรด ทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอบและคะแนน ครูบางคนขาดทักษะการวัด และประเมินผลที่เน้นกระบวนการคิด ขาดการวิเคราะห์ข้อสอบ ไม่มีมาตรการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ชัดเจน และไม่ติดตามความเคลื่อนไหวของ สทศ. ทางเว็บไซต์ ทำให้ไม่เข้าใจข้อมูลการสอบ ทำให้เตรียมความพร้อมได้ไม่เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน

สำหรับประเด็นผลกระทบต่อผู้บริหารนั้นมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบล แก้วปิ่น และคณะ (2556) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนค่อนข้างน้อยไม่เข้าใจการแปลค่าสถิติบางอย่างที่รายงาน และขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของงานวิจัย เสตอาหมาด ศรียาน และคณะ (2558) ได้วิจัยเกี่ยวกับการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และให้ข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายวิชาการศาสนามีความคิดเห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดควรนำผลการสอบมาวิเคราะห์เพื่อจัดโครงการแผนงาน และกิจกรรมในการช่วยเหลือโรงเรียนที่มีผลการสอบต่ำ ฝ่ายวิชาการศาสนาควรนำผลการสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็งของการสอนในแต่ละรายวิชา ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 และควรนำผลการสอบมาใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน

กล่าวโดยสรุปประเด็นผลกระทบต่อบุคคลเป็นผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่เป็นผู้เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้ผลการทดสอบระดับชาติไปพัฒนาคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ประเด็นที่ 2 ผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

เนื่องจากประเด็นผลกระทบทั้ง 9 ประเด็น เป็นผลกระทบที่เกิดจากการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติใน 5 ประเภทการทดสอบ ซึ่งเป็นจุดที่ต้องเฝ้าระวังในการติดตามและประเมินการนำคะแนนสอบไปใช้ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการทดสอบไปใช้ในการประเมินหรือนำไปใช้ในวัตถุประสงค์ประสงค์ต่างๆของหน่วยงานที่จะสร้างผลกระทบให้เกิดใน 9 ประเด็นดังกล่าว รวมทั้งการดำเนินงานของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่เป็นหน่วยงานที่โดยตรงในการรักษามาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผลจากการติดตามและประเมินผลกระทบในแต่ละประเภทการทดสอบ ได้มีการอภิปรายผลดังนี้

(2.1) จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ได้สร้างผลกระทบทั้งประเด็นที่เป็นผลกระทบทางลบและผลกระทบทางบวกทั้งในระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายสำคัญของการทดสอบ (O-NET) เป็นการทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาตามช่วงชั้นที่ 2 คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ช่วงชั้นที่ 3 คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยที่ข้อสอบจะออกครอบคลุมตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำหรับผลกระทบต่อนักเรียนจากการนำผลคะแนน O-NET ไปใช้ประเมิน ใน 3 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง เช่น โรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จะมีการสอบคัดเลือกนักเรียน พร้อมกับใช้ผลสอบ O-NET สำหรับจัดห้องเรียนของนักเรียนตามระดับคะแนน กรณีที่ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ต้องยื่นคะแนนสอบ O-NET ในรอบที่ 4 Admission เป็นรอบที่คะแนน O-NET มีผลกระทบต่อเรียนที่จะยื่นคะแนนในรอบนี้มากที่สุด โดยจะต้องใช้คะแนน O-NET ใน 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ และในกลุ่มนักเรียนที่สมัครเข้าโครงการ กสพท. (เรียนต่อแพทย์) จะต้องยื่นคะแนน O-NET แต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 60 คะแนน จึงจะมีสิทธิ์ยื่นสมัครเรียนในคณะแพทยได้ เป็นกลุ่มนักเรียนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด กรณีที่ 3 สำหรับนักเรียนทุกคนที่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สพฐ.ได้กำหนดให้รายงานคะแนน O-NET ใน ปพ.1 พร้อมกับรายงาน GPAX ถ่วงน้ำหนักด้วย ONET ในสัดส่วนร้อยละ 70 : 30 อย่างไรก็ตาม GPAX ถ่วงน้ำหนักด้วยคะแนน O-NET ยังไม่ได้ถูกนำไปตัดสินและใช้ประโยชน์เท่าที่ควร จึงเป็นเพียงรายงานสารสนเทศที่ปรากฏในเอกสารการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนเท่านั้น ดังนั้นหากนักเรียนขาดแรงจูงใจในการสอบ O-NET เพราะไม่ได้มีผลกระทบต่ออนาคตของนักเรียนโดยตรง การสอบ O-NET จะยังคงเป็นการสอบที่ไม่ได้สะท้อนคุณภาพของนักเรียนและสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจในการสอบให้กับนักเรียนทุกคนอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับผลกระทบต่อครูจากการนำผลคะแนน O-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และทดสอบในชั้นเรียน ครูต้องนำคะแนน O-NET มาวิเคราะห์ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบตามสาระการเรียนรู้ เพื่อค้นหาสาระการเรียนรู้ที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา จัดทำแผนจัดการเรียนรู้ สอดแทรกบูรณาการข้อสอบ O-NET เข้าไปในการเรียนการสอนและการทดสอบ โดยใช้ข้อสอบในปีที่ผ่านมาเรียนรู้อบรมกับนักเรียน กรณีที่ 2 ภาระหน้าที่ครูเพิ่มมากขึ้น ครูต้องรับผิดชอบในการติวข้อสอบ O-NET ให้กับนักเรียน ส่งผลกระทบให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่เกิดความสุขระหว่างหลักสูตร (O) การเรียนการสอน (L) การวัดและประเมินผล (E)

สำหรับผลกระทบต่อผู้บริหารจากการนำผลคะแนน O-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การวางกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้คะแนน O-NET เพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา และเห็นแนวโน้มที่ดีเมื่อพิจารณาจาก 3 ปีย้อนหลัง กรณีที่ 2 ภาระหน้าที่ในการรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารต้อง กำกับ ติดตาม ประเมินผลคะแนน O-NET 3 ปีย้อนหลัง และรายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในการประชุมของผู้บริหารสถานศึกษา จะได้รับรายงานผลการทดสอบ O-NET ในภาพรวมของเขตพื้นที่ รวมทั้งได้รับการจัดกลุ่มให้เป็นสถานศึกษาที่ต้องได้รับการพัฒนา O-NET ในรูปแบบอย่างไร

สำหรับผลกระทบต่อสถานศึกษา จากการนำผลคะแนน O-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การประเมินคุณภาพด้านความรู้และความสามารถของผู้เรียนตามหลักสูตร คะแนน O-NET ได้ถูกใช้เป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในด้านคุณภาพของผู้เรียนในส่วนของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กรณีที่ 2 การใช้ผลประเมินคะแนน O-NET ในการจัดอันดับโรงเรียน โดยใช้ผลลัพธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์โดยใช้คะแนน O-NET (School Ranking) ส่งผลกระทบให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีปัจจัยต้นทุนที่แตกต่างกันทั้งในด้านตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม

(2.2) จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) พบทั้งประเด็นที่เป็นผลกระทบทางลบและผลกระทบทางบวกทั้งในระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ในรายวิชาความรู้ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย 1) ทักษะภาษาและการสื่อสาร 2) ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา 3) ทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต 4) ทักษะการจัดการงานอาชีพ

สำหรับผลกระทบต่อผู้เรียน จากการนำผลคะแนน V-NET ไปใช้ประเมิน ใน 3 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 คะแนน V-NET ไม่ได้นำไปใช้ในการสำเร็จการศึกษา หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบให้ขาดแรงจูงใจในการสอบ เป็นภาระในการสอบ และผลกระทบที่ตามมาคือ คะแนน V-NET ต่ำ กรณีที่ 2 รูปแบบการทดสอบที่ไม่ตรงกับธรรมชาติของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่มีความถนัดด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพ (psychomotor domain) ส่งผลกระทบให้การวัดการทดสอบได้ไม่สอดคล้องและตรงตามศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน และผลกระทบที่ตามมาคือ คะแนน V-NET ต่ำ

สำหรับผลกระทบต่อครูจากการนำผลคะแนน V-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และทดสอบในชั้นเรียน ครูต้องนำคะแนน V-NET มาวิเคราะห์ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบตามสาระการเรียนรู้ เพื่อค้นหาสาระการเรียนรู้ที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา จัดทำแผนจัดการเรียนรู้ สอดแทรกบูรณาการข้อสอบ V-NET เข้าไปในการเรียนการสอนและการทดสอบ โดยใช้ข้อสอบในปีที่ผ่านมาเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน กรณีที่ 2 ภาระหน้าที่ครูเพิ่มมากขึ้น ครูต้องรับผิดชอบในการติวข้อสอบ V-NET ให้กับนักเรียน ส่งผลกระทบให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่เกิดความสมดุลระหว่างหลักสูตร (O) การเรียนการสอน (L) การวัดและประเมินผล (E) ตลอดจนการเดินทางพานักศึกษาไปสอบยังสนามสอบที่ไกลออกไป

สำหรับผลกระทบต่อผู้บริหารจากการนำผลคะแนน V-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การวางกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้คะแนน V-NET เพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา กรณีที่ 2 ภาระหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เอื้ออำนวยต่อการฝึกทักษะในเชิงบูรณาการทั้งทักษะพื้นฐานและทักษะวิชาชีพ จัดการเรียนเป็นฐานฝึก เป็นชิ้นงาน เพราะในการทำงานในชีวิตจริง ต้องใช้ทักษะต่างๆ ทั้งทักษะพื้นฐาน ทักษะวิชาชีพ ตามสภาพแวดล้อมการทำงานและสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องได้พบเจอในสถานประกอบการต่างๆ

สำหรับผลกระทบต่อสถานศึกษาจากการนำผลคะแนน V-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การประเมินคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นของนักศึกษา คะแนน V-NET ได้ถูกใช้เป็นกลไกสำคัญ

ของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในด้านคุณภาพของผู้เรียนในส่วนของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กรณีที่ 2 ภาพลักษณ์ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้รับผลกระทบ เมื่อคะแนน V-NET ที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์ หรือระดับที่เป็นเป้าหมาย ส่งผลกระทบมาที่การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร คุณภาพครู และคุณภาพการบริหาร

(2.3) จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) พบทั้งประเด็นที่เป็นผลกระทบทางลบและผลกระทบทางบวกทั้งในระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนนักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ศึกษาในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 14 มาตรฐานการเรียนรู้ รายวิชาที่ใช้ในการจัดสอบ ประกอบด้วย (1) อัลกุรอาน-ฮัตตีฟซีร์ (2) อัลหะดีษ (3) อัลอะกิดะฮ์ (4) อัลฟิถ์ (5) อัตตารีค (6) อัลอ์ลาค (7) ภาษาอาหรับ และ (8) ภาษามลายู ระดับของการทดสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิตีดาอียะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัซซึฏะฮ์) ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวิยะห์)

สำหรับผลกระทบต่อผู้เรียนจากการนำผลคะแนน I-NET ไปใช้ประเมิน ใน 3 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 คะแนน I-NET ไม่ได้นำไปใช้ในการสำเร็จการศึกษา หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบให้ขาดแรงจูงใจในการสอบ เป็นภาระในการสอบ และผลกระทบที่ตามมาคือ คะแนน I-NET ต่ำ กรณีที่ 2 รูปแบบการทดสอบ ตามหลักสูตรที่ต้องสอบจำนวน 8 วิชา ใน 1 วัน มีเนื้อหาที่ยาก เน้นการคิดวิเคราะห์ และลึกกว่าที่นักเรียนได้เรียนในชั้นเรียน ส่งผลกระทบให้คะแนน I-NET ต่ำ

สำหรับผลกระทบต่อครูจากการนำผลคะแนน I-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และทดสอบในชั้นเรียน ครูยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจนต่อการนำผลคะแนน I-NET ไปใช้ว่าควรนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างไร ส่งผลกระทบให้ไม่สามารถวิเคราะห์หาจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ได้ กรณีที่ 2 ข้อสอบ I-NET มีลักษณะที่เน้นการคิดวิเคราะห์ เมื่อคะแนน I-NET ต่ำจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนไปยังคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ส่งผลกระทบให้ครูผู้สอนต้องมีการทบทวนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ และการวัดประเมินผลในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการทดสอบ I-NET

สำหรับผลกระทบต่อผู้บริหารจากการนำผลคะแนน I-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 เพื่อยกระดับคะแนน I-NET ของสถานศึกษาให้สูงขึ้น ผู้บริหารต้องวางกลยุทธ์พัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับการทดสอบระดับชาติ I-NET ทั้งระบบ กรณีที่ 2 ผู้บริหารต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการเขียนข้อสอบมาตรฐานได้

สำหรับผลกระทบต่อสถานศึกษา จากการนำผลคะแนน I-NET ไปใช้ประเมิน ดังนี้ เนื่องจากคะแนน I-NET ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ในส่วนของการประกันคุณภาพภายในหรือการประเมินภายนอกอย่างจริงจังและชัดเจน ทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ ผลกระทบในส่วนนี้ส่งผลให้สถานศึกษาขาดกลไกการนำผลคะแนน I-NET ไปใช้ให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

(2.4) จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) พบทั้งประเด็นที่ได้เกิดผลกระทบทางลบและผลกระทบทางบวกทั้งในระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งนี้เนื่องจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) มีเป้าหมายเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในวิชาภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัย

สำหรับผลกระทบต่อผู้เรียน จากการนำผลคะแนน B-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 คะแนน B-NET ไม่ได้นำไปใช้ในการสำเร็จการศึกษา หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบให้ขาดแรงจูงใจในการสอบ เป็นภาระในการสอบ และผลกระทบที่ตามมาคือ คะแนน B-NET ต่ำ กรณีที่ 2 ข้อสอบตามหลักสูตรที่ต้องมีเนื้อหาเน้นการคิดวิเคราะห์ และลึกกว่าที่นักเรียนได้เรียนในชั้นเรียน ส่งผลกระทบให้คะแนน B-NET ต่ำ

สำหรับผลกระทบต่อครู จากการนำผลคะแนน B-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และทดสอบในชั้นเรียน ครูยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจนต่อการนำผลคะแนน B-NET ไปใช้ว่าควรนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างไร ส่งผลกระทบให้ไม่สามารถวิเคราะห์หาจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ได้ กรณีที่ 2 ข้อสอบ B-NET มีลักษณะที่เน้นการเชื่อมโยงและคิดวิเคราะห์ เมื่อคะแนน B-NET ต่ำจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สะท้อนไปยังคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ส่งผลกระทบให้ครูผู้สอนต้องมีการทบทวนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ และการวัดประเมินผลในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการทดสอบ B-NET

สำหรับผลกระทบต่อผู้บริหาร จากการนำผลคะแนน B-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 เพื่อยกระดับคะแนน B-NET ของสถานศึกษาให้สูงขึ้น ผู้บริหารต้องวางกลยุทธ์พัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับการทดสอบระดับชาติ B-NET ทั้งระบบ กรณีที่ 2 ผู้บริหารต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับครูอย่างต่อเนื่อง

สำหรับผลกระทบต่อสถานศึกษา จากการนำผลคะแนน B-NET ไปใช้ประเมิน ดังนี้ การประเมินคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คะแนน B-NET ได้ถูกใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

(2.5) จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) พบทั้งประเด็นที่เกิดเป็นผลกระทบทางลบและผลกระทบทางบวกทั้งในระดับบุคคลและระดับศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียน (กศน.) ตำบล อำเภอ และจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) เป็นการทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอบในรายวิชา 1) สารความรู้พื้นฐาน 2) สารการพัฒนาสังคม 3) สารทักษะการเรียนรู้ 4) สารการประกอบอาชีพ และ 5) สารทักษะการดำเนินชีวิต

สำหรับผลกระทบต่อผู้เรียน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 คะแนน N-NET ได้นำไปใช้ในการสำเร็จการศึกษา และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่เป็นเงื่อนไขเพียงแค่การเข้าสอบเท่านั้น ยังไม่ได้ใช้ระดับคุณภาพของคะแนน N-NET มาวัดคุณภาพผู้เรียน ผลกระทบที่ตามมาคือ คะแนน N-NET ต่ำ เพราะคะแนนไม่ได้มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา กรณีที่ 2 ความแตกต่างของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความสามารถ วัย อาชีพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการสอบ N-NET ในด้านสุขภาพร่างกาย ช่วงเวลาที่ต้องมาเข้าสอบ ความคิดรวบยอดที่ต้องเกิดขึ้นจากที่เรียนตามโครงสร้างรายวิชาในหลักสูตรเพื่อใช้สอบ N-NET ตาม 5 สารวิชา ส่งผลกระทบให้การวัดการทดสอบได้ไม่สอดคล้องและตรงตามศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ผลกระทบที่ตามมาคือ คะแนน N-NET ต่ำ

สำหรับผลกระทบต่อครู จากการนำผลคะแนน N-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้และการทดสอบ ครูต้องนำคะแนน N-NET มาวิเคราะห์ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบตามสาระการเรียนรู้ที่ใช้สอบ เพื่อค้นหาสาระการเรียนรู้ที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา จัดทำแผนจัดการเรียนรู้ สอดแทรกบูรณาการข้อสอบ N-NET เข้าไปในการเรียนการสอนและการทดสอบ กรณีที่ 2 ภาระหน้าที่ครู กศน.เพิ่มมากขึ้น ครู กศน.ต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในหลายวิชา เป็นผู้จัดการ ผู้ประสานงาน และผู้อำนวยการ พร้อมทั้งต้องติดตามให้ผู้เรียน กศน.เข้าสอบ N-NET เพื่อให้สำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนด ส่งผลกระทบให้ครูเกิดความวิตกกังวลใจที่ผู้เรียนจะไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับผลกระทบต่อผู้บริหาร จากการนำผลคะแนน N-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การวางกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลการทดสอบของผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดโครงการ/กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้คะแนน N-NET เพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา กรณีที่ 2 ภาระหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความรู้ทักษะพื้นฐาน ทักษะอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะในการทำงานในชีวิตจริง ต้องใช้ทักษะต่างๆ ทั้งทักษะพื้นฐาน ทักษะวิชาชีพ ตามสภาพแวดล้อมการทำงานและสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องได้พบเจอในสถานประกอบการต่างๆ

สำหรับผลกระทบต่อสถานศึกษา จากการนำผลคะแนน N-NET ไปใช้ประเมิน ใน 2 กรณี ดังนี้ กรณีที่ 1 การประเมินคุณภาพด้านความรู้และความคิดรวบยอดตามหลักสูตรฯ คะแนน N-NET ได้ถูกใช้เป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในด้านคุณภาพของผู้เรียนในส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพภายใน กศน. กรณีที่ 2 ภาพลักษณ์ของ กศน. ได้รับผลกระทบ เมื่อคะแนน N-NET ที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์หรือระดับที่เป็นเป้าหมาย ส่งผลกระทบไปที่การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร คุณภาพครู และคุณภาพการบริหาร

ประเด็นที่ 3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ได้ถูกจัดทำขึ้นจากการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการประชุม สทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปจากผลการวิจัย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมี 3 ระดับผลกระทบ 9 กลุ่มประเด็นผลกระทบ จำนวน 66 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

(3.1) ผลกระทบต่อนโยบาย เป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งเน้นไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีจำนวนรวมทั้งหมด 29 ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นผลกระทบดังนี้ ประเด็นผลกระทบที่ 1 คุณภาพการศึกษา มีจำนวน 5 ข้อเสนอแนะ ประเด็นผลกระทบที่ 2 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา มีจำนวน 5 ข้อเสนอแนะ ประเด็นผลกระทบที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีจำนวน 6 ข้อเสนอแนะ และประเด็นผลกระทบที่ 4 มาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีจำนวน 13 ข้อเสนอแนะ

(3.2) ผลกระทบต่อหน่วยงาน เป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งเน้นไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาในระดับปฏิบัติการในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีจำนวนรวมทั้งหมด 19 ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นผลกระทบดังนี้ ประเด็นผลกระทบที่ 5 การยกระดับผลสัมฤทธิ์การสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน มีจำนวน 12 ข้อเสนอแนะ และประเด็นผลกระทบที่ 6 การใช้กลไกผลการทดสอบระดับชาติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีจำนวน 7 ข้อเสนอแนะ

(3.2) ผลกระทบต่อบุคคล เป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งเน้นไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาในระดับตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่ต้องมีการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มีจำนวนรวมทั้งหมด 18 ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นผลกระทบดังนี้ ประเด็นผลกระทบที่ 7 แรงจูงใจในการสอบทางการศึกษาระดับชาติของผู้เรียน มีจำนวน 5 ข้อเสนอแนะ ประเด็นผลกระทบที่ 8 การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครูผู้สอน มีจำนวน 7 ข้อเสนอแนะ และประเด็นผลกระทบที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 6 ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ไปใช้โดยเรียงลำดับจำนวนข้อเสนอแนะที่มีความเกี่ยวข้องและได้รับผิดชอบโดยตรงจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) จำนวน 17 ข้อเสนอแนะ (2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 15 ข้อเสนอแนะ (3) สถานศึกษา จำนวน 7 ข้อเสนอแนะ (4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน 5 ข้อเสนอแนะ (5) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 5 ข้อเสนอแนะ (6) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จำนวน 5 ข้อเสนอแนะ (7) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จำนวน 5 ข้อเสนอแนะ (8) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 4 ข้อเสนอแนะ (9) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) จำนวน 3 ข้อเสนอแนะ (10) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 2 ข้อเสนอแนะ (11) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) จำนวน 1 ข้อเสนอแนะ (12) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จำนวน 1 ข้อเสนอแนะ (13) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 1 ข้อเสนอแนะ (14) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 1 ข้อเสนอแนะ

จากการพิจารณาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับแนวทางและข้อเสนอแนะจากงานวิจัยของ สุรชัย ไวยวรรณจิตร และคณะ (2557) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปันตดา หัสปราบ (2557) ที่ได้ดำเนินการวิจัยวิจัยแนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน และฮารูน ราโอบ และอิสมาอีล ราโอบ (2557) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้มีข้อสังเกตจากงานวิจัยที่ผ่านยังพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา (V-NET) และการทดสอบทางการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ค่อนข้างน้อยมาก

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติได้สร้างผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบ เกิดผลกระทบในระดับน้อยไปจนถึงระดับมากที่สุด ทั้งในระดับนโยบาย หน่วยงานและบุคคล ดังนั้นเพื่อให้สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการประเมินหรือใช้ในวัตถุประสงค์อื่นของหน่วยงานต้นสังกัด จึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

(1) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(1.1) ควรขับเคลื่อนและพัฒนานวัตกรรมการรายงานผลและแปลความหมายของคะแนนการทดสอบระดับชาติให้กับสถานศึกษาได้นำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(1.2) ควรสร้างและพัฒนาคลังข้อสอบมาตรฐานของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) พร้อมกับการปรับปรุงประสิทธิภาพของรูปแบบการทดสอบผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-testing) ที่สามารถทดสอบวิเคราะห์ และรายงานผลได้ทันที และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา เพื่อลดต้นทุนของการจัดสอบ และเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

(1.3) ควรเปิดโอกาสการเข้าถึงข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้ผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึงเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านข้อสอบมาตรฐาน

(1.4) ควรร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน การออกแบบระบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่มีจุดเน้นในภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีและมีความแม่นยำ และเชื่อถือได้ในแต่ละสาขาวิชาของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

(1.5) ควรปรับปรุงทบทวนโครงสร้างการทดสอบ ขอบข่ายของเนื้อหา ความยากง่ายของแบบทดสอบรายวิชา O-NET ที่เหมาะสมและยุติธรรมกับนักเรียนทั้งที่เรียนในสายวิทย์คณิต และนักเรียนที่เรียนในสายศิลป์

(1.6) ควรเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมสำหรับทดสอบนักเรียนที่อยู่ในระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (ริบตีดาอียะห์) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชชีฎะฮ์) และระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวียะห์)

(1.7) ควรกำหนดและจัดตารางเวลาในการสอบ 8 รายวิชา ให้เหมาะสมสำหรับการสอบ I-NET ของนักเรียนในแต่ละระดับ

(1.8) ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสอบ B-NET ให้เอื้อต่อผู้เรียนที่เป็นพระและสามเณรที่เข้าสอบในแต่ละสนามสอบ

(1.9) ควรพัฒนารูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กศน.ที่มีความแตกต่างตามช่วงวัย

(1.10) ควรพิจารณาให้การสอบปลายภาคของ กศน.กับการสอบ N-NET อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน

(1.11) ควรนำประเด็นผลกระทบที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการกำกับติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดังต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุด

(2) กระทรวงศึกษาธิการ ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(2.1) ควรขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยการออกแบบระบบฐานข้อมูลการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากคะแนนผลการทดสอบระดับชาติดังจริงจังในทุกประเภทการทดสอบที่เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายนอก

(2.2) ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครูในทุกประเภทการจัดการศึกษาให้มีความสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างการทดสอบมาตรฐานระดับชาติกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(2.3) ควรฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการเขียนข้อสอบมาตรฐานให้กับครูผู้สอนศาสนาอิสลามศึกษาอย่างทั่วถึง และมีความต่อเนื่อง

(2.4) ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกประเภทการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะประเด็นการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

(3) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(3.1) ควรศึกษาวิจัยผลกระทบของการนำคะแนน O-NET ไปใช้เป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาและคณะต่างๆ

(3.2) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันต่างๆ ของประเทศไทย และต่างประเทศได้

(3.3) ควรศึกษาแนวทางการใช้ผลคะแนนของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ในการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สงฆ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาลาภาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (มจร.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) หรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆได้

(4) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(4.1) ควรนำผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดำเนินไปใช้ในการวางแผน กำหนดทิศทาง และพัฒนาการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

(4.2) ควรศึกษาวิจัยวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติให้มีความแม่นยำ เชื่อถือได้ และมีความยุติธรรมในการนำไปใช้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

(5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(5.1) ควรศึกษาผลกระทบของการวัดข้อสอบ O-NET พร้อมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัด

(5.2) ควรวิจัยและพัฒนาแบบการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา

(5.3) ควรพัฒนารูปแบบและวิธีการทดสอบระดับชาติที่ครอบคลุมคุณภาพของผู้เรียนครบทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (K P A)

(5.4) ควรปฏิรูปวิธีการทดสอบ วัดผล และประเมินผลทางการศึกษาระดับชาติให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ไปกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่

(5.5) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการออกแบบแนวทางการนำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลในระดับชั้นเรียนของครู

(5.6) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานทุกระดับของ สพฐ. (ส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา) วิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET ในปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อค้นหากลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน นำไปสู่การวิเคราะห์หาสาเหตุและกำหนดแนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานในแต่ละระดับ

(5.7) ควรมีการสร้างตระหนักและสื่อสารสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยงานในทุกระดับเกี่ยวกับความสำคัญของการทดสอบ O-NET

(5.8) สื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของการทดสอบ O-NET ให้แก่หน่วยงานในทุกระดับ ทั้งในเรื่องของแผนผังการออกข้อสอบ (Test Blueprint) รูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ การปฏิบัติตนของผู้เข้าสอบ เป็นต้น

(5.9) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรที่สอดคล้องกับการทดสอบ O-NET

(5.10) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำรูปแบบข้อสอบและกระดาษคำตอบ O-NET ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นชินกับรูปแบบของข้อสอบและกระดาษคำตอบ

(5.11) ควรจัดทำระบบการส่งเสริมสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้แก่สถานศึกษาและผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสอบ O-NET เช่น การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV การพัฒนาระบบคลังข้อสอบมาตรฐานแบบออนไลน์ เป็นต้น

(5.12) ควรพัฒนาค้นคลังข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้บริการแก่สถานศึกษา (SIBS) รวมทั้งมีการพัฒนาค้นคลังข้อสอบตามแนวทางการทดสอบระดับนานาชาติ PISA เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน

(5.13) ควรมีการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนในการสร้างข้อสอบตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรทั้งข้อสอบแบบเลือกตอบและข้อสอบเขียนตอบ เพื่อให้ครูนำความรู้ไปใช้ในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน

(5.14) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(5.15) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัด และกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ O-NET ให้กับนักเรียนทุกระดับที่เข้าสอบ

(6) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(6.1) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในการสร้างระบบการทดสอบที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการรายงานผลทั้งการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ และการทดสอบเพื่อรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพที่สัมพันธ์กับค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ควรจะได้รับ

(6.2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช) และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการพิจารณาความเชื่อมโยงของสิ่งที่ดีในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ที่มีความสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับและประเภท การศึกษากับระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อเทียบโอนคะแนนสอบ V-NET กับการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพ

(6.3) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ V-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(6.4) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและเพิ่มมาตรการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และสร้างความเข้าใจในการทำข้อสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ให้กับนักศึกษา เนื่องจากผลคะแนนสอบ V-NET ไม่มีผลกระทบต่อการสำเร็จการศึกษา หรือ ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือ ยังไม่ได้นำไปใช้พิจารณาการเข้าทำงานอย่างจริงจัง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญและขาดแรงจูงใจในการสอบ

(7) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(7.1) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) อย่างทั่วถึง

(7.2) ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียน การวัดและการประเมินผล ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอิสลามให้ไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

(7.3) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการปรับปรุงวิธีการและกระบวนการออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่

เน้นการคิดวิเคราะห์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา การทดสอบและประเมินผลที่มีความเป็นมาตรฐาน

(7.4) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สำหรับการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(7.5) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ I-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(7.6) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในสำคัญของการสอบ I-NET ให้กับผู้เรียน ตาติกา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ

(8) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ควรนำเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(8.1) ควรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในการกำหนดแนวทางการนำคะแนน B-NET รายงานในรูปแบบแสดงผลการเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ในสัดส่วนของ GPAX : O-NET : B-NET ที่เหมาะสม

(8.2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการส่งเสริมสนับสนุนสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับหลักสูตรพระปริยัติธรรมและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) อย่างทั่วถึง

(8.3) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) สำหรับการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(8.4) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้นำผลการทดสอบ B-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

(8.5) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับสถานศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในสำคัญของการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียนและโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

(9) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ควรนำเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(9.1) ควรมีการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร กศน. โครงสร้างรายวิชาที่มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของนักศึกษา กศน. และสอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลมาตรฐานของชาติ

(9.2) ควรร่วมมือกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในการร่วมกันออกแบบแนวทางการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) สำหรับการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายใน กศน.

(9.3) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีให้กับหน่วยงานในสังกัดได้นำผลการทดสอบ N-NET ไปใช้อย่างเหมาะสมในระบบการประกันคุณภาพภายในของหน่วยงาน กศน.

(9.4) ควรมีแนวทางในการสื่อสารกับศูนย์การศึกษาในสังกัดและกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการสอบ N-NET ให้กับผู้เรียน กศน.

(10) หน่วยงานต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษา ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ หน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(10.1) ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาได้ นำไปสู่การปฏิบัติที่จะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

(10.2) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นการนิเทศติดตาม การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(10.3) สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นการส่งเสริม สนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

(10.4) สำหรับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็น การประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) สูงขึ้น

(10.5) สำหรับโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็น การนิเทศติดตามการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(10.6) สำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาผู้บริหาร กศน.ในประเด็นการนิเทศติดตามการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

(11) สถานศึกษาในการจัดการศึกษาแต่ละประเภท ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ หน่วยงานไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาในเรื่องสำคัญ ดังนี้

(11.1) ควรวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้สารสนเทศจากผลการประเมินผลการทดสอบ ทางการศึกษาในระดับชาติ

(11.2) ควรพัฒนาระบบ กลไก วิธีการ การสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการนำผลการ ทดสอบระดับชาติมาใช้ในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(11.3) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการนำผลการสอบระดับชาติ (O-NET) มาใช้จัดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบ

(11.4) สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (V-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

(11.5) สำหรับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบระดับชาติ (I-NET)

(11.6) สำหรับโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาครูผู้สอนในประเด็นการวิเคราะห์ คะแนนสอบระดับชาติ (B-NET) เพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

(11.7) สำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ควรพัฒนาครูผู้สอน ในประเด็นการนำข้อสอบระดับชาติ (N-NET) ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อขยายองค์ความรู้และต่อยอดจากผลการวิจัยของการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- (1) ควรพัฒนาระบบออนไลน์สำหรับการติดตามและประเมินผลกระทบที่สามารถรายงานข้อมูลตามประเด็นผลกระทบที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้
- (2) ควรมีการศึกษาวิธีระยะยาว (longitudinal Study) โดยใช้กลุ่มติดตาม (Cohort Study) กลุ่มผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความสำเร็จทางการศึกษา ความสำเร็จในการมีงานทำ รายได้และการประกอบอาชีพ
- (3) ควรมีการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ
- (4) ควรศึกษาวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติให้มีความแม่นยำ เชื่อถือได้ และมีความยุติธรรมในการนำไปใช้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา
- (5) ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา
- (6) ควรมีการวิจัยผลกระทบของการนำคะแนน O-NET ไปใช้เป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาและคณะต่างๆ และความสำเร็จในการศึกษาในมหาวิทยาลัย
- (7) ควรมีการศึกษาผลกระทบของการตรวจสอบพร้อมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
- (8) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน V-NET กับผลการสอบทักษะทางวิชาชีพที่นักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแผนกสาขาวิชาต้องสอบผ่านจึงจะสำเร็จการศึกษา เพื่อค้นหาหลักฐานความตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ว่าคะแนน V-NET เป็นความรู้ ความคิดรวบยอดที่สามารถทำนายทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้

บรรณานุกรม

- ญาณิศา ลุนราศรี และจันทร์ทรงกลด คชเสนี. (2557). ผลกระทบของการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐานที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED). ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม.
- ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์. (2555). **ผลกระทบของการสร้างความรับผิดชอบทางการศึกษาต่อสัมฤทธิ์ผล
ของนักเรียนไทย**. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2554 ของสถาบันวิจัยเพื่อการ
พัฒนาประเทศไทย 15 กุมภาพันธ์ 2555 ณ ห้องบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ บี
โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซ็นทรัลเวิลด์.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2545). **นโยบายและการวางแผน: หลักการและทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:
เนติกุลการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ ตงยงศิริ. (2542). **การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปนัดดา หัสปราบ. (2557). **แนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- ปวีณา เอี่ยมยี่สุน. (2554). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของแรงจูงใจในการสอบและคะแนนสอบของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 3. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**. ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม).
- พิเชษฐ์ คนชื้อ. (2557). **การศึกษาผลกระทบของบ่อนการพนันบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ใน
อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการ
ปกครองท้องถิ่นบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศุภย์เทคโนโลยีและสารสนเทศ. (2560). **สถิติการศึกษาประจำปี 2559**. สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2557). **สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สังวรณัฏฐ์ จิตกระโทก. (2561). **กลไกของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทย: การตรวจสอบ
ความเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์การสอนและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์
จากข้อมูล PISA**. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการ การวัดผล ประเมินผล และวิจัย
สัมพันธ์ แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 26. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). **ข้อมูลการจัดสอบเบื้องต้น**. สืบค้น
จาก <http://www.niets.or.th/th/catalog/view/2950> เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2562
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). **รายงานประจำปี 2560**. สืบค้นจาก
<http://www.niets.or.th/> เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2562
- สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร และคณะ. (2557). **การนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ระดับชั้น
มัธยมปีที่ 3 และปีที่ 6 ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ
(องค์การมหาชน)
- สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์. (2561). **การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติในยุคปัจจุบันและอนาคตของไทย**.
เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการ การวัดผล ประเมินผล และวิจัยสัมพันธ์ แห่ง
ประเทศไทย ครั้งที่ 26. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2552). การออกแบบและประเมินโครงการโดยใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง. วารสาร การวิจัยสังคมศาสตร์. ประจำปี 2552: 7-25.
- สะการิยา แวโซะ และคณะ. (2558). การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโครงการ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีสังกัดสำนักงานการศึกษา เอกชนจังหวัดนราธิวาส. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- เสตอาหมาด ศรียาน และคณะ. (2558). การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลาม ศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในจังหวัดสตูล. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2562). **ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สืบค้นจาก. www.onesqa.or.th
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554ก). **การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2556). การวิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนที่มี ผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับดี. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). **หลักและเทคนิคการวางแผน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุบล แก้วปิ่น และคณะ. (2556). แนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ ในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- อรุณี เวียงแสง และคณะ. (2548). **การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: โครงการ เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชน (สรส.).
- อำนวย วงษ์พานิช. (2549). **การศึกษาผลกระทบทางสังคม อันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างท่าส่งก๊าซ ธรรมชาติที่มีผลต่อประชาชนตามแนววางท่าส่งก๊าซธรรมชาติ : กรณีศึกษาในพื้นที่ อำเภอบาง พานทอง และอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ รป.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฮารูน ราโอบ และอิสมาอีล ราโอบ. (2557). การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลาม ศึกษา (I-NET) ไปใช้ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมศาสนวิทยา. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- Bamberger, M. (2012). **Introduction to Mixed Methods in Impact Evaluation**. Impact Evaluation Notes. No.3 August 2012. Available from <https://www.interaction.org>
- Barton, Tom. (1997). **Guidelines to Monitoring and Evaluation: How are we doing?**. Kampala, Uganda: CARE International in Uganda.
- BBC NEWS. (2018). **Effect of an Earthquake**. Available from http://www.bbc.co.uk/schools/gcsebitesize/geography/natural_hazards/earthquakes_rev3.shtml

- CARE. (2012). **Guidance for Designing, Monitoring and Evaluating Peacebuilding Projects: Using Theories of Change**. London: CARE International UK.
- Creswell, J., & Plano Clark, V. (2007). **Designing and Conducting Mixed Methods Research**. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W. (2013). **Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches**. (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage publications.
- Dye Thomas R. (1982). **Understanding Public Policy**. New Jersey : Prentice Hall.
- Fitz-Gibbon, C. T. (1996). **Monitoring Education: Indicators, Quality and Effectiveness**. Great Britain: Redwood Books, Trowbride, Wiltshire.
- Kusek, J. Z. and Rist, R. C. (2004). **Ten Steps to a Results-Based Monitoring and Evaluation System: a Handbook for Development Practitioners**. Washington, DC: World Bank.
- Patton, M. Q. (2008). **Utilization-Focused Evaluation**. Sage publications.
- Rogers, P. (2014). Overview of Impact Evaluation, **Methodological Briefs: Impact Evaluation1**, UNICEF Office of Research, Florence. Available from https://www.unicef-irc.org/KM/IE/impact_1.php
- Stake, R. E. (1983). Program evaluation, particularly responsive evaluation. In **Evaluation Models** (pp. 287-310). Springer, Dordrecht.
- Stufflebeam, D. L., & Coryn, C. L. (2014). **Evaluation Theory, Models, and Applications** (2nd Edition). John Wiley & Sons.
- The World Bank. (2004). **Monitoring & Evaluation: Some Tools, Methods & Approaches**. Washington, D.C.: The International Bank for Reconstruction and Development/ The World Bank.
- UNFPA. (2004). **Programme Manager's Planning Monitoring & Evaluation Toolkit**. New York: United Nations Population Fund Division for Oversight Services.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET)

พระมหาวิจิตร กลยาณจิตโต	ประธานกลุ่มที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
พระฮอนด้า วาทสโท , ดร.	พระอาจารย์โรงเรียนประภัสสรวินยา วัดศรีนวล
พระครูสังฆกิจบรรหาร	รองผู้อำนวยการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล
ดร.คม พวงยะ	นักวิชาการศาสนศึกษา กลุ่มที่ 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ดร.ลำพอง กลมกุล	ผู้อำนวยการส่วนวิจัย สารสนเทศและบริการวิชาการ
	ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
นายสิทธิ มุลหงษ์	ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา
นางพิชชาวรินทร์ ชนะคุ้ม	ผู้อำนวยการกลุ่มการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET)

ดร.วิชณุ ทรัพย์สมบัติ	ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ดร.ภาณุวัชร ปุณณะศิริ	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 บุรีรัมย์
ดร.สุกานดา ธิมา	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 อุบลราชธานี
นายพีระวัฒน์ เสวตรพัชร	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 บุรีรัมย์
นายกัมพล ชันธะวงษ์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ขอนแก่น
ดร.พงษ์ลัดดา รักษณรงค์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1
นางเพ็ญศิริ ยาสิงห์ทอง	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)

ดร.นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม	ผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและตามอัธยาศัย
ดร.วิเชียรโชติ ไสอุปบล	ผู้อำนวยการ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นายธฤติ ประสานสอน	ผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดอุบลราชธานี
ดร.กิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนา	นักวิชาการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (สมศ.)
นางสาวนาสิวรรณ บุญประสงค์	นักวิชาการศึกษา สถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

ดร.สิทธิศักดิ์ ชำปูกี้	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น
ดร.สิริรัชชา เนาว์โสภา	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย
ดร.เดชวิชัย พิมพ์โคตร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก อุดรธานี
นายศุภชัย เน้นอุดร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพพนมไพร ร้อยเอ็ด
นายนิติพงศ์ ไกรยพงศ์	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมวกเหล็ก
นายชากร โมสกุล	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพพยัคฆภูมิพิสัย

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)

นายเฉลิมชัย วาสะสิริ	นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชาครีย์ คนอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโละไกรทอง สพป.ปัตตานี เขต 3
อาจารย์ ดร.ยุทธนา เกื้อกุล	อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
อาจารย์ ดร.เกตุ อัสมิมานะ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
อาจารย์อาเซ็ม อัชชะรีฟ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผศ.ดร.ภัทราวดี มากมี	คณบดี วิทยาลัยวิทยาการวิจัยทางปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.สุนทรพจน์ ดำรงพาณิชย์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.ทัศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อ.ดร.ดาวรรณ ถวิลการ	อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.อัจศรา ประเสริฐสิน	อาจารย์ประจำ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผู้ประสานงานข้อมูลระดับมหาวิทยาลัย

อ.ดร.ไกรลาส จิตรกุล	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ดร.พรชนิตว์ ลีนาราช	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.สุนทรพจน์ ดำรงพาณิชย์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
นางสาวกฤตวรรณ วัฒนสุกุล	คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
นางนรางคณา ฮอหรินทร์	คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อ.เบญจพร เหล่าวงษ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อ.ดร.นิศการ บุญเสนา	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อ.รัชดาพรรณ อินทรสุขสันติ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผศ.ดร.อัจศรา ประเสริฐสิน	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.อัญชลี สุขในสิทธิ์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ภรณ์ ศรีรัมย์	คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.จิตยา สิทธิโสภาสกุล	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
อ.บรรเลง สระมูล	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธัญบุรี
อ.กาญจนาวัฒน์ เทพนรงค์	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
อ.ดร.ธัญญา กาศรุณ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงลึกการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผล
การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

การตรวจเยี่ยมพื้นที่เพื่อติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผล
การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

การประชุมสนทนากลุ่มติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET)

การประชุมสนทนากลุ่มติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)

การประชุมสนทนากลุ่มติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมิน
ผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

**แบบให้ข้อมูลสัมภาษณ์จากผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)
โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ**

คำชี้แจง

แบบให้ข้อมูลสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอผลวิจัยในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาของประเทศต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

- 1.1 ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....
- 1.2 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET).....
-
-
-
- 1.3 วันที่ให้สัมภาษณ์.....เริ่มต้นเวลา.....น. สิ้นสุด.....น.

ข้อมูลพื้นฐานประกอบการสัมภาษณ์

1. วัตถุประสงค์ของการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีดังนี้

- 1.1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- 1.2) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจบการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 1.3) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน
- 1.4) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ
- 1.5) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น

2. รายวิชาที่ใช้ในการจัดสอบ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอบ 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอบ 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สอบ 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

3. กลุ่มผู้สอบ

- นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่า การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าในปัจจุบันการนำผลคะแนนสอบ O-NET ไปประเมินคุณภาพของผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร แต่ละประเด็นท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. จากข้อที่ 2 ท่านคิดว่าผลกระทบของการประเมินด้วยคะแนนสอบ O-NET มีอะไรบ้าง ผลกระทบเหล่านั้นท่านคิดว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไร หรือเป็นอุปสรรคปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะต่อการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลวิจัยครั้งนี้

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบ
ทางการศึกษาระดับชาติ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ที่เคยผ่านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ทั้งนี้ในการรายงานผลวิจัย ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษาเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอผลในภาพรวม เพื่อรวบรวมและจัดทำสารสนเทศ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. และขอขอบคุณนักศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดีมา ณ ที่นี้ด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

- 1.1 คณะ.....มหาวิทยาลัย.....
- 1.2 เพศ ☐ (1) ชาย ☐ (2) หญิง
- 1.3 อายุ.....ปี (หากเกิน 6 เดือน ให้นับขึ้นเป็น 1 ปี)
- 1.4 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน.....จังหวัด.....
- 1.5 เกรดเฉลี่ย (GPA) ในตอนที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า

☐ (1) 0.00 – 1.50	☐ (2) 1.51 – 2.00	☐ (3) 2.01 – 2.50
☐ (4) 2.51 – 3.00	☐ (5) 3.01 – 3.50	☐ (6) 3.51 – 4.00
- 1.6 แผนการเรียน ☐ (1) วิทยาศาสตร์ ☐ (2) ศิลปคำนวณ ☐ (3) ศิลปภาษา ☐ (4) อื่นๆ.....
- 1.7 ท่านเคยเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ไหมบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)
☐ (2) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)
☐ (3) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET)
☐ (4) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET)
☐ (5) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET)
☐ (6) GAT
☐ (7) PAT
☐ (8) 9 วิชาสามัญ
☐ (9) อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.8 ท่านเคยเข้าชมเว็บไซต์ของ สทศ. <https://www.niets.or.th> หรือไม่

☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
--
- 1.9 ท่านมีความพึงพอใจต่อผลคะแนนสอบ O-NET ของตัวท่านเองมากน้อยเพียงใด

☐ (1) น้อยที่สุด ☐ (2) น้อย ☐ (3) ปานกลาง ☐ (4) มาก ☐ (5) มากที่สุด
--

ตอนที่ 2 การพัฒนาตนเองในการสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ให้ท่านนึกย้อนไปในช่วงที่ท่านเตรียมตัวในการสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น การปฏิบัติ และความรู้สึกที่แท้จริงของตัวท่านเอง

2.1 พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในการสอบ (Factsheet 1.1 : Factsheet 4.1)

- (1) ท่านเคยเรียนกวดวิชา/ติว เพิ่มเติมเพื่อเตรียมตัวสอบ O-NET หรือไม่

☐ (1) เรียน (โปรดตอบข้อ (2))
☐ (2) ไม่ได้เรียน (โปรดข้ามไปตอบข้อ (3))

(2) จำนวนเงินที่ใช้ในการเรียนกวดวิชา/เดือน (โดยประมาณ)

- ☐ (1) ไม่ได้ใช้เงิน
- ☐ (2) น้อยกว่า 1,000 บาท
- ☐ (3) 1001 - 3,000 บาท
- ☐ (4) 3,001- 5,000 บาท
- ☐ (5) 5,001-10,000 บาท
- ☐ (6) มากกว่า 10,000 บาท

(3) ท่านเคยได้เข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET หรือไม่

- ☐ (1) เคยเข้าร่วม
- ☐ (2) ไม่เคยได้เข้าร่วม

(4) ท่านเคยได้ติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการทดสอบระดับชาติมากน้อยเพียงใด

- ☐ (1) ไม่ทำเลย
- ☐ (2) ทำนานๆครั้ง
- ☐ (3) ทำเป็นบางครั้ง
- ☐ (4) ทำเป็นส่วนใหญ่
- ☐ (5) ทำเป็นประจำ

(5) ท่านเคยได้อ่านหนังสือ ทบทวน ฝึกทำข้อสอบ O-NET มากน้อยเพียงใด

- ☐ (1) ไม่ทำเลย
- ☐ (2) ทำนานๆครั้ง
- ☐ (3) ทำเป็นบางครั้ง
- ☐ (4) ทำเป็นส่วนใหญ่
- ☐ (5) ทำเป็นประจำ

(6) ท่านเคยได้สอบถามปรึกษากับครูผู้สอน/ครูแนะแนวเกี่ยวกับการสอบ O-NET มากน้อยเพียงใด

- ☐ (1) ไม่ทำเลย
- ☐ (2) ทำนานๆครั้ง
- ☐ (3) ทำเป็นบางครั้ง
- ☐ (4) ทำเป็นส่วนใหญ่
- ☐ (5) ทำเป็นประจำ

(7) ท่านเคยได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการสอบ O-NET กับเพื่อน มากน้อยเพียงใด

- ☐ (1) ไม่ทำเลย
- ☐ (2) ทำนานๆครั้ง
- ☐ (3) ทำเป็นบางครั้ง
- ☐ (4) ทำเป็นส่วนใหญ่
- ☐ (5) ทำเป็นประจำ

(8) ท่านได้นำผลคะแนนการทดสอบ O-NET ไปใช้ทำอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ (1) ยื่นประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย
- ☐ (2) ยื่นประกอบการสมัครเข้าทำงาน
- ☐ (3) ยื่นประกอบการขอทุนการศึกษา
- ☐ (4) บอกระดับความสามารถของตนเองเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน
- ☐ (5) อื่นๆโปรดระบุ.....

2.2 การพัฒนาการเรียนรู้ (Factsheet 1.3)

ให้ท่านนึกย้อนไปในช่วงที่ท่านเตรียมตัวในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) และโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น การปฏิบัติ และความรู้สึกที่แท้จริงของตัวท่านเอง

- 5 หมายถึง ข้อความนี้เป็น**จริงที่สุด**สำหรับท่าน
- 4 หมายถึง ข้อความนี้เป็น**จริง**สำหรับท่าน
- 3 หมายถึง ข้อความนี้เป็น**จริงบ้าง**สำหรับท่าน
- 2 หมายถึง ข้อความนี้**ไม่จริง**สำหรับท่าน
- 1 หมายถึง ข้อความนี้**ไม่จริงที่สุด**สำหรับท่าน

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ท่านเฝ้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่นอกเหนือจากตำราเรียน					
2	เมื่อท่านเกิดข้อสงสัยในข้อสอบ ท่านจะต้องค้นหาคำตอบให้ได้					
3	ท่านต้องการได้คะแนนสอบ O-NET ที่ดี จึงต้องอ่านหนังสือสอบอย่างเต็มที่					
4	ท่านรู้ว่าตนเองมีข้อบกพร่องในการทำข้อสอบ จึงปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น					
5	ท่านหมั่นทบทวนความรู้ที่จะใช้ในการสอบ O-NET อย่างสม่ำเสมอ					
6	ท่านพัฒนาความสามารถในการเรียนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ					
7	ท่านเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเรียนในชั้นเรียน					
8	ท่านนำแนวข้อสอบ O-NET ในปีเก่าๆ มาฝึกฝนทำจนเกิดความเข้าใจ					
9	ท่านเรียนรู้และพัฒนาเทคนิควิธีการทำข้อสอบ O-NET					
10	ท่านพยายามเรียนรู้ในทุกวันให้ดีที่สุด					

ตอนที่ 3 แรงจูงใจในการสอบ O-NET (Factsheet 1.2)

ให้ท่านนึกย้อนไปในช่วงที่ท่านเตรียมตัวในการสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) และโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น การปฏิบัติ และความรู้สึกที่แท้จริงของตัวท่านเอง

- 5 หมายถึง ข้อความนี้เป็น**จริงที่สุด**สำหรับท่าน
- 4 หมายถึง ข้อความนี้เป็น**จริง**สำหรับท่าน
- 3 หมายถึง ข้อความนี้เป็น**จริงบ้าง**สำหรับท่าน
- 2 หมายถึง ข้อความนี้**ไม่จริง**สำหรับท่าน
- 1 หมายถึง ข้อความนี้**ไม่จริงที่สุด**สำหรับท่าน

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ท่านตั้งใจทำข้อสอบ O-NET อย่างดีที่สุด					
2	ท่านตั้งใจทำข้อสอบ O-NET ตลอดระยะเวลาของการทดสอบ					
3	ท่านได้อ่านโจทย์อย่างรอบคอบก่อนลงมือทำข้อสอบ O-NET					
4	ท่านไม่เดาคำตอบแม้ว่าข้อสอบ O-NET นั้นจะยาก					
5	ท่านทำข้อสอบ O-NET ครบทุกข้อ แม้ว่าข้อสอบนั้นจะยากเพียงใด					
6	ท่านมีความถนัดในการเรียนวิชาที่ใช้สอบ O-NET					
7	ท่านได้ใช้ความรู้อย่างเต็มที่ในการสอบ O-NET					
8	ท่านมั่นใจในความรู้ของวิชาที่ใช้สอบ O-NET					
9	ท่านเรียนวิชาที่ใช้สอบ O-NET ได้ดี เมื่อเทียบกับรายวิชาอื่น					

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
10	ท่านเฝ้าติดตามผลประกาศสอบ O-NET					
11	ท่านรู้สึกไม่มีความพร้อมในการสอบ O-NET					
12	ท่านรู้สึกเครียดกับการเตรียมตัวสอบ O-NET					
13	ท่านรู้สึกมีความกดดันในระหว่างการสอบ O-NET					
14	ท่านรู้สึกกังวลใจกับผลสอบ O-NET ของตนเอง					

ตอนที่ 4 คุณค่าของการสอบ O-NET (Factsheet 1.2)

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นและความรู้สึกที่แท้จริงของท่านเกี่ยวกับการสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ที่ท่านเคยเข้ารับการทดสอบ

- 5 หมายถึง ข้อความนี้เป็นจริงมากที่สุดสำหรับท่าน หรือ มีผลมากอย่างยิ่งต่อตัวท่าน
- 4 หมายถึง ข้อความนี้เป็นจริงมากสำหรับท่าน หรือ มีผลมากต่อตัวท่าน
- 3 หมายถึง ข้อความนี้เป็นจริงพอสมควรสำหรับท่าน หรือ มีผลบ้างต่อตัวท่าน
- 2 หมายถึง ข้อความนี้เป็นจริงบ้างไม่จริงบ้างสำหรับท่าน หรือ มีผลน้อยมากต่อตัวท่าน
- 1 หมายถึง ข้อความนี้ไม่จริงที่สุดสำหรับท่าน หรือ ไม่มีผล/ไม่เกี่ยวข้องกับตัวท่านเลย

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	การสอบ O-NET มีความสำคัญสำหรับท่าน					
2	ท่านตั้งใจทำข้อสอบ O-NET เพราะเล็งเห็นถึงความสำคัญ					
3	การสอบ O-NET มีประโยชน์ต่อตัวท่าน					
4	การสอบ O-NET ช่วยกระตุ้นให้ท่านได้พัฒนาความรู้ของตนเอง					
5	ท่านไม่สนใจว่าจะคะแนนสอบ O-NET ของท่านจะได้ผลเป็นเช่นใด					
6	ท่านไม่สนใจว่าจะคะแนนสอบ O-NET จะมีผลต่อคุณภาพโรงเรียนของท่าน					
7	ผลสอบ O-NET ช่วยประเมินระดับความสามารถของตัวท่านเองได้					
8	การสอบ O-NET ส่งผลต่อความรู้ความสามารถของท่านในปัจจุบัน					
9	คะแนนสอบ O-NET ส่งผลต่อการเลือกเรียนในคณะของท่านในปัจจุบัน					
10	คะแนนสอบ O-NET สามารถชี้วัดความสำเร็จในการเรียนมหาวิทยาลัยของท่าน					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

5.1 ผลคะแนน O-NET ส่งผลกระทบต่อตัวท่านอย่างไรในปัจจุบัน

.....

.....

.....

5.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอให้นักศึกษาทุกคนโชคดีและขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลกระตบของการประเมินผล
การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตืขั้นพื้นฐาน (O-NET)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มี 5 หน้า ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้ารับการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลกระตบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบเป็นรายสถานศึกษา แต่จะนำเสนอผลวิจัยในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาของประเทศต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

- 1.0 ชื่อสถานศึกษา.....จังหวัด.....
- 1.1 เพศ ☐ (1) ชาย ☐ (2) หญิง
- 1.2 ตำแหน่งผู้บริหาร.....
- 1.3 ประสบการณ์บริหารโรงเรียน จำนวน.....ปี (หากเกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)
- 1.4 ประสบการณ์ของท่านที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ O-NET จำนวน.....ปี
- 1.5 ท่านเคยผ่านการฝึกอบรมด้านการเขียนข้อสอบ O-NET โดย สทศ. หรือไม่
☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
- 1.6 ท่านเคยผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดสอบ O-NET โดย สทศ. หรือไม่
☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
- 1.7 ท่านเคยเข้าร่วมประชุมสัมมนารับฟังแนวทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ โดย สทศ. หรือไม่
☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
- 1.8 ท่านเคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบ O-NET ของ สทศ. หรือไม่
☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
- 1.9 ท่านได้ผ่านการทดสอบสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ของ สทศ. หรือไม่
☐ (1) ผ่าน ☐ (2) ไม่ผ่าน ☐ (3) ยังไม่เคยเข้ารับการทดสอบ

ตอนที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ (Factsheet 2.2)

ท่านได้มีการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้อย่างไร โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

- 2.1 สถานศึกษาของท่านได้จัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน หรือไม่
☐ (1) ไม่ได้จัดโครงการ
☐ (2) จัดโครงการ (กรุณาให้รายละเอียดโครงการเพิ่มเติม).....
- 2.2 สถานศึกษาของท่านได้จัดติวข้อสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน หรือไม่
☐ (1) ไม่ได้จัดติว
☐ (2) จัดติว ลักษณะการจัดติวเป็นอย่างไร.....

2.3 สถานศึกษาของท่านได้เชิญอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก/ติวเตอร์ มาติวข้อสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน หรือไม่

☐ (1) ไม่ได้เชิญ

☐ (2) เชิญ (กรุณาให้รายละเอียดเพิ่มเติม).....

2.5 สถานศึกษาของท่านได้อำนวยความสะดวกให้กับผู้สอบอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน

☐ (2) จัดเอกสารประกอบการติวให้กับผู้เรียน

☐ (3) รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ

☐ (4) จัดอาหารเครื่องดื่มให้กับผู้เรียนในวันสอบ

☐ (5) มอบรางวัลให้กับผู้เรียนที่ได้คะแนนสอบสูงของสถานศึกษา

☐ (6) อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ของสถานศึกษาของท่าน มากน้อยเพียงใด

☐ (5) มากที่สุด ☐ (4) มาก ☐ (3) ปานกลาง ☐ (2) น้อย ☐ (1) น้อยที่สุด ☐ (0) ไม่สนับสนุน

ลักษณะการส่งเสริมสนับสนุน โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 การใช้งบประมาณและทรัพยากรในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) (Factsheet 2.1)

3.1 สถานศึกษาของท่านได้ใช้งบประมาณสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ O-NET ให้กับผู้เรียน มากน้อยเพียงใด (โดยเฉลี่ยในปีที่ผ่านมา)

☐ (1) ไม่ได้ใช้เงิน ☐ (2) น้อยกว่า 10,000 บาท ☐ (3) 10,001– 20,000 บาท ☐ (4) 20,001–30,000 บาท

☐ (5) 30,000 – 50,000 บาท ☐ (6) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป

3.2 ท่านได้มีการบริหารจัดการ**ใช้งบประมาณและทรัพยากรในการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)** ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

5 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ**มากที่สุด**/ บรรลุผลสำเร็จได้มากที่สุด

4 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ**มาก**/ บรรลุผลสำเร็จได้มาก

3 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ**ปานกลาง**/ บรรลุผลสำเร็จได้ปานกลาง

2 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ**น้อย**/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ**น้อยที่สุด**/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อยที่สุด

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	สถานศึกษาของท่านเพิ่มงบประมาณในการลงทุนพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบระดับชาติ O-NET ที่สูงขึ้น					
2	สถานศึกษาของท่านพัฒนาผลสอบระดับชาติ O-NET ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เมื่อเทียบระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นกับคะแนนเป้าหมายที่กำหนดไว้)					
3	สถานศึกษาของท่านใช้งบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาผลสอบระดับชาติ O-NET ได้อย่างคุ้มค่า (เมื่อเทียบระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นกับงบประมาณที่ลงทุนพัฒนา)					

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	สถานศึกษาของท่านดำเนินการพัฒนาผลสอบระดับชาติ O-NET ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เมื่อเทียบระหว่างงบประมาณที่ลงทุนพัฒนากับประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดกับสถานศึกษา)					

ความเห็นเพิ่มเติม.....

ตอนที่ 4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้ผลการทดสอบระดับชาติ (Factsheet 6.1 – 6.4)

ท่านได้มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้น้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด/ บรรลุผลสำเร็จได้มากที่สุด
 4 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก/ บรรลุผลสำเร็จได้มาก
 3 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง/ บรรลุผลสำเร็จได้ปานกลาง
 2 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อย
 1 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อยที่สุด

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	สถานศึกษาของท่านกำหนดนโยบายการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET)					
2	สถานศึกษาของท่านมีการนำผลสอบ O-NET ปีที่ผ่านมาวิเคราะห์ปัญหา กำหนดจุดเน้นการปรับปรุงและพัฒนา					
3	สถานศึกษาของท่านกำหนดเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของคะแนนสอบ O-NET ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด					
4	สถานศึกษาของท่านกำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบ O-NET สูงขึ้น					
5	สถานศึกษาของท่านกำหนดให้มีแผนและปฏิทินงานการพัฒนาผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของผู้เรียน					
6	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศทางวิชาการที่จะช่วยยกระดับผลการทดสอบ O-NET					
7	ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเข้าสอบ O-NET					
8	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนมีคะแนนสอบ O-NET สูงขึ้น					
9	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องแนวทางการทำข้อสอบ O-NET					
10	ครูผู้สอนได้ใช้เอกสาร/สื่อ/กิจกรรม ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีคะแนนสอบ O-NET สูงขึ้น					
11	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง					

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
12	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมกำกับติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบ O-NET สูงขึ้น					
13	สถานศึกษาของท่านได้รับการนิเทศติดตามเกี่ยวกับการดำเนินโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคะแนนสอบ O-NET สูงขึ้นจากหน่วยงานต้นสังกัด					
14	สถานศึกษาของท่านมีการทบทวนวิเคราะห์จุดที่บกพร่องของการพัฒนาผลการทดสอบ O-NET ของผู้เรียน					
15	สถานศึกษาของท่านมีการสรุปข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงพัฒนาผลการทดสอบ O-NET ของผู้เรียนในปีการศึกษาต่อไป					
16	สถานศึกษาของท่านกำหนดให้มีแนวทางการนำผลการสอบ O-NET ไปใช้ในประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา					
17	สถานศึกษาของท่านจัดทำสรุปรายงานผลการสอบ O-NET ประจำปี					

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจต่อการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) (Factsheet 3.1)

ท่านมีความพึงพอใจต่อการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของสถานศึกษาของท่านในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้น้อยเพียงใดโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด/ บรรลุผลสำเร็จได้มากที่สุด
 4 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก/ บรรลุผลสำเร็จได้มาก
 3 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง/ บรรลุผลสำเร็จได้ปานกลาง
 2 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อย
 1 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อยที่สุด

ที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ					เหตุผลสนับสนุน (ถ้ามี)
		5	4	3	2	1	
1	การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการทดสอบ O-NET มีความชัดเจน						
2	สนามสอบ O-NET มีความพร้อมในการจัดสอบ						
3	คณะกรรมการประจำสนามสอบ O-NET มีเพียงพอและมี ความเหมาะสม						
4	ข้อสอบ O-NET แต่ละวิชามีความถูกต้องและเหมาะสม						
5	การประกาศผลสอบ O-NET ของ สทศ.มีความถูกต้องรวดเร็ว และแม่นยำ						
6	รายงานผลสอบ O-NET มีสารสนเทศที่นำไปใช้ประโยชน์ได้						
7	ผลการสอบ O-NET มีความน่าเชื่อถือ						
8	ผลการสอบ O-NET ในสถานศึกษาของท่านเป็นไปตาม เป้าหมายที่วางไว้						
9	การดำเนินงานสอบ O-NETของ สทศ. สร้างความเชื่อมั่นและมี มาตรฐาน						

ตอนที่ 6 ผลกระทบโดยการประเมินผลด้วยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) (Factsheet 3.2)

ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่านได้สร้างผลกระทบให้กับ
ในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้น้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง เกิดขึ้นในวงกว้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง เกิดขึ้นในวงกว้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาก หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง เกิดขึ้นบ้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพอสมควร หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง เกิดขึ้นนานๆ ครั้ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง เกิดขึ้นนานๆ ครั้ง แต่ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อยที่สุด
0 หมายถึง ไม่เกี่ยวข้องกันเลย หรือ ไม่มีผลกระทบ

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
		5	4	3	2	1	0
1	ผลการสอบ O-NET ได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของท่าน						
2	ผลการสอบ O-NET ได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของครูผู้สอนในสถานศึกษาของท่าน						
3	ผลการสอบ O-NET ได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
4	ผลการสอบ O-NET ได้ถูกนำมาใช้วิเคราะห์กำหนดเป็นจุดเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
5	ผลการสอบ O-NET ได้ถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของท่าน						
6	ผลการสอบ O-NET ได้ถูกนำมาใช้ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของท่าน						
7	ผลการสอบ O-NET ทำให้ผู้เรียนในสถานศึกษาของท่านเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน						
8	ผลการสอบ O-NET ทำให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาของท่านต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ						
9	ผลการสอบ O-NET ทำให้ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
10	ผลการสอบ O-NET ทำให้ผู้ปกครองตื่นตัวในการเตรียมพร้อมสำหรับการสอบของบุตรหลาน						
11	ผลการสอบ O-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
12	ผลการสอบ O-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ระดับสมรรถนะด้านความรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
13	ผลการสอบ O-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้เรียน						

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
		5	4	3	2	1	0
14	ผลการสอบ O-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ผู้สอน						
15	ผลการสอบ O-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานภายในสถานศึกษาของท่าน						
16	ผลการสอบ O-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพของสถานศึกษาของท่าน						

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET)

7.1 ผลคะแนน O-NET มีผลกระทบต่อตัวท่านอย่างไร

.....

.....

.....

7.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับครู/อาจารย์
โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลกระตบของการประเมินผล
การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลของครู/อาจารย์ที่มีผู้เรียนเข้ารับการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลกระตบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอผลวิจัยในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาด้านการทดสอบทางการศึกษาของประเทศต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

- 1.1 สถานภาพ ☐ (1) พระ ☐ (2) ขรราวาส
- 1.2 เพศ ☐ (1) ชาย ☐ (2) หญิง
- 1.3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม.....
- 1.4 วัด.....จังหวัด.....
- 1.5 วิชาที่ท่านสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ (1) ภาษาไทย ☐ (2) สังคมศึกษา ☐ (3) คณิตศาสตร์ ☐ (4) วิทยาศาสตร์ ☐ (5) ภาษาอังกฤษ
☐ (6) ภาษาบาลี ☐ (7) พุทธประวัติ ☐ (8) ธรรม ☐ (9) วินัย ☐ (10) วิชาอื่นๆโปรดระบุ.....
- 1.6 ระดับชั้นที่ท่านสอน ☐ (1) ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ☐ (2) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 1.7 ประสบการณ์การสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมของท่าน จำนวน.....ปี
- 1.8 ประสบการณ์ของท่านที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการทดสอบการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET)
☐ (1) มีประสบการณ์ จำนวน.....ปี
☐ (2) ไม่มีประสบการณ์
- 1.9 ท่านเคยผ่านการฝึกอบรมด้านการเขียนข้อสอบ B-NET โดย สทศ. หรือไม่
☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
- 1.10 ท่านเคยผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดสอบ B-NET โดย สทศ. หรือไม่
☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
- 1.11 ท่านเคยเข้าร่วมประชุมสัมมนารับฟังแนวทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ โดย สทศ. ในช่วงเวลา 3 ปีย้อนหลัง หรือไม่
☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
- 1.12 ท่านเคยทำหน้าที่เป็นกรรมการสอบ/บริหารการสอบ B-NET ของ สทศ. หรือไม่
☐ (1) เคย ☐ (2) ไม่เคย
- 1.13 ท่านได้ผ่านการทดสอบสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ของ สทศ. หรือไม่
☐ (1) ผ่าน ☐ (2) ไม่ผ่าน ☐ (3) ยังไม่เคยเข้ารับการทดสอบ

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมในการสอบ (Factsheet 2.2)

ท่านได้มีการเตรียมความพร้อมในการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาประเด็นต่อไปนี้หรือไม่ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหรือเขียนตามความคิดเห็นของท่าน

2.1 ท่านได้มีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน หรือไม่

- ☐ (1) ไม่ได้ร่วมโครงการ
☐ (2) ร่วมโครงการ (กรุณาให้รายละเอียดโครงการเพิ่มเติม).....

2.2 ท่านได้เป็นผู้ติวข้อสอบ B-NET ให้กับผู้เรียน หรือไม่

- ☐ (1) ไม่ได้ติว
☐ (2) ติว ลักษณะการติวเป็นอย่างไร.....

2.3 ท่านได้อำนวยความสะดวกในการสอบ B-NET ให้กับผู้เรียนของท่านอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ (1) จัดเตรียมเอกสารประกอบการสมัครสอบให้กับผู้เรียน
☐ (2) จัดหาและเตรียมเอกสารติว/แนะนำการสอบให้กับผู้เรียน
☐ (3) รับส่งผู้เรียนไปยังสนามสอบ
☐ (4) ถวายภัตตาหารและน้ำปานะให้กับผู้เรียนในวันสอบ
☐ (5) มอบรางวัลให้กับผู้เรียนที่ได้คะแนนสอบสูงของสถานศึกษา
☐ (6) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในการสอบ (Factsheet 2.2)

ท่านได้มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้น้อยน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด/ บรรลุผลสำเร็จได้มากที่สุด
 4 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก/ บรรลุผลสำเร็จได้มาก
 3 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง/ บรรลุผลสำเร็จได้ปานกลาง
 2 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อย
 1 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อยที่สุด

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ท่านได้วิเคราะห์คะแนนสอบ B-NET เพื่อกำหนดจุดเน้นของการปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน					
2	ท่านได้วางแผนพัฒนาผู้เรียนของท่านให้มีคะแนนสอบ B-NET สูงขึ้น					
3	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการทำข้อสอบ B-NET					
4	ท่านได้พัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพ					
5	ท่านได้ใช้เอกสาร/สื่อ/กิจกรรม ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนของท่านให้มีคะแนนสอบ B-NET สูงขึ้น					
6	ท่านได้ปรับปรุงวิธีการทดสอบ การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน					
7	ท่านได้สร้างข้อสอบให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร					
8	ท่านได้นำข้อสอบ B-NET ที่ผ่านมาฝึกให้ผู้เรียนได้ทำอย่างสม่ำเสมอ					
9	ท่านได้แนะนำให้ผู้ปกครองกับผู้เรียนเกี่ยวกับการทดสอบ B-NET					
10	ท่านได้นำผลการสอบ B-NET มาชี้จุดปรับปรุงแก้ไขให้กับผู้เรียนได้ทราบ					

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (B-NET) (Factsheet 3.1)

ท่านมีความพึงพอใจต่อการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้น้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด/ บรรลุผลสำเร็จได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก/ บรรลุผลสำเร็จได้มาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง/ บรรลุผลสำเร็จได้ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด/ บรรลุผลสำเร็จได้น้อยที่สุด

ที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ					เหตุผลสนับสนุน (ถ้ามี)
		5	4	3	2	1	
1	การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการสอบ B-NET มีความชัดเจน						
2	สนามสอบ B-NET มีความพร้อมในการจัดสอบ						
3	คณะกรรมการสอบ B-NET ประจำสนามสอบมีความเหมาะสม						
4	ข้อสอบ B-NET แต่ละวิชามีความถูกต้องเหมาะสม						
5	การประกาศผลสอบ B-NET ของ สทศ.มีความถูกต้องรวดเร็ว						
6	รายงานผลสอบ B-NET มีสารสนเทศที่น่าไปใช้ประโยชน์ได้						
7	ผลการสอบ B-NET มีความน่าเชื่อถือ						
8	ผลการสอบ B-NET ของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่านเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้						
9	ความเชื่อมั่นในมาตรฐานการดำเนินงานสอบ B-NET ของ สทศ.						

ตอนที่ 5 ผลกระทบโดยการประเมินผลด้วยการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) (Factsheet 3.2)

ผลการทดสอบระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ของสถานศึกษาของท่านได้สร้างผลกระทบให้กับในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้น้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง เกิดขึ้นในวงกว้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่ง หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เกิดขึ้นในวงกว้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาก หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง เกิดขึ้นบ้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพอสมควร หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เกิดขึ้นนานๆ ครั้ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เกิดขึ้นนานๆ ครั้ง แต่ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือ มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 0 หมายถึง ไม่เกี่ยวข้องกันเลย หรือ ไม่มีผลกระทบ

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
		5	4	3	2	1	0
1	ผลการสอบ B-NET ได้ถูกนำมาใช้ประเมินคุณภาพสถานศึกษาของท่าน						
2	ผลการสอบ B-NET ได้ถูกนำมาใช้ประเมินคุณภาพของครูผู้สอนในสถานศึกษาของท่าน						
3	ผลการสอบ B-NET ได้ถูกนำมาใช้ประเมินคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
		5	4	3	2	1	0
4	ผลการสอบ B-NET ได้ถูกนำมาใช้วิเคราะห์กำหนดเป็นจุดเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
5	ผลการสอบ B-NET ได้ถูกนำมาใช้ปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของท่าน						
6	ผลการสอบ B-NET ได้ถูกนำมาใช้ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของท่าน						
7	ผลการสอบ B-NET ส่งผลให้ผู้เรียนในสถานศึกษาของท่านเกิดความรู้หรือรสนิยมในการศึกษาเล่าเรียนภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัย						
8	ผลการสอบ B-NET ส่งผลให้ครูอาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาของท่านต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ						
9	ผลการสอบ B-NET ส่งผลให้ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
10	ผลการสอบ B-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
11	ผลการสอบ B-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ระดับความรู้ความเข้าใจด้านภาษาบาลี ธรรม พุทธประวัติ และวินัยของผู้เรียนในสถานศึกษาของท่าน						
12	ผลการสอบ B-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ถึงคุณภาพและการปฏิบัติศาสนกิจที่ดั่งามของผู้เรียน						
13	ผลการสอบ B-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ผู้สอน						
14	ผลการสอบ B-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานภายในสถานศึกษาของท่าน						
15	ผลการสอบ B-NET ใช้เป็นหลักฐานบ่งชี้คุณภาพของสถานศึกษาของท่าน						

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

6.1 ผลคะแนน B-NET มีผลกระทบต่อตัวท่านอย่างไร

.....

.....

6.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความกรุณาในการตอบแบบสอบถาม

**ประเด็นการสนทนากลุ่มการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ต่อประเด็นผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)
ภายใต้โครงการวิจัย**

การติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

คำชี้แจง

ประเด็นการสนทนากลุ่มนี้ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอผลวิจัยในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการทดสอบทางการศึกษาของประเทศต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

1.1 ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

1.2 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET).....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลพื้นฐานประกอบการสัมภาษณ์

1. วัตถุประสงค์ของการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีดังนี้

1.1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

1.2) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา

1.3) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ

1.4) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา

1.5) เพื่อนำผลการสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น

2. รายวิชาที่ใช้ในการจัดสอบ คือ ความรู้ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย

2.1) ทักษะภาษาและการสื่อสาร

2.2) ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา

2.3) ทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต

2.4) ทักษะการจัดการงานอาชีพ

3. กลุ่มผู้สอบ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช.3)

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2)

4. ระดับของการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) แบ่ง 2 ระดับ ดังนี้

4.1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช.3)

4.2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2)

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

1. ท่านคิดว่า การทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ประกอบการ และผู้เกี่ยวข้อง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า ผลคะแนนสอบ V-NET สามารถนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา (ปวช.) (ปวส.) และหลักสูตรอาชีวศึกษา ได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านเห็นด้วยกับรายงานผลการติดตามและประเมินผลกระทบของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) หรือไม่ ยังมีผลกระทบของการประเมินด้วยผลการทดสอบอื่นใดที่ท่านเห็นว่าเกิดผลกระทบอีกบ้าง ผลกระทบเหล่านั้นท่านคิดว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาการทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส

พระฮอนด้า เข็มมา,ดร.

ดร.คม พวงยะ

ดร.ดาวรรณ ฤทธิการ

ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ

ดร.กิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนำ

นายธนัท มูลเจริญพร

หัวหน้าโครงการวิจัย

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาวัดและประเมินผลการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น

นักวิชาการศาสนศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์ประจำภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

นักวิชาการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)

ผู้ช่วยนักวิจัย

คณะผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

นายเสรี ช้างภัย

นายวรวิทย์ วงศ์วีระพันธ์

นางวัลลยา โคตรนรินทร์

นายปรามิทธิ์ โสกา

นายภควรรณ ชันคำ

นางสาวชลันดา พจนา

นางสาวปรียาพร ศรีเกตุ

นางสาววิมลรัตน์ ศิริกุล

นางสาววันฟ้าดีละห์ แวแย้ง

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา

คณะผู้บันทึกข้อมูลวิจัย

นางสาวรุ่งเรือง หลานวงศ์

นางสาวคณินนิตย์ ทนทาน

นางสาววรรณภา สิทธิโ

นายดวงอำนาจ ไชยสิทธิ์

นางสาวพาริดา รุทเทวิน

นางสาวเกษศิริรินทร์ ธงหาร

นางสาววิศิษฐ์พร บุตรกุล

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา

นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา

นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา

นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา